

Med. g.

42

<36620083170015

S

<36620083170015

Bayer. Staatsbibliothek

20 1739

Emil Joannes Baptista
secundus huius Nomini
Propositus Can: Regl: m
Hogel Werth.

STEPHANI BLANCARDI,
MED. DOCT.

LEXICON MEDICUM

GRÆCO-LATINO-GERMANICUM,
In quo termini totius artis Medicæ se-
cundum Neotericorum placida definiun-
tur vel circumscribuntur, Græca item
Vocabula ex originibus suis de-
ducuntur,

CUM PRÆFATIONE

GEORG. ERNEST. STAHLII, M.D.

P. P. O. in ACAD. FRIDERICIANA.

Editio quarta auctior & emendatior.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,
Impensis HENRICI GEORG. MUSSELII,
Anno 1705.

SENECA.

Nulla res consummata est
dum incipit.

Et

Etiamfi omnia à veteribus inventa sunt , hoc semper novum erit , usus & inventorum ab aliis scientia & dispositio.

SENECA

Nulla res consultanda est
cum incipit

Et

Etiam omnia a rebus in
vetera sunt, hoc semper no-
vum est, et in eo
tum ab aliis rebus et
dispositio.

GEORGIUS ERNESTUS STAHL,

M. D. P. P. Halensis,

Artis Medicæ Cultoribus

S. D.

Cum Medicina atque Physica, præ omnibus aliis disciplinis, longè maximum, & uberrimum numerum rerum, corporearum inquam rerum, & corporearum affectionum, pro subjecto suo & objecto habeant, mirum certe esse non potest, si labore atque studio non exiguo indigeant ut tanto rerum numero comprehendendo, rectè satis fiat. Nota est, imo celebris, industria, quæ proxime finiti sæculi ultimam medietatem occupavit, pro varie locupletando hujus diffusæ sed necessariæ notitiæ penu. Ibi enim pars patientissimam suam assiduitatem atque sagacitatem, indefesso plane labore, addixit scrutinis anatomico; attentissimæ, inquam, sectioni atque peruestigationi particularum corporis singularum, etiam minutissimarum. Imo non satis fuit, manibus instrumentorum acie armatis, hæc corporis penetralia rimari; inventa sunt oculorum arma, quæ subtilitatem ultrà tactus sensum positam, penitissima perspicacitate prosequerentur. Quibus sane mediis

)(

diis ingens numerus variarum rerum detectus est, quæ physicam partim, partim etiam medicinam, non parum illustrare possint, si prudenter pensitentur. Vocata etiam est in subsidium Chymia; ad minimum certe consilio non contemnendo, quicquid etiam circa eventum adhuc remanserit hiatus; præcipuè quod justas interpretationes, explicationes, & ultiores applicationes experimentorum concernit. Ambitiosè vero, sub magnæ prærogativæ expectatione, in physicarum atque medicarum rerum auxilium advocata est, jam reliqua Mathesis, jam seorsim Geometrica, Statica, Hydraulica, imò tantum in genere Mechanica, theoria. Quantum inde emolumenti in physicam æque atque Medicinam redundaverit, nostrum quidem jam non est dispicere; sed sufficit pensitasse, quod utique magno studio atque nisu hæc omnia adminicula usurpata sint, ut ingens Studii hujus, imo rerum ipsi subjacentium, diffusio, quacunque illustratione sublevaretur. Methodus in hoc negotio observata fuit huic inde varia; communissimè tamen ad systematicam indolem instructa, nescio propemodum, annon hoc ipso plus difficultatis pepererit, dum res nondum sufficienti numero investigatas, mox presse coalescere posse, circumspectæ spei vix locum relinquit. Unde quidem magis laudanda

com-

compareret illa methodus, quâ, veluti magis simplici, res sine affectato aliquo artificiali nexu, magis simpliciter historicè, ita uti occurrunt, aut sibi mutuo succurrunt, commemorantur. Hujus quidem eximium specimen præstitit Illustris Academia naturæ Curiosorum, dum historiarum potius singularium nomine, quam plurima notatu ad modum digna consignavit: liberum cuique relinquendo, non solum quo ordine illa inter se connectere velit, sed etiam quid de ipsis colligere aut statuere possit. Laborem autem in hoc genere non contemnendum executus est, laboriosissimus Bonnetus, qui in Medicina septentrionali collatitia, tum has, tum alias quasdam similis instituti industrias observationes & annotationes in classes quasdam clinico pathologicas digessit. Cui certe operi, si undiquaque, sive ad frontispicium, sive ad calcem subjecisset, ut hinc inde fecit, numerum voluminum, & nominatam voluminum quam Authorum; aut ad hoc exemplum, etiam succinctus quidam Index, sive illi operi, sive actis naturæ Curiosorum, adjiceretur, labor sane pluribus respectibus non inutilis foret. Interim, ut de hisce methodis, in nullius tamen præjudicium, quid mihi videatur, eloquar, non possum certe, quin posteriori nonnihil plus tribuam, quam priori. Ita enim certe arbitror, si modo res ipsæ

sincere, & nuda historica, solida verò, fide
 commemorentur, quemlibet tandem pruden-
 ter judicandi compotem, usum eximium ex
 hisce recensitionibus facile collecturum esse.
 Imo vero nec improbandam censeo gene-
 ralem aliquam syntheticam methodum; quâ
 nempe res quæ recensendæ veniunt, sub
 summa quædam capita distributæ, ex odiosa
 propemodum, nudâ tumultuariâ relatione
 quadantenus vindicentur. At omnium ma-
 ximè timeo Systematicam methodum, quâ
 nempe sub exquisitione quodam nexu res
 tales referendæ assumuntur. Docet enim
 hoc constans experientia, quod hoc cœptum
 veluti solenniter veram historiam rerum,
 commemorandarum labefactare soleat, ita,
 ut vel à priori illæ circumstantiæ, quæ semel
 adumbrato, nexui non æque respondent, ne
 quidem attendantur, sed illæ solum, quæ
 quantumcunque conspirare apparent, ani-
 madvertantur: vel à posteriori, observatæ li-
 cet, tamen dissimulentur, non nisi illis, quæ
 proposito deductionis filo obsequi videntur,
 in solenniorem scenam productis. Profectò
 verò dici facile non potest, quantum damni
 hæc affectatio intulerit reliquo utiliori stu-
 dio æque atque labori, dum bene parta ma-
 lè collocando, minus circumspectos ab omni
 veriore usu, & tantò magis fructu, laborio-
 farum harum investigationum ac inventio-
 num,

num, abducit, & arcet. Hæc profecto, inconditè ac intempestivè demonstrandi atque docendi prurigo, cacoëthes quoddam, quia carcinoma fuit, quod melioribus studiis, à supradictò tempore, imò propemodum ab omni ævo, ita perpetuo vestigia premendo, ut umbra lumini, & invidia virtuti, pasfim dictorum laudabilium laborum fructus, non aliter quam infelix aliqua uredo, præfocavit atque intervertit. Illud certo certius effecit, ut præoptandæ videantur, nullo reali, dico scientifico atque causali, ordine sive nexu, institutæ commemorationes, præ ejusmodi perversu ordinis affectationibus. Sicut autem aliqualis ordo, quacunque nuda ἀταξία semper potior est, ita simplicissimam prope-modum omnium syntaxin exhibent, collectiones tales secundum alphabeticum ordinem institutæ, quas vulgo, si nudas nationes seu vocabula recenseant, syllabos & indices vocant: si res etiam per ista nomina designatas suppeditent, Dictionaria vocari consueverunt. Quid à longissimo jam tempore, suo definitionum medicarum volumine celebritatis apud Medicos meruerit Gorhæus neminem latet. Sicut autem progressus & temporum & artis varius, huic operi, non in nominibus æque, quam ipsis rebus, varios defectus conciliavit; ut nempe revere alii formales conceptus sive definitiones, illis

illis quas iste protulerat, substituendæ viderentur: ita certè profundius mutata à dimidio seculo, non magis rerum quam opinionum medicarum facies, ad antiquandum istud opus, ultimam quasi manum imposuit. Propiore æstate succedit Castellus, qui concinniore methodo huic scopo satis facere visus est; sed cum in eadem tempora fluctuantium sententiarum, & πολυμóρφων mutationum opinionum, indies etiam crescente dissidio, hoc opus incideret, partim corrigendo, partim supplendo succurre, in se suscepit celeberrimus Bruno. Cum autem hac etiam cura & industria, diffusioris justo apparatus speciem faceret, succedit tandem Stephanus Blancardus, qui idem aliter agendo, & formulam ad minimum succinctiorem instruendo, insuper etiam ipsa novitate ut vocant operis, seu posterioritate temporis, illud affecutus videtur, quod olim ne quidem sine contentione, pro legibus Romanis constituendum fuerat: ut quicquid ultimo plebs Romana scivisset, illo populus teneretur. Susceptus certè est hic, hujus si nihil aliud omninò laboriosi viri, labor, usitatisima postremis his temporibus inter Medicos indulgentia, ut quatenus novus & ultimus, non æquaretur solum prioribus, sed præferretur. Formæ certe concinnitas, non indigna est, quæ aliis præponatur, præter rem
diffu-

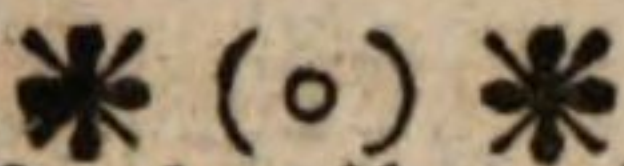
diffusioribus. Quod enim v. g. Brunoniano Castellianum concernit, molem illam quam præ sese fert, characteris speciosiori magnitudini plus debere, quam rerum farragini, vix non nudo adspectui dispalescit. At vero, cum hujusmodi libri non pro senioribus, sed pro juvenum seu tyronum inprimis usibus fabrefacti intelligantur, qui visus acie vegetiore, si reliqua legitime cedant, præ aliis pollere solent, non solum nulla tanta necessitas majoris typi hic apparet; sed est etiam, quolibet tandem intuitu totius libelli, arctior moles, quæ characteris proportionem necessario requirit, juvenili apparatus; librario tanto convenientior, quo magis ad encheiridii, sive uti propiores Barbari loquuntur, Vade mecum, portatilem nempe, brevitatem, admovetur. Sicut autem disparæ sunt diversorum hominum intentiones, ita jam dudum solennis est ille mos, ut sub diversis intentionibus, eandem rem, alius in aretum contrahendam, alius in amplum diffundendam, non sentiant magis quàm suscipiant. Quid hoc nomine etiam huic Encheiridio Blancardiano hætenus evenerit, monstrant ejus iteratæ editiones, nunc altera vice in ipso frontispicio insigne augmentum præ sese ferentes. Quod prudentissimus Seneca de moribus hominum conqueritur, dum illos afferit, satis sæpe mutari, sed non in melius,

melius, verum solum in aliud : illud optandum certe esset, ne in alia etiam hominum cœpta pari veritate quadraret. Melius sine dubio fuerat, præ numero vocabulorum augendo, meliorem definitionem rerum, nominibus illis designatarum, substituere ; & talium quidem rerum, quæ non in quolibet nomenclatore reperiri possunt. Sed cum illud haud paulò majoris studii atque laboris sit negotium, mirum esse non potest, sicubi pari facilitate in effectum deduci non potuit, quam nuda vocabulorum transcriptio. Minoris sine dubio, sed non tamen etiam nullius, laboris fuisset, sub talium rerum, quæ à variis variè describuntur, nominibus declarandis, etiam sine censuræ, aut cujuscunque autoritatis prærogativa aut præjudicio, solum diversas diversorum acceptiones & explicationes, simpliciter recensuisse : ita certè veriùs locupletatum dici mereretur tale opusculum, sed reservandum hoc fortassis iterum novæ editioni fuerit, ut sincerior, ac vere uberius usus atque fructus hujusmodi instituto concilietur. Serius propositum suum mihi aperuit honestissimus Vir, DOMINUS HEINRICUS GEORGIUS MUSSELIUS, ubi non æquè integra res erat, consilio, nedum auxilio convenienti suppeditando : nempe posteaquam jam propemodum absoluto opusculo, commendationem aliquam

libelli,

libelli, & fui in eo studii, a me petere suscepit, non displicebat, quod pro suo virili de publica utilitate ita bene mereri secum constituerit Vir optimus: interim cum opusculi hujus defectus huc usque perennes, satis cognitos haberem, maluissem quovis modo nihil, aut ad minimum utiliora conferre, ut opusculum in reliquo suo ordine tractationis universim melius exiret: cum autem, dictâ ratione, jam ita præcurrens operarum festinatio, opportunitatem hanc præcluserit, dicam breviter, quid de universa utilitate hujus libelli sperare, polliceri, & ulterius suppeditare posse sentiam. Pro Tyronibus artis, quibus propriè ejusmodi nomenclatores destinantur, etiam universo suo antiquo æque, atque tanto magis præsentē habitu, latè patentis usus est instrumentum; dum, plerasque omnes res, quas commemorat, ad minimum generali conceptu ita dilucidè atque ad classicum sensum explanat, ut utique sine sufficiente instructione vix unquam dimittat. Si quis autem usum ejus sibi fecundiores parare cordi habeat, ille paucorum nummularum sumptu chartâ vacuâ pagellas has interpolare poterit, & quæ, reverà etiam non ita maximo numero, hic deesse senserit, breviter inferere: vel etiam ab aliis aliter traditas descriptiones, illis quæ hic recensentur, ad latus collocare. Neque tamen

men tam improbum laborem cuiquam suaserim, ut mire subinde disidentes plurium Authorum sententias prolixè transcribat; sed alibi brevissima sensus annotatione, alibi etiam allegatione solum Authoris aliter sentientis, memoriæ suæ aliquod subsidium pareret. Sicut etiam minime ineptum fuerit, ejusmodi libro uti ad annotandos qui magis ad manus esse possunt Authores, qui de difficiliore una atque altera hic commemorata re, forte luculentius egerunt. Quin autem liber hic, inprimis cura atque impensis Domini Editoris, magna parte locupletatus, Medicinam discere aggredientibus, immensum quantum majori, quam pro tam levi, quo venditur, pretio, usui esse possit, contrā sanam rationem esse dubitare. Unde quidem non tam hucusque nobis sermo fuit, de absoluto hujus libelli usu summo, nec etiam de ejus, prout hac editione melius instructus est, tanto majori utilitate: sed quomodo ille sive potuisset sive posset ad usum magis absolute plenum & locupletissimum adornare. Interim quidem illi, quorum usui hic liber & proprie dicatur, & inservire etiam aptissimus est, incipientes Medici Studii Cultores, diligenti ejus evolutione, pro evitacione perpetuæ dubitationis in legendis medicis scriptis privato suo studio atque industria, exoptatissime frui poterunt, & variis intel-

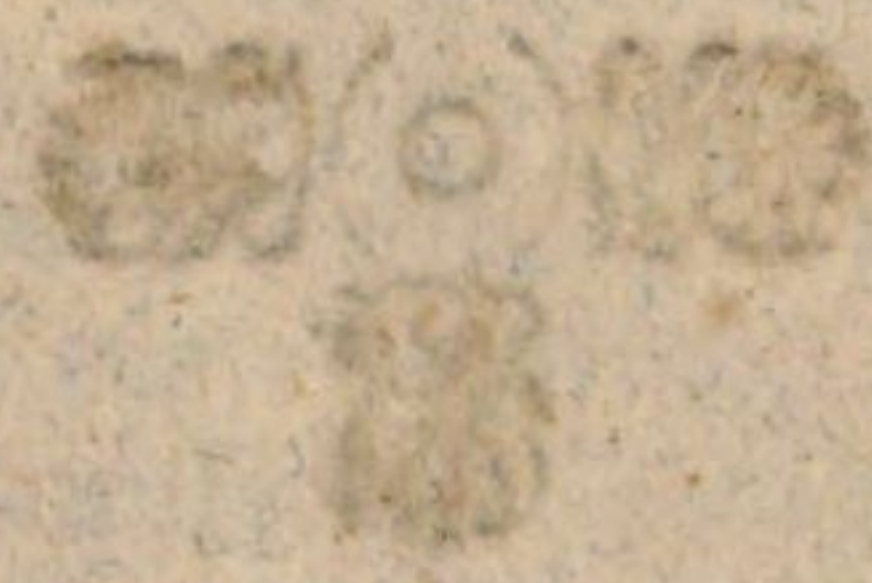

intelligendi, difficultatibus ita præsentissime
levari. Sanè verò, non solum quæ monu-
mento inscriberetur, sed ad posteritatem eti-
am transcriberetur, digna fuit antiquæ since-
ritatis, & ut illi quidem loquebantur, Græcæ
fidei, commendatio Epicharmi, quæ tumulo
ejus inscripta memoratur: Παῖσιν εἶπε χρήσι-
μα, μεγάλη χάρις αὐτῷ: quadrat illud om-
nino etiam in hujus indolis operum colle-
ctores, & sane nostro etiam Editori, non
magis pro labore suo, quam studio, medici-
næ nostræ sectatoribus inservienti, gratiæ de-
bentur.

Scrib. è Musæo, Halis Magde-
burgicis, Nonis. Juniis MDCCIV.

in the year 1800, the first
-mum was sold for 100
-mum in 1801, and in 1802
-mum in 1803, and in 1804
-mum in 1805, and in 1806
-mum in 1807, and in 1808
-mum in 1809, and in 1810
-mum in 1811, and in 1812
-mum in 1813, and in 1814
-mum in 1815, and in 1816
-mum in 1817, and in 1818
-mum in 1819, and in 1820
-mum in 1821, and in 1822
-mum in 1823, and in 1824
-mum in 1825, and in 1826
-mum in 1827, and in 1828
-mum in 1829, and in 1830
-mum in 1831, and in 1832
-mum in 1833, and in 1834
-mum in 1835, and in 1836
-mum in 1837, and in 1838
-mum in 1839, and in 1840
-mum in 1841, and in 1842
-mum in 1843, and in 1844
-mum in 1845, and in 1846
-mum in 1847, and in 1848
-mum in 1849, and in 1850
-mum in 1851, and in 1852
-mum in 1853, and in 1854
-mum in 1855, and in 1856
-mum in 1857, and in 1858
-mum in 1859, and in 1860
-mum in 1861, and in 1862
-mum in 1863, and in 1864
-mum in 1865, and in 1866
-mum in 1867, and in 1868
-mum in 1869, and in 1870
-mum in 1871, and in 1872
-mum in 1873, and in 1874
-mum in 1875, and in 1876
-mum in 1877, and in 1878
-mum in 1879, and in 1880
-mum in 1881, and in 1882
-mum in 1883, and in 1884
-mum in 1885, and in 1886
-mum in 1887, and in 1888
-mum in 1889, and in 1890
-mum in 1891, and in 1892
-mum in 1893, and in 1894
-mum in 1895, and in 1896
-mum in 1897, and in 1898
-mum in 1899, and in 1900

LEXICON MEDICUM.

A.

ABAPTISTA, videatur *modiolus*, Derivatur ex privat. α & βαπτίζω immergo, quia immergi non potest, Germ. ein Trepan.

ABDOMEN, *ὑβενάλι*, sumen, aqualiculus. Est venter infimus, Hepar, Lienem, Renes, Ventriculum, intestina, Vesicam &c. continens. Intus membranâ peritomæum dictâ succingitur, antè in Epigastrium, Hypochondrium dextrum & sinistrum, Umbilicumque dividitur; inferior regio Hypogastrii nomine venit, nomen accepisse videtur quod abdit, seu abscondit viscera. Græcis ὑπογάστρον, ἥτρον, ὑπὲρτρον, ἐπίγαστρον, λαπάρα, ὑποκόιλιον, Germ. der Unter-Bauch.

ABLACTATIO dicitur, quando infans, annum agens unum aut alterum, à lactatione arcetur; Germ. das Gewehnen.

ABOMASUS & *abomasum* notat ventriculum quartum animalium ruminantium, qui in lactentibus maximus est, in ablactatis vero minor.

ABORTUS, est foetus immaturi ante debitum gestationis tempus, in lucem editio, quod fit ex succo nutritio abundante, deficiente, vel depravato; item casu, ictu, subito terrore, gaudio effuso, diureticis, &c. Germ. Mißgebärung/ frühzeitige Gebärung. Foetus

A

abor-

abortivus *Sueton.* Acortus *Cic.* exterricimus. *Festo* huius generis est, quasi matre exterrita ante tempus natus. ἡλιτόμῶνον Græce dicunt. ἔκτρωμα, ἔκβολον *Eurip.* κύνημα ἀνομιαῖον, ἄμβλωμα, ἄμβλωσις, ἄμβλωσμός *Hipp.* ἀποφθορὰ *Eid.* ἀμβλωθρίδιον, ἔκτρωσις, ἔκτρωσμός *Aristot.* ἰξάμβλωμα.

ABSCUSSUS, vide *Apoftema*, est exulceratio sæpe post crisin relicta.

ABSORBENTIA, sunt Medicamenta, quæ ob certam eamque mechanicam pororum texturam salia acrida & acida in corporis humani liquoribus hærentia imbibunt & absumunt, unde etiam Imbibentia dicuntur. Talia sunt terrea, alcalina, lap. S, corall.

ABSTEMIUS est qui cibis & potibus à Medico interdictis, se abstinet. Compositum ex abs & temetum. gr. ἀσινεῖν, G. der sich Enthält.

ABSTERGENTIA sunt, quæ asperis, durisculis, acutis seu pectinatis ac scopalibus particulis, sordes ex superficie & meatibus corporum, (in quibus diversimodè à spiritibus aliisque elementis fermentantur & moventur) abradendo auferunt, G. Abfegende Mittel gr. ἐμφρακτικά.

ACAMATOS est optima corporis humani constitutio & figuratio. Item non laborans, defessus, ex α priv. & κάμνω laboro, Lacesso.

ACANTABOLUS est instrumentum Chirurgicum *Vol-sella* dictum, quo spinæ œsophago inhærentes, eximuntur, ex Ἀκανθα spina, & βάλλω jacio.

ACANTHA est vertebrarum protuberantia posterior, spina dorsi appellata, Item arborum vel plantarum spina. ex ἀκμή cuspis, & ἀντίστημι oppono, infurgo.

ACCESSIO, vide *Paroxysmus*.

ACCIDENS, vide *Symptoma*.

ACERIDES vocantur emplastra, quæ carent cera. Gr. ἀκηρίδες.

ACETABULUM est illa cavitas aut sinus in osse coxæ seu ischio, qui etiam pyxis appellatur, capiti ossis femoris

moris recipiendo dicatus. G. die Höle des Hüfte
 Beins; Item glandulæ quædam in Chorio, Acetabu-
 la vocantur, de quibus vide *Cotyledones*. Græcis κο-
 τυληδόνες & πλεκταίνας κεραίας. *Acetabulum Celso, Plinio*
lib. 25. cap. 19. Athen. lib. 2. Dipn. Barbaris, ut Guil. de
Salicet. Acceptabolis. Isidoro Orig. lib. 16. c. 25. Acitabu-
lus. traducta voce à mensis ad menfuras, imitatione
 græca ab aceto, seu æmula quantitate vasculorum
 quibus acetum embammatis loco apponitur. Græcis
 easdem ob causas ὀξύβαφον & ὀξύβαφος sic enim *Hesyo:*
ὀξύβαφον τὸ σκεῦος Hinc *Fannio* Oxybaphus *Isi-*
doro l. d. ineptè Oxyfalus, qui ab acetabulo diversum
 ponit. Mensura tam liquidorum quam aridorum, est
 quarta Heminae pars, Marc. Empirico, sive sesquicy-
 athus, hoc est, Unc. ij. & Drachm. ij. observatione
 communi. Aliis Unc. ij. fs. Græco *Nicandri* inter-
 preti τὸν ὀξύβαφον ἔχει ὀγγίαν, β. al. δύο. Atticis tan-
 tum XV. olei drachmas continet unc. j. & dr. vij.
Mercurial. d. l. c. 2. græcis ita signatur, ξ. εο. Isid. l. d.

ACETUM est liquor acidus ex variis vegetabilium
 succis fermentatis productus, per particularum vola-
 tiliorum evaporationem & salinarum fixarum expan-
 sionem. Germ. Essig. *Acetum radicatum* dicitur Chi-
 micis modo ipsum caput mortuum aceti destillati,
 modo id quod ex isto igne intensiori propellitur.

ACHLYS est oculi quoddam vitium caliginosum: re-
 censetur inter species Amblyopiæ. ab ἀχλύω obtene-
 bror. Germ. Verdunkelung der Augen.

ACHOR est crustosa scabies, in capitis superficie
 pruritus foetoremque excitans, à materia serosa, salsa
 & acri ortum trahens, ex α priv. & χῶρος locus, quia
 parvum locum occupat. Differentia achoris & favi
 hæc est, quod in achoribus foramina sunt minora &
 visum quandoque effugiunt. in favis verò majora &
 manifesta. Dic. etiam, *Lactumen & Tinea* recens. Græ-
 cis ἀχῶρες. *saphati* arabibus.

ACHROI sunt homines decolores, ut melancholici,

cachectici & cholorosi vel ictero laborantes, ex α priv. & χεῶν color. Germ. Mistfärbig.

ACIA *Celsi* idem quod *Fibula Chirurgorum*.

ACIDA *Dyspepsia*, vide *Dyspepsia*.

ACIDULÆ, sunt aquæ vivæ medicatæ ex terra sca-
turientes sale acido subterraneo & mineralium non-
nullorum, inprimis ferri, tinctura imbutæ. Germ.
Sauer-Brunn.

ACIDUM est illa salis species quæ saporem acidum
in lingua producit, alcali seu lixivioso quoad textu-
ram è diametro contraria & cum eo commista effe-
vescentiam excitat. A *Taochenio* biga hæc Θium, aci-
dum & alcali, principia constituuntur omnium rerum,
& operationum naturalium.

ACINESIA est corporis aut partis alicujus immobi-
litas ut in Paralyfi, Apoplexia, Syncope &c. ex α
priv. & κινέω moveo. G. Unbeweglichkeit.

ACINI sunt granula minutiora five per se crescant,
ut acini, id est, baccae sambuci, five aliis inclusa, ut
acini uvarum, quin & ipsas uvas integras sonant.

ACMASTICA, idem quod Synochus, ab ἀκμάζω in-
valesco, vigeo.

ACME est morborum vigor, seu status & summa :
Morbi pleriq; quatuor tempora habent: primum di-
citur ἀρχή id est, *principium*, seu invasio, cum nimi-
rum adhuc omnia sunt cruda. 2. Ἀνάβασις five *aug-*
mentum, cum materiæ morbificæ coctio apparet. 3.
Ἀκμή five morbi *vigor*, cum coctionis notæ maximè
urgent, & plenius elucent. 4. Πορὰκμή seu *declinatio*,
quando morbus deferbuit & æger extra noxam judi-
catur; nemo enim in declinatione moritur. Tem-
porum ista diversitas oritur, quatenus sangvis asimi-
latur succis crudis, qui cruditatis, maturationis, defe-
ctionis & volatilitatis tempora habent, ita res in febri-
bus aliisque morbis sic peragi dici potest. Item Athle-
tarum supremus vigor hoc nomine venit ab ἀκμάζω
vigeo.

ACOPUM est medicamentum quod Lassitudinem è vehementiore motu corporis contractam illitu sopit, & dolores levat: è calefacientibus mollientibusque conflatum, ex α priv. & κοπιάζω lasso.

ACOR notat corruptionem humorum in corpore, quando ad aciditatem vergunt, vel ad eam jam pervenerunt. Germ. eine Säure / eine Schärffe des Bluts.

ACOSMIA est status sanitatis perversus cum faciei decoloratione, ex α priv. & κοσμέω orno.

ACOUSTICA sunt medicamenta auditum juvantia. ab ακούω audio G. Mittel zum Gehör.

ACRASIA, est intemperies sive qualitatum in mixture excessus, ex α priv. & κραίνω tempero.

ACRISIA est turbulentus morborum status, adeo ut rectum iudicium sumi vix possit. ex α priv. & κρίνω iudico.

ACROCHORDUM, est verrucarum species, verticis chordæ resectæ secundum extremitatem suam similis. ex ἄκρη summa & χορδή fides.

ACROMIUM, est scapulæ processus superior, sive humeri summitas, ubi cum scapulis jugula committuntur. ex ἄκρη summus, & ὤμος humerus. ἀκρόμιον Ruso ὑπὸ τοῖς Eurip. ὤμος κεφαλῇ, ἀκροκωλία Germ. Das Haupt des Schulterbeins.

ACROPHALUM, est umbilici medium γαργαμῶν, ab inextricabilis sagenæ contortæque specie, μεσομφάλιον Germ. Das Mittelfte des Nabels.

ACROS est athletarum & morborum vigor. Item ossium prominentiæ. Digitorum extremitates & herbarum summitates. ab ἀκείζω excelsa perambulo.

ACROTES, est vigor, summitas & extremitas alicujus rei. Particulæ sulphureæ & salinæ ad ἀκρότητα erectæ: hoc est ad summum vigorem. ab ἀκείζω summa peto.

ACTIO est operatio sive Functio, quæ ab homine vel solo corpore, vel corpore & mente peragitur. est-

que vel *Animalis* quæ dependet à cerebro; vel *Naturalis* à cerebello. G. *würckung*.

ACUERE in Chimia & Pharmacia notat virtutem menstrui vel medicamento intendere ac augere, additione alterius penetrantioris.

Acus est instrumentum Chirurgicum notum. Denotat etiam instrumentum, quo deponuntur cataractæ oculi. *Acus Paracentica* est instrumentum quo perforatur abdomen ad evacuandam aquam collectam.

Acutus *morbis* est, qui cum magno periculo, brevî tempore finitur, estque vel *perperacutus* sive *peracutissimus*, qui tertio vel quarto die terminatur: vel *peracutus*, qui usque ad septimum diem extenditur: vel *acutus* simpliciter, qui ad decimum quartum vel vigesimum diem ad summum durat: vel *acutus* ex decidentia, qui quadragesimum diem pro summo termino habet. Germ. *eine geschwinde / gefährliche Kranckheit*. *Præcipitem* non malè cum *Scribonio* dicas, aut *celerem* cum *Aureliano*, pernicialis *Libio* dicitur, qui *celeriter* necat aut liberat hominem. Græcis ὀξύ νόσημα καὶ πύδος.

ΑΔΗΛΟΣ idem quod insensibilis. ἀδελος διαπνοή insensibilis transpiratio.

ADEN est glandula: quæ est vel *conglobata*, ut glandulæ mesenterii, pinealis, ingvinales &c. cujus officium est, humorem sequestratum ad venas ablegare: vel *conglomerata*, ut glandulæ salivales, pancreas &c. quæ suum succum per proprios ductus in cavitates notabiles deponit. Constant ex plurimis vesiculis & fibris sive canaliculis, confuso ordine dispositis. Adeo quandoque pro bubone p. n. sumitur.

ADDEPHAGIA, ἀδδηφαγία est puerorum voracitas, qui subinde alios cibos, prioribus nondum concoctis, assumunt. Græcis componitur ex ἀδδω largiter & φαγω comedo. Germ. *das überflüssige und unordentliche Essen der Kinder*.

ADEPS sive pingvedo est pars similis, ex sanguine sulphur-

fulphureo & terrestri genita, mollis, alba, insensibilis, internum colorem conservare & tempore inediae corpus nutrire apta. Palpebrae, labia, penis, scrotum, testium membranae, cerebrum, tendines, nervi, ossa &c. adipe & pingvedine destituuntur secundum naturam. Adeps & Pingvedo differunt in eo, quod adeps sit pingvedine crassior, durior, & terrestrior. adeps ex sanguine per vasa peculiaria, in facculos sive vesiculas appropriatas fluit, quemadmodum ex observatione *Malpighii* constat. Germ. *Schmer/ Fett.*

ADIAPNEUSTIA est praepedita, per insensibiles corporis poros, perspiratio. ex *α. priv.* & *διαποία* perspiro. Germ. *Verstopfung der Schweiß-Löcher.*

ADNATA tunica est membrana oculi communis, conjunctiva dicta, originem habet à cranio, tunicae corneae adnascitur exterius, & ut species visibiles corneam transeant, anterius foramen rotundum relinquit, cui annexa est altera innominata, ex tendinibus musculorum oculum moventium conflata. Propter colorem album, *Albuginea* appellatur. Germ. *das Weiße im Auge.*

ADULTERARE in pharmaceuticis notat falsa & inutilia medicamentis tam simplicibus quam compositis fraudulenter miscere, ac loco genuinorum vendere. Germ. *verfälschen.*

ÆGAGROBILUS *αἰγάροπιλον* est pila seu globulus in ventriculo primo aut secundo rupicaprarum reperi- tus, duplici substantia praeditus, quarum interior aut fibras radicum, aut filamenta plantarum refert; exterior verò coriaceam cutim, interdum etiam ligno- sum corticem, rarissimè crustam lapideam æmulatur. Gr. dicitur ab *αἰγάρο* rupicabra, & *πιλον* pila. Germ. *Gemsens Kugel.*

ÆGILOPS, Angilops & Anchylops, est tuberculum, ut plurimum cum inflammatione, carunculam majorem oculi obsidens. Sæpe *Anchylops* & *Ægilops* confunduntur; quidam tamen distinctionis gratia dicunt,

quod *Anchylops*, sit tuberculum, inter angulum oculi majorem & nasum, nondum apertum. *Ægilops* vero dicitur tuberculum inter nasum & oculi angulum, quod si tempestivè non aperiatur, os subjectum cariem contrahit. *Ægilops* sæpè pro *lachrymali fistula* sumitur. Item *species graminis hordeum enecans*. ex αἶς caper, & ὤψ facies, vultus. G. ein Gersten Korn.

ÆIPATHIA, est passio longo tempore perseverans. ex αἶς semper & πάθος passio.

ÆROMELI est manna, sive mel aëreum: in *Calabria* enim aliisque locis, continet aër plurimas particulas melleas, cuicunque objecto (arboribus, foliis &c.) noctu adhaerentes, quæ à sole diurno, ulterius excoquuntur & condensantur. ex αἷρ aër, & μέλι mel.

ÆROSIS & ærascentia nonnullis notat rarefactionem, subtilisationem humorum in corpore, in primis chyli,

ÆRUGINOSA BILIS vid. bilis.

ÆTAS est pars durationis vitæ. in qua ex perenni actione & fermentatione spirituum & sanguinis, temperies corporis humani sensibilem mutationem suscipit. Estque sextuplex, *Pueritia* nempe ad annum quintum, quæ distinguitur in tempus ante, in, & post dentitionem. 2. *Adolescentia* ad annum decimum octavum, & adolescentia propriè dicta ad vigesimum quintum. 3. *Juventus*, à vigesimo quinto ad trigessimum quintum. 4. *Virilis ætas* à trigesimo quinto ad quinquagesimum. 5. *Senectus* à quinquagesimo ad sexagesimum. 6. Hanc sequitur *Decrepita ætas*, quæ tandem in mortem terminatur.

ÆTIOLOGIA est causa seu ratio, quæ de rebus naturalibus & præternaturalibus, in corpore humano contingentibus, fertur. Unde *Ætiologica* pars medicinæ est, quæ causas morborum sanitatis exponit. ex αἰτία causa, & λόγος ratio.

ÆTIOLOGICA, vide *Ætiologia*.

AFFECTIO Hypochondriaca, videatur *Hypochondriacus affectus*.

AFFE-

AFFECTUS idem quod *Pathema*.

AGERASIA est infenescencia. ex α priv. & γῆγας senectus.

AGONIA est timor & animi contristatio. ab ἀγωνία anxius sum.

AGONIA est sterilitas, sive impotentia uteri, qua semen virile corrumpitur. ex α priv. & γίνομαι fio. Germ. Unfruchtbarkeit.

AGRESTA idem quod Omphacium.

AGRIPPA, dicitur is qui pedibus prius editis ex utero nascitur. Germ. ein Kind das in der Geburt mit den Füßen zu erst kommt.

AGRYPNIA, est Vigilia sive insomnium, fit à nimia agitatione vel accensione spirituum animalium in cerebri poris, unde nulla pororum concidentia & quies. Idem est quod ἀγρυπνία. ex α priv. & ὕπνος somnus. G. Ubriges Wachen / Schlaflosigkeit.

AGRYPNOCOMA, idem quod *coma vigil*.

AGRTA, Circulator, sive *circumforaneus*, qui medicamentis empiricis vendendis populum in foro congregat. ab ἀγυγέα populum congreco. Germ. ein Quack-Salber / Storger.

AISTHESIS, sive sensus, estque *externus* ut visus, auditus, odoratus, gustus & tactus. Vel *internus* ut vulgò sensus communis, phantasia, æstimatoria, memoria: verum duo sufficiunt phantasia nempe & memoria. *Aistesis* sive sensus est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi, sive initio medullæ oblongatæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus, communicatur. ab αἰσθάνομαι sentio.

AISTETERIUM, est sensorium commune. ab *Aristotele* dicitur τὸ πρῶτον αἰσθητήριον quod *Cartesius*, alique hujus ætatis glandulam pinealem esse volunt: verum sensorium commune debet esse ubi sensuum externorum nervi terminantur, qui non in glandulam pinealem, sed (ut ingeniosiss. *Th. Willisus* demonstra-

vit) circa initium medullæ oblongatæ in corpore striato, suum terminum consequuntur, ab αἰσθάνομαι sentio.

ALÆ dicuntur latera nasi; Nympharum pinnulæ, seu labia pudendi muliebris, πτερυγώματα, μυρτοχειλα, πρημνὸ Polluci, Hiopoc. & Rufo, ἰχάρα Aristoph. Superior pars auris. mystaces: item axillæ. gr. μαχαίλη & μαλη & procescit ossis sphenoidis.

ALANTOIDES, vide *Allantoides*.

ALATUS πτερογώδης Hippocrati denotat eum, qui scapulas retro prominentes habet, estque signum tabis periculosum ob vitiosam thoracis conformationem & angustiam.

ALBARAS NIGRA, vide *lepra græcorum*. *Albaras alba*, vide *leuce*.

ALBIFICATIO albatio denotat chemicis transmutationem metallorum, præsertim cupri, in argentum.

ALBUGINEA oculi, est tunica oculi alba, à pericranio oriunda; quæ corneæ tunicæ accrescit & foramen anterius pro pupillæ apertione relinquit. videatur *tunica adnata*.

ALBUGINEA testis, est membrana, testem immediate involvens.

ALBUGO oculi, idem quod album oculi. Item macula alba in tunica cornea, vel ab humoribus, p. n. vel à cicatrice aut exulceratione, excitata. Germ. ein weisser Fleck im Auge. Græcis λευκωμα, & αἷγλις.

ALBUM OCULI, dicitur ubi tunica adnata & albuginea scleroti tunicæ adnascitur, das Weiße im Auge.

ALBUMEN OCULI, vel *albugo*, λεγάν, συσιδόνη, πυκλώπιον, idem quod *album oculi*.

ALCALI, dicitur ea salis species, quæ saporem urinosum seu lixiviosum lingvæ exhibet, acido contraria est, & cum eo commissum effervescentiam excitat. Duplex est, volatile ut $\ominus$ vol. C. C. urinæ, & fixum, ut $\ominus$ Tri & omnia salia è cineribus & lixiviis parata.

parata. Tachenio cum acido constituit alterum omnium rerum principium: Dicitur etiam lixivum, vel lixiviosum. Nomen ab herba *kali* accepisse affirmatur, ex cuius sale *Ægyptij* ut & nostrates vitrum conficiunt.

ALCALINUM denotat corpus terreum, vel aliquas salis alcali particulas continens, vel saltem similes cum eo affectiones possidens, præsertim in concursu cum acido qualia sunt lapides S , corallia, calces, magisteria.

ALCHYMIA, idem est quod *Chymia*.

ALCOHOL, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. *Alcohol* significat pulverem subtilissimum & impalpabilem, interdum spiritum rectificatissimum, ita ut accensus ardeat, donec totus consumatur, nihilque phlegmatis in fundo remaneat.

ALCUL idem quod *Alcohol*.

ALCOOL idem quod *Alcohol*.

ALEMBICUS seu *Alembicum* est instrumentum chymicum, quod cucurbitis & vesicis destillatoriiis super imponitur. Habet formam galeæ, intus concavum; extus convexum circa infimam partem rostrum habet cubitale, per quod vapores descendunt. Si sine rostro fuerint, usum potius in vasis circulatoriis obtinet. Conficiuntur ex ære, stanno, vel vitro. Germ. *ein Helm / ein Alembick*.

ALEXIPHARMACUM est medicamentum, quod venena arcet, ne corpus humanum lædatur; sunt autem ea quæ sanguinis debitam consistentiam conservant, ne à veneno adeo facile turbetur. ab $\alpha\lambda\epsilon\iota\varsigma$ arceo: & $\phi\acute{\alpha}\rho\mu\alpha\kappa\omicron\nu$ venenum. Germ. *ein Gegen: Gift / Gifftreibende Arzney* dic. etiam *Antidotus* & *Alexiterium*.

ALEXITERIUM est remedium, ne venenum suscipiatur, corpus conservans. ab $\alpha\lambda\epsilon\iota\varsigma$ arceo, & $\tau\eta\rho\acute{\iota}\alpha$ conservo.

ALGEMA five dolor, est tristis sensatio, à molesta nervosarum partium irritatione cerebro impressa. Ori-
tur

tur ex continua solutione sensibili vel insensibili. ab ἀλγῶν doleo. Latinis *dolor*. Græc. πόνος, ὑδὴν, κάματος, κόπος ἀλγυνία. Germ. *Wein/Schmerz*.

ALGEMATODES, idem quod *Algema*, ex ἀλγῶν doleo, & εἶδος forma.

ALHASEF, idem quod *Hydroa*.

ALKAHEST universale dicitur menstruum five liquor resolvens corpora in primam sui materiam, servata seminum potestate, formaque essentiali, magni nominis, si modo paris effectus, quem quisque suo processui tribuit. Nonnulli pro mercurio præparato accipiunt, alii tamen pro tartaro. De triplici alcahest, vegetabili, animali & minerali, vide Cnöfelius Misc. Ac. Nat. Cur. An. VI. Append.

ALICA notat alimentum ex frugibus decorticatis paratum e. g. Zea, hordeo, tritico &c. Germ. *Graupen*.

ALIFORMES processus, sunt prominentiæ seu alæ ossis cunei formis, à parte anteriore. Græcis πτερυγῶδες, & πτερυγία.

ALIMENTUM est corpus, animalis naturæ ita simile & conveniens, ut ab ejus calore & fermentatione subigi, & in naturam ejus converti possit: estque potus & cibus. Respectu graduum, ab Hippocrate tripliciter accipitur; unum *Futurum* alimentum, quod ab ore in ventriculum delabatur: aliud *quasi* alimentum, nimirum sanguis arteriosus & spiritus animales: tertium, *serè* alimentum, quod appositum partibus agglutinatur, & tandem assimilatur. Græc. τροφή G. *Speise / Nahrung*.

ALINDESIS, est corporis exercitatio, qua oleo uncti se in pulvere volutabant, ab ἀλινδῆν volvo, vel ab ἀλίω voluto.

ALIPASMA, est pulvisculus, qui oleo commistus, ad cohibendos sudores inungitur. ab ἀλείφω inungo.

ALITURA est actio corporis vivi, qua perpetuus sanguinis, spiritus, substantiæque defluxus, ope succi ali-

alimentarii novi, præparati sive fermentati & in partes alendas impulsæ, continuo instauratur. Græcis *θρέψις*.

ALLANTOIDES est tunica urinaria, *Farciminalis* dicta, inter amnion & chorion collocata, quæ per umbilicum & Urachum, è vesica urinam accipit, ab *ἀλλανξ* farcimen, & *ὄδιον* forma. Nam in plerisque brutis farciminis instar figuratur; in homine vero aliisque animalibus paucis rotunda, & figuram amnii adipiscitur. Latinis *farciminalis tunica*.

ALLOIOTICUM est medicamentum fermentando & defæcando sangvinem alterans & purificans, coctum ut plurimum ex *rad. taraxici, cichorei, feniculi, passuli, Herb. endiv. bellid. Lactuc. acetos. fumar. &c.* ab *ἀλλοιοῖν* altero, vario. G. eine Blut-Reinigung.

ALOGOTROPHIA, est improporcionata nutritio, ita ut una pars corporis majus incrementum accipiat, quam altera, ut in *Rachitide*. ab *ἄλογος* rationis expertus, & *τρέπω* nutrio.

ALOPECIA est *Plin.* capillorum defluvium à lue venerea vel aliunde excitatum. ex *ἀλώπηξ* vulpes, & *πίπτω* cado, à vulpe cujus lotium effæta dicitur reddere loca in annum, ut *Callimachi* scholiastes annotat: vel à malo, vulpi peculiari. Vocatur etiam *ἐφίσις* à figura quod partes glabræ & pilis destitutæ tortuosæ instar serpentum videntur. Utrique huic affectui commune est, quod areatim pili decidunt; unde etiam in genere hoc malum *area* vocatur. Germ. das Ausfallen der Haare.

ALPHUS, ita describitur à *Celso*. *ἄλφον* dicitur ubi color albus est ferè subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Alphus* etiam appellatur *Morphea*, procul dubio à *μορφή*, quod scilicet cutis color in album, vel nigrum (& tunc vocatur *μέλας*) mutetur. *ἄλφον* dicitur ab *ἀλφαίνειν* muto, differt à leuce quod *Alphus* non tam altè penetrat.

ALTE-

ALTERANTIA, idem quod *Alloiotica*.

ALTERATIO est sanguinis depuratio, five præparatio & expurgatio, per venæ sectionem vel purgationem. eine Reinigung des Geblüts.

ALUDEL est vas sublimatorium, ex vitro vel terra paratum, utrinque apertum, ut eorum plura sibi invicem aptari & omnibus tandem alembicus cœcus imponi possit. Usurpantur talia vasa in præparatione fl. ☿is.

ALUTA vocatur in foro Medicò illud corium cui illinuntur emplastra.

ALVEARIUM, est cavitas auris internæ, juxta meatum auditorium, ubi sordes flavæ & amaræ gignuntur.

ALVIFLUXUS, idem quod *Diarrhœa*.

AMALGAMATIO, est metalli corrosio per Mercurium.

AMATORIA FEBRIS idem notat quod chlorosis.

AMAUROSIS, est in rebus eminùs, & cominùs positis, videndi obscuritas, ita tamen ut nullum vitium externum in oculo vel accuratè inspicienti appareat: idemque ejus vitium in nervi optici obstructione consistit: vocatur etiam *gutta serena*. ab ἀμαυρόω obscuro.

AMBE, est eminentia ossium superficiosa. Item, instrumentum Chirurgicum, quo brachia dearticulata restituantur.

AMBLOTICA sunt medicamenta abortum facientia. ab ἀμβλῶσκα abortio. unde ἀμβλασις & ἀμβλωμα abortus. G. Frucht: treibende Mittel.

AMBLTOPIA est visus obscuritas: quæ est quadruplex: *Myopia*, *Presbytia*, *Nyctalopia* & *Amaurosis* de quibus suo loco. ex ἀμβλῶς obtusus, hebes, & ὀπλομα video. Dunkelheit des Gesichts.

AMBONÆ, idem quod *Ambe*.

AMBROSIA est medicamentum solidum, sed ea qua fieri potest gratitudine præparatum: à Deorum cibo

cibo denominari videtur, quia solis diis *Ambrosia* in cibum facescit, ut nectar in potum. ex α priv. & β ποτὸς *mortalis*.

AMBUSTIO, est continui solutio, à materia externa adurente causata, cuticulam semper, cutim plerumque, nonnunquam etiam musculos, venas, arterias, nervos atque tendines lædens. Germ. *der Brand*.

AMENTIA est dilirii species vid. *Delirium*.

AMETHODICUM est, quod sine methodica & dogmatica ratione fit, ut solent Empirici. ex α priv. & μεθόδῳ recta ratio ad invenienda auxilia.

AMETHYSTA dicuntur medicamenta quæ ab ebrietate præservant.

AMICULUM idem est quod amnion.

AMMA, sive *Bracherium* est vinculum Herniosis utile, quo ingvina, ne intestina foras ruant, arctè cum abdomine, costis, lumbisque connectuntur. ab ἀμμι connecto: Bracherium nomen accepisse videtur à cingulis quæ lumbis & renibus adaptantur, ab *Isidoro* Brachiale Monachorum vocatum, succinatorium, Brachile seu Brachiale dicitur, quamvis non Brachiorum sed renum sit cingulum. Rebrachiatorium *Casiano*, unde dubio procul natum Bracherium Chirurgorum, cingulum nempe herniam intestinale substringens. G. ein Bruch-Band.

AMNION, est membrana fætum in utero proximè ambiens, quæ etiam cum reliquis secundinis post partum expellitur, chorio longe albicantior atque tenuior est. Continet non tantum fætum sed & humorem nutritium, quo fætus per os & gulam alimentum sibi fugit. Exterius membranâ urinariâ, & chorio investitur, quæ sibi invicem adeo tenaciter quandoque adhærent, ut vix avelli queant. ab ἀμνὸς agnus, sic ab ejus teneritudine dicta & mollitie. Alii à μένος animus, & quasi ἀμνιον id est ἀνδρὸς μένος καὶ ἀίματος, vel tanquam ἀμνιον vas inter sacrificandum, sanguinem excipiens.

AMOLYNTUM, est medicamentum, quo tractato, manus non inquinantur. ab ἀμολύνω non inquino.

AMPHEMERINUS est morbus quotidianus. unde πυρετὸς ἀμφοήμερος febris quotidiana. ex ἀμφὶ circum, & ἡμέρας dies.

AMPHIBLESTROIDES, sive *tunica retina* oculi, mollis est, alba mucosaeque substantia, cui nomen inditum quod *projecta* in aquas reticulum amuletur. Protenditur ab ipso nervi optici centro, supraque vitreum humorem expansa ad ligamentum ciliare porrigitur: hæc tunica siquidem albida & medullaris est, ab ipsa nervi optici substantiâ medullosa, ac fibrosa procedente: ut sit fibrarum nervearum, quæ illic in unam fasciam colliguntur, quasi in velum retiforme expansio. Revera si integer oculus pro flore, qui cerebro per nervum opticum, velut caudicem accrescit sumatur, tunica retina erit flos ipse, ac duæ priores tantum calicis vicem præstabunt. Habet se intra oculi thalamum velut paries albatus, qui species visibiles, per foramen camerae atratae admissas excipit repræsentatque, cui species sensibiles imprimuntur, & à quo eadem πρώτη αἰσθητική communiter ex ἀμφίβλεστον rete, & ἰδέσθαι forma.

AMPHIBRANCHIA sunt loca circa tonsillas. ex ἀμφὶ circum, & βράγχη raucedo.

AMPHIDEUM, est caput oris uteri, labris cucurbitarum simile. Græcis ἀμφίδαιον, ὄρχιον, λέγνα. Gal. in gloss. ἡ περὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἐλικοειδὴς ἐπανάστασις.

AMPHISMILA, est instrumentum Anatomicum, secandis cadaveribus utile. ex ἀμφὶ circa, & μελίζω membranatim concido. σμίλη est specillum.

AMULETUM, idem quod *periamma*.

AMURCA notat sedimentum seu feces olei olivarum. Dicitur etiam nonnullis de recrementis sanguinis crassioribus terreis, tartareis.

AMYGDALÆ, idem quod *Antias* & *Paristhmia*.

AMYGDALATUM, est lac artificiale, seu emulsio ex amygd-

amygdalis aliisque seminibus albicantibus parata. ab ἀμυγδαλή amygdalæ fructus Germ. eine Mandel; Milch.

ANA est præpositio Græca denotans æqualitatem numeri, mensuræ, ponderis, medicamentorum in una formulâ præscriptorum. Dicitur etiam chymicis anatica portio.

ANABASIS, est morborum invalescentia. Vide *Acme*, ab ἀναβαίνω ascendo.

ANABATICA, videatur *Synochus*. ab ἀναβαίνω ascendo.

ANABROCHISMUS, est, cum immisfis vinculis aliquid supervacaneî tabefactum tollitur. Item modus extrahendi pilos palpebrarum inversos, oculumque pungentes, immisso per foramen acus tenuissimo bysso, per cujus duplicatam ansam pilus trajectus velli-
tur. *Paul. Ægin.*

ANABROSIS est partis alicujus in corpore, ab humoribus acribus, erosio. Idem quod *Diabrosis*. ab ἀναβρώσκειν peredo, corrodo.

ANACATHARSIS est medicamentum per superiora purgans; ut Vomitorium, Sternutatorium, Errhinum, Masticatorium Salivatio, &c. ab ἀνακαθαίρειν per superiora purgo.

ANACOLLEMA, est linimentum aut aliud medicamentum ficcum, quod fronti & naribus ad Hæmorrhagiam sistendam, admovetur. Item remedium incarnans & conglutinans. ab ἀνακολλάω conglutino; idque ἀκόλλα gluten.

ANADIPLOSIS est frequens febrium reduplicatio. ab ἀναδιπλόω reduplico.

ANADOSIS, est omne quod in corpore sursum tendit, ut chyli distributio, vel vomitus p. n. ex ἄνω supra, & δίδωμι do.

ANADROME Hipp. est doloris recursus ex inferioribus ad superiora.

ANAISTHESIA est defectus sensationis, ut paralyticis & sph celo laborantibus contingit. ex priv. α' & ἀίσθησις νομαί, sentio.

ANALEPTICA sunt medicamenta quæ vires refocillant. Item pars hygieinæ qua valetudinarii reficiuntur. ab ἀναλαμβάνω iterum refocillo. Germ. sterckende Mittel.

ANALGESIA, est indolentia sive doloris defectus. ab ἀναλγέω non doleo.

ANALOGIA, vide *Analogismum*.

ANALOGISMUS, est comparatio & perceptio causarum juvantium per similitudines, ab ἀναλογίζομαι comparo; *Analogia* est Comparatio:

ANALYSIS est alicujus corporis, in sua principia, reductio. Item partium corporis humani demonstratio anatomica, quæ per partes instituitur. Ab ἀναλύω dissolvo. eine Zerlegung.

ANAMNESTICA, signa quæ præteritum statum in memoriam revocant, sive sanitatis sive morbi. Dicuntur etiam Rememorativa. *Anamnesticæ remedia* quæ memoriam restaurant, ut sunt spirituosæ omnia. ab ἀναμνάομαι reminiscor.

ANAPLASIS dicitur Hipp. membri fracti restitutio, compositio & reparatio, ita ut fracturæ extrema sese mutuo contingant & partes è directo statuantur. Idem est quod διάπλασις.

ANAPLEROSIS, est Chirurgiæ pars, qua id quod natura negavit vel casu perit, arte restituitur. ab ἀναπληρόω impleo. unde *Plerotica Med.* quæ partes replent.

ANARRHOPIA, idem quod *Anadosis*. ab ἄνω supra, & εἶπω vergo.

ANASARCA est totius corporis exterioris, aut quarundam ejus partium tumor, albus, mollis, tactui cedens, & foveam à compressione relinquens. Sanguis est causa duplici respectu, primo qua non ritè sangvificat, deinde quia debito modo in pulmonibus non accenditur. Sanguis ita perversus serum ex arteriarum finibus in majori copia profundit, quam ut per venas, & lymphæ ductus excipere & reducere, ac per renes & poros

poros cutis, aliaque ferofi laticis emissaria, amandare queat. Si humores nimis visceri fuerint, *Leucophlegmatia* appellatur item *ὑποσάρκιδις*, καὶ *σάρκα* *Heraclide*, *σάρκις*, intercus, aqua inter cutem &c. ex ἀνὰ per, & σὰρξ caro. Germ. *Wassersucht zwischen Zell und Fleisch*.

ANASTOICHIOSIS est corporum chymica resolutio. ab ἀναστοιχέω in sua principia redigo, ἀ στοιχεῖον elementum.

ANASTOMOSIS, est sanguinis, lymphæ, aut chyli, per oscula vasorum hiantia effluxus. Item venarum & arteriarum (ut quidam vigilantes olim somniarunt) mutua inosculatio, hoc enim esset circulationis legem inferre. Tamen impossibile non est ut venæ venis & arteriæ arteriis inosculentur, exempla habemus in vasis spermaticis, plexu choroidis, reti mirabili, &c. ex ἀνὰ per, & σῶμα os.

ANASTOMOTICA, sunt medicamenta poros & meatus aperientia, ut sunt cathartica, sudorifera, diuretica &c. ex ἀνὰ per, & σῶμα os.

ANATASIS est corporis extensio versus superiora, ab ἀνατείνω sursum tendo.

ANATICA PORTIO, vide *ana*.

ANATOMIA, est animalis, præsertim hominis, concinna dissectio, qua partes singulatim, ad usum Medicum & Physicum, demonstrantur. ab ἀνατέμνω dissecō.

ANATOMICUS, est medicus, dissecandis cadaveribus peritus. ab ἀνατέμνω perfeco.

ANATROPE est stomachi subversio, cum in vomitiones effunditur.

ANAUDIA idem quod ἀφασία vocis privatio ab ἀ priv. & αὐδή vox.

ANATRIPSIS, est contritio, calculi aut ossis comminutio. ab ἀνατρίβω contero. Germ. *Zermalmung*.

ANIMA denotat proprie alteram eamque immaterialem ac immortalem hominis partem, seu mentem humanam; improprie verò tribuitur etiam aliis. Sic *Animæ brutorum* à Willisio dicuntur spiritus animales

sensuum motuumque causæ, in brutis æque ac homine. *Anima mundi* Chemicis notat spiritum quendam universalem, nescio quem, omnibus rebus naturalibus essentiam ac vitam largiens.

ANCHORALIS processus. vide *Ancyroides*.

ANCHYLE, est articuli contractio. Item, genu posterior pars. ab ἀγκυλόομαι contractione articulorum laboro.

ANCHYLOPS, idem quod *Ægilops*.

ANCON, five cubiti caput, strictius sumitur pro posteriore ulnæ processu majori: unde *Antonæus musculus* Cubiti extensor. ἀπὸ τῆ ἀγκυΐου ἐτέρω τὸ ὁ σείον, quod superjaceat unum os alteri.

ANCONÆUS, Vide in *Ancon*.

ANCYLE, est poplitis contractio vide *Anchyle*.

ANCYLOBLEPHARUM, est palpebræ, cum tunica, alba vel cornea, concretio, vel cum interdum utræque palpebræ sibi invicem concrescunt: ea concretio aliquando ante partum p. n. contingit, & tunc vitium nativitatis existit. ex ἀγκύλα hamus, & βλέφαρον palpebra. Germ. Das Anwachsen der Augen: Lieder.

ANCYLOGLOSSUM, est frænuli sub lingua connexionis strictioris vitium, locutionem difficilem efficiens, & μογιλάλῃ recte vocabitur. ab ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. Germ. Das Anwachsen der Zunge.

ANCYROIDES est scapulæ processus rostriformis, qui Coracoides, Anchoralis, & cornicularis vocatur. ab ἄγκυρα anchora, ῥύγχῃ rostrum, & εἶδος forma.

ANDROGYNUS, five *Hermaphroditus* est qui membra virilia & muliebria simul habet. Item, quibus excisa sunt membra virilia: Item effœminatus. ex ἀνὴρ vir, & γυνή mulier five fœmina. Germ. Ein Zwitter.

ANEMIUS, furnus est qui aëri libero expositus est & apertus, in quo calcinationes perficiuntur. Germ. ein Wind: Ofen.

ANEURISMA, est arteriarum p. n. dilatatio vel ruptio, interioris tunicæ semper pulsans, ad ovi magnitudinem

tudinem sæpè intumescens, digitis facile cedens, ast illico rediens. ab ἀνευρύω dilato.

ANGINA, est faucium vel gutturis inflammatio, cum febre continua, respiratione & deglutitione impedita. Estque duplex *Spuria* vel *Exquisita*, Estquisita iterum est quadruplex, *Synanche* vel à suspendii similitudine, quod non secus, quam laqueus præfocans enecet: ἀγγόνη enim laqueus est: vel à συνίχειν, quod spiritum continendo respirationem inhibeat ut *Aurelianus* inquit. *Parasynanche*, *Cynanche*, & λυκάγχη *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat, & *Paracynanche*. De quibus suo loco. ab ἀγχω ango, Strangulo. Germ. ein Hals; Geschwür.

ANGLICUS SUDOR est febris maligna epidemia cum sudore colliquativo aliisque symptomatis gravissimis brevi ad mortem terminantibus, quæ in Anglia primum observata est. Germ. der Englische Schweiß.

ANHELATIO Vide *Asthma*.

ANI PROCIDENTIA, vide *Procidentia ani*.

ANIMALIS FACULTAS est actio qua homo, sensum, motum, & principes animi functiones exercet, nempe imaginationem, ratiocinationem, & memoriam.

ΑΝΩ PURGARE, hoc est, per superiora, ut in Vomitu &c. cui opponitur κάτω per inferiora.

ANODYNUM est medicamentum dolorem leniens & sopiens, ex α priv. & ἄνῳ doleo, Græcis αἰώδυνοι, παραγορεῖον, λυσιπόνον, πραυίλικόν, πόις παυσήρειοι, παυσίπονοι. Germ. ein Schmerzlindernd Mittel.

ANOEIA, est amentia sive imaginationis & Judicii abolitio. ex α priv. & νοίω cogito. Germ. Verstandlosigkeit & Unsinnigkeit.

ANOMOLOMERES, idem quod Heterogeneum, sive id quod ex aliis atque aliis & inter se diversis particulis constat ex α priv. ὅμοιος simile, & μέρος pars.

ANOREXIA est cibi fastidium, à prava ventriculi dispositione, ex α priv. & ὀρέγω cupio. verlohner Appetit.

ANTAGONISTA, est situs musculorum oppositus ut est inter adductorem & abductorem brachii, ex ἀντί contra & ἀγανίζομαι, oppono.

ANTAPHRODISIACUM est medicamentum quod veneris oestram refrænat ac tolit.

ANTAPOPLECTICA denotant medicamenta quæ apoplexiam curant, Germ. Mittel wieder den Schlag.

ANTARTHRITICUM est medicamentum adversus Arthritidem, ex ἀντί ante, & ἀρθρίτις morbus articularis.

ANTASTHIMATICA, sunt medicamenta quæ ab asthmaticis usurpantur ex ἀντί ante, & ἀσθμαίνω anhele.

ANTECEDENS CAUSA, vide *Proëgumena*.

ANTECEDENTIA signa sunt, quæ ante morbum observantur, ut prava fucci pancreatici aut bilis dispositio, infinitis morbis causa antecedens existit.

ANTEMETICA, sunt, quæ vomitum nimium impediunt & inhibent. ex ἀντί contra, & ἐμέω vomo.

ANTENDEIXIS, est *contraindication*, sive indicationum contradictio, quæ impedit, quod à prima indicatione suggeritur: ut cacochymia evacuationem indicat, cui contraindicant vires debiles. ex ἀντί contra, & ἐνδείκνυμι ostendo.

ANTEPILEPTICA sunt medicamenta contra morbum caducum. ex ἀντί contra, & ἐπιλαμβάνω invado.

ANTHELIX est protuberantia auris, sive ora interna externæ auris. ex ἀντί ante, & ἑλὶξ volumen.

ANTHERUM, omne floridum in corpore nostro. *Anthera* etiam dicuntur summitates seu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentis, ab ἄνθος flos.

ANTHRACOSIS OCULI est carbunculus vel in oculi bulbo, vel in palpebra. Causa quandoque est inflammatio oculi ex febribus malignis.

ANTHRAX, *Carbo*, *pruna*, seu *Carbunculus*, definitur quod sit tumor p. n. cum pustulis igneis circum se aterrimis & ardentissimis, dolore acuto, variis in locis absque

absque suppuratione emergens, verum latius in ambitum serpens carnem exurit, ejusque corruptæ tandem lobos excutit, & ulcus velut escharotico inustum relinquit.

ANTHYPNOTICA, sunt medicamenta somnum abigentia. ex ἀντί contra, & ὑπνός dormitio.

ANTHYSTERICA, sunt medicamenta contra Hystericam passionem. Ex ἀντί adversus, & ὕστερον uterus, matrix.

ANTIAS, pl. Antiades Tonsillæ, Cic. *Plin.* glandulæ collî, quas amygdalas Chirurgorum vulgus nuncupat, quas tamen non adeo accurate referunt. ἀντιάδες, μήλα, à malorum figura, παρ' ἱπποκράτους, περὶ γυναικῶν, Hipp. quod spongiorum in modum humores imbibant. Sunt glandulæ duæ, quæ revera unum corpus constituunt, ad latera uvulæ confitæ. *Substantia*, similis & granulata est, instar mellis aut olei frigore concreti; nisi quod firmitus cohæreat, veluti membranæ connexione; colore subflavo; tactui molles; finum habet utrinque unum, communem, amplum & ovalem in os apertum, intra cujus fimbriam duos majores & plures minores sinulos obtinet. *Uſus* est: materiam mucosam colligere, eaque vicinas partes humectare. Item tonsillarum inflammationes p.n. vide *Paristhmia*. ab ἀντιάδω occurro, quia sibi ex adverso in oris termino utrinque respondent. Germ. die Mandeln.

ANTIBALLOMENA, sunt medicamenta viribus similia, quæ alterius defectu quandoque substituuntur, ex ἀντί contra, & βάλλω jacio.

ANTICARDIUM, est cavitas in pectore supra cordis regionem, ex ἀντί ante, & καρδιά cor.

ANTICIPARE dicitur de morbis, quorum paroxysmi statum ac ordinarium ingruendi tempus præveniunt. e.g. in febribus intermittentibus. Ejus contrarium est *postponere* vel *tardere*. i.e. tardius solito redire.

ANTICNEMIUM est anterior tibiæ pars. ex ἀντί ante, & κνήμη tibia.

ANTIDINICA sunt Medicamenta contra vertiginem
Ex ἀντί & δῖν@ vertigo.

ANTIDOTUM, est medicamentum contra lethale venenum, hoc est, quod adversus venena epotatur, Ex ἀντί contra, & δίδωμι do. G. ein Gegen Gift.

ANTIFEBRILE medicamentum Gr. ἀντιπυρετόν est quod febres curat.

ANTINEPHRITICA, sunt medicamenta morbos renium medentia. Ex ἀντί contra, adversus, & νεφρός ren.

ANTIPATHIA, est contrarietas & repugnantia in corpore vel medicamentis. Item fastidium & abhorrentia alicujus rei sine manifesta causa. Ex ἀντί contra, & πάθος affectus.

ANTIPERISTASIS, est aëris circumfistentia, quemadmodum in fæno, madidè nimis in metam aggesto. Hippocrates primus Medicinæ Fundator, inquit in Aphorismis: *Corpora hyeme calidiora, æstate vero frigidiora esse.* interpretamur nos, id non tam fieri ab aëris antiperistasi, quam à nitro, hyemali tempore (præsertim flante Boreâ) in aëre magnâ copiâ contento, deinde respiratione factâ, sanguis sulphureus in pulmonibus magis fermentatur & accenditur. ex ἀντί contra, & περιεῖναι circumstatuo.

ANTIPHARMACUM, est remedium venenis adversum. Significat quoque remedium contra quemvis morbum: ex ἀντί contra, & φάρμακον venenum, remedium.

ANTIPHYSICUM idem est quod Carminativum. ab ἀντί & φυσέω inflo.

ANTIPIEURITICUM, est medicamentum pleuriticum seu adversus morbum lateralem. Ex ἀντί ante, & πλευρίτις morbus lateralis.

ANTIPRAXIA dicitur, veteribus contrarietas temperamentorum in visceribus, quando v. g. hepar calidum, ventriculus vero frigidus existit, unde varii morbi ab ipsis deducuntur. Verum circulatio sanguinis omnem antipraxiam tollit, neque hæc cum illa consistere

fistere potest, cum unus idemque sanguis ad omnes propellatur partes. Dicitur ab *ἀντὶ* & *πρὸς* fascio.

ANTIPYRETICUM est medicamentum nimium æstum caloremque in febribus temperans & profligans, ut sunt quævis acida. Ex *ἀντὶ* contra, & *πυρετός* febris.

ANTIQUARTIUM dicitur omne id, quod quartanæ contrariatur eandemque curat. e.g. spiritus antiquartius.

ANTIQUI MORBI sunt, qui, ultra quadagesimum diem ad annos sæpe plurimos extenduntur, ideoque & inveterati dicuntur.

ANTISPASIS, est sanguinis revulsio: hoc fit quando humores in partem aliquam influentes, in contrarium, per venam, in parte satis remota, incisam, avertuntur. Ab *ἀντισπᾶω* contraho.

ANTISPASMODICUM, est medicamentum contractiones & spasmos inhibens. ab *ἀντὶ* & *σπᾶσμος* contraho Germ. Mittel wider den Krampf.

ANTISPASTICUM, est Remedium ad diversa revelens. ab *ἀντισπᾶω* in contrariam partem traho.

ANTITASIS, est partium in corpore opposita locatio, ut inter Hepar & lienem. ab *ἀντιτάσσω* ex adverso ordino.

ANTITRAGUS, est pars crassior antheliceis opposita trago.

ANTIVENEREA eadem sunt quæ Antaphrodisiaca.

ANTRUM BUCCINOSUM, idem quod *cochlea*.

ANUS, est intestini recti extrema pars, constat ex tribus musculis, duobus nempe levatoribus, anum tempore necessitatis relaxantibus; & uno sphinctere sive constrictore, qui anum claudit & occlusum servat. Item cavitas in cerebro, ex contactu quatuor truncorum spinalis medullæ, orta. Item cutis superans umbilicum, cujus rugæ senii indicium faciunt, *corrugata Betula* à barbaris, *γεῖνα*.

AORTA sive *Arteria magna*, est vas quod à sinistro cordis antro originem ducit, & tunicis quatuor con-

stans nervea nempe, glandulosa, musculari, & Membrata seu interna; continuo pulsans, & sanguinem, nutritionis gratia, à corde in totum corpus distribuens: Rami qui à corde versus cerebrum repunt Carotides appellantur: qui ad latera excurrunt, versus brachia humerarii nomine veniunt: Inferius per truncum descendens, visceribus ramificationibus sui prospicit: ulterius deinde facta descensione ad femora & pedes terminum consequitur. ab ἀήρ aër & τήϊα fervo, quia antiquis persuasum erat, in ea aërem contineri. G. die große Schlagader.

APAGMA est osfis vel alterius partis de loco proprio abductio. ex α priv. & ἀγνύω compingo.

APANTHISMUS, est obliteratio alicujus partis in corpore, ita ut amplius reperiri non potest; quod Canaliculo arterioso circa cor sæpè contingit, ab ἀπαύγω defloreo.

APATHIA, est affectuum p. n. vacuitas, ex α priv. & πάχω patior.

ARECHEMA est contrassura cranii, seu fissio vel fractura in contraria ictus parte.

AREPSIA est denegata ventriculi coctio. ex α priv. & πίπτω coquo.

ΑΠΕΠΤΑ ΦΥΜΑΤΑ, sunt tubera cruda, nondum in pus conversa.

APERIENTIA sunt, quæ acutis tenuibusque particulis ad profunda penetrando, crassasque attenuando & expellendo, vasorum & corporis poros atque meatus aperiunt. Germ. Deffnende-Mittel.

APERISTATOS est ulcus cavum, ex α priv. & ἀείσσω circumfisto. unde Galenus Ἀσείστατα ἔλκη ulcera eava. ein hohes Geschwür.

APHÆRESIS, est Chirurgiæ pars, superflua auferens. ab ἀφαιρέω tollo.

APHONIA, est vocis privatio. ex α priv. & φωνέω sono, loquor.

APHORISMUS, est brevis locutio & rei determinatio. ab ἀφορίζω determino.

APHRO-

APHRODISIA res veneræ, usus veneris, congressus viri cum fœmina.

APHRODISIUS MORBUS, idem quod *lues Venerea*.

APHRODISIACON est medicamentum veneris centrum excitans.

APHTHÆ, sunt pustulæ, quæ interiores oris partes etiam ventriculum & intestina &c. obsident, & maturitatem adeptæ, frustillatim decidunt, quas in adultis sæpe febris comitatur: in recens natis oriri existimo ab impuritatibus quibusdam, quas sanguinis massa in utero materno contraxit, quippe ob denegatam in utero eventilationem, sanguis impurior factus, statim post fœtus editionem efflorescit & depurari satagit. Oriri etiam possunt ex lacte corrupto acriori. *Celsus* aphthæ aliter ab ipso describuntur: verum, inquit, longe periculosissima sunt ulcera, quas ἀφθῆς Græci appellant, in pueris: hos enim sæpe consumunt. In viris & mulieribus idem periculum non est. Hæc ulcera à gingivis incipiunt; deinde palatum, totumque os occupant; tum ad uvam faucesque descendunt. Quibus obsesfis, non facile fit ut puer convalescat. Oscedo *Sereno* & *Isidoro*. Alcola *Arabibus* item Bothor ab ἀφθῆνεν locum occupare: aliis ab ἀπλεῖν incendi.

APHTHARTOS idem est quod Incorruptibilis, corruptionis expers.

APNOEA est respiratio ad sensum vel in totum abolita. ex α priv. & πνέω respiro.

APOCHYLISMA, succago, *Robus* & *Rob* est succi cuiuscunque vel per se, vel cum saccharo aut melle, induriosculam sapæ consistentiam coctio & inspissatio. ab ἀποχυλίζω succum extraho. ein dicker Cassi/ Mus.

APOCLASMA, est partis cuiusvis in corpore abruptio. ab ἀποκλάω abrumpo, defringo.

APOCOPE, est partis abscissio. ab ἀποκόπτω abscindo. vide extirpatio.

APOCRUSTICUM, est auxilium, constringendi & repellendi vim obtinens. ab ἀποκρῖνω repello.

APODA

APODACRYTICUM, est medicamentum lachrymas excitans. ab ἀποδακρύνω lachrymas excito.

ἈΠΟΙΟΝ Insipidum, expers omnis saporis.

APOLEPSIS, est spirituum animalium & sanguinis interceptio. ab ἀπολαμβάνω interceptio.

APOMELI, est oxymel seu decoctum ex aceto & melle, ab ἀπό de, & μέλι mel.

APONEUROSIS, est finis, cauda seu chorda musculorum; dicitur etiam tendo. ex ἀπό de, & νέω tendo. Malè sumitur à Chirurgis pro nervo.

APOPHLEGMATICA, videatur, *Apophlegmatismus*.

APOPHLEGMATISMUS, *Commansum*, διαμάσσημα. Medicorum barbaries *Masticatorium* vocitat. Est Medicamentum quod ore detentum sæpe etiam masticatum, pituitosos humores per os excernendos elicit. ex rad. *Pyrethri*, sale, sem. *staphid. agria. Mastiche*, cera. &c. Formâ hâc solidâ cum hæc usurpantur, *Masticatorium* dicitur. Usurpatur & forma liquida, & gargarismatis conditionem refert, ex cephalicis & attenuantibus decoctis paratis. ab ἀποφλέγω æstuarare desino: unde ἀποφλογματικά φάρμακα medicamenta pituitam educentia.

APOPHYORA est, abortus, sive fætus immaturi in lucem editio. ab ἀποφθέω corrumpo. vide *Abortus*.

APOPHYSIS *Probole, Ecphysis, Processus, Productio, Projeitura & Protuberantia*, est pars ossis non contigua ut *Epiphysis*, sed cum osse continua, & ultra planam superficiem protuberans. ab ἀπφύω produco.

APOPLECTA, est vena jugularis, ab antiquis soporalis dicta.

APOPLEXIA, *Attonitus Stupor; sideratio & morbus Attonitus*, est sopor p. n. in quo ægri vehementius concussi, agitati vel compuncti, nihil sentiunt, aut actuum indicia præbent, cum respiratione modo liberâ, modo difficili vel abolitâ: oritur sæpe à viscido sanguine poros τῶ ἐγκεφάλου minimos obstruente; cujus subiectum est corpus callosum: vel à sanguine p. n. effuso, circa cerebri basin, arterias carotides vel cerebrum

brum premente & angustante: vel à lymphâ seu sero in cerebro extra valato. ab ἀποπληξίῃ percutio. Germ. der Schlag.

APORSYCHIA idem quod Apfychia, summum animi deliquium.

APORRHOEÆ, sunt effluvia vaporosa, per corporis poros & spiracula cætera, exhalantia ab ἀπορροῇ defluo.

APOSITIA, est alimentorum fastidium. ex ἀπό de, & σίτος cibus, frumentum.

AOSPASMA, nominatur, si partium organicarum & compositarum unitas solvatur & quæ diversi generis naturaliter inter se compacta sunt, atque coaluerunt, disjungantur, divisis & abruptis ligamentis, filamentisque illis fibrosis, quibus conjungebantur: ut cum cutis à membrana, membrana à musculis, musculus à musculo, atque omnino partes, quæ prorsus inter se cohærebant naturaliter, disjunguntur. Ἀποπασμάσιον est particula avulsa. ab ἀπασίω detraho.

AOSPHAGMA *Galeno* notat feculentem colaturam. Dicitur etiam *hypo sphagma*.

APOSTASIS, vide *Apostema*.

APOSTEMA *Plinio*. *Apostasis*, *Hippocr.* *Metastasis* & *Abscessus*. *Celso* exulceratio sæpe post crisin relicta: verum *Apostasis* & *Metastasis* in eo quandoque differunt, quod *Apostasis* de accurata crisi: *Metastasis* verò de translatione ab una parte in aliam dicitur. ab ἀφίστημι vel μαρτίσμι, sejungo, abistere facio. G. ein Geschwür.

AOSYRMA, est osis vel cutis abrasio. ab ἀποσύρω detraho, abrado.

APOTHERAPIA, est curatio seu medela: item exercitatio, quæ & excrementa purgat & à lassitudine tutum reddit. ab ἀποθεραπεύω medior.

APOTHERMUS, idem quod *Apochylistma*.

APOTHESIS *Hipp.* est fracti membri & deligati debita repositio & collocatio. ab ἀποθέναι deponere.

APOZEMA, decoctum *Plin.* ἀφνψήμα *Pharmacopæi decoctionem* nominant. Est decoctio ex radicibus, lignis, cortici-

corticibus, herbis, floribus, fructibus, Seminibus &c. quod coquitur ad remanentiam ut plurimum unciarum duodecim, quindecim, vel viginti. Estque purgans, laxans, alterans, exsiccans, cephalicum, stomachicum, diureticum, splenicum, hepaticum &c. ab ἀποζω de-ferveo. Germ. *ein gekochter Trancf.*

APPETITUS ALIMENTARIUS, est phantasiæ quædam constitutio, ex motu nervi paris vagi & inter costalis, ob defectum alimenti, inordinatius in ventriculo moti, orta; per quam impellimur, ob spiritus animales, in certo modo, ad motus membrorum, alimento prosequendo idoneas. Cietur in quantum spiritus animales quovis modo circa cerebri meditullium conciti, illinc exterius versus systema nervosum tendunt. Vel sic; appetitus alimentarius, est stimulus alimenta petendi ab existente acido, in ventriculo, fermento ortus, quo nervi vellicantur, per quos cerebro communicatur defectus alimentarius, quorum defectum supplendum naturaliter dijudicat vicissim cerebrum. Germ. *Lust zum essen.*

APPROPRIATUM vocatur medicamentum quod causæ alicujus morbi è diametro contrarium est, eamque præ cæteris destruit ac tollit. Olim etiam ita dicebantur ea, quæ partis alicujus calido innato aut spiritui insito præ cæteris familiaria putabantur. Sed hæc recentior ætas merito rejicit.

APYRON quod ignem non expertum est. Dicitur maximè de sulfure.

APSYCHIA, est animi deliquium. Vide Eclysis. ex α priv. & ψυχή anima.

APTYSTUS, est salivæ defectus, ita ut quis spueri nequat. ex α priv. & πτύω spuo.

APYREXIA, est febrium intermissio, sive deflagratio; ejus causa est, quod omnis materia morbifica uno paroxysmō diffatur, & eousque extenditur earum intermissio, donec nova ad plenitudinem aggesta sit, & turgescere incipiat: Latinis integritas. Græcis παρα-
κμῆ ex

πυρ ex *π* priv. & *πυρίσσω* febricito. Germ. der gute Tag in Siebern.

AQUA DESTILLATA seu stillatitia est lymphæ destillatione elicitæ, constans ex parte aquea & spirituosâ, ita tamen ut propius ad naturam aqueam accedat. Nonnunquam etiam aquæ *καταχρηστικαὶ* notant spiritus, vel volatiles sulphureos e. g. aqu. apoplect. Anhaltina &c. vel acidos e. g. aqua fortis & Regia, quarum illa ex ☉ & ☿ destillatur; hæc verò ex prioribus addito tantum vel sale ammoniaco vel sale commun.

AQUA INTER CUTIM, idem quod *Anasarca*.

AQUALICULUS seu *infimus venter*, idem quod *Hypogastrium*.

AQUEUS HUMOR vide *Humores oculi*.

AQUILA in Alchimia varia significat; sæpissime Mercurium philosophorum. Aquila alba inter alia dicuntur flores salis ammoniaci.

ARACHNOIDES est tunica oculi crystallina, a similitudine araneæ telæ dicta, ex *ἀράχνη* aranea, & *ἰδέο* forma.

ARÆOTICA vide Rarefacientia. ab *ἀραιόω* rarefacio.

ARANEA TUNICA, five *Crystallina* est, quæ humorem Crystallinum ambit, ob levitatem tenuem araneæ textum referens, araneæ nomen conservat; Græcis, *Ἀραχνοειδής*.

ARCANUM THEOPHRASTO est Quinta rei essentia summè exaltata, seu ut ait idem, est virtus rei millecupla exaltatione emendata. Quatuor imprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philosophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. Aliis est extractum in specie sic dictum. Notat etiam vulgo remedium secretum.

ARCHE est morbi initium. ab *ἀρχή* incipio.

ARCHEUS, Helmontianis est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus, omnium functionum & operationum in corpore causa & principium,

um, tam in statu sanitatis quam morboſo. Alius dicitur generalis qui toti corpori præeſt, alii particulares, qui ſingulis membris præſunt eorumque actiones perficiunt. *Item Archeus* primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex *Iliaſte*, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

ARCUATUS MORBUS, videatur *içterus*.

ARDENTES FEBRES, ſunt in quibus, propter elementum ſulphureum nimis evectum, magnus æſtus, ardor & ſitis deprehenduntur, ut in Cauſo & Lipiriis. vide *cauſus*. G. hiſſige Fieber.

ARDOR eſt calor in corpore noſtro propter ſpiritum aut ſulphur nimis evectum, intenſè acutus. Germ. Hiſſe.

ARDOR VENTRICULI, doloris ventriculi peculiaris ſpecies eſt, quæ tamen ſimul etiam oſophagum moleſtat, quam ἡ σωμαχικὴ καύσις, ardorem ſtomachi & nonnulli ebullitionem ardoremque ſtomachi ebullientem Germ. den Good nominant, quando ardens quidam dolor in ventriculo & gula percipitur, qui urendo quaſi moleſtat, malum hoc ſanis etiam ſæpe familiare eſt, cum cibum ſumentibus, tum jejunis; imprimis cum eructant, intus incluſo quaſi flatu igneo & erumpere non valente. Nonnunquam tamen & in febribus accidit. *Cauſa* mali eſt efferveſcentia quædam particularum valde acrium cum particulis ſulphureis aut bilioſis, unde ebullitio ſive ardor ventriculi ebulliens perſentitur.

AREÆ. *Celſo* arearum duo genera ſunt. Commune utrique eſt, quod, emortua ſummâ pellicula, pili primum extenuantur; deinde excidunt: ac ſi içtus is locus eſſet, ſangvis exit liquidus, & mali odoris, increſcitque utrumque in aliis celeriter, in aliis tardè. Pejus eſt, quod denſam cutim, & ſubpingvem, & ex toto glabrum fecit. Sed ea, quæ ἀλωπεκία nominatur, ſub qualibet figurâ dilatatur. Fit & in capillo, & in barba. Id verò, à ſerpentis ſimilitudine ὀφιδασίς appellatur,

pellatur, incipit ab occipitio, duorum digitorum latitudinem non excedit: ad aures duobus capitibus serpit; quibusdam etiam ad frontem, donec se duo capita in priorem partem committant. Illud vitium in quolibet ætate est: hoc ferè in infantibus. Illud vix unquam sine curatione: hoc per se sæpe finitur.

ARENA est res toto genere p. n. in corpore humano, ex plurimo sale & terra, genita: ex qua sæpe calculi concrescunt. gr. *ἄμμο* G. Gries / Sand.

ARGEMO, est ulcusculum oculi album in iridis circulo, comprehendens partem albi & nigri. ex *ἀργός* albus, & *ἔχω* habeo.

ARIDURA est corporis, potissimum in parte aliqua omnimoda consumptio & exarescentia.

ARILLI, idem quod *acini*.

ARMARIUM UNGUENTUM notat unguentum magicum, quod armis inunctum in distans sanat G. *Waffen-Salbe*.

AROMA est odoramentum quodvis, ut Caryophylli, cinamomum, galanga &c. ex *ἀρ* particula intensiva, & *ῥομα* oleo. Germ. *Specerey*.

ARQUATUS, idem quod *Icterus*.

APPRETIA *Ἀπρετία* imbecillitas mentis, iudicii, qualis in foeminis pica laborantibus occurrit.

ARTERIA TRACHEA seu *Aspera*, est vas cartilaginofum pulmonibus implantatum in anteriori parte ex variis annulis & partibus conflatum, à posteriore parte ligamentosa est & depressa ob oesophagi ductum: superior pars larynx, inferior Bronchus appellatur: voci & inspirationi inservit, Germ. *Die Ruffte Röhre*.

ARTERIA AORTA seu *Magna*, videatur *Aorta*.

ARTERIA COELICA, vide *Celiaca Arteria*.

ARTERIACA, vide *Arteria*.

ARTERIOTOMIA, est arteriarum sectio artificialis, ad sangvinem in Cephalæa, Mania, Epilepsia, oculorum, auriumque dolore & inflammatione evacuan-

dum. *Sectio* illa fit in fronte, temporibus vel pone aures. *Modus* incidendi hic est, post ligaturas nempe brachiis aut collo injectas. arteria inciditur ut vena, facta deinde sangvinis evacuatione, emplastrum potenter astringens cum lamina plumbea vulnere applicetur, & fasciis commodis firmetur, *curatio* septem vel novem dierum spatio, absolvyitur. ex ἀρτηρία arteria & πύμα feco.

ARTHRITICA vide in *Arthritis*.

ARTHRITIS five *morbis articularis*, circa duos, tres, pluresve articulos five ossium internodia, suas tragædias exercet. Estque dolor circa articulos, ab acredine sangvinis salina vellicante ac lancinante productus, unde nervi, tendines, ligamenta, periostea corrugantur, doloreque miserrimo cruciantur, unde tumor, rubedo, tophi, aliaque symptomata concomitantia. Estque quadruplex: *Chiragra* in manibus; *Ischias* in aut circa os Ilium: *Gonogra* in genibus & *Podagra* in pedibus. Morbus ferè incurabilis est: hinc cecinit poëta *Ovidius* Lib. I. Eleg. IV. tritum illud.

Tollere nodosam nescit Medicina podagram.

Plutarchus in comment. οὐδὲ τὸ ἄθροιάς refert hujusmodi sententiam ceu vulgo jactatam: ἔπὶ ποδάγρας ἀπαιλάττει καλπίκι: id est: *Nec podagra liberat calceolus.* Extat alibi Epigramma Græcum eleganter podagræ originem describens:

λυσιμελὲς βάχχ, καὶ λυσιμελὲς ἀφροδίτης

Γενᾶνται θυγατρὲς λυσιμελὲς ποδάγρας.

id est:

Solvere membra solet Bacchus, solet & Venus ipsa

Solvere & ex illis nata podagra solet.

Lucianus integram Comœdiam de Podagra finxit, qua varias podagræ vices recenset. Vox *arthritis* derivatur ab ἄρθρον articulus. Unde *Arthritica medicamenta*, quæ arthriticis doloribus subveniunt. G. Die Gicht | Glieder: Weh.

ARTHRITIS VAGA, est morbus articularis, quo dolor

dolor nunc in uno membro est, nunc in altero: *causa* à duplici seminio dependet. Supponere licet in hoc morbo, salis fixi plures quasi cumulos è massa sangvineâ huc illuc circa membra, aut articulos, velut totidem nidos disponi, qui quidem intra totidem distinctas cellulas reconditi tanquam piscium ova, sive semen fœminium manent; quibus postea liquoris nervosi recrementa acetosa, velut semen masculinum accedunt, eosque fertiles reddunt: proindeque ex mutua effervescentia, membranæ fibræque nerveæ insigniter vellicatæ in corrugationes dolorificas aguntur. *Vaga* dicitur *Arthritis*, ex eo quod constanter uno loco non contineatur, ut *vera arthritis*, sed nunc in hac nunc in illa parte sentiatur. Germ. eine fliegende Gicht.

ARTHRODIA, est osium articulatio, cum nempe cavitas excipiens levis, & capitulum quod excipitur, depressum est: ut in Maxilla inferiore cum osse temporum. ab ἄρθρον articulus, & δέχομαι recipio.

ARTHRON est articulus, seu osium connexio, motibus obeundis accommodata. G. ein Glied. *Articuli* etiam dicuntur digitorum internodia, σκυταλίδες Galeno, φάλαγγες. Aristoph.

ARTHROSIS, idem quod *Articulatio*.

ARTICULARIS MORBUS, vide *Arthritis*.

ARTICULATIO est conjunctio artuum ad motum peragendum: estque duplex, *Diarthrosis* sive Articulatio laxior: & *Synarthrosis*, sive Articulatio strictior. Græcis ἄρθρωσις.

ARTICULUS, vide *Arthron*.

ARTOMELI est, cataplasma ex pane & melle paratum. ex ἄρτος panis & μέλι mel.

ARTUS, sunt membra ventribus adnata & articulis distincta. vide *Arthron*.

ARYTÆNOIDES, sunt cartilaginee duæ, quæ laryngis caput, una cum aliis cartilaginibus constituent. Sumuntur quoque pro musculis quibusdam laryngis.

ryngis. ab ἀρύω haurio, ἀνοίγω aperio, quia inspirando aperiuntur, & εἶδος forma.

ARYTHMUS; est pulsus qui nullum servat ordinem ex α priv. & ῥυθμός modulus. G. ein unordentlicher Puls.

AS five ASSIS, ut ex *Varrone* & *Plinio* colligere est, ab ære dicta. *Balbus* ad *Celsum* de asse ejusque partibus, quicquid unum est, & quod ex integrorum divisione remanet, Assem rationatorem vocare scribit. Apud nos idem denotat ac pondo.

ASAPHIA, est vocis obscuritas, ex laxa aut mala organorum constitutione aut contemperatione. ex α priv. & σαφής manifestus. G. eine dunckele Stimme.

ASCARIS seu *Ascarides*, sunt exigui vermes, qui in intestino recto producuntur ab excrementis ei diutius quam par est inhærentibus & putrescentibus, cui titillationem & molestiam inferunt. ab ἀσκήω moveo, exerceo, quia suo motu molestant.

ASCITES est hydrops five tumor abdominis p. n. & per consequens scroti, crurum & pedum, ab humore seroso & nonnunquam lymphatico aut chyloso, loturæ carnis instar, in earum partium cavitate, collecto. Ab ἀσκός uter, quia utris in modum ventre distenditur. G. die Wasser-Sucht.

ASEF, idem quod *Hidroa*

ASEMA, est crisis præter spem, sine signis indicantibus eveniens. Ex α priv. & σηµα seu σηµεῖον signum, à quo σηµεῖον signo.

ASITIA est alimentorum Fastidium. ex α priv. & σίτη alimentum, frumentum. Germ. Unlust zu essen.

ASODES, vide *Affodes*.

ASPERA ARTERIA seu *Trachea*, est fistula oblonga ex cartilaginibus variis & membranis constans, quæ à gutture, five faucium imo incipiens, gulæque incumbens, inque pulmones descendens, per totas eorum compages ramificatione multiplici dispergitur. Superior pars Larynx; interior vero bronchus appellatur, qui bus

quibus & tertia sive infima à *Malpighio* vesicularis dicta additur. Inservit voci & respirationi. Germ. die Lufft: Röhre.

ASPHYXIA, est pulsus sensibilibiter deficiens. ex priv. & σφύζω falle, pūso.

ASSODES, est febris continua. in qua exteriora moderate calida sunt, intus verò ardor adest, sitis insatiabilis, perpetua corporis jactatio, vigilia, delirium, &c. ab ἀσάομαι nauseo, & ἄσθμα forma.

ASTHMA est frequens p. n. respiratio cum sibilo, sonitu & tussi conjuncta, præsertim nocturno tempore; causa est bronchiorum angustatio vel à sanguine & sero viscoso ipsos nimis comprimente; vel à sanguine acri & scorbutica intemperie infecto, organa respiratoria nimis vellicante, motumque merè convulsivum inducente, quo pulmones inflantur & circuitus sanguinis præpeditur, unde suffocationes, sonitus & tusses facile excitantur. Dicitur hoc in specie asthma convulsivum, scorbuticum. ab ἀσθμάζω anheio. Germ. Engbrüstigkeit / das Reichen.

ASTRAGALUS est primum & principalissimum os, tarsum una cum aliis ossiculis in pede, constituens. ab ἀστραγαλίζω talis ludo, unde ἀστράτα talus à Græci nominis ἀστέριον terminatione ultima, γαλῶ recisa, talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se & T sæpius sint permutata pari valore & pronunciationis sono.

ASTRINGENTIA, sunt quæ tali particularum suarum crassitie & figuratione prædita, ut corporis partes inter se cogant & constringant, qualem habent ex gr. cunei, lamellæ complicatæ & disfilientes, nec non fides ex contortis intestinis factæ. Græcis συλπινα. G. zusammen ziehende stopfende Mittel.

ASTROLOGIA, est ars divinandi ex astris, fundamentis innixa lubricis, imo falsis, ac proinde medicis non necessaria, ut veteres censebant, ex ἀστὴρ stella & λέγω dico.

ASTRUM Chimicis nonnullis notat virtutem ac potentiam rerum ex præparationibus acquisitam. Item nonnunquam ita dicitur quinta essentia rei, ut astrum solis.

ATAKTOS i. e. inordinatus irregularis. Dicitur sæpius de motu spirituum animalium in nervis & fibris.

ATAXIA, est inordinatio dierum criticarum. ex *a* priv. & *τάττω* ordino.

ATECNIA, idem quod *Agonia*.

ATHANOR est nomen furni Chimici digestionibus longioribus utilis.

ATHLETICUS habitus est idem quod plethoricus, sanguine laudabili abundans, qui adeo periculo mutationis in deterius est expositus.

ATHEROMA, est tumor p. n. propria tunica contentus, ex humore pultaceo ortum trahens, indolens, digitis non facile cedens, nec pressus, cavitatem relinquens. ab *ἀθήρα* pultis genus; idque ab *ἀθήρ* arista.

ATHYMIA, est animi abjectio, tristitia. ex *a* priv. & *θυμός* animus.

ATLAS, est vertebra prima capiti subjecta; sic dicitur quia caput sustentare videtur, spina caret. Ab *ἀτλάω* sustineo, perfero.

ATOMUS, est corpusculum adeo parvum ut ulterius secari non possit, quemadmodum nonnullis putantur particulæ elementares. ex *a* priv. & *τέμνω* seco.

ATONIA, est languor, infirmitas & remissio fibrarum ob spirituum animalium defectum ex *a* priv. & *τείνω* tendo.

ATRABILIS, nonnullis est sanguis sulphureus & salinus, terrestris, adustus & niger, qui p. n. in corpore gignitur, & in liene colligitur, ibi enim volatilizatur, & in fermentum, denuo sanguini commiscendum, exaltatur. Græcis *μελαγχολία* G. schwarze Galle.

ATRETUS, est cui anus aut genitalia non sunt perforata. ex *a* priv. & *πτεράω* perforo.

AΘPOON confertum, coacervatum significat, unde *ἀθρόας*

ἀφ' ὅας confertim, dicitur de humoribus impetuose in partem aliquam irruentibus.

ATROPHIA sive tabes, φθὴν, φθίσις, φθινὰς γόσθι Plut. τηκεδὼν πύη Aretæo, est cum totum corpus vel aliqua pars ab alimentis non reficitur sed sensim emarcescit. Tabes sæpe tantum sumitur, pro ulcere pulmonum, quo corpus universum sensim colliquescit. ex α priv. & πρέφω nutrio.

ATTA Festo, qui propter vitium pedum terram attingit potius quam calcet.

ATTENUANTIA, seu *incidentia* sunt, quæ acutis suis particulis, poros aperiendo crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt. Græcis λεπιδωτικά & τμητικά.

ATTONITUS MORBUS, idem quod Apoplexia. Celso, propriè cui casus fulminis vicini aut tonitruum sonitus stuporem afflavit. Græcis ἀπὸ πληαίτης, ἐμβόντηται.

ATTRAHENTIA sunt, quæ tenuibus suis particulis, poros aperiendo, humoresque contentos dilatando, ac foras, ubi minor est resistentia, propellendo, non tantum partes in tumorem attollunt & rubore suffundunt; sed sæpe etiam plures vapores & humores, quam per densam cuticulam erumpere possunt è cute & carne expellendo, sub cuticula colligunt, eamque in vesiculas attollunt: imo non raro etiam festucas & aculeos infixos educunt. Græcis ἐλκτικά, ἐπιπαστικά ἐξίπωτικά. ab ἔλκω traho.

ἌΤΥΠΟΣ morbus, qui nullum servat typum, seu qui inordinate invadit & repetit. Ab α priv. & τύπος quod Medicis notat formam & ordinem accessionum ac remissionum in morbis.

AUCTIO est nutritio, qua plus restauratur, quam fuit dissipatum. Græcis αὐξήσις. Germ. das Zunehmen am Leibe.

AUDITUS est sensus, quo ex vario aëris circumstantis motu tremulo, tympanum verberante, soni per nervum auditorium, sensorio communi commu-

nicantur, ibique percipiuntur. Græcis Ἀκοή, ἀκοήτης
Germ. das Gehör.

AUDITORIUS meatus est ductus ille qui ab aure externa ad internam tendit & tympano terminatur.

AUGMENTUM FEBRIUM, seu *incrementum*, est computatio, quo tempore febris continuæ incendium totam sanguinis massam occupavit, usque dum pervenerit ad statum. Græcis ἀναβάσις, ab ἀναβαίνειν ascendo. Vocatur idem ἐπίδοσις, ἐπιτάσις, αὐξήσις.

AUREUS est species ponderis apud Arabes, est enim illis pondus unius drachmæ cum septima ejus parte: idem quod *denarius*.

AURICULA INFIMA, idem quod *lobus auris*.

AURICULA CORDIS, numero duæ sunt, dextra & sinistra: Dextra ex vena cava cruorem accipit, qui in ventriculum dextrum portatur, & à pulmonibus recipitur: Sinistra vero est, cui sanguis benè præparatus & à nitro aëreo rite fermentatus à pulmonibus de novo traditur, ut per finistrum ventriculum in arteriam magnam exoneretur & in universum corpus distribuatur:

AURIGO, idem quod *iterus*.

AURIS est organum auditus, quæ *externa*, cujus pars superior *pinna* seu ala; interior lobus seu auricula infima appellatur: ejus ambitus exterior *Helix*; interior *Anthelix* dicitur. Vel *interna* in qua consideratur *tympanum*, quatuor *oscula* cum *musculis* exiguis, *concha*, *foramen ovale* *Labyrinthus* &c. Græcis ὤτις, Germ. das Ohr.

AUSTERUS notat speciem saporis qui fibris lingvæ & oris contractionem peculiarem inducit. Oritur ex particularum terrearum cum salinis acidis mixtura.

AUTOMATON est machina cujus partes ita dispositæ sunt, ut se invicem moveant.

AUTOPSIA est observatio & memoria eorum, quæ per inspectionem ocularem confirmata sunt.

AUTOPYROS est panis, ex frumento integro, hoc est,

est, cui nil furfuris adjectum vel ablatum fuerit: hujusmodi panis aliis præfertur, quia furfures habent vim abstergendi. ex αὐτὸς ipse, & πυρὸς triticum.

AUXILIUM seu *Remedium* est quicquid contraria agendi vi, morbum impugnare est aptum. Estque triplex, *Dieta, Pharmacia & Chirurgia* Vide *Medicamentum*.

AXILLA, est cavitas illa sub initio Brachii, in adultis pilis conferta. Latinis *ala*. Gr. μαχαλάη & μάλη G. die *Uxel*.

AXILLARIS vena est ramus insignis venæ cavæ sangvinem ex manu & brachio reducens, qui ex variis minoribus ramis in unum majorem coalescit.

AXIS est vertebra tertia cranio subiecta Græcis ἀξὺν.

AXUNGIA, σῆας ὑεῖον Dios. ὀξύγγιον *Ægin*, pinguedo vel sebum porci. Quia vero hujus unguinis præcipuus usus fuit in axibus curruum inungendis, hinc illi nomen creatum, & grammatici omnes pro unguine vehiculari exponunt. Vide *pinguedo*.

AZOTH, modo Mercurium cujuscunque corporis metallici denotat, modo medicinam quorundam universalium putatam, ex Mercurio, auro & argento paratam, ante aliquot annos per magnates, imo & vulgum celeberrimam, varii coloris, pro diversitate præparationis, sæpe nimis sollicitæ, unde mox pretio & fama vilescere incepit.

AZYGOS, est vena circa cor insignis. *Sine pari aut jugo* dicta, ad vertebrae porrecta, ortum ducens à vena cava. ex α priv. & ζύγος jugum.

AZYMUS, est panis non fermentatus, & insalubris, α priv. & ζυμός fermento, idque à ζύμη fermentum. G. ungeseuert Brod.

B.

BACILLI nomen imponitur medicamentis figurâ bacillorum, id est, tereti formâ; ut bacilli fumales, bacilli pectorales.

BALANÆUM sive *Balneum* est proprie totius corporis lo-

ris lotio; non raro tamen & pro lotionem partium solummodo inferiorum sumitur, quam infessum & semicupium vulgo vocant. Estque vel *siccum* vel *humidum*; sicca parantur ex cineribus, sale vulgari, arena, chalybe limato &c. *Humida* sunt vel *vaporosa*, vel *aquosa*. *Vaporosa* fiunt ex coctione radicum, herbarum, florum, seminum, &c. cujus vapor tantum suscipitur. *Aquosa* sunt vel *Artificialia* quæ parantur ex decoctis medicamentosis. Vel *Naturalia* quæ *Thermæ* vocantur, quorum aquæ sunt aluminosæ, ferreæ, cupreæ, nitrosæ, sulphureæ bituminosæ, vitriolicæ, &c. ex βαλνα pello, & αἰνία, tristitia, seu morbus.

BALANUS, seu *glans*, est penis suprema pars, præputio tecta. βάλανος, κύντανος *Svida* & *Hesichio*. Item clitoris muliebris. Sic etiam bulbosi fructus & radices appellantur, ut Juglans quasi Jovis glans; item glans quercus, Bulbocastranum &c. Item suppositorium, vide suo loco.

BALBUTIES est vitium vocis humanæ, & quidem quando vel hæsitat lingua, vel inter loquendum subsistit, vel certarum literarum sonum exprimere non potest. Germ. das Stamlen / Stottern.

BALNEUM, idem quod *Balaneum*.

BALNEUM notat etiam furnum Chemicum in quo destillatio instituitur. Duplex potissimum est; *Balneum Mariæ* & *Vaporis*. *Mariæ balneum* dicitur, quando res destillanda immediate aquæ calidæ; *Vaporis* vero quando vaporibus tantum aqueis calidis ex subjecto vase exhalantibus exponitur.

BALSAMUS vel *Balsamum*. Balsami vocabulum pluribus in officina usurpatur significationibus. 1. Denotat propriè succum arboris alicujus in Arabia, Judæa, qui & opobalsamum dicitur. Hinc affinia sunt balsama naturalia alia ut Peruviam. s. Indic. de copayva. 2. Notat genus quoddam odoramenti crassiusculi instar unguenti, vel linimenti e. g. Balsamus rosarum, apoplecticus & similes. 3. Tribuitur medicamentis oleo-

fis.

sis s. oleis in quibus alia homogonea sunt soluta, ut balsam. Δ traumatica. 4. Solent quoque ex gummi resinisque cum spiritu vini liquores destillari, qui extrinsecus illinuntur, balsamique nomine veniunt; ut balsamus nervinus, ischiaticus & similes. 5. Liquorem spirituosum aromaticum significat internis usibus destinatum ut bals. Anglicanus, embryonum &c. quamvis valde improprie. 6. Balsami nomine etiam veniunt *salia fusa & liquata*, ut balsamus salis gemmæ. 7. De sanguine corporum viventium quando dicitur balsamus, notat particulas Δ eas oleosas caloris nativi causam, unde quoque illæ particulæ balsamicæ, & balsamum vitæ vocantur.

BAMMA, est tinctura seu liquor, in quo aliquid tingitur, aut madefit ut panis juscule immersus. à βάπτω immergo. G. eine Tinctur.

BARYCOLA, est audiendi gravitas, ex βαρὺ grave, & ἀκούω audio.

BASILAREOS, vide Basis.

BASILICA est vena brachii interna *Hepaticæ* dicta, à βασιλεύω rego. Germ. die Leber-Ader.

BASILICUM est Medicamentum viribus pretiosum, & præ cæteris excellens. à βασιλεύω rego.

BASIOGLOSSUM, est pars musculorum linguam deprimens, ex βάσις fulcimentum & γλῶσσα lingua.

BASIS, est cordis superior pars mucroni opposita. Item sustentaculum ossis Hyoidis pro lingua: item in formulis præscribendis præcipuum ingrediens, à βαίνω incedo, unde os Basilare.

BATHMIS est sinus in osse Brachii seu humeri, utrimque singuli, in quo cum extenditur flectiturque tota manus, ulnæ ipsius coronæ, sive processus ingrediuntur à βαίνω ingredior.

BATITURA vel battitura notat squamam æris vel ferri; it. limaturam eorum.

BATRACHUS est tumor p. n. sub lingua, maxime pueros infestans.

BAURAC Chimicis notat Nitrum.

BECHICA, sunt medicamenta tusim inhibentia, vide *Pectoralia*. à βήττω tusio, hoc vero à βήξ tussis. Germ. *Mittel gegen den Husten*.

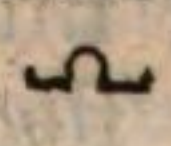
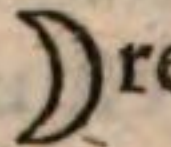
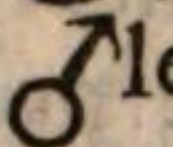
BELENOIDES, est processus aliformis, cranii basi infixus. βέλος sagitta, & εἶδος forma.

BELULCUM denotat instrumentum chirurgicum telis extrahendis accommodatum. ἀπο τὸ βέλος telum & ἔλκω traho.

BENEDICTA vocantur medicamenta non nulla purgantia lenius seu mitius operantia ut rhab. Hinc Benedicta laxativa. Dicitur etiam de lapide philosophorum.

BENIGNUS MORBUS est, qui nulla vehementia & sæva, supra naturam suam habet symptomata.

BES, alias *Bessis*, *Bissis*, *Bissa*, vel *Bisse*, quasi bis triens, quia $\frac{2}{3}$ sive duo Asfis Trientes, seu quod deunto libræ Triente superest. *Hoc est Unciæ VIII.* Priscan. p. 8. vulgo *Marca*. Vox præter *Celsum*, *Galeno* usitata. Olim *Des*, veluti dempto triente. Alias *Libra numularia* & *octonaria*.

BEZOARDICA notant in genere medicamenta venenis & morbis venenatis s. malignis resistentia, qualis est lapis bezoar, cui olim hæc virtus præ reliquis omnibus tribuebatur. Juxta tria regna, triplicia constituuntur; alia sunt *Vegetabilia* ut rad. contrajerv. anthor. angel. alia *animalia* ut C. C. & varia inde parata, unicornu verum, dens hippopotami, spinæ viperarum &c. alia denique *mineralia*, qualia sunt calces fixæ antimoniales vel ex nudo antimonio paratæ cum vel , vel additis metallis, unde bezoard. re. re. le &c. Nomen habere traduntur ex Persico Ba contra, & Zahar venenum.

BIAION idem est quod violentum.

BICONGIUS est mensura duodecim sextarios continens.

BILIS

BILIS est excrementum sulphureum & salinum ipsius liquoris sanguinei, in hepate mediantibus glandulis exiguis segregatum, quod vel in vesiculam felleam, vel per ductum hepaticum in intestinum duodenum exantlatur, ut ibi ciborum ulteriori fermentationi interserviat, & fæces à secretionem chyli relictas foras convehat. *Bilis* constat ex sulphure, sale adusto & paucissimo: *Naturaliter* flava est: *Præter naturaliter* vero Vitelliana, Porracea, Æruginosa, vel Glasstea, quæ omnia colorum diversitates solummodo ex intensiori caloris & fermentationis gradu expullulant. *Franc. Sylvius* bilis ascensionem per ductum Hepaticum ad cor asseruit, verum hæc sententia, ut nec rationi, nec experientiae, ita nec veritati congruit. Bilis non dicitur nisi quando à sanguine segregata fuerit; ideoque veterum sententia de humore bilioso, inventa circulatione sanguinis prorsus corrumpitur, vide *Humores sanguinei*. *Celsus* Fel. χολή ξανθή aut πρακοειδής, γλυκὺ, quasi dulce, à contrario sensu, cum sit amarissimum, testibus *Plinio* & *Aureliano* Germ. die Galle.

BILIS ATRA vid. Melancholia.

BIOLYCHNION est calor natus, qui à parentibus fætum comitatur, verum postea cum in lucem editus est, calor sensim perit, postquam pueri spiritus & sanguis ab alimentis & aëre nitroso, alterantur, fermentantur & accenduntur. Nugæ sunt eorum, qui affirmant calidum hoc perennare; nam si calidum sit, in continuo motu erit, ergo ut cæteri ignes & calores dispellitur. ex βίος vita, & λύχνος lumen.

BLÆSITAS est depravata locutio, à vitio lingvæ, in conformatione aut temperie peccantis. Germ. das Stamlen in der Rede.

BLÆSUS, est is qui vitio blæsitatis laborat. Item Valgus & Varus: vel cui dorsi spina antè vel posterius incurvata est. Paralyticum quoque significat. à βλαίσω distorqueo.

BLAS est terminus novus Helmontianus. Denotat ipsa

ipsi motum localem & alterativum astrorum, à quorum, utroque oriuntur temporum mutationes, tempestates atque vicissitudines. Tribuitur etiam humano corpori duplex *naturale* & *voluntarium*, quorum illud ex astris originem habet, hoc verò ex se ipso est, non ex astris. Sed nugæ hæ sunt:

BLENNA est mucus crassus per palati foramina & nares destillans, qui provenit ex glandulis dictarum partium; nonnunquam etiam cerebri ventriculis per processus mammiformes. G. Noß.

BOCIUM, idem quod *Bronchocele*.

BOLUS est medicamentum internum, habens consistentiam, melle paulo crasfiorem; & quantitas, quæ unica dosi præscripta, buccâ commode excipi potest. Germ. ein Bissen.

BOMBUS est sonus gravior in intestinis à flatuum motu productus.

BORBORYGMUS est murmur lenius in infimo ventre ex reciproca flatuum in intestinis agitatione ortum, familiare hypochondriacis.

BOVINA FAMES, idem quod *Bulimus*.

BOTHOR, sunt pustulæ oris non serpentens, sed tales quæ facile suppurantur & delentur, etsi nonnunquam leviter eas suppurare contingat. Estque *Bothor* generalis appellatio etiam postularum faciei; pulmonis & aliarum partium. Variolæ ac morbilli etiam *Bothor* ab Arabibus nominantur.

BRACHERIUM, idem quod *Amma*.

BRACHIALE, idem quod *Carpus*.

BRACHIÆUS, vide *Lacertus*.

BRACHIUM sive *Lacertus* est membrum constans brachio propriè dicto, cubito & manu. Forte à βραχίον sive βραχύντερος ἢ λοιπὸν τῶν χειρῶν, brevissimus reliquæ partis manuum. unde *Brachiaeus musculus*.

BRACHYLOGIA, vide *Brachylogus*.

BRACHYLOGUS, est qui suas sententiâs breviter determinat. *Brachylogia* est brevîs locutio, ut sunt
Apho-

Aphorismi Hippocratis. ex βραχὺν breve, & λέγω dico.

BRACHYPNOEA est rara & parva respiratio.

BRACTEA idem est quod lamina metallica, e. g. auri, argenti, cupri, orichalci.

BRADIPEPSIA, est tarda ventriculi concoctio seu fermentatio, à mala dispositione fermenti acidi. Ex βραδὺν tardum, πέπω coquo. G. eine langsame Verdauung.

BRANCHIÆ sunt organa respiratoria piscium, seu pulmones succenturiati. Germ. Die Kiemen.

BRANCHUS est raucedo faucium & asperæ arteriæ. Raucitas Plin. Ravis Plauto, à βρόχω sorbeo. G. Heiserkeit.

BREGMA sive Pregma, est os sincipitis, à βρέγω madesco, quia illa ossa infantibus, & sæpe adultis humida & tenera sunt.

BROCHI, sunt labiones, sive qui magna & inordinata labia habent: item laquei Chirurgici genus.

BRODIUM notat liquorem conservantem à corruptione; qualis est saccharum sirupisatum in conditis.

BRONCHIA, vide bronchus.

BRONCHOCELE; est tumor p. n. in larynge aut broncho apparens. à βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & κήλη tumor.

BRONCHOTOMIA, est asperæ arteriæ, in membranosa ejus parte quæ est intra duos annulos, sectio; Usus est in anginosi, ad suffocationem inhibendam. ex βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & τέμνω secō.

BRONCHUS est asperæ arteriæ portio media fistulosa ex annulis anterieus constructa; superior pars larynx; inferior vesicularis dicitur. Inservit voci & respirationi. à βρέχω vel βρόχω sorbeo, jugiter enim ad sanguinis accensionem aer absorbetur. Germ. das mittlere Theil der Lufftröhre.

BRYGMUS est stridor dentium potissimum dependens à convulsivis motibus muscutorum maxillæ inferioris.

BUBO,

BŪBO, est inguen sive locus à flexu femoris ad pubem : Item tumor p. n. in inguinibus, à lue venerea vel pestilentiali excitatus. à βυβωνιάω bubone laboro. G. ein Pest-Beul / ein Venus-Beul.

BUBONOCELE, est Hernia siva Ramex inguinalis, hoc est quando intestina per processum peritonæi dilatatum, in inguina & scrotum delabuntur & subsidunt: nonnunquam pro bubone sive tumore. p. n. in inguine sumitur. ex βυβων inguen, & κήλη tumor. ein Bruch.

BUCCA, dicitur oris inferior pars laxior, quæ inflari potest, ut apparet in tubicinibus. Germ. der Mund die Höle des Mundes. Græcis στόμα, & γνάθοι

BUCCALES glandulæ sunt quæ buccas interne investiant.

BUCCEA, BUCCELLA est frustum quod una vice ori ingeri potest, & devorari.

BUCCINATOR, est musculus buccarum rotundus, circuli instar, tenuis & membranofus, variis fibris intertextus, oris tunica inseparabiliter succinctus. In hujus centro observavit *Casseri* robustum quoddam vinculum exterius enatum, & os genarum porrepans, ubi in musculum quendam parvum & gracilem buccæ directè oppositum terminetur. *Oritur* à superiori maxilla, inferitur in inferiorem ad gingivarum radices. *Usus* est buccas cum labiis movere, estque dentibus instar manus, dum huc illuc ad dentes cibos propellit, quo exactius comminuantur.

BUCCULA, est carnosa sub mento pars. Germ. das Unter-Kinn.

BULIMIA, idem quod *Bulimus*.

BULIMIASIS, idem quod *Bulimus*.

BULIMUS Aurel. *Phagedæna*, edacitas præter consuetudinem Horatiano. βύλιμος Plut. in Symp. Galeni, βαλιμία, βύβροσις Plut. Hom. παγέδαινα. Estque fames p. n. aucta nimis, quam sæpè lipothymia comitantur *Bobina* dicta. *Oritur* aliquando à ventriculi fermento nimi-

nimum acri, unde membranæ & nervi ventriculi irritati ad assumendum copiosum alimentum stimulant, quo ista irritatio tollatur. Ex βῆς bos, sive ut aliis placet, ex particula βῆ significationem augente & intendente; & λιμός fames.

BUTYRUM quid sit notum est. In Chemicis notat liquorem consistentiæ spissioris, unde butyrum ὄρι. Hinc magisteria quoque ob consistentiam dicuntur butyracea.

C.

CACATORIA FEBRIS, est febris intermittens, (sic à clarissimo *Sylvio de le Boe* dicta) cum alvi dejectione multa vel frequenti & quandoque simul torminosa, diverso accessus tempore ægros valde affligens, ac debilitans: etiam *Catarctica* & *Dejectoria* vocari potest.

CACHECTICUS, est qui cachexia laborat. G. *der in seiner guten Haut steckt.*

CACHEXIA, est malus corporis habitus, ex humorum vitiosorum dispositione prava ortus, unde febres lentæ, tabes, hydrops &c. contrahuntur: in cachexia facies sæpe pallida & mali coloris est, corpus tumidum & inflatum. Cachexia latè sumpta cum εὐεξία opponitur, ac ut bonus habitus omnibus partibus sanis communis est, ita malus habitus ab omnibus malis propagatur. Strictè *cachexia* tantum sumitur pro mala dispositione in habitu corporis; *Euexia* verò pro humorum sive sanguinis pariter & corporis dispositione bona accipitur. Ex κακός malus, & ἕξις habitus.

CACCOCHYMIA, est humorum in sanguine vitiosorum abundantia: estque biliosa, pituitosa, melancholica, acida, salsa, acris, pontica &c. ex κακός pravus, & χυμός succus humor, à χύω vel χύνω fundo.

CACOËTHES, *Chironium* *ulcus* sive *telephium*, est morbus vel ulcus curationem respuens, quod ulcus malignum vocatur, hoc fit cum ulcus fuerit callosum vel sinuosum, cui nonnunquam osficula decedentia & cariōsa

cariosa subjacent. ex κακὸν malum, & εἶθος mos, consuetudo.

CACOPHONIA est mala vocis prolatio, ex organorum vitiositate proveniens. ex κακῶς male, & φωνέω voco.

CACOSIS est mala dispositio e. g. in visceribus Gr. κακῶσις ἀπὸ τοῦ κακῶσαι male habere.

CACOTROPHIA est nutritio depravata ex sanguinis vitio: ut in Lepra, impetigine &c. ex κακὸν malum, & τροφέω nutrio.

CADUCUS MORBUS, vide *Epilepsia*.

CACOSTOMACHUS, dicitur de alimentis quæ vel stomachus respuit, vel quæ eundem offendunt.

CÆMENTUM vid. Cementum.

CÆSAREA SECTIO, idem quod *Histerotomotomia*.

CALANUS SCRIPTORIUS est dilatatio quædam circa cerebri ventriculum quartum, quæ deinde in mucronem exacuitur, & ab hac figura nomen obtinuisse videtur.

CALCANEUS, idem est quod *Calx*.

CACHOIDEA, sunt in pede osficula tria, tarsum una cum aliis constituentia, & à Fallopio cunei formia dicta.

CALCINATIO est misti per ignem, aut res corroden-tes, (ut est Mercurius, aqua fortis, aqua regia &c.) in calcem solutio.

CALIDARIUM idem quod *Laconicum*.

CALCULUS est præter naturalis in corpore humano lapidosa concretio, quæ in omnibus fere partibus, cerebro, pulmonibus hepate cystide fellea, maxime tamen in renibus & vesica contingit. Causam materiale constituant particulæ salinæ & terrestres quæ in loco quieto concresecunt. G. der Stein.

CALIDUM INNATUM, vide *Emphytum thermum*, aut *Biolychnium*.

CALLICREAS five *Pancreas*, est Glandula conglomerata, sub ventriculi parte posteriore collocata, longitudi-

tudinem habet trium aut quatuor digitorum in homine, tenui membrana à peritonæo investitur, terminatur in homine juxta ductum communem bilarium in intestinum duodenum ex cujus ducta lymphæ volatilis & insipida effunditur. Verum *Sylvius de le Boe* cum Discipulo suo *de Graaf* succum acidum & subacidum, quandoque austerum & dulcem invenisse se dicunt, inde quoque originem ferè omnium morborum deducunt. Sed sciendum hoc fortasse p. n. fuisse observatum, cum vix unus ex centum hominibus exacte sanus, reperiatur. De hac quæstione vide *Anat. nostr.* Ref. lib. i. c. xi. usus est succo suo volatili chylum subacidum & bilis amarorem temperare, fermentare & volatilizare, ut tandem dulci sapore venas lacteas, subeat & ascendat. Componitur ex καλὸν pulchrum, & κρέας quasi diceret carnem formosam.

CALLUS, est species tumoris sine dolore, cuti similis, ex nimio labore contractus. Græcis τύλος Germ. die harte Haut.

CALOR NATIVUS, vide *Biolychnium*.

CALVA, *Plin.* Calvaria. *Celso*, cranium, κράνιον, quod cerebrum integat quasi κράνιον, id est, Galea. πόλος, κόρυς *Lycocr.* σκάφον *Aristoph.* κῦτος. est integumentum capitis osseum, vide *Cranium*, der Schedel. Item pars capitis capillata superior, quæ à morbo vel senectute primo calvescit.

CALVARIA, idem quod *Calva*.

CALVITIUM apud græcos vocatum est φαλάκρωσις, & μαδάκρωσις quod quidem vitium nihil aliud est, nisi depilatio capitis ætate hominibus adveniens.

CALX, *Plauto.* *Calcaneum* *Virg.* item πτέρνα, σκελὶς est secundum os tarfi in pede, reliquis magnitudine & robore præstantius, oblongum & versus posteriora protensum, ut ei firmitus homo infistat, nec lapsu facili retrorsum concidat.

CALX quoque dicitur, quod calcinando, vel in al-

cool convertitur ut Calx saturni, vel saltem friabile factum est, ut, cornu cervi ustum. G. Ralch.

CAMARIUM vide *Fornix*. ex καμάρεα fornix, testudo.

CAMAROSIS, est cranii ictus, in quo ossis portio aliqua, in cameræ formam elevatur à καμάρεα testudo.

CAMBIUM est humor secundum *Avicennam* qui inter quatuor humores recensetur, quorum usus erat, partes nutrire: primus dicebatur humor *Innominatus*: Secundus *ros*, Tertius *Gluten*; & quartus, qui proximè in alimentum convertebatur, *Cambii* nomine veniebat; sed ea figmenta, inventa à nobis circulatione sanguinis per fibras, planè concidunt.

CAMERATIO, idem quod *Camarosis*.

CANALES sunt ductus, per quos liquores transeunt: ut sunt ductus Salivales, Biliarius, Hepaticus, Pancreaticus, &c. Græcis πῶρος ductus.

CANALICULUS *arteriosus*, est vas inter arteriam pulmonalem & arteriam magnam in foetibus quod in adultis oblitteratur. Usus in foetibus est ut ex arteria pulmonali per canaliculum hunc sanguis in arteriam magnam exoneretur, ex eo quod sanguis, (quia foetus in utero non respirat) in pulmonibus non accenditur.

CANCER, vide *Carcinoma*.

CANDISARE in pharmaceuticis notat saccharo canto obducere, e. g. fructus, cortices &c. Hinc candidata, saccharo canto obducta.

CANINA APPETENTIA, vide *Cynodes Orexis*.

CANINA RABIES, idem quod *Hydrophobia*.

CANINI DENTES, idem quod *Cynodontes*.

CANITIES, est mutatio capillorum ad colorem album ante legitimam ætatem. Canities enim duplex est: altera quæ secundum ætatis cursum obvenit: altera verò quæ vitiosa, & morbosa ab *Aristotele* nuncupata est.

CANNA MAJOR, idem quod *tibia*.

CANNA MINOR, idem quod *fibula os*.

CAN-

CANTHUS vel cantus notat angulum. Hinc saccharum cantum, canthum, vel cantium, quòd angulis plurimis gaudeat. Germ. *Randel-Zucker*. Canthus five *Hircus* est angulus quem habet oculus; qui vel major five internus, vel minor five externus. Græcis *καυθός*. Quorum qui ad nasum sunt, *ῥανθῆγες* & *πηγὰς* appellantur, quod inde lachrymæ effluunt; & qui ad tempora, *παρωπῖαι* Poll. Nicandro. G. die *Augens Winkel*.

CAPELLA Chemicis denotat vasculum ex osibus calcinatis, vel simili materia confectum, in quo separatio metallorum puriorum ab impuris instituitur. Ita etiam appellatur vas in quo arena continetur cui vasa unà cum materia destillanda committuntur. G. *Capelle / Sand-Capelle*.

CAPILLARIA VASA, dicuntur venarum & arteriarum extremitates, quæ capillos exilitate sua æmulantur.

CAPILLORUM DEFLUVIUM. vid. *Alopecia*

CAPREOLARIA vasa vocantur vasa præparantia, quæ non recto ductu, sed instar capreoli vel hederæ contortæ progrediuntur versus testes.

CAPREOLUS *auris*, vide *Helix*.

CAPRIZANS dicitur pulsus irregularis & inæqualis, quando ictum unum fortiozem duo vel plures debiliores & citatiores sequuntur.

CAPSULÆ artrabiliaræ, five *Renes Succenturiati*, sunt corpora glandulosa, renibus super impositi: *Ufus* eorum est ut lympham in suas cavitates suscipiant, qua sanguis crassus à renibus refluus; & sero maxima ex parte destitutus, diluatur, & ad cursum circularem fluidior reddatur.

CAPSULA CORDIS, vide *Pericardium*.

CAPSULA COMMUNIS Glissonii in Hepate nihil aliud est quam membrana à peritonæo producta, cui porus bilarius & vena portæ in hepate simul includuntur.

CAPSULÆ SEMINALES sunt extremæ, vasorum semen deferentium capsularum instar dilatatæ cavitates, quæ per duo foramina, semen à testibus receptum, in vesiculas seminales emittunt, ut in iis ad coitus tempus asservetur, vel per vasa lymphatica in massam sangvineam reducatur.

CAPUT MORTUUM, est residua illa materia, crassa & sicca, quæ in destillationibus præcipue mineralium remanet: communissimè autem remanentiam vitrioli notat.

CAPUT PURGIUM, idem quod *Errhinum*.

CARBO, vide *Anthrax*.

CARBUNCULUS, idem quod *Anthrax*.

CARCINODES, est tumor p. n. Cancro similis. καρκίνος cancer, & εἶδος forma. Ein Krebs.

CARCINOMA, *Carcinus* sive *Cancer*, est tumor p. n. à salino sulphureo ac acri sangvine ortum ducens, rotundus, turus, lividus, dolens, in principio pisi magnitudine, sed postea gaudet venis circum se turgidis, pedesque cancri referentibus, quamvis non semper. Ex καρκίνος cancer, & νέμω depasco. G. der Krebs.

CARCINUS, vide in *Carcinoma*.

CARDIA est Cor, sive musculus principalissimus, sangvini duntaxat circumpellendo destinatus; Vide *Cor*. Dicitur etiam de orificio ventriculi sinistro, quod ob circulum suum nerveum summè sensile existit, & maximum cum corde consensum habet. Unde sæpius hujus dolores pro cordis dolore habentur, à καρδιάς palpo, vibro.

CARDIACA, est suffocatio cordis ex polypo, vel sangvine coagulato &c. Dicitur etiam *syncope Cardiaca*. à καρδιά Cor.

CARDIACUM est medicamentum, cor (ut olim putabant) roborans: sed potius blandam fermentationem sangvini inducens, qua spiritus exhausti reficiuntur, unde circulatio per consequens benignior & facilior

facilior redditur. ex καρδια cor, Herz: Stärkung / sed malim, Blut: Stärkung.

CARDIALGIA & cardiogmos Plinio Rosio Stomachi est morfus, rosio aut contractio nervi paris vagi & intercostalis stomacho inserti, à materia vellicante in ventriculo contenta, ita ut cor, ob consensum, angustatum, & contractum, lipothymiam patiatur. à καρδια cor, & ἀλγίω doleo. G. Magen: Schmerzen.

CARDIOGMOS, idem quod Cardialgia. ex καρδιάσσω cordis dolorem sentio.

CARIES est ossis corruptio, à diuturno humorum vitiosorum affluxu: vel ab acrimonia & malignitate eorum: vel à proprietate occulta: vel à contusione, os ipsum aliquo modo lædente: vel à medicamentis acrioribus.

CARMINATIVA sunt medicamenta interna & externa quibus flatus in intestinis hærentes discutiuntur.

CARO est pars fimilaris fibrosa, sangvineo, molli, tomento instructa, crassa, una cum ossibus corporis firmamentum existens, estque vulgo quadruplex. Musculosa, fibrosa, ut in musculis, & corde. Parenchymatica, ut pulmo, Hepar, lien. Viscerosa, ut intestina. Glandulosa, ut pancreas, glandulæ mammaria, salivales &c. Sed proprie loquendo sola musculosa hoc nomen meretur. Græcis σὰρξ Germ. Fleisch / Caro etiam significat substantiam illam molliorem fructuum succulentorum, quam alias pulpam vocamus, ut pulpa vel Caro Cassia, Cydoniorum.

CAROTIDES arteria, duæ sunt, externa, vel interna: Externa quæ juxta cor assurgens, in duos ramos dispescitur, quorum exterior ad fauces, faciem, capitis verticem, & retro aures variè distribuitur, alter verò ramus apparatu quodam velut mechanico, os cunei forme pertransit; in eo enim peculiarem in utroque latere canalem natura insculpsit, in quo arteria illa in majorem cautelam tunica insuper ascititia crassiore investitur, sic igitur ducta instar S duplex ca-

nali offeso elapsa, tunicam ascititiam deponit, & τῷ ἐγκεφάλῳ suo sanguine prospicit, circa nervum igitur ophthalmicum ascendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intra ductum nervorum olfactoriorum, ultimò ad posteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & spinalem medullam cranio exiens eam suo liquore ad os sacrum usque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem seu internam vocabant eo, quod putarint eam ascendere & cranio immisso cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiss. *Willisium*, secus experimur. *Sopora-* *les* seu *Carotides* vocantur quia si vinculo constringantur, illico affectus soporosos excitant. Veteres malè soporem naturalem inde produci existimabant. *Carpo* & *Celso* σφαγίτες appellantur, id est jugulares. à καρόω soporem induco.

CARPIA à Gallica voce *Charpie* originem ducit, vulgò *Carpie*. Latinis *linamentum carptum*, vulsumve è linteis concerptis: *Linamentum rasile*. Græcis πλατὸς, μοτὸς διάσυρτο *Ægineta*, πλμα *Apstyrto*. *Delinamentum sanarium*, est conceptum linamentum, quo vulneri ulcerive immisio sanies inanitur. ἔμπυος μοτὸς *Hippocrati Linamentum rasile*, è lanugine linteorum erasa conficitur. ξυσὸς μοτὸς ξύσμα *Erotiana*, ἄχνηοθονίς *Hippocrati*. G. geschabte Wicken. *Linamentum tortile* è materia contorta fit. σρεπλὸς μοτὸς.

CARUS est sopor p. n. in quo ægri vellicati, compuncti aut vocati, vix sensationis notas ostendunt, absque febre, Lethargo major, & Apoplexia minor est. Causa est obstructio vel compressio pororum & meatuum versus cerebri meditullium euntium & in corporis callosi limbo saltem extimo fedem habentium. à καρόω soporem induco. G. die Schlaf-Sucht.

CARPUS, vulgo *Brachiale*, prima palmæ pars *Celso* καρπὸς. κτεῖς *Hesich.* est pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus: constat ex ossiculis octo quibus cubitus manui connectitur.

CARTI-

CARTILAGO, est pars alba, ligamento ficior, duriorque; osse verò mollior, dicitur similis & spermatica, sed falsò, quia non magis ex semine conficitur ac cæteræ partes. Articulationem faciliorem reddit, partesque varias ab injuriis externis defendit. Græcis χόνδρος G. Knarpel / Knarpel-Bein.

CARUNCULÆ MYRTIFORMES, sunt orificii vaginæ mulebris corrugationes, seu membranosæ inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & post partum ita oblitterantur, ut earum vestigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conspiciuntur quatuor.

CARUNCULÆ OCULI sunt glandulæ, utrique cantho majori appositæ, humiditatem pro oculis humectandis, secernentes, quæ lachrymarum nomine venit, quæque deinceps per puncta lachrymalia, osi nasi insculpta, in nares exonerantur.

CARUNCULÆ PAPILLARES sunt corpuscula exigua in renibus, numero decem; proprie sunt fasciculi à concentratione canaliculorum, ex quibus renum substantia maxime constat orti, qui serum à canaliculis recipiunt & in pelvim deducunt.

CASTRENSES morbi dicuntur, qui in castris potissimum & ferè epidemicè grassantur.

CASUS UVULÆ, vide in *Cion*.

CATACLASIS in genere significat perversionem, perfractionem. In specie vero dicitur de oculi perversione, cum palpebræ pervertuntur, idque alterius musculorum oculos claudentium convulsionem indicat.

CATACLIDA, est costa prima, subclavicula dicta. ex Κάτω infra, & κλεις clavis.

CATAGMA est osium fractura, sive separatio continui in duris corporis partibus, quæ externè duro quodam instrumento, vi partem affligente, efficitur; cujus differentia à parte & accidentibus desumuntur. Germ. Ein Bein-Bruch.

CATAGMATICUS dicitur de eo quod ad fracturas curandas necessarium est.

CATALEPSIS five *Catochus*, est omnis functionis animalis abolitio, in respiratio manet integra, & ægri eum corporis habitum servant, in quo erant, cum hoc affectu corripenterentur. Causa videtur consistere in obstructione vel angustatione corporis striati, nempe in iis poris, per quos objecta cerebro repræsentantur, ita ut nulla alicujus objecti perceptio adsit, verum poti per quos spiritus animales à cerebro ad organa sensuum protenduntur satis liberi manent. à καταλαμβάνω comprehendo, corripio.

CATALOTICA, idem quod *Cicatrizantia*. à καταλόω tero.

CATAMENIA, sunt menstrua muliebria, quæ singulis mensibus, à fermentatione massæ sangvineæ induta, propter fermentum uterinum ei inspiratum turgescunt & foras prorumpunt; aliorum sententia est à femine in testibus generato & sangvini communicato. Quidam menstruorum causam lunæ motibus adscribunt, hoc autem concessio necessum foret, ut uno eodemque tempore, omnes simul menstruum fluxum paterentur. Menstrua incipiunt anno duodecimo, decimo tertio, vel decimo quarto: desinunt verò, circa annum quinquagesimum, verum hoc exactè determinari vix potest. Supprimuntur in prægnantibus, & lactantibus: regula tamen non est. ex κατὰ & μὲν mensis qf. κατὰ μῆνας singulis mensibus. Germ. die Zeit. Die Weibliche Zeit.

CATAPASMA est pulvis fragrans, qui odoris sui causa vestibis inspargitur. Item pulvis fragrans qui post illinitionem, stomacho aut cordi applicatur. à καταπασάω inspergo. vide *Diapasma*.

CATAPHORA idem est quod *Coma*, verum in eo differunt, quod *Cataphora* tanquam genus omnium stuporum sine febre sumatur. à καταφάσσω deorsum fero, quia ægrorum membra deorsum concidunt. Germ. Schlafsucht. CATA-

CATAPHRACTA est fascia sive ligatura thoracis, à *καταφράσσω* munio.

CATAPHASMA, est medicamentum topicum pultis consistentia. Præscribitur fere duobus modis, nempe vel per coctionem vel sine eâ. Illud fit frequentius, hoc sæpe majorum est virium. In illo jubentur assumi vegetabilia, scopo convenientia, ut radices, herbæ, semina, flores, fructus &c. additis appropriatis, aut illis omisissis: quæ omnia in s. q. liquoris, v. g. aquæ, cerevisiæ, lactis, vini, &c. coqvuntur ad pultis consistentiam. Hoc paratur ferè ex vegetabilibus minutim concisis, affuso tantum liquore sufficienti, eâ solum quantitate, ut respondeat consistentiæ pultis. Posunt hic quoque addi farinæ, mica panis, olea, unguenta, sicuti quoque in prioris generis cataplasmatibus, à *καταπλάσσω* illino G. ein Brey/ ein Umschlag.

CATAPOTIUM vulgo *pilula*, est medicamentum internum, quod deglutiendo ad alvum subducendam & purgandam, in forma pilularum assumitur. ex *κάτω* deorsum, & *πίνω* bibo, G. Pillen.

CATAPTOSIS est Epilepsiæ symptoma cum homines derepente in terram concidunt. à *καταπίπτω* deorsum cado. G. Niederstürzung in der fallenden Sucht.

CATARACTA est duplex *incipiens* seu *suffusio*, vel *confirmata* seu cataracta propriè dicta. *Incipiens* est oculi suffusio, cum nempe nubeculæ, festucæ aut muscæ, ante oculos volare videntur. *Confirmata* verò est, quando à pellicula tenui, pupilla in totum vel ex parte occluditur, ita ut radiis solaribus debitus ingressus præcludatur. Cataractæ confirmatæ curantur acu per membranam albugineam & corneam ad cataractam usque adacta, quæ acu deprimenda & si resiliat comminuenda, deinde oculus aqua rosarum & albumine ovi cum alumine conquassato obligandus. à *καταργάσσω* confundo. Græcis *ὑποχυμα*. Germ. der Staar/ ein Fell über dem Auge.

CATARRHOPUS est quando humores, vapores, vel flatus deorsum ruunt. ex κατὰ deorsum, & ῥέω fluo.

CATASARCA, idem quod *Anasarca*. ex κατὰ per, & σὰρξ caro.

CATASCHESIS est dispositio bona, hecticæ opposita. ex κατὰ per, & χέσις habitus dispositio.

CATASTASIS est corporis humani, vel temporis dispositio. à καθίστημι constituo.

CATATASIS est extensio corporis versus inferiora, ex κατὰ infra, & τείνω tendo.

CATHÆRETICA sunt medicamenta, superflua auferentia. ex καθαιρέω dejicio.

CATHARMA, idem quod *Catharticum*.

CATARRHUS, est seri vel lymphæ in glandulis & vasīs lymphaticis motus læsus, ut vel subsistat, vel vitiosè per glandulas irritatas profluat. Contingit in omnibus partibus, ubi vasa lymphatica & glandulæ sunt, e. g. in capite, naribus, ore, oculis &c. Olim credebatur esse humorum p. n. à capite ad subjectas partes, ut nares, os, pulmones &c. defluxus; velut in Coryza, & Brancho contingit. Hinc versus:

Si fluat ad pectus, dicatur Rheum a Catarrhus.

Si ad fauces, Branchus, si ad nares, esto coryza.

ex κατὰ deorsum, & ῥέω fluo.

CATARRHALIS febris est quæ conjuncta est cum vitioso seri seu lymphæ motu. Sæpius excitatus ab aëre & epidemia est.

CATHARSIS, idem quod purgatio per inferiora.

CATHARTICUM est medicamentum purgans, quod ventriculum, intestina & quicquid in sanguine heterogeneum & vitiosum fuerit, expurgat & in communem cloacam, seu intestina præcipitat. Vide *Purgatio* & *Vomitorium*. Catharrica dicuntur Chologoga, ut *Rhabarbarum*, *Scammonium*, *Cassia fistula*, *Diaprunum solitum*, &c. vel Phlegmagoga & Hydragoga, ut *Colocynthis*,

cynthia, *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Diaphenicum*, *Diacarthamum* &c. vel *Melanagoga*, ut *Helleborus niger*, *Folia Sennæ*, *Confectio Hamech*, *Trochisci Alhandal*. Vocatur item *purgans med. purgatio*, *Medicamentum ventrisfluum* Aurel. quod alvum dejicit. κάθαρσις, καθαρτήριο ἢ καθαρτικὸν φάρμακον, ἐπιήλατων Hippoc. ἐλατήριο Eustath. & Poll. κενόσιμον φάρμακον Moschorulo. ἀ καθάρω purgo, mundo.

CATHEMERINA, idem quod *quotidiana Febris*.

CATHETER, est instrumentum fistulosum, quod per penem virilem vesicæ immittitur, ad urinam à calculo suppressam, evacuandam: vel cujus cavitati instrumentum *Itinerarium* dictum intruditur, ad calculum vesicæ explorandum, ut hoc negotio Sphincterem vesicæ ostendat, ad incisionem in perinæo faciendam, *Ænea Fistula Celso*, *Æginetæ σίφων* immitto.

CATHETERISMUS est administratio, qua per catheterem injectio in vesicam, mediante siphone, fit.

CATHOLICUM est medicamentum commune omnes vitiosos humores educens, quod in officinis asservatur, ex κατὰ per, & ὅλον totum.

CATINUS, denotat in genere pyxidem terream quamvis, item ollam. Chemicis vero aliquando in specie notat vas terreum vel etiam terreum quod cineres vel arenam continet in furnis. Germ. *Eine Sand-Capelle*.

ΚΑΤΩ PURGARE, hoc est per inferiora purgare.

CATOCHE, idem quod *Catalepsis*. ex κάτω deorsum, & ἔχω habeo.

CATOCHEUS, idem quod *Catalepsis*.

CATOPSIS, idem quod *Myopia*.

CATORETICA idem quod *purgantia*. ex κάτω infra, & ῥέω fluo.

CATOTERICA idem quod *purgantia*. à Positivo κάτω infra, deorsum. CAVI-

CAVITATES sunt ventres majores, in quibus princeps aliquod viscus continetur; ut in capite, cerebrum; in thorace, pulmo, cor &c. in abdomine, hepar, lien, renes, ventriculus, intestina, vesica, &c. suntque tres, caput, thorax, & venter.

CAVITATES minores sunt cerebri & cordis ventriculi, de quibus suo loco. Vide *Ventriculi*.

CAULEDON, est fractura ossis transversim facta, fracti ossis partes ita separans, ut è directo non jaceant. à καυλος caulis virga.

CAUSODES idem quod *Causus*. à καίω uro, & εἶδος forma.

CAUSTICA sive Escharotica, sunt quæ cutim & carnem in duram crustam sive escharam exurunt, ut sunt æs ustum, Calx viva, Mercurius sublimatus, Ruptorium, ferrum candens &c. à καίω uro. Germ. Brennende / Ueßende Mittel.

CAUSUS, seu *febris ardens*, ea est, quæ cum majori æstu, quam in aliis continuis, siti fere intolerabili, aliisque symptomatibus insigniorem sanguinis phlogosin arguentibus, cursum suum peragit. Ejus ratio formalis, qua à cæteris putridis, discriminatur, in hoc consistit, quod temperies sanguinis in hac febris affectis sit calidior, hoc est, sulphure concremabili magis abundat, ideo cum effervesceat, majori copia accenditur, & deflagratione sua, caloris intensissimi effluvia per totum corpus diffundit, ejus motus est acutus, & cito ad statum pervenit, symptomatibus magis horrendis stipatur, crisin habet difficilem, & plenum alex periculose eventum. A καίω uro, in-cendo Germ. Ein gar hitzig Fieber.

CAUTERIUM, est instrumentum Chirurgicum ex ferro, auro, vel argento confectum, quod postquam incanduerit, actualem inurendi vim obtinet, cujus magnitudo & forma variat. Quandoque etiam pro cauterio potenciali sumitur, quod ex lixiviiis vel calce viva paratur; à καίω uro.

CEDMATA dicuntur defluxiones ad articulos, & præcipuè ad coxendicem, à *σκαδαζω* dissiipo.

CELE est tumor p. n. in quacunque parte excitatus. à *κελῶ* intumesco.

CELLULE INTESTINI COLI, sunt cavitates, in quibus stercorea aliquandiu morantur, ut adjacentes partes uno calore foveant, & quæcunque cruda sunt diutius in iis coquantur & fermententur.

CEMENTUM est pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur. Vel ut alii, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur, estque vel simplex vel mista, item in forma pulveris vel pastæ.

CENCHRIAS est Herpetis species, à similitudine feminis milii, Herpes miliaris dicta. vide Herpes. à *κίγγρις* milium.

CENEANGIA, est vasorum sanguineorum evacuatio per venæ sectionem. 1. Conducit in plethora, ut natura nimio pondere liberetur; 2. Ad revulsionem cum nimio fluxu ad hanc vel illam partem ruat; 3. Præstat ad sanguinem jam in partem delapsum alio derivandum, licet ibi fixam nondum habeat sedem, neque extra venas vagetur. 4. Ad sanguinem in febribus ardentibus & putridis ventilandum & refrigerandum. à *κενόω* evacuo, & *ἄγγος* vas.

CENTRUM, est medium corporis non Mathematicè sed Physicè sumptum, idque cor esse affirmant, à quo tanquam centro sanguis in ambitum corporis propellitur & circulariter relegatur. à *κενῶ* pungo, punctum enim est medium cujusque centri.

CEPHALÆA est dolor capitis pertinax & difficulter cedens. à *κεφαλή* caput, laboro, ago, Germ. *Langwierige / eingewurzelte Haupt: Beschwerde oder Weh.*

CEPHALALGIA est capitis dolor, ab intemperie vel prava conformatione ortum ducens. ex *κεφαλή* caput, & *ἀλγία* doleo. G. *Haupt: Weh.*

CEPHA-

CEPHALICA, sunt medicamenta spirituoſa & volatilia, ad capitis mala pertinentia. Item vena externa in brachio *Cephalica* dicta, quia in capitis morbis ſecari ſolebat. à κεφαλή caput.

CEPHALOPHARYNGÆI eſt primum muſculorum gulæ par, à capitis cervicisque confinio demiſſum, & in tunicam œſophagi latius expanſum. ex κεφαλή caput, & φάρυγξ fauces.

CEPHALOPONIA, eſt gravitas aut dolor capitis. ex κεφαλή caput, & πόνος dolor, labor.

CERÆA, ſunt uteri cornua in brutis, in quibus generatio fit. à κέρα cornu.

CERATIO, vid. inceratio.

CERATIUM, idem quod *ſiliqua*.

CERATOGLOSSUM, eſt proprium muſculorum linguæ par, à cornibus oſſis hyoidis prognatum, & linguæ lateribus junctum; uſus eſt linguam recta deorſum interiora verſus movere, quando ambo agunt: ſi verò alteruter contrahitur, in latus movet dextrum vel ſiniſtrum. ex κέρα cornu, & γλῶσσα lingua.

CERATOIDES, idem quod *Cornea tunica*. à κέρα cornu, & εἶδος forma.

CERATOMALAGMA, eſt compositio emolliens ex cera aliisque paratum. à κηρός cera, & μαλάσσει emollio. Germ. eine gelinde Baxſalbe.

CERATUM à cera ſic dictum, medicamentum eſt externum ex cera, oleis, & nonnunquam pulveribus compositum, unguento craſſius, & emplaſtro mollius.

CERCHNOS, eſt Laryngis quædam aſperitas, quæ inſtar granorum juniperi ſentitur, unde tuſſicula ſicca excitatur. à κέρχω raucedinem induco.

CERCIS, eſt os cubiti ſecundum, quod *Radius* appellatur, ob radii rotarum æmulationem. à κέρκισ radius.

CERCOSIS, idem quod mentula muliebris, *Tentigo*, eſtque morbus muliebris auctæ magnitudinis in *Clitoride*. Vocatur etiam ſymptoma turpitudinis.

CEREA,

CEREA, idem quod *Achor*.

CEREBELLUM, sive *παρεγκεφαλὶς Heroph.* ἔγκεφα-
λοι *Galeno* ἐπιρρανὶς *Poll.* ὀπίσθιον ἔγχε κεφαλος est posteri-
or ἔγκεφαλᾶς pars, itidem ut cerebrum ex substantia
cinerea seu cordicali, & alba seu medullari constitu-
ta, in qua spiritus animales, actionibus involuntariis
& merè naturalibus obeundis generatur. In homine,
non item in brutis, exterius ex plurimis lamellis, sibi
invicem incumbentibus constare videtur.

CEREBRUM, vitalia capitis, *Plin.* ἔγκεφαλος, λούκος
μύελος *Sophocli*, stricte sumitur pro parte anteriore ἔ-
γκεφαλᾶς, estque substantia sui generis, exterius tegitur
pia matre, plurimis gyris anfractibusque dotatur.
Exterior substantia cinerea est, in qua spiritus ani-
males generantur, interior alba, quæ spiritus anima-
les ex corticali recipit, eosque per corpus callosum
& medullam oblongatam in nervos exonerat, à qui-
bus actiones voluntariæ maximè dependent. Item,
cerebrum est imaginationis, iudicii, memoriæ & re-
miniscentiæ subjectum; ideæ enim seu species rerum
ab organis sensuum externorum receptæ, deferuntur
ad sensorium commune sive initium medullæ oblon-
gatæ, deinde per corpora striata ac corpus callosum
ibi imaginatio & iudicium fit, verum in corticali sub-
stantia memoriæ sedes dicitur; si ideæ, post aliquod
tempus ex memoriæ loco revocantur, reminiscentiæ
nomine veniunt. Somnus item fit in cerebro, de quo
vide suo loco. Germ. das Gehirn.

CERELÆUM, est linimentum ex cera & oleo com-
positum. à κηρός cera, & ἔλαιον oleum.

CEREVISIA MEDICATA, est in qua medicamenta,
cuilibet morborum scopo, convenientia, infusa fue-
rint. Germ. Kräuter-Bier.

CERIA, idem quod *Fabus*.

CERIO, idem quod *Fabus*.

CEROTUM, idem quod *Ceratum*.

CERUMINA, Græcis κρύψις sunt aurium sordes
quæ

quæ in meatu auditorio ex cartilaginibus exudare videntur. Alii ex glandulis auri adjacentibus provenire existimant. Constant ex plurimo sale & sulphure adusto, unde amaritudo dependet. Utilia sunt, ne pulvis, festucæ, animalcula &c. aurem internam subeant. Vide *Marmorata aurium*. Germ. *Dhren-Schmalz*.

CERVIX notat modo generaliter idem quod collum, seu pars intermedia inter caput & thoracem. Constat septem vertebrais. Dicitur hinc etiam de omnibus iis angustioribus cavitatibus quæ alias nomen colli obtinuerunt, ut cervix uteri, vesicæ. In specie verò notat colli partem posteriorem. Germ. *das Genick*.

CHALALSTICA, sunt medicamenta quæ sua humectandi & emolliendi vi, partes constrictas relaxant. à *χαλάω* relaxo, remitto.

CHALAZIA item *χαλάζωσις*, grando, est tuberculum in palpebris grandinem referens.

CHALAZÆ, binæ singulis ovis obtigerunt, altera in obtuso, altera in acuto angulo. Plus earum in albumine reperitur; vitello tamen validius adhærent, ejusque membranæ appenduntur. Corpora sunt longiuscula, concreta magis quam albumen & albidiora, nodosa, luciditatis cujusdam non expertia, ut grando; unde illis nomen. Constat enim quælibet Chalaza pluribus quasi grandinibus albumine ab invicem junctis; earum altera major est, & longius à vitello versus obtusum ovi cacumen protenditur: altera minor, à vitello inferius versus acutam ovi partem porrigitur. Major est duobus vel tribus nodis, quasi grandinis granis, globulisve conflatur; qui modico intervallo à se invicem distant; minor ordine majori succedit. Est etiam morbus suum, à *χαλάζω* grando.

CHALINOS, *Aureliano* est ultimus angulus oris ac compago, vel buccarum pars circa labiorum confinia. *χαλινός*, quod sit veluti frænum & retinaculum oris.

CHARACTER, est signum figurarum & mysticum, quo apud chymicos aliquid designatur. à καγγοῖς seculpo. G. ein Zeichen.

CHARTA VIRGINEA, idem quod *Amnios*.

CHEIMETLON, idem quod *Pernio*. à χειμεθλία per-nionibus laboro.

CHEIRONIUM, idem quod *Cacoethes*.

CHELE notat. 1. Forficem cancrorum denticulata. 2. Instrumentum chirurgicum. 3. Nonnullis etiam ita dicuntur fissuræ pedum, pudendi &c.

CHEMIA, idem quod *Chymia*. Olim significabat artem, χηυσποινηκλή & Ματαχρηκλή.

CHEMOSIS, est p. n. unicæ albæ tumor, ita ut oculi nigrum concavum videatur. à χήμα hio.

CHIASMUS est figura decussata instar crucis †.

CHIMETLON, idem quod *Pernio*.

CHIRARGRA, est arthritidis species, five articularis manuum dolor, ab effervescentiis particularum acidarum & salis fixi. Vide *Arthritis*. Ex χείρ manus, & ἀγείνω venor, quasi manibus captus. Germ. Das Zipperlein an den Händen.

CHIROMANTIA, est divinatio ex inspectione manuum, qua ex lineamentis futura prædicunt. Medicis scitu non necessaria, cum potius sit ars diabolica & fallax. Ex χείρ manus, & μάντις, vates.

CHIRONES, idem quod *Sirones*.

CHIRONIA, est ulcus malignum, & curatu difficilissimum.

CHIRURGIA, est ars, qua ope manuum vel instrumentorum, morbos auferre nitimur. Vel est pars Therapeutices, qua morbi incidendo, urendo, & membra dearticulata restituendo, curantur. Vel Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem operandi in corpore humano vivente. Vel, ut *Vigo* habet, Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem in carne, nervo & osse hominis laborantis operandi propriis Chirurgicorum manibus. Estque quin-

tuplex : quamvis alii quadripartita divisione gaudent. 1. *Symptthesis* seu separata conjungens. 2. *Diarexis*, continua solvens. 3. *Diorthosis*, compressa & contorta corrigens. 4. *Exarexis*, superflua extirpans. 5. & *Anaplerosis*, deficientia restituens. ex *χείρ* manus, & *ἔργον* opus.

CHIRURGIA INFUSORIA est artificiosa medicamentorum liquidorum in venas animalium & hominis injectio ad curandos morbos varios & alias fere desperatos instituta. *Transfusoria* vero est sanguinis ex animali vivente sano in ægrum transfusio, itidem sanandorum morborum causa instituta.

CHIRURGUS, est vir artis Chirurgicæ peritus. Ex *χείρ* manus, & *ἔργον* opus, qui Instrumentis & manibus suis in corpore humano operatur.

Gaudent sæpè hoc *Oweni* Epigrammate:

Bella magis, pacemque precor? mihi servit utrumque:

Ambo Patroni Marsque, Venusque mei.

GLOROSIS, sive *morbis virgineus*, vulgò *icterus albus*, quia ex albo virent. Videtur esse species *Leucophlegmatiae* ex mensium obstructione, & seminis vel fermenti uterini detentione vel depravatione ortum ducens, unde fibris muscularibus obstructis, ad quodvis opus peragendum tardæ & segnes evadunt. à *χλωρίδα* viridis sum. Germ. *Die Bleiche-Sucht*.

CHOANA, est infundibulum in basi capitis repositum, per quod excrementa serosa ex cerebri ventriculis, ad glandulam pituitariam deducuntur. Item pelvis renum, de qua suo loco. Græcis item *πύελος* *ἁλὼς* *Herophilo*. à *χέω* fundo. Germ. *Ein Trichter*.

CHOENIX, est Mensuræ genus, sextarios duos continens.

CHOERAS, idem quod *scrophula*. à *χοῖρος* porcus: forte quia porcis familiaris est.

CHOLAGOGA sunt medicamentæ sulphureos & biliosos humores evacuantia, ut *Rhabarbarum*, *Senna*, *el. diapruni* &c. à *χολή* bilis, & *ἄγω* duco. Germ. *Ein Gall-*
abführend Medicament. CHO-

CHOLEDOCHUS, est *ductus biliaris, communis* ductus, quo ex vesicula fellis & ductu hepatico, bilis ad intestinum duodenum propellitur. Ex *χολή* bilis, & *δέχομαι* recipio.

CHOLERA, *Aureliano*, felliflua passio. Est motus ventriculi & intestinorum depravatus, quo recrementa biliosa per os & anum, magna copia excernuntur. Causa aliquando est in ipsa acrimonia bilis, cum succo pancreatico p. n. acidissimo concurrentis & effervescentis. Ex *χολή* bilis. Germ. *Ein gallischer Bauch-Fluß*.

CHOLERICUS qui cholerico temperamento est præditus.

CHOLERICUM temperamentum est talis sanguinis dispositio & partium inter se proportio, ut salinæ volatiles & Æ æ acres abundant, serosæ verò temperatæ deficient. Unde motus intestinus & adeo calor major, nutritio verò respectivè minor in eo observatur.

CHONDROS, vide *Cartilago*

CHONDROSYNDESMUS, est ligamentum cartilagineum, siue unio ossium, interveniente cartilagine. Ex *χόνδρος* cartilago, & *συνδέω* colligo.

CHORDA, idem quod tendo, nervus, vel intestinum, de quibus suo loco.

CHORDAPSUS sic *Celfo* dicitur, à *Barbaris* Miserere mei: alii Iliacam passionem. Tormentum *Aurelianus* dixit, *volvulus* etiam non inscitè appellatur, vulgo *ileus*. Estque fæcum alvinarum per solum os ejectio, ab obstructione excrementorum, à statibus, inflammatione aut involutione & convulsione intestinorum producta, cum nempe superior pars intestinorum in inferiorem, vel è contra sese insinuaverit, qua involutione velut nodi inde exoriuntur, unde quoque motus peristalticus inversus. Ex *χορδή* intestinum, & *ἄπλω* nodum facio,necto.

CHOREA SANCTI VITI, est insanix species, quæ

aliquando diu grassata est, hominibus non decumbentibus, sed ὁ ἐστῶν, ut *Hippocrates* appellat, discurrentibus & saltantibus, ac choreas ad extremum usque spiritum, nisi per vim inde abstracti fuerint, ducentibus. *Horstius* inquit se cum mulieribus quibusdam locutum, quæ quotannis Sacellum S. *Viti*, quod est in finibus *Ulmensum*, visitantes, ibidem saltu cum perturbatione mentis, eousque sese nocte dieque exercuerint, donec ecstaticarum instar corruerint: qua ratione sibi restitutæ visæ sunt, ut parum vel nihil senserint per annum integrum, usque ad Maji tempus subsequens, ubi membrorum inquietudine eousque sese torqueri retulerunt, ut vicissim circa festum S. *Viti* ad prædictum locum, saltationis gratia, sese conferre cogerentur.

CHORION est membrana externa, una cum cæteris membranis & humoribus fætum in utero comprehendens. In mulieribus figura orbiculari prædita est; superiore sua parte, placentæ qua utero adhæret annexa. Dicitur fortè sic à χορεία secedo, quod post fætum enixum secedit: vel à χοῖον parvus locus, eo quod in ipsa membrana, tanquam in loco parvo, fætus novem menses habitat, ut volunt *V. hort.* *Plempius* cum *R. de Graaf.* vel ἀπὸ τοῦ χοῦ à choro, quia in eo vasa, ut in choro, ordinata sunt. Germ. Das äußerste Häutlein der Gebährt.

CHOROIDES, est plexus arteriæ carotidis in cerebro, cui inhæret glandula pinealis. Item Uvea tunica pupillam constituens. Ex χορός chorus; eo quod vasa velut in choro disposita sint, & εἶδος forma.

CHROMATISMUS est coloratio seu tinctura naturalis & p. n. urinarum, salivæ, cruoris, vel stercoreis. à χρωματίζω coloro.

CHRONICUS morbus est diuturnus, ultra quadragimum diem extensus, ut febris quartana, phthisis, asthma, hydrops &c. A χρόνος tempus. Germ. Eine langwierige Krankheit.

CHRO-

CHRONIUS, idem quod *Chronicus*.

CHRYSOCERAUNIUS PULVIS, est aurum fulminans, quod præparatur ex auro aqua Regia soluto, infuso oleo tartari, ubi calx ad fundum præcipitatur, quæ edulcoratur & ad usum exsiccat. Hic pulvis cochleari exceptus & igni expositus cum impetu rarefit & sonum ingentem excitat, instar tonitru. Vid. etiam pulvis fulminans ex χρυσός aurum, & κέραυνον fulmen.

CHRYSOPOEIA est ars conficiendi aurum ex aliis metallis, quæ vulgo Alchimiavocatur.

CHYSULCA aqua idem est quod apud Regia.

CHYBUR & *Chibur* Chemicis notat sulfur.

CHUS, est mensura continens sextarios quatuor, sive choenices duos.

CHYLIFICATIO, est actio naturalis, quæ chylum conficit. Vide *Chylus*.

CHYLISMA est vel expressus succus, it. extractum succosum vel rob.

CHYLOSIS, idem quod *Chylificatio*.

CHYLUS est succus albus, ex levi dissolutione & fermentatione alimentorum, præcipuè sulphuris & salis, quibus esculenta abundè scatent, in ventriculo & intestinis productus, qui, interveniente ventriculi succo acido, albus redditur. Si enim liquori cuilibet, sulphure, aut sale volatili imprægnato, humorem acetosum confundas, ilico lactescit; uti cernitur in præparandis lacte sulphuris, aut extractis vegetabilium resinosis. Quin & spiritus cornu cervi, aut fuliginis, sale volatili plurimum refertus, si liquori acido vel aquæ simplici confundatur, colorem lacteum acquirit. Tandem Chylus post commixtionem bilis pariter & succi pancreatici volatilis vel acidi fermentationem, intestinatorum poros & lacteas venas subiens, sanguini suffunditur. Vel rectius *Chylus* dicitur succus albicans ex alimentis beneficio menstrui ventriculi & intestinatorum subsalsi aut insipidi extractus, & in lacteo.

in lacteorum oscula propulsus. Albedo autem ejus dependet ex oleosarum s. $\frac{1}{2}$ earum pingvium cum aqueis mixtura & semipræcipitatione, qualis in emulsionibus & mixtura essentiarum refinotarum cum aqueis observatur. A $\chiυλός$ in succum redigo. Latinis etiam *Chymus*, quamvis alii inter hunc & chylum distinguant: Chymus enim notat humorem crudiorum in ventriculo & intestinis, cui recrementa adhuc admixta; Chylus verò puriorem qualis in lacteis apparet.

CHYMETLON idem quod *pernio*.

CHYMIA vel Chemia est corporum sublunarium in sua elementa, resolutio; & vicissim elementorum in corpora priora coagulatio, ad medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnanda. Ejus partes duæ sunt, solutio nempe, & coagulatio. *Chymia* vel *Chemia*, seu cum Arabico articulo *Alchymia* vel *Alkymia*: unde fit deducta, alii aliter sentiunt. Alii chymiam à $\chiύω$ vel $\chiέω$ dictam existimant, quod scilicet metalla dura, visceribus terræ effossa, liquare & fundere primum docuerit. Alii $\chiημία$ nominant quasi ut quidam volunt *artem Ægyptiam*, Cum enim ut refert *Plutarchus* in libro *de Iside & Osiride*, Ægyptius à Sacerdotibus Sacrà Linguâ Chemia appellaretur; aut ut est apud *Herodotum*, in *Ægypto*, oppidum quoddam vetustum, *Chemis* nominaretur, hinc *Chemiam* quasi *artem Ægyptiam*, in *Ægypto* scilicet primo seu inventam seu excultam, dictam putant. Alii à quodam *Alchymo* seu inventore seu cultore hujus artis, dictam existimant: sed sine fundamento: imò imperitè. Cum enim ab aliis ars hæc *Chemia* & *Chymia* appelletur: ex Arabica lingua articulum, AL, arcesisse facile patet. Alii *Halchemiam*, quasi salis fusoriam dictam putant; sed etiam eadem de causâ ineptè. *Celius Rhodiginus*, antiq. lect. lib. 7. cap. 3. *Archymiam*, quasi $\alpha\rho\chi\upsilon\mu\epsilon\iota\alpha$ nominat, verum cum nondum satis constet, an vox hæc Græca vel Arabica aut Ægyptia sit, de ejus deriva-

rivatione non multum laborandum. Vocatur item *Spargiria Hermetica ars, ars perfecti Magisterii, ars Segregatoria, Separatoria & Destillatoria.* Germ. *Chymie, Alchymie, Scheidekunst.*

CHYMICA, seu *Chymicalica*, sunt medicamenta, quæ Chymici præparant, ut gratiori & minori quantitate ab ægris assumantur. G. *Chymische Medicamenten.*

CHYMICALIA idem quod *Chymica.*

CHYMICUS, est artis Chymicæ peritus, five Chymicus est artis dissolvendi, & vicissim coagulandi peritus. Germ. *Ein Chymist.*

CHYMOSIS seu *Chemosis* est palpebrarum ex inflammatione distorsio: item tunicæ Corneæ in oculo inflammatio. à *χαίνω* hisco.

CHYMUS, vide *Chylus.*

CICATRISANTIA sunt quæ exsiccando, adstringendo, contrahendo ulcera carne replent, & cicatrice obducunt. Germ. *Schliessende Mittel.*

CICATRIX, Cicatrices sunt vestigia quædam & notæ, quæ relinquantur post gravia vulnera & ulcera, quare cutis defædatur. Aliæ sunt simplices, aliæ cum cavitate & diminutione partis, superexcrescientis. Græcis *ἐλὴ, ἄγμα & κηλὶ.* G. *Eine Narbe.*

CILIA ac *supercilia*, propriè sunt extrema palpebrarum Corpuscula duriora, & cartilaginosa, quæ Græci *τέρας* vocant: supercilia verò dicuntur pili in frontis fine supra oculos confiti. Sunt quasi valla crinita seu aggeres oculis muniendis cum duplici palporum iusignium serie, constituti, quibus præcaveatur, ne res incongruæ in oculos improvise à capite vel aliunde incidant. Græcis *βλεφαεῖς, τεροῖ* *Ruso.*

CINERARIUM est pars seu contignatio infima furni chimici, in qua cinis colligitur. Græce *κονίσιον.*

CINERATIO id. incineratio.

CINIFLONES dicuntur pseudochimici, qui & Chymicæstri audiunt. Quales sunt qui nugas loco abstrusorum arcanorum venditant, revera autem artis chymicæ sunt ignarissimi.

CINIS quid sit notum est. Dicitur tam de vegetabilibus crematis, quam de animalibus combustis. Constant verò cineres vegetabilium potissimum duabus partibus, salinis nempe lixiviosis seu alcalicis (quæ tamen Φ eas quasdam detinent) & terreis fixis inutilibus. Apparent hæ in elixiviatione. Animalium autem cineres salè omni fere carent, vel paucissimo tantum gaudent.

CION, *Columella*, *Gargareon*, $\gamma\acute{\alpha}\rho\gamma\alpha\rho$ *Gurgulio*, *uða*, *uvula*, *uvigena*, *uvigera*, *Epiglottis*. Plin. *sublingvium*, Isidoro pensilis de palato isthmus sive gutturis operculum dicitur. Item $\kappa\iota\omicron\nu\iota\varsigma \sigma\alpha\phi\upsilon\lambda\omicron\phi\acute{o}\rho\omicron\nu$ ex palato in ore penitus, juxta narium meatus, supra laryngis rimam inter amygdalas dependet, estque processus ex substantia, ut videtur glandulosa, spongiosa & rubra, quam putat *Columbus* oriri ex palati tunica, eo loci reduplicata: sed *Riolanus* à musculis ibi desinentibus. Figura est rotundè oblonga, superius crassior, & in acutum obtusè desinens. *Uusus* est moderari aëris frigiditatem & impedire, ne potus ad nares ruat. Germ. *Der Zapse*. Interdum uvula nimis propendet ab humoribus delabentibus, qui per vasa lymphica redire nequeunt, unde casus uvulæ oritur.

CIONIS idem quod *Cion*.

CIRCUITUS, idem quod *Periodus*.

CIRCULATIO sanguinis, vide *Periodus*.

CIRCULATIO CHYMICA est liquoris puri, per circularem destillationem in pellicano, vel alembico cæco, agente calore, exaltatio.

CIRCULATORIUM, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoris momenti & usus duntaxat, *pellicanus* nimirum, & *diota*.

CIRCULATOR idem quod *Agyrta*.

CIRCULUS, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo; Circu-

Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec ferveſcat, & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur. Dicitur etiam de instrumento quod vaginæ uteri immittitur, ad hujus prolapſum præcavendum. De his vid. Moriceau de morb. Gravid.

CIRCUMFORANEUS idem quod Agyrta.

CIRSOCELE, eſt varicoſa vaſorum præparantium circa teſtes dilatatio, ita ut tertium teſticulum quandoque mentiatur. Ex κίρσις varix, & κήλη tumor.

CIRSOS five *Varix* eſt nimia venarum dilatatio in tumorem elata, flexuoſa, in una aut pluribus corporis partibus naſcens, adeo ut rupturam minentur. Invenitur apud Græcos duplex nomen: alterum eſt frequentiſſimum κίρσις ſeu (ut eſt apud *Pollucem*) κείζω alterum vero non ita frequens ἰξία, quod quidem poſtremum uſurpatum invenitur ab *Hippocrate*. Latinis *Varix*; ramex tamen apud *Plautum* pro varice pectoris aliquando ſumitur: in Merc. I. II. *Tua cauſa rupiramices, jam dudum ſputo ſanguinem.*

CISTERNA notat in genere receptaculum in quo aqua colligitur. Dicitur de variis animalium partibus e. g. quarto ventriculo cerebri; inprimis verò *cisterna chyli* vocatur concurſus vaſorum lymphaticorum & lacteorum ſecundi generis circa tendines diaphragmatis, ubi ductus thoracici initium. Vocatur etiam *receptaculum chyli*.

CITTA, five *Pica*, eſt appetitus depravatus, quo ea appetuntur, quæ ab eſu humano prorsus aliena ſunt, ut Calx, fiſtulæ tabacæ, carbones, teſtæ, panni, coria, arena, &c. Cauſa latet in depravato ventriculi fermento.

CLARETUM, eſt vinum aromatum infuſione imprægnatum ac cum ſaccharo dulcoratum, dicitur aliàs Vinum Hippocraticum: Item Vinum Medicatum.

tum. Sic nominatur, quod per manicam Hippocratis colatur & purificatur. Germ. Klaret.

CLARIFICATIO, est modus, quo succi vel decocta crassa, clariora evadunt: Fit triplici modo, subsidentia, fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis.

CLAVELLATI cineres sunt sal alicali fixum ex cineribus lignorum duriorum mediante elixiviatione & calcinatione paratum, quod pluribus in casibus Θ i Ξ ri substitui potest. G. Potasche.

CLAVICULÆ sunt osficula duo thoracem claudentia, scapulamque clavis instar, cum sterno firmantia: sic dicuntur à clavibus ædium antiquis, *Patavii* à *Spigelio* visis. *Celsus* Jugula vocat à Jungendo, alii *Ligulas*, *Os furcale*, *Furculam superiorem* &c. Gr. appellant $\kappa\lambda\epsilon\iota\varsigma$, $\kappa\lambda\eta\iota\varsigma$ *Hom.* $\kappa\lambda\eta\iota\theta\rho\nu$ *Gail.* transversim sub imo collo sitæ sunt, in pectoris summo, utrinque unâ. *Figuram* habet oblongi S. Latini.

CLAVUS, vide *Helos*.

CLAVVS juxta *Tornamiram* est passio in prava capitis parte; communiter est supra oculum in supercilio, & videtur ægris ac si pars capitis clavo vel terebello perforetur.

CLEIDION idem quod *Clavicula*.

CLINICUS denotat vel ægrum lecto affixum: vel medicum ægros decumbentes visitantem. A $\kappa\lambda\acute{\iota}\nu\eta$ lectus.

CLINOPALE est certamen Venereum, seu concubitus. A $\kappa\lambda\acute{\iota}\nu\eta$ & $\pi\acute{\alpha}\lambda\eta$ lucta.

CLISSUS vid. *Clyffus*.

CLITORIS est velut penis muliebris, titillationi inserviens. Constat ut penis virilis, ex duobus corporibus nervosis, quæ ab inferiore parte osfium pubis ortum ducunt, etiam in fine obtegatur glande & præputio: ejus substantia spongiosa est, adeo ut intendi & relaxari possit, non tamen ut in viris perforata est. Dicitur à $\kappa\lambda\epsilon\iota\tau\omicron\epsilon\acute{\iota}\zeta\omega$ lascivio.

CLONOS

CLONOS est concussio membrorum ob convulsionem nervosi generis graviolem, qualis in epilepticis fieri solet.

CLYDON est, fluctuatio in ventriculo. A κλύζω, abluo, lavo.

CLYSMA idem quod *Clyster*.

CLYSMATICA sc. ars notat chirurgiam infusoriam Elsholzio.

CLYSSUS notat spiritum acidum compositum per iteratam detonationem in retorta tubulata paratum.

Duplex vulgo habetur ☿eus & ♀atus.

CLYSTER & *Clysterium* seu *enema* est Medicamentum internum, fluidum, quod per anum in intestina injicitur. Clysteres alii sunt mollientes & laxantes, alii detergentes, alii ad alias intentiones parati. A κλύζω abluo. Græcis κλυστήρ. Germ. Ein Clistier. *Clyster* sumitur aliquando latiori nomine, pro *Metrenchyta*, *Otenchyta*, *Ritenchyta* &c. Quæ suis vocabulis suo loco reperiuntur.

CNEME vid. Tibia.

CNISMUS idem quod *Pruritus*.

COAGULUM proprie notat lac concretum in ventriculis animalium adhuc lactentium. Hinc coagulum pulli cervini, leporis &c. sæpius occurrunt in medicina, & in variis commendantur morbis. Deinde dicitur de aliarum rerum concretione quæ antea fluiditate gaudebant, ut coagulum lactis ex quo parantur casei; sanguinis, affusione acidi; coagulum Mercurii, i. e. Mercurius coagulatus. A coagulo v. est.

COAGULATIO, quæ notat congregationem, combinationem, concretionem partium antea fluidarum, vel in fluido natantium, ut coagulatio sanguinis; lactis per acidum; mercurii. Dicitur etiam de concretione lapidum ex salinis & terreis & aqueis particulis invitante quiete.

COCCYX constituitur ex tribus ossiculis, rarius quatuor,

tuor, quæ ossi sacro subsunt, hæc faciliiori sessioni interserviunt. Dicitur & *orropygium*. *Sacra spina*, Isidoro. *πόκκυξ, ὀρρόπύγιον, σπονδύλιον*. Germ. *Das Steiß-Wein*.

COCHLEA, est auris internæ cavitas, ob flexuosam circumgyrationem sic dicta, habet enim gyros tres vel quatuor se mutuo excipientes tenuissima ac mollissima membrana succingitur. *κόγχη* Rufo. *αἶσθητος* Poll.

COCTIO est minimarum particularum fermentatio, ex quibus alimenta constant, ut ea temperiem & conformationem, corpori vivo idoneam, acquirant. *Prima* coctio fit in ventriculo, à fermento, partim ibidem à reliquis ciborum remanente, partim ab arteriis coeliacis in ventriculum effluente. *Secunda* fit in intestinis à bile & succo pancreatico. *Tertia* in glandulis mesentericis, à lymphâ cum chylo sese miscente. *Quarta* in pulmonibus, à nitro aereo inspirato. *Quinta* in vasis & visceribus, puta liene, Hepate, testibus virilibus &c. Malè coctionis nomine indigitatur, quia coquere igni proprium est. Si enim calor esset fermentationis causa, quid tunc dicendum de piscibus, aliisque, in quibus calor sensibilis nullus inest.

CODIA sunt capita papaveris, ex quibus sirupus conficitur. Germ. *Moon-Haupter*.

COECUM dicitur in Medicina quod exitum non habet, ut cæci ductus, meatus, alembicus cæcus.

COECUM INTESTINUM est in ordine à ventriculo quartum, & crassorum intestinorum primum, variæ in variis animalibus magnitudinis, & varii exinde usus. Glandulis gaudet copiosis tam lenticularibus quam aliis, quales in intestinorum tenuibus plexibus & fine ilei observantur. Græcis *τυφλός*.

COELIA est cavitas magna, ut venter infimus, medius & supremus. A *κοίλη*, cavus, *κοιλία μεγάλη* venter magnus dicitur in ruminantibus ventriculus primus.

COELIACA ARTERIA, est quæ à trunco arteriæ magnæ

magnæ oritur, ventriculo, & hepatis suis ramificationibus prospicit.

COELIACA PASSIO, sive affectio, est alvi fluxus, in quo cibus vel in totum, vel ex parte mutatus, absque chylificatione, per anum ejicitur. Estque duplex: *prima*, in qua cibus in ventriculo solummodo coquitur; *altera*, quando in ventriculo, & intestinis coctio seu fermentatio simul peragitur, verum propter obliterationem papillarum intestinalium vel vavorum lacteorum, ex longa nempe inedia vel dysenteria purulenta &c. non distribuitur. A κοιλία venter, alvus.

COELOMA, est ulcus cavum & rotundum, in cornea oculi tunica. A κοίλη cavum.

COELUM est cavitas oculi versus canthum. *Celi τροπαί*, sunt aeris constitutiones. Cælum etiam dicitur Palatum.

COHOBATIO est, quando liquor destillatus, menstruo suo reafunditur, deinceps destillationi exponitur.

COINDICANTIA sunt signa, quæ non per se, sed per aliud indicant.

COLATURA, est id quod post coctionem aut infusionem, per cribrum, aut pannum trajicitur. Colatio est ipse actus colandi.

COLCOTHAR est remanentia sicca post destillationem, vulgò caput mortuum; & propriè intelligitur de vitriolo.

COLES vide *Penis*.

COLICA PASSIO, est vehemens abdominis dolor, à prava spirituum animalium diathesi, in intestino colo, à flatibus, vel ab acris humoribus in mesenterii plexibus nervosis excitatus, qui intestino colo male imputatur. Alii ex succo pancreatico acido, alii alio modo, sed false, passionem hanc deducunt. A Κῶλον intestinum crassum secundum, Colon dictum, sed rectius à κοιλία alvus, quia non semper in colo, ut vulgò pu-

gò putant, verum maxima ex parte in media alvo seu mesenterio contingit, unde cœliaca passio potius appellari possit, quidam ἀπὸ τῆς κοιλίσεως à torquendo, quod in eo fiebant tormina colica. Germ. Die Colica / Darm:Gicht.

COLLA, est GLUTEN. Germ. Leim. Græce κόλλα.

COLLETICA sunt medicamenta conglutinantia, ut *Sarcotica*. A κολλάω glutino.

COLLICIÆ sunt *lachrymalium punctorum* in unum ductum in utroque latere concursus, humorem palpebrarum in narium cava derivantes. In homine ipsis ciliorum apicibus insculpta foramina breves demittunt canaliculos, demonstratu difficiles, nisi cautè diffractis narium osibus, tunicæ relinquantur integræ; mox enim ubi ossa penetraverint (quo usque tenui separantur membrana) in sinum ampliati narium continuantur tunicæ. In ove, lepore, vitulo, cuniculo, non in ipsis ciliis, sed interius paulo eadem reperiuntur ostia, quæ profundius in avibus quærenda, ubi quam ullo alio genere longè majora, receptum majorem stylum per palati rimam emittunt; brevis hic admodum, quæ foramina distinguit, membrana.

COLLIQUAMENTUM candidum Harveo vocatur humor iste qui elapsis aliquot à coitu fœcundo diebus in uterum stillat & incrementum conceptui præbet. Est verò fortasse nihil aliud, quam ovulum ipsum magnitudine sua actum, in uterum provolutum.

COLLIQUATIO dicitur de humoribus vitalibus quando ipsorum, in primis feri nutritii glutinositas resolvitur ac destruitur. Deinde etiam de nutrimento corporis actu jam agglutinato dicitur, quando ipsum quavis de causa iterum resolvitur, habitusque corporis imminuitur. Hinc *sudores colliquativi* qui corpus maxime emaciant, quales in scorbuticis & hæctica laborantibus observantur.

COLLUM vide Cervix.

COLLUTIO, est oris ablutio, qua dentes vacillantes,

tes, vel qua gingivas & ulcera detergemus. Germ. *Ein Mund-Basser/ Gurgel-Basser.*

COLLYRIUM notat hodie medicamentum topicum oculis eorumque morbis variis dicatum, tam in forma sicca, ut pulvere qui inflantur, quam mediâ ut unguenta, linimenta & humidâ ut aquæ, liquores ophthalmici. A *καλύω* inhibeo, & *ῥῆς* fluxio, qui fluxiones oculorum inhibet.

COLOBOMA est vitium labiorum, palpebrarum, aurium, vel narium &c. quo partes partibus vel â nativitate, vel casu quodam accrescunt, quæ tamen antea vel solutæ fuerant, vel solutæ esse debuerant. De oculis in specie dicitur, à *κολάω*, amputo vel *κολλῶ* agglutino.

COLON, est crassorum intestinorum secundum; ejus situs sic se habet, in dextro illo à cæco intestino oritur & reni dextro adhæret; deinde sursum reflectitur sub hepate, ubi folliculo fellis nonnunquam annectitur, â quo luteo colore inficitur: ulterius pergit transversim sub fundo ventriculi, & à sinistris lienis jungitur, deinde reni sinistro alligatur ubi gyros habet admodum obliquos, & inde in rectum rectâ definit. *Longum* est communiter palmas octo vel novem, latisimum, verò & amplissimum omnium. *Cellulas* habet multas. Ligamentum quoddam, mediî digiti latitudine per ejus medium parte supernâ interitur, deinde ob amplitudinem duo ligamenta fortia habet, unum sursum alterum vero deorsum, ut supernis & infernis partibus alligetur. Circa *initium* habet valvulam, ne sc. ex crassioribus intestinis in tenuia aliquid remeet. Græcis *κῶλον*, ἢ *τῆ κοιλιᾶ* *Ruso*, *Pol. veisgen Hom.* A *κολάζεω* torquendo; quod in eo fiebant tormina colica. Vel à *κοιλότης* cavitas apud *Athen.*

COLOSTRUM denotat 1. Lac primum seorsum post partum. 2. Denotat emulsionem terebinthinatam ex terebithina cypria cum vitello ovorum trita paratam.

COLUM vocatur pannus vel alia materia per quam colatio instituitur, seu per quam liquor trajicitur pro depuratione. *Colum intestinorum* vocatur tunica glandulosa interiorum ipsorum superficiem investiens.

COLPUS, idem quod *sinus*.

COLUMELLA, idem quod *cion*.

COLUMNA NASI, est nasi pars carnosae in medio prominens, labio superiori vicina.

COLUMNA ORIS, idem quod *cion*.

COMA SOMNOLENTUM est sopor p.n. lethargo minor, sine febre, in quo æger excitatus ad interrogata respondet, & statim in profundum somnum relabitur, ore hiantem & maxillâ inferiori demissâ, mortuis similior quam vivis decumbit. *Causa* est obstructio cerebri, cum nempe serosa illuvies anfractuum sive gyrorum cortices, una cum minoribus medullæ inclusæ rivulis invaserit. Idem est quod *Cataphora*. Ab inusitato verbo *καὶ* id est cubo pro *καὶ* jacio. Germ. *Schlaff-Sucht*.

COMA VIGIL est morbus, in quo ægri continuè ad somnum proclives sunt, attamen vix dormire possunt, cum immensi capitis gravedine, sensuum & facultatum omnium torpore, quibus non raro delirium accedit. Horum *ratio* si inquiritur, dicendum videtur, quod pori & meatus in cerebro, qui spirituum ambulacra sunt, à materiâ crassiori & soporiferâ, è cruoris massa suffusa, plurimum occupantur, qua spiritibus à solita explosione, & mutuo commercio plurimum inhibitis, sopor jam jam gravis, & inexpugnabilis imminere videtur; at verò in quantum spiritibus istis particulæ quædam acres, & summè agiles, velut totidem aculei adhærent, quibus perpetim in motus incitantur, ideo illorum aliqui vias utcunque præclusas, & impervias perumpunt, & recte vel oblique, quatenus datur via, occurrant; atque talis eorundem motus, utpote confusus, & propter impedimenta divaricatus, licet functionis animalis exercitium

tium completum instituere nequeat, tamen istius requiem & cessationem facile interpellat; adeo ut hoc morbo affectis neque perfecta nox instet, neque dies perfectus affulgeat; sed tantum, medio inter somnum & vigiliam crepusculo fruuntur. G. *Eine wachende Schlaf-Sucht.*

COMEDONES denotant morbum infantum, & puerorum ubi hi contabescunt paulatim, insomnes redduntur & inquieti, & insignem simul pruritus corporis pati videntur. Quodsi in balneo rite tractentur corpuscula pilorum crassiorum instar densa & spissa e poris prominent, quibus una vel altera vice ablatis melius habent infantes. Corpuscula ista per microscopium examinata apparuerunt revera animalcula viva esse, coloris subcinericei & plus minus nigricantis, cornubus, seu potius antennis binis longe prominentibus instructi, oculis rotundis grandiusculis cum cauda oblonga & in fine villosa.

COMMISSURA idem quod junctura.

COMPASSIO vid. Consensus.

COMPRESSIO Græce *θλίψις* est species angustionis meatuum & cavitatum in corpore orta ab externa re violenter comprimente.

COMITIALIS MORBUS, Idem quod *Épilepsia*.

COMPOSITA, sunt Medicamenta, quæ ex variis simplicibus medicamentis parantur; ut sunt aquæ quædam, Sirupi, electuaria, opiata, troisci, unguenta, emplastra, &c.

CONARIUM sive *glandula pinealis*, in cerebri plexu choroidis pendet, à coni seu turbinis forma sic dicta. Collocatur intra thalamos nervorum opticorum & narium prominentias. Hanc animæ sedem esse, aut principes facultates ab eadem oriri, vix credimus, quoniam animalia quæ imaginatione, memoria, aliisque superioribus animæ potentiis ferè in totum destituti videntur, hanc glandulam satis amplam atque angustam habent. Sensoriam itaque constitui debet;

ubi & nervi oriundi sunt, nempe circa medullæ, oblongatæ initium. *Ufus* est humores serosos à sanguine arterioso depositos, excipere, & in se retinere; donec aut venæ depletiores factæ, eosdem resorbeant, aut lymphæductus (si qui adfuerint) eos extra convehant. Doctiss. *F. Bayle* de usu tamen ejus dubitat, cum dicit, quis sit verus illius glandulæ usus, non est ita facile statutum, cum in variis cerebris hominum, boum, ovium, semper deprehenderim glandulam illam manifesta falsedine atque satis acri esse imbutam, suspicor in ea salem aliquem volatilem à sanguine separari, sali volatili ammoniaco analogum, qui in caudicem medullæ spinalis diffusus vigorem addit spiritibus animalibus & eorum coagulationem impedit. *Αἰὼν* meta, turbo.

CONCEPTIO est seminis masculini & foeminini conjunctio ad productionem novi foetus; Vel est imprægnatio ovuli foeminei in ovario hærentis ab aura subtili seminis masculini eo delata. Hanc imprægnationem sequitur statim foetus novi delineatio, & ordinatio partium omnium, quæ in ovulo antea dispersæ latuerant. Germ. *Die Empfängniß*.

CONCEPTUS est ovulum ex ovario per tubas devolutum, in quo foetus delineatus & formatus hæret, quique in utero fovetur & nutritur ad sufficiens robur debitamque magnitudinem.

CONCHA, est cavitas anfractuosa aurium interna. *κόγχη* *Ruso. ἀστράκω* *Poll.* idem quod *Cochlea*.

CONCOCTIO vid. *Coctio*.

CONDENSANTIA, vide *incrassantia*.

CONDIRE in pharmaceuticis notat rem per affusionem sacchari syrupisati à corruptione præservare.

CONDITUM est compositio, è conservis, pulveribus, speciebus aromaticis cum syrupo convenienti in electuarii formam redactis. Sumitur etiam pro medicamento simplici, saccharo vel melle condito; ut
Zingi-

Zingiber, Helenium &c. conditum. Germ. *Einges
machte Sachen.*

CONDYLOMA est carnis excrescentia callosa in digi-
tis manuum ac pedum, præsertim vero circa anum
& pudenda muliebria. Sæpius supponit malignitatem
veneream. A *κόνδυλος* digiti articulus.

CONDYLI, sunt articuli seu nodi & digitorum tu-
bercula, quæ circa articulationem crassiora sunt.

CONFECTA, vocantur res (ut semina, amygdalæ,
nuges pini, cinamomum, &c.) saccharo sicco obdu-
ctæ, & incrustatæ. Germ. *Uberzogene Sachen.*

CONFECTIO est compositio ex pulveribus, gummis,
saccharo, melle, syrups &c. in unam massam con-
iuncta: estque duplex; arida ut trochisci, tabellæ:
vel humida, ut opiata, condita, conservæ, & omnis
generis antidota.

CONFORMATIO est pars essentialis sanitatis & p. n.
morborum; ideoque apta vel prava, consistit in hisce
*sex, numero, magnitudine, figura, cavitate, superficie &
situ.*

CONFORTANS est medicamentum vires reficiens,
quod potissimum consistit in particulis volatilibus
spiritus vitales augentibus.

CONGIUS, sive *Choa*, est mensura sextariorum sex.

CONISTERIUM vid. Cinerarium.

CONJUGATIO dicitur potissimum de partibus quæ
duplicia sunt in corpore nostro, in primis verò de pa-
ribus nervorum utrinque ex cerebro orientibus.

CONJUNCTIVA TUNICA, idem quod *Adnata*.

CONOIDES, idem quod *Conarium*.

CONTRAFISSURA est fractura cranii quæ in oppo-
sita parte accidit, ejus nempe loci ubi cranium per-
cutitur.

CONSENSUS est communicatio affectionum in pri-
mis morborum quam certa membra inter se habent,
ita, ut uno affecto, afficiatur etiam alterum e. g. affe-
cto ventriculo læditur caput. Contingit verò con-

sensus hic per nervos & spiritus animales in iis habitantes, qui si vitiose moveantur in una parte, vitiantur etiam motus in altera, quæ ab eodem ramo nervos obtinet. Item, est *correspondentia* variarum partium per connexiones communes, nervorum sc. & tendinum.

CONSERVA est compositio, ex floribus, vel herbis tuis, quorum sicciorem singulis libris adduntur, sacchari libræ tres. *Humidiorum* verò singulis libris, sacchari libræ duæ, ut per unum vel plures annos conservari possint. Germ. *Conservo*.

CONSISTENTIA dicitur de constitutione humorum tam in corpore humano, quam pharmacia ratione crassitiei & tenuitatis seu densitatis & raritatis.

CONSOLIDANTIA sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, sordes è vulneribus tollendo, partiumque temperiem conservando, efficiunt, ut alimentum in partem solutam commode impellatur. Germ. *Heilende Mittel*.

CONSTIPATIO idem est quod adstrictio.

CONTAGIUM est venenum quod ab uno subjecto propagatur in aliud: hoc dupliciter contingit, ad distans per aerem, vel simplici contractu, corporis vel vestimentorum.

CONTEMPLABILES DIES, vide *Critici dies*.

CONTINENS CAUSA, est causa morbi interna, cum materiâ aliunde orta, quæ ita morbo proximè adhæret, ut eâ positâ moribus ponatur, sublatâ tollatur: ut calculus qui ex cacochymia, ab intemperie cibi & potus ortâ, natus, ureterem obstruit.

CONTINENS FEBRIS est, quæ sine intermissione aut remissionis tempore assidue affligit. Estque duplex: primaria, aut secundaria. *Primaria* oritur ab elemento sulphureo nimis evecto & exaltato, ut in causo, pleuritide, angina &c. *Secundaria* verò seu *Symptomatica*, producitur ex vulneribus, ulceribus, &c. ut in phthisi, vulneribus capitis, &c.

CONTI-

CONTINUA FEBRIS est, quæ continuo quidem affligit, sed cum remissionis & exacerbationis tempore: Estque *Quotidiana, Tertianæ, Quartanæ, & Erraticæ*. Continuitatis *causa* est, à sulphure nimis in sanguine eVecto, ut in continentibus febribus: Verum hujus paroxysmi oriuntur, quod chyli portio æqualis continuo sanguini suffunditur ut in intermittentibus.

CONTRAINDICATIO est, quæ impedit quod à primo indicante suggeritur, & ea vel contraindicans vel correpugnans dici solet: *Contraindicans* autem est quod per se impedit; *Correpugnans* verò quod secundario vel quod cum aliis repugnat.

CONTUSIO OSSIS est, cum instrumento quodam duro & obtuso os ita læditur, ut externè integrum videatur, cum tamen versus interiora à toto separatum sit. Græcis *θλάσις & θλάσμα*.

CONVULSIO, est motus p. n. quo nervi, aut membranæ præter voluntatem contrahuntur & remittuntur. Convulsiones sunt variæ ut Epilepsia, spasmus, tetanus &c. de quibus suo loco.

CONVULSIVI motus sunt convulsiones minores, quæ citra *κλόσιν* contingunt in membranis & nervis.

COPHOSIS, est aurium surdidas. A *κοφένω* surdus sum. Germ. *Taubheit*.

COPOS est corporis lassitudo, quando muscoli vel potius eorum fibræ humoribus viscidis aggravantur & obstruuntur, ita ut motibus obeundis inepti & pigri evadant. A *κόπῳ* lasso.

COPROCRITICA, vide Eccoprica,

COR est substantia carnosæ & fibrosæ, ex variis musculis & tendinibus conflata; habet duas auriculas totidemque ventriculos; dextræ auriculæ vena cava, sinistræ vena pulmonaris adhæret. Dextro ventriculo arteria pulmonaris, sinistro verò arteria magna connectitur. Investitur sacculo membranaceo *pericardium* dicto, quo mediastino & diaphragmati conjungitur; Superius basin, inferius cuspidem habet s. conum,

conum, collocatur in medio thoracis intra pulmonis labos. Sangvini recipiendo circumpellendo tantummodo infervit. Licet alii in ventriculis, flammulam, alii in iis fermentum nescio quod constituent, omnia tamen sunt figmenta, & nulli rationi congrua, quam *ὑποθεσις* in tractatu nostro de circulatione sanguinis satis evidenter expugnavimus. *Cor* significat etiam medullam vegetabilium. Græcis *καρδία* & *κῆρ*. Germ. *Das Herze*.

CORAGOHTOIDES sunt musculi à scapulæ processu coracoide orti, qui ad os hyoides procedunt; *Ufus* oblique deorsum movere. Ex *κόραξ* corvus, & *ὑοιδῆς* hyoides os.

CORACOIDES est rostriformis scapulæ processus; vide *Ancyroides*. A *κόραξ* corvus, & *εἶδος* forma.

CORDIALIA vid. Cardiaca.

CORNEA oculi *tunica*, quæ etiam *Sclerotes* & *dura* vocatur, à dura meninge originem habet; antè, ut species visibiles transmittat, pellucida est; à lateribus tunica albuginea odducitur; interius humorem aqueum continet.

CORNICULARIS PROCESSUS, vide *Ancyroides*.

CORNUA UTERI, sunt duæ uteri partes laterales in brutis, ut vaccis, cervis, ovibus, capris, &c. Cornua tamen ex horum imitatione tribuerunt etiam humano utero Autores; quia ad fundi latera, aliqua utrinque est protuberantia, ubi vasa deferentia inseruntur. Rarissime muliebris uterus bipartitur, sicut in brutis.

CORONALIS SUTURA, Græcis *σεφανίτης* & *σεφανοία*, est fissura, quæ pectinatim, dentatæ ferræ instar; coit; estque in superiore parte cranii ab uno tempore ad aliud, & circumscribitur osibus frontis & bregmatis, in cujus medio sagittalis futura terminatur.

CORONARIA VASA, sunt venæ & arteriæ cor, nutritionis gratia, cingentes.

CORONE

CORONE est processus ossis acutus inferioris maxillæ, à similitudine rostri cornicis, rostriformis dictus.

CORPULENTIA est obesitas.

CORPUS CALLOSUM, est medullosa cerebri pars, ex cujus complicatione ventriculi cerebri anteriores constituuntur. Estque tota medullosa, nulla membrana obtenfa, medullæ oblongatæ apicibus utroque affigitur: ab istis apicibus tanquam ortu suo, medullaris hæc substantia cerebrum obducens & conca-merans versus posteriora expanditur, ac sensim minuitur; demum hujus expansi limbus exterior arctius contrahitur, ac inferius, medullæ oblongatæ caudici, membranarum & vasorum nexu conjungitur. Porro firmioris connexionis gratia, ab anteriore ipsius parte, juxta ipsius apices, processus medullaris exoritur, qui cerebri fissuram subtendens, ad limbos ejus per-tingit; quibus velut brachiis utrinque reflexis uni-tur: quæ quidem brachia medullæ oblongatæ caudi-cem amplectuntur, adeoque istum cerebri limbum si-bi firmitus annectunt.

CORPUS CLANDULOSUM, idem quod *prostate*.

CORPUS VARICOSUM, vide *varicosum corpus*.

CORPUS PAMPINIFORME, vide *varicosum corpus*.

CORPUS PYRAMIDALE, vide *varicosum corpus*.

CORRIGENTIA sunt medicamenta, quæ in compo-sitione aliis adduntur, ut vim eorum noxiam, vel qualitatem ingratiorem tollant aut mitigent. Sic e. g. opii corrigens est castoreum; purgantium acriorum

⊖ ☿.

CORROBORANS vid. Confortans.

CORROSIO chymica, est corporis misti, per res cor-rosivas, calcinatio.

CORROSIVUM est medicamentum corrodendi vim habens, ut Ruptorium, Calx, aqua fortis, &c. vulgo *Corrosiv*, *ätzende* / *beizende Mittel*.

CORRODENTIA sunt quæ acutis suis particulis carnem excrescentem exedunt, & consumunt.

CORTICALIS SUBSTANTIA CEREBRI, est substantia ejus exterior plurimis Labyrinthis & mæandris exterius dotata; tenui meninge obducitur. Colore gryseo est, & vasculis minimis plena: ab interiori cerebri parte medullarem substantiam sibi vicinam habet. Usus est spiritus animales generare & è massa sangvineâ excipere, ex qua per medullarem substantiam ad nervos distribuuntur & per universum corpus deferuntur. Secundo, memoriæ & somni sedes ibi collocatur.

CORYPHE est vertex capitis; item digitorum extremitas interior juxta ungues. à κορυφήν in verticem attollo.

CORYZA five *gravedo* est humoris acris, falsi & incrassati in os, pulmones & nares à cerebri ventriculis per nervos odoratorios defluxus, qui dum incrassatur, per renes colari, & à glandulâ pituitariâ per infundibulum effundi in venas nequit, in nares per prædictos nervos effunditur, cui si accedat sulphurearum particularum incensio, oritur febris & per consequens fitis. Hinc Coryza, quæ est vel sine vel cum febre, à κορυζάω gravedine laboro. Germ. Der Schnuppen.

COSMETICA sunt medicamenta cutim dealbantia, & mollientia, ut oleum tartari lac virginis, dissolutio ex mercurio sublimato, sulphure, camphora, &c. à κοσμέω orno. Germ. Schmincke.

COSTÆ, Græcis πλόσσαι. στήθη. Germ. Rippen. Sunt illa ossa, quæ una cum aliis partibus thoracem constituunt: posterius connexionem cum vertebris dorsii, antè cum sterni cartilaginibus habent: numero in quolibet latere duodecim sunt: septem superiores veræ, quinque inferiores spuria dicuntur. Item νότοι πλόσσαι. μαλθακαὶ πλόσσαι, χονδρώδες ἀκανθαι. Costarum pars latior *palmula* dicitur, πλάτη *Polli*. angustior, quæ spinæ vertebrae attingit, *Remulus* κορυβον *Pol-*

on Polluci. μεσσωλαβία costarum spatia intermedia dicuntur. Germ. Die kurzen Rippen.

COTYLA ATTICA pendet uncias novem, ut Hemina Italica. *Cotyla Italica* verò est libra mensuralis unciarum XII.

COTYLE est acerabulum seu cavitas ossis coxendicis, quæ caput femoris ossis excipit. Græcis κοτύλη, γλῆστον Theor. Interp. Germ. Die Pfanne.

COTYLEDON, idem quod *Cotyla*.

COTYLEDONES seu *acetabula* uterina vel πλακτάνου περιώιου. Sunt glandulæ per externam fætus membranam seu chorion dispersæ quæ succum nutritium fætui alendo ex utero segregant: sed hoc locum tantum habet in quibusdam animalibus: in mulieribus verò placenta uterina earum vicem gerit. Item venarum uteri hiantium oscula, quæ acetabulorum & cotyledonum nomine veniunt. A foliorum Cotyledonis herbæ similitudine nomen sortiuntur.

COXE Os, Celso, aliis *Innominatum* & *Ilium* *Coxendix* *Varroni* ἰσχίον, κόχωνον *Hesych* dicitur, eo quod ileum intestinum continet, lateribus ossis sacri annexum est; in infantibus ex ossibus tribus constat; Ilio, nempe Ischio, & osse pubis, per cartilagines invicem conjunguntur usque ad septimum annum, tum triplici linea distinctum apparet: quod adultis in unum coalescit. Germ. Die Hüften.

COXENDIX, idem quod *Coxa* & *Ischium*.

CRAMA, *Croma*, & *Chrama*, est mixtio cujuscunque rei, sive Medicamenti, sive Elementorum. A κρᾶννυμι misceo.

CRAMPUS, item *Crampa*, est idem quod spasmus flatulentus. Germ. Der Krampf.

CRANIUM, est compages ossium capitis, ad quod pertinent ossa frontis, sincipitis, occipitis, temporum, sphenoidis, & cribriforme; sese habet velut κράνιον *Gal*lea, quia cerebrum ab externis injuriis defendit, superior ejus pars ex diplomate, sive duplici tabulâ constat.

constat. Ab aliis Calva & Calvaria appellatur. Vide *Calva*. forte à *καίω* tondeo. Germ. Der Schedel / der Haupt-Schedel.

CRAPULA, est capitis dolor, ex nimio vini usu contractus. Crapulæ Medicina hæc est:

Si nocturna tibi noceat potatio vini.

Hoc tu Mane bibas iterum, & fuerit Medicina.
ex *καπε* caput, & *πείνω* vibro.

CRASIS, sive *temperamentum* est mixtio ex convenienti qualitatum constitutione. Temperamentum est simplex vel compositum; *Simplex* est cum una tantum qualitas excedit, ut calidum, frigidum, humidum, siccum, falsum, acre &c. *Compositum* est cum plures qualitates eminent, ut calidum & siccum, calidum & amarum, falsum & acre, acidum & frigidum; acidum cum acrimonia &c. Item aliud est *insitum*, quod partibus inhæret; aliud *influens* quod à spiritibus & sanguine in partes influit: estque *moderata* vel *immoderata*: *totalis* vel *partialis*: *nativa* vel *adscititia*: *permanens* vel *fugiens*, ad *pondus* vel ad *justitiam*. Et sic finguntur plurimæ differentiæ, quæ vix ullius momenti sunt. A *κράνωμι* misceo.

CRATICULA, est instrumentum Chemicum ex bacillis ferreis quadratis digitalis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focus conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens. Germ. Der Rost.

CREMASTERES, sunt musculi duo testium suspensores dicti: membranæ vaginali externe adnascuntur, qui in hominibus ortum habent à ligamento quod in osse pubis est; atque inferiori testium parti validè adnectuntur. A *κρεμάω* suspendo.

CRIBROSUM OS, vide *Etmoides*.

CRIBRUM BENEDICTUM ANTIQUORUM, veteres in renibus duas cavitates finxerunt secundum longitudinem sitas: unam supremam, in quam sanguis fetosus ex emulgentibus effundebatur: alteram infimam,

mam, transversa quædam membrana distinguere putabatur instar cribri angustissimis foraminibus pervia: unde colatorium vocarunt, & benedictum cribrum, per quod voluere percolari serum in ureteres, sanguinem verò probum remanere pro nutritione renum.

CRICO ARYTÆNOIDES sunt muscoli à cartilagine cricoide sive annuliformi profecti, qui arytænoidi inferuntur, quam, dum retrorsum atque exterius abducit, rimam quoque laryngis dilatat. Ex *κρίκος* annulus, *ἀρυτήρ* vel *ἀρυτήρ* apud Hesych. haustrum vasis genus apud Lucret. lib. 5. *ἀνοίγω* aperio, & *εἶδος* forma.

CRICOIDES, est laryngis cartilago annuliformis. Ex *κρίκος* annulus, & *εἶδος* forma.

CRICOTHYROIDES, est par musculorum ab annulari cartilagine ortum & in scutiformem terminatum, nonnihil obliquè movendo, rimulam dilatat. Ex *κρίκος* annulus, *θυρεός* scutum, & *εἶδος* forma.

CRIMNOIDES seu *Crimnodes*, est urina, cui crassa & farinaces sedimenta insunt. A *κρίνον* farina, & *εἶδος* forma.

CRINONES vide Comedones.

CRISIMA sunt signa decernentia & judicantia. A *κρίνω* judico.

CRISIS est subita & repentina mutatio in morbo, ad salutem vel ad mortem contingens. Aliquando significat humorum secretionem. Sed magis frequens & usitata est illius acceptio pro judicio super morbum habito. Crisis alia est *perfecta*, alia *imperfecta*. *Perfecta* est, quæ ægrum perfectè & integrè à morbo liberat: estque vel *salutaris*, vel *lethalis*. 1. Ut sit optimis signis judicata. 2. Manifesta. 3. Ut die critica contingat. 4. Fida. 5. Secura. 6. Conveniens morbo & ægrotantis naturæ. Crisis *imperfecta* est, in qua morbus perfectè non judicatur, sed tantum secundum partem, & alteri crisi futuræ locum post se relinquit: Eaque duplex est, *altera* ad *melius*: *altera* verò ad *deterius*.

terius. Ad *melius* ea est, quæ non omnino tollit morbum, sed facit ut eum æger alacrius ferat. Ad *deterius* est, quæ morbum reddit vehementiorem, & periculosiorem, Crisis à Lunæ & siderum motu & influentiis dependere, eorumque aspectus quadratos, oppositos, aut *συζυγίας* sequi, verum non est: à materiæ utique ad uisæ congestione & turgescencia evacuationes criticæ duntaxat determinantur; ita pro vario ægrotantium temperamento materia turgescens vel ferius, vel ocysus expellitur, unde dierum criticorum varietas dependet. A *κρίνω* judico, secerno.

CRISTÆ sunt carnis excrescentiæ circa anum pululantes ex præpostera Venere ortæ, ad quarum radices plerumque scissuræ seu thagades adfunt.

CRISTA GALLI est pars tertia ossis ethmoidis sive processus interior gallorum cristæ haud absimilis, inter olfactorios nervos, sive processus cerebri papillares assurgens: Cui infigitur extremitas sinus tertii duræ meningis.

CRITERIUM, idem quod *Crisis*.

CRITHE sive *Hordeolum* est tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio qua pili sunt, adnascens, & sic ab hordei similitudine, dictum. Germ. *Ein Gersten-Korn im Auge*. Item pudendum virile.

CRITICI DIES sunt, in quibus subita morbi conversio fit. Eorum tres sunt *differentiæ*: alii *verè* & *perfectè* critici dicuntur, alii *indices*, alii *intercidentes*, *Perfectè* critici, principes aut radicales appellantur, quoniam, quæ his diebus contingunt crises, omnes *perfectè* criseos notas habent: ejusmodi sunt septenarii tres, nimirum septimus, decimus quartus, & vigesimus. *Indices*, qui contemplabiles, & internuncii nominantur, sunt, qui crisin septenario die futuram indicant: suntque numero tres: quartus, undecimus, decimus septimus. *Intercidentes*, qui & intercalares, seu irrepentes, vel provocatorii nominantur, sunt qui inter principes, & indices intercidunt, crisesque im-

perfe-

perfectas moliuntur, suntque tertius, quintus, nonus, decimustertius, & decimus nonus. Reliqui verò dies, qui neque principes sunt, neque indices, neque intercidentes, *Sacri & Medicinales* appellantur: suntque sextus, octavus, decimus, duodecimus, decimus sextus & decimus octavus. Dierum criticorum computatio instituenda est ab ea hora in qua æger percipit manifestam actionum suarum læsionem. Hoc obiter notandum quod dierum criticorum supputationes, in hisce regionibus calculis Hippocraticis non exactè respondeant. Illi dies omnes dependent à materiæ morbificæ citiori vel tardiori fermentatione & maturatione. A *κρίσις*.

CRITICA SIGNA sunt, quæ ex crisi, vel ad salutem vel ad mortem, desumuntur, suntque alia *antedecentia* quæ vel tempus cricum prænunciant, vel speciem criseos significant; alia *concomitantia*, quæ cum ipsa specie criseos simul apparent; alia denique *subsequentia* nominantur, quæ ostendunt an sanitas imperfecta sit expectanda, vel an metus sit recidivæ.

CROCUS denotat primo florem flavum satis notum. Deinde in Chemicis pulverem coloris brunni ex mineralibus, maxime antimonio & marte beneficio calcinationis siccæ vel humidæ paratum. Hinc crocus metallorum, martis &c.

CROTAPHI i. e. tempora, ossa nempe cranii trilatera utrinque ad aures sita.

CROTAPHITES dicuntur muscoli, venæ, & arteriæ temporales. *κρόταφος* tempus. Fortè à *κροταίω* verbero, pulso, quia arteriæ in eodem loco continuo pulsant: quandoque etiam *Crotaphium* pro dolore capitis sumitur.

CROTAPHIUM, vide in *Crotaphites*.

CRUCIBULUM, est vas fusorium ex terra igne contumacissimo factum, acutiore basi, & fere in ampliore capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla

talla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa appellatur, fundendis metallis adæquatum. Germ. *Ein Schmelz-Siegel*.

CRUDITAS MORBORUM dicitur cum sanguis (ut in febribus continuis) fermentando & effervescendo necdum maturuit & ad statum pervenit.

CRUDITAS VENTRICULI est, digestionis ciborum læsio. Duplex est *acida* & *nidorosa*. Utraque ex ruētibus potissimum dignoscitur qui in *acida* acidi sunt: in *nidorosa* verò ovum foetidum referunt.

CRUOR, Græcis *αἷμα ἰχθῆρ* vide *Sanguis Helmontius* Sanguinem à Cruore distinguit: Sanguinem contineri dicit in arteriis; Cruorem verò in venis. Cruor à currendo, vel à corde dicitur, currit enim per venas ad cor. Hic illud *Oweni* Epigramma convenit:

Sum crudus, hocor inde cruor: per corpora curro.

Volbor & in venas. Sanguis ut anguis eo.

Rectius ita distinguitur, quod sanguis dicatur, quamdiu in vasis legitime movetur; Cruor verò, quando extravasatus est & coagulatur.

CRUS, sive magnus pes, dicitur totum id quod est à natibus ad digitorum pedis extremitates. Dividitur in femur, tibiam, & parvum pedem. Græcis *κνήμης*. Germ. *Der Schenckel*.

CRUSTA notat Medicis idem sæpe quod eschara, quæ ulceribus velut septum adnascitur.

CRUSTA LACTEA, est species Achoris, hac tamen distinctione, quod Achor tantum caput; verum Crusta lactea obtingit infantibus in lactationis principio, atque non solum faciem occupat, sed universam fere corporis cutim inquinat. Crusta lactea albicat, Achores vero alium colorem obtinent.

CRYMODES est febris algens, cui non rarò partium internarum inflammatio adjungitur. Ex *κρυμὸς* frigus, algor, & *εἶδος* forma.

CRYSORCHIS, est testiculorum virilium in abdomine occultatio. Ex *κρύπτω* abscondo, & *ὄρχις* testiculus.

CRYSTA-

CRYSTALLINUS *humor oculi*, etiam glacialis dictus, est, qui intra tunicae uveae aperturam, quasi vitrum foramini impositus radios undique adventantes colligit, ac refringit. Hujus substantia instar glutinis, aut gummi arboris, admodum pellucida est, ac consistentia instar cerae colliquescentis praedita, licet compri-mi possit, haud tamen sponte diffluit. Figura ejus in homine, ad speciem lentis accedit, cujus nempe superficies extima planior, ac intima gibbosior. Crystallinus humor, licet minus disfluere aptus, tamen *membranula* propria, ob levitatem *araneae* dicta, incinditur. A κρύος frigus, & συστέλλω concreresco.

CRYSTALLISATIO est actio Chimica, quando salia in aqua soluta ad certum gradum evaporantur, ut in frigido loco posita, in cristalliformia corpora coalescant, quae hinc *crystalli* dicuntur.

CRYSTALLOIDES TUNICA, idem quod *aranea tunica*.

CUBIFORME, vide *Cuboides*.

CUBITUS, *Plauto* gibber brachii. ὠλέκρον *Atheniensibus*, αἰγκών *Ruso*. κύβιτον, κύβωλον. Est media pars inter humeri os & carpum; componitur ex duplici osse, ulna sc. & radio: quorum extrema quidem commissa sunt; intermedia autem ab invicem secedunt, quamvis membranoso ligamento copulata. Germ. *Der Ellebogen*.

CUBOIDES est quartum os trasi in utroque pede, quod & os tesserae, grandinosum, cubiforme & πολυμορφον vocatur, ex κύβος cubos; & εἶδος forma.

CUCUPHA est integumentum capitis, fit ex cephalicis magis odoratis, quae in pulverem redacta, cotone moschato excipiuntur, & inter pannum sericum interpunctantur, quod adversus catarrhos aliosque capitis morbos super caput geritur, vel pileo intus assuitur.

CUCURBITA est vas Chymicum turbinatum ex terra vel vitro confectum destillationibus per alem-bicum

bicum instituendis aptum. Germ. *Ein Kolben*. Quandoque etiam pro cucurbitula sumitur.

CUCURBITINI LUMBRICI, sunt vermes lati femini cucurbitæ similes.

CUCURBITULA seu *Cucurbita* est vas ventricosum, ex vitro vel stanno conflatum; quod corpori cum scarificatione, vel sine eâ applicatur, ad sangvinem revellendum, derivandum aut extrahendum: si sine scarificatione instituatur, *cucurbita cæca* & *Ventosa* appellatur: Græci *σικύαν κέφην* vocant. Germ. *Ein blinder Kopf*. Cucurbitulæ apponuntur partibus maximè carnosiss, ubi vasa magna & nervi lædi non possunt. *Traction* illa quæ fit in cucurbitulis applicatis hoc modo peragitur: post cutis scarificationem, aër in cucurbitula contentus vi flammæ vel stupæ incensæ rarefit & dilatatur, postea verò frigefacto & condensato aëre interno minus spatium occupatum, aër externus premens carnem, sangvinem in cavitatem cucurbitulæ propellit. Græcis *σικύαν καὶ χασμῶς* appellant. Cucurbitularum duo genera sunt, inquit Celsus, *æneum* & *corneum*. *Ænea*, altera parte patet; altera clausa est. *Cornea*, altera parte æque patet altera foramen habet exiguum. In æneum linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori adaptatur, imprimiturque, donec inhæreat. *Cornea*, per se corpori imponitur; deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adductus est, superque cera cavum id clausum est, æque inhærescit. At si cætera defecerunt, caliculus quoque aut pultarius oris compressioris, ei rei commodè aptatur. Ubi inhæsit, si concisa ante scalpello cutis est, sangvinem extrahit: si integra est, spiritum. Ergo ubi materia, quæ intus est, lædit, illo modo; ubi inflatio, hoc imponi solet. *Corneis* hodie utuntur *Ægyptii* ut patet ex *Pros. Alpino*. Germ. *Schröpfköpffe*.

CUNEIFORME OS, dicitur à cuneo, cujus formam referri volunt: Antiquis *πολύμορφοι* multiforme, ob

varios

varios, quibus asperatur intus & extra processus, in media cerebri basi situm habet, eique basis instar subternitur, ita ut omnia ferè capitis, maxillæque superioris ossa tangat.

CUNEIFORMIA OSSA, sunt quæ quintum, sextum & septimum os, tarsi constituunt. *Sphenoidea*, innominata & *Calcoidea* à *Fallopio* dicta.

CUNNUS, est pudendum muliebri, ex clitore, nymphis, labijs &c. constans. à κύω pario, concipio. Vocatur etiam *Natura Plin.* Muliebria *Eid.* Cunnus *Horatio. Virg.* Hortus. *Ovid.* Genitale arvum *Virg.* utrumque honesta metaphora. Sic κῆτος *Laërtio*, νέμος *Hesych.* interfemineum *Apul.* vulva, porcus *Varroni* ad imitationem Græcorum. φύσις *Artemidoro* χοῖρος. κλεῖς *Ruso* σάκεανδρος, ἀπόρρητος μυχὸς *Suida.* δόειμα *Etymol.* βλήχων, τῆμα, ὕστακον μύντον, μέλαθρον *Hesych.* κλητοεῖς φορμίσιον *Aristoph.* διασφάξ *Eustathio*, γέρρον ἐπίσσειον, *Hippoc.* κελάαντες teste *Eustathio* apud *Theopompum.* ὀρθαγέρας, & βύσσος *Aristoph.* γλωττοχομεῖον *Eubulo Comico*, σινδικὸν teste *Stephano* παιδοπόρος γένεσις *Epigr.* δέλτα, σάραβ.

CUPELLA vide Capella.

CURATIO, est recta ratio & ordo inveniendi per intentiones & indicationes, certa cuique morbo remedia, ut sanitas amissa restituatur. Græcis θεραπεύω.

CURATIVA INDICATIO, est intentio quæ respicit morbum curandum.

CURCULIO, idem quod Cion.

CUTICULA est operimentum cutis, sine sensu, membranæ modo, supra universam cutim foris extensa, innumeris porulis pervia, ad externarum injuriarum declinationem, vasorum cutaneorum occlusionem, & perfectiorem qualitatatum tactilium perceptionem, accommodata. Nutritur ex sanguine, nam amissa denuò restituitur, licet ejus vasa minus sint conspicua. Non condensatur frigore, quoniam in foetibus abortivis eam sæpe ostendit. Nec vaporibus oleosis

leosis condensatur, propterea quod vapores condensati facillimo negotio eluuntur. Græcis ἐπιδερμῖς.

CUTIS in vivo homine. Nam *pellis* est à carne jam diducta, quæ & *exuvia*: Illa χεῖς, hæc verò δέρμα: παρὰ τὸ δέρειν & δορᾶ, & σίρφω Lycophr. παρὰ τὸ σίρπειν τὸ σῶμα ἀμφιεννύμενον, & εἶνω Homero, ὠνθρωπνῆν Herodoto, δερβιτήρ. Estque velamentum totius corporis externum, five membrana satis crassa, ex filamentis vasorum sanguineorum, nervorum, fibrarumque nervearum variè inter se complicatis contexta, quibus glandulæ numerosæ, & lymphæductus, five sudoris & vaporum vasa exteriora densissimè interponuntur, Plurimis poris hinc inde pervia est variis in locis sensibilibiter ad necessariorum introitum & exitum perforata, ut circa os, nares, oculos, aures, pudendum, anum, &c. In capite est crassissima; in cervice, dorso, &c. mediocriter dura est; rarior in facie, pene & scroto, tenuis in lateribus, tenuissima in labiis, in quibusdam locis ut in cubito fronte, plantis pedum &c. firmiter cohæret. Germ. Die Haut.

CYATHUS, Barbaris *Bikarium*, Esth. c. I. §. I. de form. med. Forfan à Germanico Becker. Arab. corruptè *Alcuatus* & *Alcuatum*, item Cuathum, mutata in tenuem asperà, nomen duxit, παρὰ τὸ χύειν à fudendo nempe, vel ut aliis placet, hauriendo vino in Græcorum conviviiis, ubi simpulo sacrificiis relicto succedit: unde à Græco κυαθίζω, Plauto Cyathissare, idem quod Propertio ad cyathos, & Juvenali Sat. XIII. Suetonio ad Cyathum stare, hoc est, pocula miscere, seu ritu veterum conviviiis solenni, cyatho poscentibus convivis potum admetiri. De quo rei literariæ Dictator Scaliger de Caus. Ling. Lat. c. 123. Suida pressius cum Phavorino ἀντλητήριον, μέτρον ὕγρῳ. Hesych. μικρόν μέτρον. ἢ ἀντλητήριον. Mensura est tam aridorum quam liquidorum, non, ut quibusdam visum, poculum vulgare, verum sextarii pars octava: sed ad drachmarum pondus decima, secundum Atticos, duodecima Simlero & Menæ

Menæ cap. 17. Quomodo *Plinius* lib. 21. accipit. *Oribas.* lib. 2. *Syn.* c. 58. Drach. XII observatione communi, cui *Fernelius* subscribit, quibus addit *Aegineta* scrup. IV. quod *Angelocras* unc. Iſs. drach. I. & scrup. I. expresſit. *Nicandri* interpres *ὡς μέτρων* : ὁ κύα-
θ[⊙], inquit, ἔχει μνᾶς μικρὰς, ἥτω μνῆρα μικρὰ δύο.
τὸ γὰρ μνῆρ[⊙] ἔχει σταθμὸν σταγίων, τελῶν, ἥτοι ὑγρίας
ἡμισυ. ἐν ἄλλοις δὲ φασιν ὅτι ὁ κύαθ[⊙] ἔχει σταθμὸν ὑγρίας
μνᾶς ἡμισείας. *Hesychius* ὑγρίων β adſtipulante *Phabori-*
no & *Fuchſio*, qui ad cap. 6. ſect. 1. *Antidotarii Myreſſ.*
notat *Nicolao* eſſe unc. ij. etſi veteribus Græcis pro di-
verſa liquorum ratione variet.

CYCLISCI ſunt ſcalpra ſemilunaria, operationibus
Chirurgicis accommodata. à κύκλ[⊙] circulus.

CYEMA, idem quod *Empryon*, à κύω pario.

CYLINDRUS eſt emplaſtrum oblonga forma, Medi-
cis *Magdaleo*, μαγδαλία Germ. Eine Pflaſter-Rolle.

CYLLOSIS vide in *Cyllum*.

CYLLUM eſt crus exterius luxatum. Item claudus
& curvus. à κυλόω claudum reddo: unde *cyloſis* clau-
dicatio.

CYMBIFORME os, vide *Os Naviculare*.

CYNANCHE & λυγίγχη *Aurel.* quod canes ac lupos
frequenter afficiat: eſt internorum muſculorum, la-
ryngis, inflammatio, cum reſpiratione difficillimâ &
febri continuâ. Ex κύων canis ἀγγω ango.

CYNANTROPIA eſt rabies canina, quâ ægri lucem
& quævis clara ac ſplendida fugiunt, aquam metu-
unt, ac ad ejus conſpectum & commemorationem
contremiſcunt. Naſcitur plerumque ex veneno ra-
bidi animalis, ut Canis, Lupi, &c. Homini per mor-
ſum vel quovis alio modo, communicato. Ex κύων
canis, ἀνθρώπος homo, & ὀπτομα video. G. ein toller
Hund-Biß.

CYNODES OREXIS, eſt appetitus caninus, ſive fa-
mes p. n. aucta, cum vomitu vel diarrhœa conjun-
cta. Oritur ex fermento ventriculi nimium aucto,

vel acido. Ex κύων canis, εἶδος forma, & ὀρέγνυμι cupio. G. ein Hundes-Hunger.

CYNODESMUS, est vinculum quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur. Ex κύων canis, eo quod caninum vinculum nuncupatur, Et δεσμός vinculum, à δέω vincio.

CYNODONTES, sunt dentes illi inter molares & incisores, canini, columellares & oculares dicti. Ex κύων canis & ὀδός dens. G. die Augen-Zähne / Spitz-Zähne.

CYPHOSIS, est spinæ dorsalis versus posteriora incurvatio. A κύπτω inclino. Germ. ein Buckel.

CYRTOMA, est gibbus dorfi, item tumor. p. n. in quacunque corporis parte excitatus. A κυρτός incurvo.

CYRTOSIS, idem quod *Cyrtoma*.

CYSSAROS, est intestinum rectum; item podex. A κύσθος five κύσος podex.

CYSTICA sunt medicamenta adversus vesicæ morbos. A κύστις vesica.

CYSTIS est vesica urinaria, aut fellis. A κύω prægnans sum, quia aliquid continet.

CYSTIS CHOLEDOCHUS idem quod *Folliculus fellis*.

D.

DACRYODES, sunt ulcera, continuo ichorem effundentia. A δακρύω lachrymo.

DANICH, idem quod *lupinus*.

DARSIS, est excoriatio cutis. A δέρω excorio.

DARTUS, est secunda, integumentorum communium viriles testes mediate involventium, tunica: Originem nascitur à membrana carnosâ. In fæminis verò peritonæi tunica testes immediatè involvuntur. A δέρω pellis.

DASYMMA, est palpebræ internæ inæqualitas superficialiaria, cum robore. A δασύς hirsutus.

DEBILITAS est, quando quis viribus minus pollet, quod

quod vel ex lipothymia vel syncope, vel ex inedia quoque vel ex morbo, vel alio quovis modo exoritur.

DECANTARE est solutionem claram, vel liquorem antea turbidum, per subsidentiam verò clarificatum, citra tamen vel colationem vel filtrationem effundere & à crasso magmate liberare. Germ. *Abgießen*.

DECIDENTIA notat statûs neutrius eam speciem, quando sani ad morbosam dispositionem inclinant. Dicitur etiam status decidentiae, cui opponitur status convalescentiae.

DECLINATIO morbi est, quando à statu & vigore recedit, & æger extra discrimen ponitur: nemo enim in declinatione, nisi accidentaliter, moritur. Vide *Acme*.

DECOCTUM, vide *Apozema*.

DECORTICARE idem quod excorticare.

DECREPITARE dicitur de fale communi, quando ad ignem residua humiditas expellitur, id quod cum sono seu crepitu contingit.

DECRETORIUS idem est quod criticus.

DECUSSIS, idem quod *Denarius*.

DECUSSORIUM, est instrumentum Chirurgicum. Quo dura mater leniter pressa, accurratè cranio adjungitur, ut pus intra cranium & meningem crassam collectum evacuetur, per foramen trepano factum.

DEFECTIO ANIMI, vide *Lipothymia*.

DEFENSIVUM Chirurgis notat Medicamentum, quod parti læsæ circumponitur, ne læsio ipsa ulterius proferpat.

DEFLAGRATIO FEBRIUM, vide *Apyrexia*.

DEFLUVIUM capillorum, vide *Alopecia*.

DEFLUXUS, idem quod *Catarrhus*.

DEGLUTITIO est actio animalis, quâ ex fibrarum musculosarum gulæ contractione, alimentum in ore masticatum, aut aliud liquidius *absorptum* in ventriculum per oesophagum deprimitur.

DEJECTIO, est excrementorum alvinorum motu peristaltico per anum dejectio.

DELETERIUM, est medicamentum quodvis venenatum. A *δέλεω* esca, qua animalibus exitus paratur.

DELIGATIO est pars *Chirurgia*, quæ vulnera, ulcera, ossa fracta &c. deligat. Estque vel simplex vel composita. Simplex est æqualis vel inæqualis. Æqualis est tantum rotunda, quæ membrum affectum circumquaque sine ulla in partem alterutram declinatione complectitur. Inæqualis in asciam & simam dividitur: quæ tamen saltem ratione majoritatis & minoritatis differunt; ascia parum à rotunda declinat, sima verò multum. Variæ fasciationis sunt differentiae, sumptæ à partium, quæ vinciuntur, vel quorundam animalium, vel aliarum rerum similitudinibus.

DELIQUARE i. e. per deliquium solvere.

DELIQUIUM animi, idem quod *Eclipsis*.

DELIQUIUM CHIMICUM est dissolutionis species, quando salina corpora sicca aëri frigido humidiori ut in cella, vel aëre pulvio, exposita, (super marmor, vel alio modo) in liquorem resolvuntur. Ratio est, quod particulae aqueæ in aëre hærentes copiosè sese in poros apertos infinuent & salinis particulis vehiculum præbeant. Accidit etiam aliquando deliquium, quando salia e. g. $\ominus$ $\boxplus$ vesicæ inclusa aquæ calidæ immerguntur.

DELIRIUM est imaginationis & iudicii depravatio à spiritibus animalibus, tumultuosè & *ἀτίκτως* motis, excitata, unde ægri multa absurda & incongrua proferuntur, cujus causa antecedens vel in sanguine vel in spiritibus animalibus latet. Græcis *παράφροσύνη*. *Hippocrates* & *Galenus* variis vocabulis utuntur. *Hippocrates* quidem ad levem desipientiam significandam ferè vocabulo *παράφροσύναι* & *ληρῶσαι* sive *παρὰληρῶσαι*; *Galenus* vocabulo *παρὰπαῖσαι* *παρὰκρῆσαι*, sicut ad gravem significandam *κῆναι*, *μανῆναι* & *ἐμμανῆναι* utitur; *παρὰκοψαι* vero de utraque usurpant. Species
variæ

variae sunt, unde σιωπηροί qui pauca loquuntur: alii & sermone delirant, & ridicula, aliena, magnifica vel maledica non saltem cogitant, sed & proloquuntur: alii denique opere & factis cogitata exequuntur & haec omnia praestant vel μετ' ἡλωτος, vel μετ' ἀσθῆς sed hi omnes delirantium ordines ad certas differentias reducti sunt. Sub delirio in genere dicto comprehenduntur παραφροσύνη, φρενίτης, μελαγχολία, μανία, & alii qui huc referuntur affectus. Delirium iterum est cum vel sine febre. Cum febre φρενίτης vocatur, & quod simplex appellatur delirium, Græcis λῆρος vel παραφροσύνη, vel παρα'ληρος symptoma nimirum febrium ardentium.

DELTOIDES est musculus instar Δ Græcum, triangularis; Oritur à clavicula, humero sive acromio, & scapulæ processu spiniformi, atque à medio humeri robusto tendine infixus: humerum ipsum attollit. A figura Δ, & εἶδος forma.

DENARIUS, est unciae pars septima, uncia enim septem continet denarios.

DENTARPAGA, vide *Forfex*.

DENTES, Græcis ὀδόντες, sunt osficul à utriusque maxillæ per gomphosin infixa; viris plerumque triginta: fæminis verò viginti octo tribuuntur; foris sine periosteo conspiciuntur. Continuo crescunt, secus ex frequenti detritione comminuerentur, non tantum arteriis & venis sed & nervis prospiciuntur, quod dolor vehemens aliquando arguit. Quatuor anteriores priores, *Incisores* Isidoro, *Tonici* Celso τομῆς, διζαῆδες κτείνες, τομῆται, γλασινοί. Germ. die fördern Zähne; latere utroque; *Canini*. Germ. die Augen-Zähne. Tandem molares, Græcis μύλοι, γομφίοι dicuntur. Germ. die Back-Zähne. Qui post annum trigesimum & quadragesimum interdum erumpunt, *morum* & *sapientia* dentes, item *genuini*, Cic. *intimi* Eid, Κερανθήνης, ὀψίγοι, σωφρονισῆδες appellantur. Dentalis vertebræ secundæ prominentia, dentis quoque nomine venit.

DENTIDUCUM, vide *Forfex*.

DENTIFRICIUM est medicamentum ad dealbandos, extergendos & stabiliendos dentes, gingivasque roborandas paratum. Græcis *ὀδοντότεγμα, σμήγμα ὀδόντων*.

DENTITIO est tempus illud, quo infantium dentes erumpere incipiunt, quod fit mense septimo vel serius; & citius superiores nonnullis citius inferiores & in his anteriores prius: Tempore dentitionis sæpè febres, convulsiones, alvi profuvia, &c. oriuntur. Græcis *ὀδοντοφυία* *Ægin.* *ὀδοντίασις* à qua differt *ὀδαξισμός* *Galeno*, sive *ἔλων ὀδαξισμός*, ut ab *Hippocr.* vocatur, pruritus ille gingivarum, quem dentientes pueri sentiunt.

DEOBSTRUERE } not. idem quod operire,
DEOPPILARE }

DEPILATORIUM. Vide *Pfilothrum*.

DEPRESSUS i. e. humilis, e. g. cucurbita depressa.

DESPUMARE est spumam à re quadam cumque ea sordes detrahare. Fit potissimum addito album. ov. conquasato.

DERIVATIO est, qua sanguis, qui in partem influxit & nondum impactus est, per locum vicinum educitur.

DERMA, idem quod *Cutis*. A *δέγω* cutim detraho.

DESCENSUS, seu destillatio per descensum est quando vas recipiens v. g. olla defigitur in terram, vas verò adservans intermediâ laminâ foraminibus pertusâ, igne circulari incalescit, ut hoc pacto descendat evaporabile. Parari ita solet à mulierculis ∇ Ros. Sed hodie inusitata ratio destillandi est. Dicitur etiam de solutione per deliquium.

DESICCATIO, est superflui humoris vel humiditatis per calorem evaporatio.

DESTILLATIO est partium humidarum vel oleosarum, in halitus fumosve vi ignis extenuatarum, atque elevatarum extractio: Destillatio fit per vesicam, cucurbitam, retortam, descensum, &c. Eaque in balneo maris,

mariae, vaporis, arena, fimo, sole, reverberio, &c, peragitur. Dicitur etiam de coryza & catarrhis.

DETERGENTIA, vide *Abstergentia*.

DETONATIO est operatio chimica, quando corpora mineralia in specie ☿ cum tripla parte nitri exsiccati calcinantur Δe aperto calcinatorio. Germ. *Bers puffen*.

DEUTEROPATHIA, est morbus ab alio morbo originem ducens, ex gr. si caput ex alterius partis vitio, laborat, vel communicatâ ad id materiâ morbificâ, relicto priore foco. Ex δευτερος secundus, & παχυν patior.

ΔΙΑ notat frequentissimè in medicamentis officialibus compositis basin, vel primarium ingrediens, e. g. spec. diamosch. diamb. &c.

DIABETES. Sic *Galeno* dicitur. *Dipsacus Aegineta* ab immensa siti, quam invehit. Vel ut alii à serpentis quodam genere, quod *Dipsacus* appellatur & in *Lybia* præsertim reperitur, quod morfu suo venenum quoddam in homines insinuet, à quo sitis inextinguibilis inducitur. *Διάρροια ἐν τῷ ὕδατι ἀμύδην* quasi *hydrops in matulam*. Hinc est, quod hunc affectum *Matulam inter cutem*, alii *Urinæ profluvium* & *siphonem* nuncupant. Rarissimus est affectus, quem *Gal.* se bis tantum vidisse refert 6. de Loc. aff. Cap. 3. Ego cum *CL. Doctore J. Van. Dueren*, semel observavimus in Reverendo quodam Ecclesiæ Pastore. Estque sanguinis deliquium & colliquatio nimia, unde serum ingenti copia, cum intensa siti adjuncta renes pervadit perque vias urinarias excernitur; Oritur plerumque à fermento renali nimis evecto, vel p. n. acido. *Διαβαίνω* pervado.

DIABROSIS est solutio continui per exesionem. *Διὰ βρώσιν* peredo.

DIACHORESIS notat in genere omnes excretiones, quæ in corpore contingunt; In specie verò dicitur de excretionem per alvum. Ex *διὰ*.

DIACLYS-

DIACLYSMA est oris collutio, ad foetorem abigendum vel dentes aut gingivas confirmandas. Vocantur ἐπιτὸ πάλυ collutiones oris; Parantur ex adstringentibus variis, ut *bistorta*, *tormentilla*, *fl. balaustiorum*, *cort. granatorum*, *gallis*, *alumine*, *ung. Ægyptiaco*, &c. A διακλύω colluo. Germ. Mundwasser.

DIACOPRÆGIA, est medicamentum ex fimo caprino, adversus splenes & parotides. A δια ex, κόπρος stercus, & αἶξ, capra.

DIACRISIS, est distinctio & dijudicatio morborum & symptomatum. A διακρίνω distinguisho, dijudico.

DIACRITICA, idem quod *Diacrisis*.

DIADOCHÉ, est successio per crisin. A διαδέχομαι suscipio.

DIADOSIS, est alimenti distributio, sive per omnes partes pervasio. Ex δια per & δίδωμι do.

DIÆRESIS est exesio vasorum p. n. Velut *Senner-tus* dicit, cum à causa incidente, erodente, vel rumpente, via aliqua & meatus qui adesse non debebat, aperitur, vel qui adest dilatatur, ut humores, qui in vasis contineri debebant, effluant & in alio loco: Διαίρεσις fit, cum à causa erodente, vel incidente, via aliqua, quæ adesse non debebat, aperitur. Nam primo potest Διαίρεσις fieri ab humoribus acris, qui erodendo unitatem solvunt, & viam patefaciunt; quod etiam medicamenta acria præstare possunt: modò crassarum partium sint. Nam tenuium partium non rodunt; cum non hæreant diutius. Deinde humores copiosi διαίρεσις causa esse possunt, qui partem distendendo rumpunt. Tertiò causæ plurimæ evidentes διαίρεσιν faciunt, omnes scilicet, quæ contundendo unitatem vasorumvolvunt; qualia sunt motus vehemens, clamor, pondus grave, vulnerantia, contudentia, casus, saltus & similia, inter quæ & flatus referri possunt, qui retenti tantâ vi interdum corporis partes distendunt, ut non solum naturales cavitates dilatent, sed rumpendo etiam novas faciant, & ipsi quo-

quoque unitatem solvant. *Item* operatio Chirurgica, quæ continua separat, & fit incisione, uisione, terebratione, rasione, limatione, ferratione, exesione. A διαίρω tollo.

DIÆTA est Methodus legitimè vivendi in sanis. At Diæta ægrorum est remedium in recto rerum vitæ necessarium, potissimum alimentorum usu consistens: eaque ratione consistentiæ est *crassa*, *mediocris* & *tenuis*. Crassa instituitur alimentis copiosis, firmis & solidis, multumque nutrire aptis. Hæc *simpliciter plena* est, quæ fiebat olim per prisanam hordeaceam integram. Vel est *plenior* & *crassior*; quæ fit per carnes pullorum & ova sorbilia. Vel est *plenissima*, quæ etiam carnes castratorum concedit. *Mediocris* est, quæ ex mediocris substantiæ & quantitatis alimentis constat. Hæc olim per panem jure tinctum, vel etiam per carnes pullorum fiebat. *Tenuis* est quæ & alimentis paucis, tenuibus & infirmis perficitur, quæ ut plurimum acutis morbis convenit: Eaque triplex est, *tenuis simpliciter*, quæ olim per ptisanæ succum fiebat. Vel *tenuior*; in qua melicratum propinabatur; vel *tenuissima*, in qua nihil cibi æger sumebat. Verum nunc temporis diætæ non ita strictè observantur quam olim, præsertim in hisce regionibus. A διατροφή nutrio.

DIÆTA SUDORIFERA dicitur in specie administratio decocti lignorum tam primarii quam secundarii pro curandis variis morbis. Germ. Schweiß-Cur.

DIÆTETICA, est pars medicinæ præscribens cognitionem & usum rerum sex non naturalium. Ex διαίτης victus ratio, & αἵματος ratio.

DIAGNOSIS, est signorum præsentium cognitio: Sive cognitio, qua præsentem morbi conditionem dignoscimus. Estque triplex partis *affectedæ*, ipsius *morbi*, ejusque *causæ* recta investigatio. Ex διαγινώσκω per, & γινώσκω cognosco.

DIALEIMMA, idem quod *Apyrexia*. Ex διαλείπω relinquo.

DIA-

DIAPASMA Plinio, medicamentum aridum ex siccis pulveribus conflatum insperfile, quod aut vestibus ad gratiam odoris, aut ulceri, vulnerique varia ratione, aut potui etiam ad luxum inspergitur, *Διάπασμα*, *ὑπασμα*, *ὑπαστὸν φάρμακον*, Oribasius non male discrimen inter has voces ex *Antyllo* ponere mihi videtur: ut *ἐμπάσματα* sint, quæ sudoribus cohibendis, & commovendo pruritu adhibentur; quæ *sympasmata* & *aspergines Aurelianus* nominat: *καταπάσματα* sunt, quæ ulceribus superponuntur, *ἐνεία* etiam dicta: *διαπάσματα* verò conciliandæ inventa fragrantia.

DIAPEDESIS, est sanguinis, per vasorum rarefactionem, eruptio. Ex *δια* per, & *πηδάω* salio, salto.

DIAPHANUM est omne quod pellucidum est, ut humores oculares, tunica cornea, septum lucidum &c. A *διαφαίνω* pelluceo.

DIAPHORESIS, five sudatio est decedentia omnis generis effluviis per invisibiles corporis poros. Ex *δια* pes, & *φέρω* fero.

DIAPHORETICA sunt medicamenta, quæ per insensibilem transpirationem & sudorem causam mali eliminant.

DIAPHRAGMA, *φρένες* seu *septum transversum*, & *disseptum ὑπόζωμα Arist.* est sepimentum musculosum thoracem ab abdomine distinguens, in medio membranofum est; oesophagus, arteria magna, vena cava &c. per illud transeunt: respirationi una cum cæteris musculis pectoris inservit, & motu suo excrementa alvina premendo foris convehit. A *διαφράσσω* sepio, munio. Germ. Das Zwerchfell.

DIAPHRATTONTES sunt membranæ, pleura, dictæ, quæ thoracem intus succingunt, & in medio septum vulgo, mediastinum, relinquunt. A *διαφράσσω* sepio.

DIAPHTHORA est corruptio alicujus partis in corpore. A *διαφθείω* corrumpo.

DIAPLASIS, est membri luxati restitutio. A *διαπλάττω* conformo.

DIA-

DIAPLASMA, est unctio sive fomentum. A $\alpha\lambda\alpha\pi\lambda\acute{\alpha}\sigma\omega$ illino.

DIAPNOE, idem quod *Diaphoresis*. A $\alpha\lambda\gamma\pi\acute{\nu}\acute{\epsilon}\omega$ perspiro.

DIAPYEMA, idem quod *Empyema*. Ex $\alpha\lambda\gamma$ per & $\pi\acute{\upsilon}\omicron\nu$ pus.

DIAPYETICA, sunt medicamenta pus maturantia. A $\alpha\lambda\gamma\pi\upsilon\acute{\omicron}\omega$ suppuro.

DIARIA FEBRIS, idem quod *Ephmera*.

DIARRHOEA, est fluxus ventris, in quo plurima biliosa, pituitosa aliaque fæculenta frequenter dejiciuntur. A $\alpha\lambda\gamma\rho\rho\acute{\epsilon}\omega$ perfluo. G. der Durchfall.

DIARTHROSIS est compositio ossium, ad evidentem, validum, facilemque motum comparata: qualis est in brachio, manibus, femore, pede &c. Ex $\alpha\lambda\gamma$ per, ex, & $\alpha\rho\theta\rho\omicron\nu$ articulus.

DIASTOLE, est cordis dilatatio, cum cruor ex vena cava in dextrum, ex vena pulmonali sinistrum in thalamum cordis influit. Ex $\alpha\lambda\gamma$ per, & $\sigma\acute{\epsilon}\lambda\omega$ mitto.

DIATESSARON est medicamentum ex quatuor simplicibus compositum.

DIATHESIS est dispositio corporis naturalis, vel præternaturalis, qua ad actiones peragendas bene vel malè sumus dispositi. A $\alpha\lambda\gamma\tau\acute{\iota}\theta\eta\mu\epsilon$ dispono.

DICHOPHYIA est capillorum vitium, quando in partes finduntur. Ex $\delta\iota\chi\alpha$ dupliciter, & $\phi\acute{\upsilon}\omega$ cresco.

DICROTUS, est pulsus bis feriens. Ex $\delta\iota\varsigma$ bis, & $\kappa\rho\acute{\epsilon}\omega$ pulso.

DIDYMI, sunt gemelli, unico partu editi. Item testiculi. A $\delta\acute{\upsilon}\omega$ duo.

DIES critici, vide *Critici dies*.

DIGASTRICUS est musculus biventer, qui à processu mammiformi ortum adipiscitur, & in parte menti interiori mediaque interius definit, illamque deorsum trahit. Ex $\delta\iota\varsigma$ bis, & $\gamma\alpha\sigma\tau\eta\rho$ venter.

DIGERENTIA seu præparantia sunt, quæ qualitates humo-

humorum evacuationi resistentes, mutant, & ad evacuationem disponunt.

DIGESTIO Chymica, est qua res calore digestivo, ad modum naturalis ciborum digestionis in ventriculo, coqvuntur sive fermentantur.

DIGESTIVA vide *Digerentia*.

DILATATIO est, cum meatus vel receptacula plus debito distenduntur, ut in varice, &c.

DILATATORIUM est instrumentum Chirurgicum, quo uterus vel os dilatatur & aperitur; vocatur etiam *speculum*, quia per id in os vel uterum introspicimus. Dicitur etiam de *radice gentian. rubr.* quæ ulceribus immittitur, ut dilatentur iterum, si nimis cito superior cutis coëat. Germani vocant *ein Qvells Meissel*.

DILUERE est medicamentum concentratum aliis additis temperare, viresque adeò diffundere.

DILUTUM, quandoque idem quod *infusio*.

DINUS, idem quod *Vertigo*. A *δινέω* circumago.

DIOTA, est vas circulatorium à duabus auribus, utrumque brachium lateribus applicatum amplexantibus, dictum.

DIOPTRA est speculum matricis, sive dilatatorium, quo uterus, in foetus mortui extractione ejusque ulcerationum inspectione, dilatando ampliatur, *διόπλομα* perspicio.

DIPLASIASMUS est morborum reduplicatio; Item duo muscoli brachii circumductioni inservientes. A *δυνάμις* duplicio: *διπλάσιος* duplo major.

DIPLOE est inferior carni, lamina: item vas duplex, quod Chymicis usu venit. A *δυνάμις* duplicio.

DIPLOMA, idem quod *Diploë*. Sumitur aliquando pro linteo complicato *πλύγμα* *Egineta*, *πλύγμα* *ῥῆμα*, *διπλωμα* *Hesichio*, *Plagella* *Celso*, *Aurel.* Germ. *eine aufgerolte Binde*.

DIPSACUS, idem quod *Diabetes*.

DIRADIATIO vid. *Irradiatio*.

DISCU-

DISCUTIENTIA sunt medicamenta, quæ restagnantes in corpore humores attenuant, ut vel in vasa recipi, vel per transpirationem excelli possint.

DISLOCATIO idem quod *luxatio*.

DISPENSATORIUM est liber, pharmacopæis utilis, in quo medicamenta omnia, saltem usualia, continentur, & in eo præscribuntur, ut toto anno in officinis præparentur & inveniantur.

DISSIMILARES partes sunt, quæ in varias partes sibi dissimiles dividi possunt; ut, manus, vena, musculus, os &c.

DISSOLUTIO est, quando electuaria vel pulveres in aqua vel decocto commiscentur & dissolvuntur. Ex gr. Rec. el. diapruni, diacarthami aa. drach. ij. ꝑ. crem. $\frac{1}{2}$: drach. iꝑ. aq. fænic. q. s. M. f. dissolutio sive haustus.

DISTENSIO est, quando partes ab alio inflantur, dilatantur, & relaxantur, ut ex effervescentiis in intestinis concitatis oriuntur flatus, & non rarò pressiones doloresque.

DISTORSIO, est cum partes situ aut figura peccant. Germ. *Verdrehung*.

DISTRIBUTIO CHYLI fit, cum chylus post debitam in ventriculo & intestinis fermentationem, poros intestinales subeat, & per venas lacteas, ductumque chyliferum, in venam subclaviam exantlatur, ut unâ cum sanguine circuletur & purpureo colore induatur.

DISTRICHIASIS, est duplex in palpebris pilorum series. Ex δ is bis, & δ eis pilus.

DIVAPORARE i. e. evaporare.

DIURESIS est urinæ per renes secretio, quæ hoc modo peragitur: Adjacent arteriis emulgentibus exiguæ glandulæ, quibus serum à sanguine fecernitur, & per canaliculos exiguos; (ex quibus renum substantia maxima ex parte constat,) ad carunculas papilli-

ares & deinde ad pelvim, ureteres, vesicamque foras deducitur. Ex δια per, ἔρον *urina*, & ῥέω *fluo*.

DIURETICA, urinalia Medicamenta. *Aurel* sunt Medicamenta, quæ sangvinem, fundendo, incidendo & dissolvendo, serum per renes, ad vesicam præcipitant. Ex δια per, ἔρον *urina*, & ῥέω *fluo*. Germ. *Harns* *Urin-treibende Mittel*.

DODECADACTYLUM, est intestinorum tenuium primum, à ventriculi pyloro incipiens, & terminans ubi jejunum incipit. - Ex δώδεκα *duodecim*, & δάκτυλος *digitus*; ob longitudinem duodecim digitorum, quod tamen in nostris hominibus nunquam observatur; forte veteres ex brunorum inspectione hallucinabantur.

DOGMATICA MEDICINA seu rationalis: hujus author fuit Hippocrates, & post eum Galenus; qui experientiae rationem addidere.

DOLOR, idem quod *Algema*.

DOLOR NEPHRITICUS, idem quod *Nephritis*.

DORSUM seu *tergum*, pars thoracis posterior, dicitur. Græcis ὠτὸν, μετ' ὅρον, λοφία. Germ. *der Rücken*. Dorsum manus vel pedis est exterior eorum facies.

DOSIS est medicamenti determinata portio, sive quantum unica vice exhibetur vel propinatur. A δίδωμι *do*.

DOTHIEN est furunculus sive tuberculum durum ovi columbini magnitudine, cum ingenti dolore, ex sanguine crasso excitatum.

DRACO Chemicis frequenter denotat mercurium seu argentum vivum. Hinc *Draco mitigatus* est mercurius dulcis.

DRACUNCULUS, est ulcus quod nervum ipsum pervadit: item lumbricus longus, planus, non admodum latus, albus, qui cruribus Indorum frequenter, innascitur. A δράκων *draco*.

DRACHMA, est octava unciae pars continet scrupulos tres.

DRA-

DRASTICA sunt medicamenta præsentissima. A *δρασ* facio. Dicitur in specie de purgantibus fortioribus.

DRIF Helmontio notat lapidem *Butleri*, quem de-prædicat tanquam medicamentum potestativum, quod solo attactu extremo lingvæ apice morbos sanare possit.

DROPACISMUS, est medicamentum rubificans, quo membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida, oblini solent. Estque vel simplex vel compositus. *Simplex* ex pice modica oleo liquata, constat. *Compositus* præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethum, bitumen, semen rorismarini: & si opus sit siccare, *sulphur visum, salem, cinerem samentorum*; sin vellicare *Euphorbium*. Forma varia est, quidam enim emplastri referunt, alii cataplasmatidis formam. Latinis *Picatio*. Germ. ein *Pech-Pflaster*.

DROPAX, idem quod *Dropacismus*.

DUCTUS BILARIUS, vel *Porus Bilaris*.

DUCTUS CHYLIFERUS est vas, in cujus parte inferiore lacteæ venæ omnes & plurimi lymphæ ductus terminantur; circa glandulam renalem sinistram ortum sortitur; & juxta arteriam magnam per thoracis longitudinem ascendens, in venam subclaviam sinistram terminum consequitur; plurimas habet valvulas, ne materia ascendens delabatur: intra quartam & sextam thoracis vertebam, pro naturæ lusu, variè bifurcatur: usus est Chylum & Lympham versus cor, ex partibus inferioribus vehere & adducere.

DUCTUS PANCREATICUS, est canaliculus, ex pancreate ortum ducens, qui juxta vel non procul à ductu bilario intestino inseritur; succum vehit Lymphaticum, quem in intestinum duodenum mittit, ad cibum (à fermento acido ventriculi & bilis admixtione) volatilifandum & fermentandum: Doctiss. de *Graaf*. succum subacidum ex ipso ductu emulgere novit, alii etiam Medici cordati, inter quos præceptor noster *Phil. Matthæus Junior*, Dom. *Paisenius Doml*

Michael Behm. &c de succo istoc acido non parum ambigunt, & de morbis quibusdam, quos ex effervescentiis acidi succi pancreatici cum bile in duodeno derivat *Excell. Dom. Sylvius*, haftenus valde dubitant. Nos autem interdum p. n. acidum inveniri affirmamus, sæpe etiam falsum, & austerum; frequentius tamen insipidum & volatile, vide Anat. nostrum Reform. cap. XI. lib. I.

DUCTUS RORIFERUS, sic à *Nobilis. Bilso* dictus, idem est quod *Ductus Chyliferus*

DUCTUS SALIVARES sive salivarii sunt meatus, qui à glandulis extra os sitis neme parotidibus & maxillaribus internis protensi, in maxillas & linguae latera porriguntur, ibique succum salivalem effundunt, ad cibi solidioris masticationem, deglutitionem; & nonnullam fermentationem.

DUCTUS THORACICUS, vide *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS UMBILICALIS, vide *Funiculus*.

DULECH est terminus Paracelsicus & Helmontianus denotans sordes tartareas in sanguine, ex quibus calculi facile concreescere possunt.

DUODENUM INTESTINUM, idem quod *Dodecadactylon*.

DURA MATER, vide *Mater dura*.

DYSÆSTHESIA, est difficultas seu vitium sensuum. Ex δύς difficile, & αἰσθάνομαι sentio.

DYSCRASIA, intemperies, mala temperies, est inæqualis elementorum in sanguine, vel succo nervoso mixtura. Ex δύς difficile, & κεράννυμι misceo, tempero.

DYSELCES, est qui ulceribus curatu difficillimis laborat. Ex δύς difficile, & ἕλκος ulcerus.

DYSENTERIA, est alvi fluxus, cum torminibus ventris, in quo sanguinolenta, purulenta & frustula intestinorum membranacea excernuntur, sæpe aut semper cum febre continua, & siti conjuncta. Ex δύς difficile,

ficilè, ἐν πρῶν intestinum, & ῥέω fluo. Latinis Tormina. Germ. die rohte Nühr.

DYSEPULOTICA, sunt ulcera maligna curationem respuentia. Ex δύς difficulter, ἐπὶ super, & ἅλῃ integer. Sed potius ab ὄλῃ perniciem infero, derivandum censeo.

DYODES, δύσσομος vel δύσσοδος. Est omne illud quod malè olet; ut excrementa. Ex δύς difficile, & ὀζῶ oleo. Germ. stinckende Dinge.

DYSOREXIA, est appetitus diminutus ex mala ventriculi dispositione. Ex δύς difficile, & ὀρέγω cupio.

DYSPATHIA, est patiendi difficultas. Ex δύς difficile, & πάσχω patior.

DYSPEPSIA, est difficultas cibos concoquendi seu fermentandi in ventriculo & intestinis, unde non raro in nidorem vel aciditatem convertuntur. Ex δύς aegrè, & πέπω coquo.

DYSPHONIA est loquendi difficultas, ex mala, organorum dispositione. Ex δύς difficilè, & φωνέω voco. Germ. eine schwere Stimm.

DYPHORIA, est tolerandi vel patiendi difficultas. Ex δύς aegrè, & φορέω patior, tolero.

DYSPNOEA, est respirandi difficultas, ab organis vitiatis, obsessis aut irritatis orta. Ex δύς molestè, & πνέω spiro. Germ. schwerer Odem.

DYSTHERAPEUTA, sunt morbi curatu difficiles. Ex δύς pervicaciter, & θεραπεύω curo.

DYSTHYMIA, est animi ægritudo. Ex δύς aegrè, & θυμός animus.

DYSTICHIA, est duplex p. n. pilorum in palpebris ordo. Ex δύς male, & σείχω incedo.

DYSTHRIACHISIS, est continuus lachrymarum defluxus, à pilorum in palpebris, naturalibus pilis subnascentibus, punctione. Ex δύς male, θείξω crinis, & χέω fundo.

DYSTOCIA est partus difficilis, sive præternaturalis foetus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe

obliquè, transversim vel pedibus primò egreditur, vel cum viæ ex inflammatione vel aliàs angustæ sint, vel cum foetus magnus, debilis, obesus vel mortuus sit. Ex *δύς* difficile, & *πύλω* pario. Germ. *schwere Geburt*.

DYTHRICHIASIS, est pilorum crescentia inverfa. Ex *δύς* ægre, & *θρίξ* crinis.

DYSURIA est mingendi difficultas, ab organis male dispositis, aut à calculo, arenis, vel viscidis humoribus, obstructis plerumque cum ardore urinæ. Ex *δύς* male, *ὑρὸν* urina, & *ρεῖω* fluo.

E.

EBULLITIO dicitur de motu liquidorum inter coquendum. Deinde transfertur ad motus sanguinis, fermentativos p. n.

ECBOLICA sunt medicamenta, quæ foetum in partu difficili expellunt. Item medicamenta, quæ abortum concitant. Ab *ἐκβάλλω* dejicio.

ECCATHARTICA, vide *Catharticum*. Ab *ἐκκαθαίρω* expurgo.

ECCHYLOMA, idem quod *Extractum*.

ECCHYMOMA, est cutis sugillatio, à sanguinis extravasatione. Ab *ἐκχύω* effundo, & *αἷμα* sanguis.

ECCHYMOSIS, idem quod *Ecchymoma*.

ECCOPE, idem quod *extirpatio*. Ab *ἐκκόπτω* excindo.

ECCOPROTICA, rectius *Eccroprica*, idem quod *Catharticum*. Ab *ἐκκοπρώω* alvum depono.

ECCRIMOCRITICA sunt indicia de excretis particularibus. Ab *ἐκκρίνω* secerno, & *κρίνω* judico.

ECCRISIS, est excrementorum secretio. Ab *ἐκκρίνω* secerno.

ECHINUS denotat inter alia ventriculum animalium ruminantium in ordine tertium, qui aliàs omasus vocatur, & plicis plurimis gaudet.

ECLAMPSIS dicitur nonnullis idem quod *Harbec mica-*

micatio sanguinis, seu vitalis sanguinis motus, quem à luminoso principio in corde habitante falsò derivant. Ab ἐκλάμπω effulgeo.

ECLEGMA sive *linctus*, quem *Arabes Loch & Loboch* appellant, aliis *illinctus*, & ἐκλεικτόν, est medicamentum internum, quod consistentia inter syrupum & opiatum media est, ex variis thoracicis adversus asperæ arteriæ & pulmonum affectus ut lingatur, concinnatur. Ab ἐκλείχω lingo, lambo. Germ. ein dicker Saft.

ECLIPSIS, est animi defectus: idem quod *Eclipsis*. Ab ἐκλείπω deficio.

ECLYSIS, Defectio *Suet.* Defectio virium *Cic.* Languor virium *Obid.* Imbecillitas, debilitas, Græcis ἀτονία, ἀσθένεια, ἑκλυσις, ἀρρώστια τῆς δυνάμεως. Est vivificationis læsio, qua vires leviter prosternuntur, ex sufficientis spirituum & caloris copię in corpore defectu. Ab ἐκλύω delinquo. Germ. eine Ohnmacht.

ECPHRACTICUM, est medicamentum incidens & deobstruens. Vide *Incidentia*. Ab ἐκφράσσω deobstruo.

ECPHRAXIS, est alicujus partis, per medicamenta incidentia, deobstructio. Ab ἐκφράσσω deobstruo.

ECPHYSESIS, est efflatio vel exspiratio confertim facta. Ab ἐκφυσάω effluo.

ECPHYSIS, est processus ossis continuitate cohærens: item intestinum *duodenum*. Idem quod *Apophysis*. Ab ἐκφύω excresco.

ECPIESMA, est succus expressus: item *feces*, quæ ab expresso remanent. Etiam Calvariæ *fractura*, in qua partes cranii fractæ, meninges premunt. Ab ἐκπίσσω exprimo.

ECPLEROMA Latinis *supplementum* vocatur id quod à chirurgis intruditur, ad complendum sinum, vel cavitatem ad meliorem deligationem.

ECPLEXIS est perterrefactio seu stupor. Ab ἐκπλήσσω perterrefacio.

ECPNEUMATOSIS, vide *Exspiratio*.

ECPNOE idem.

ECPTOSIS, idem quod *Luxatio*. Ab ἐκπίπτω excido.

ECPUCTICA sunt medicamenta condensantia, vide *Incrassantia*. Ab ἐκπυκνάζω condenseo.

ECPYEMA, idem quod *Empyema*. Ab ἐκ ex, & πύ-
ov pus.

ECPYESIS, vide *Ecpyema*.

ECRYTHMUS, est pulsus, qui nullius ætatis rhyth-
mum seu modulum observat. Ab ἐκ ex, & ῥυθμὸς
modulus. Germ. ein unordentlicher Puls.

ECSTASIS, est mentis commotio. Item *abscessus*.
Item rei alicujus è statu, in quo erat, in alium statum
dimotio. Ab ἐκ ex, & ἵστημι statuo.

ECTHLIMMA, est ulceratio, à violenta compres-
sione, in cutis superficie oborta. Ab ἐκθλίβω exprimo.

ECTHYMATA, sunt pustulæ, sive cutis quædam ef-
florescentiæ, ut in variolis, &c. Ab ἐκθυσία exha-
lo, vapore.

ECTHYMOSIS, est sanguinis commotio & intumes-
centia. Item animi alacritas. Ab ἐκθυσία prompto
animo sum.

ECTILLOTICA, sunt medicamenta, quæ callos &
clavos absumunt, crinesque evellunt. Ab ἐκτίλλω e-
vello.

ECTROPIUM, est incrementum palpebrarum, quando
inferior palpebra brevior est superiore, item genæ &c.
aut ejus inversio. Ab ἐκτρέπω evertō.

ECZEMATA, sunt pustulæ rubicundæ, fervidæ, &
flammeæ. Quidam Hydroa pro eczematate, sed malè
sumunt. Ab ἐκζέω effervesco. Germ. feurige Blatz-
tern.

EDULCORARE in Chemicis & pharmaceuticis duo
notat; 1. medicamentum aliquod liquidum, ut potio-
nem, emulsionem addito saccharo dulcem reddere.
2. Significat etiam pulverem chemicum calciformem
à salibus adhærentibus liberare & insipidum reddere,
id quod fit frequenti aquæ affusione.

EFFER-

EFFERVESCENTIA, est intestinus particularum diversæ indolis & naturæ, cum tendentia ad subitam destructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma subsequitur, ut in calce viva, fœno madide reposito, & micturis Chemicis, potissimum in commixtione salis acidi & alcalici, vel saltem corporis alcalini.

EFFLORESCENTIA vid. exanthema.

EFFLUVIA denotant subtilissima & sæpius insensibilia corpuscula, quæ ex variis corporibus tam motu aëris quam intestinâ agitatione particularum componentium aëri communicantur.

EGESTIO, idem quod *Dejectio*.

ELÆOSACCHARUM est medicamentum ex saccharo & oleis destillatis paratum pro meliori horum dispensatione. Ab ἔλαιον oleum & saccharum.

ELASTICA VIS, denotat primo in aëre vim illam, qua concentratus & condensatus sese expandit, & hoc nisu in libertatem se vendicat. Deinde dicitur etiam de spirituum animalium explosione, quæ concipitur tam in naturali muscutorum motu, quam in spasmodis & convulsionibus Ab ἐλαύνω agito.

ELATERIUM, est succus cucumerum silvestrium, in spissam, duramque consistentiam redactus. Item omne medicamentum, quo alvus purgando subducitur. Ab ἐλαύνω agito, expello.

ELCTICA vide *Attrahentia*. Ac ἔλκω traho.

ELCUS, vide *Helcus*.

ELECTUARIUM est confectio ex speciebus, pulpis, gummis, syrupo vel melle excepta, consistentiâ conservæ instar crassâ. Estque *simplex* vel *compositum*. *Simplex* tantum ex pulpa cassiæ, tamarindorum, vel prunorum constat: *Compositum* verò ut plurimum ex speciebus, pulpis, succis condensatis, gummis, &c, quæ melle vel syrupo excipiuntur. Electuaria sunt digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c.

ELEMENTA seu principia sunt corpora simplicissima, quæ nec ex se invicem sunt, neque ex aliis, ex quibus sunt omnia & in eadem resolvuntur. Elementa sunt quinque, spiritus, sal, sulphur, aqua, & terra, quorum postrema duo passiva, cætera activa dicuntur. *Alii* enumerant tria, salem nempe, sulphur & mercurium, minus tamen rectè. *Peripateticorum* Schola quatuor existere docet, ignem sc. aërem, aquam & terram. *Cartesius* materiam primam, secundam & tertiam constituit.

ELEPHANTIASIS ARABUM, de quo morbo ne verbum quidem fecerunt Græci. Arabes ejus mentionem passim faciunt, quæ varicibus cognata est; atque ex istis ortum habet, & tantum pedum tumor est. Agit de hoc *Avicenna*, ubi de varicibus tractat: *Rhases* tamen dissentit ab his, & Græcos sequitur. *Haly Abbas* qui Elephantem dicit esse morbum omnia corporis membra corrumpentem, & quasi cancerum universalem. Verum nec ipse sibi constat, cum scribit: ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur. Et Elephanticus morbus apostema est melancholicum, quod in cruribus & pedibus: & ejus signum est, quod pedis figura elephantis figuræ similis sit. Reliqui omnes seorsim de lepra & elephantiasi agunt, & elephantiam pedum tumorem esse dicunt, à sanguine melancholico & pituitoso & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & crassitie similes fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus sæpe conspicitur, qui in viis publicis stipem petendo victum quærunt.

ELEPHANTIASIS GRÆCORUM quam *Arabes* lepram vocant. Appellatur autem *elephas* & *elephantiasis*, & *elephantia* ab elephante, ob similitudinem, quam hic morbus habet cum elephante nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes, magni ut elephantes, fiant; quæ inepta est notatio, cum elephantiaci non majores fiant, nisi quis non magnitudinem corporis

poris elephantiasi laborantium, sed morbi magnitudinem respiciat, vel quod malum in cruribus serpens, afficiat ea elephantis ritu ferè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens ac validus sit veluti elephas. Vel quod membra & cutis tumida, scabra, rugosa, tuberosa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap. 14. malum hoc, cum incipit, etiam σατυριασμός nominari scribit, eo quod facies similis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia fiunt crassa, nasusque tumet atque ideo depressus apparet; aures tabescunt; maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quasi quædam cornua apparent. Quanquàm alii ea etiam de causa Σατυριασμός hoc malum nominari censeant, quod in ortu valde libidinosi sint, quoniam videlicet malæ faciei iisdem cum rubore attolluntur, & musculis maxillaribus veluti convulsionem patientibus, mentum ipsum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire solet, similitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos ἀπὸ τῆς σεσηγένης *Cæb. Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiisque diductis instar ridentium cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propensione & libidine similes sint. *Celsus* ita describit: totum, inquit, corpus afficitur, ita ut ossa quoque vitari dicantur: summæ partes corporis, crebras maculas, crebrosque tumores habent. Rubor horum paulatim in atrum colorem convertitur: summa cutis inæqualiter crassa, tenuis, dura, mollisque quasi squamis quibusdam asperatur, corpus emarcescit, os, suræ, pedes intumescunt. Ubi vetus est morbus, digitum in manibus pedibusque sub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem consumit.

ELEVATOR idem quod *Elebatorium*.

ELEVATORIUM ab elevando dictum est instrumentum Chirurgicum, quo crania depressa elevantur.

ELIXIR dicitur ab Arabica voce *Electschir*, sive *Elieschir*.

schir, sive *Aleschis*, estque essentia composita per spiritum vini aut aliud simile, extracta.

ELIXIVIATIO est quando ex cineribus e. g. vegetabilium, affusa ∇ calida, lixivium paratur pro sale fixo coEficiendo.

ELLEBORISMUS vid. *Helleborismus*.

ELYTHROIDES sive vaginalis, est tunica propriarum secunda, testem virilem mediatè involvens. Ab *ἐλυθρον* involucrum, & *εἶδος* forma.

EMBAMMA est condimentum liquidum, quod cum cibis apponitur vel ad saporis emendationem, vel cruditates digerendas.

EMBROCATIO, idem quod *Embroche*.

EMBRCHA, idem quod *Embroche*.

EMBROCHE, seu irrigatio, instillatio, stillicidium, fomentationis genus est, quando humor ex alto, pluviae instar, in partem aliquam destillatur, quæ fit vel prolutione ex vasculo proboscide inclinata, vel destillatione, vel ex gutturnio. Adhibetur primo super futuram coronalem, in cerebri intemperiebus, finiturque humor per sagittalem futuram decurrere. Secundo ad principium spinalis medullæ in nervorum morbis, finiturque humor per totam spinam defluere. Tertio ad calefaciendum vel exsiccandum ventriculum, finiturque materia per totum abdomen excurrere, si intestina quoque imbecillia sint, hepati ceratum santalinum applicatur, quum ejus incensio metuatur. Embrocharum materia est aqua communis thermarum, decoctum, lac, oleum, prout partis affectus & necessitas requirit. Ab *ἐμβρέχω* intingo.

EMBRYON est rudimentum fætus in utero materno. Ab *ἐμβρύον* pullulo.

EMBRYONATUM vocatur nonnullis acidum sal, quod in terræ visceribus adhuc delitescit sibi relictum & nulli alii corpori junctum.

EMBRYOTOMIA, est fætus dissectio anatomica. Ex *ἐμβρυον* fætus rudimentum, & *τέμνω* seco.

EMBRY-

EMBRYULCOS, dicitur uncus ferreus extrahendo foetui dicatus. Unde *Embryulcia* extractio foetus.

EMETICA sive *vomitoria* sunt medicamenta, quæ particulis suis irritativis ventriculi fibras versus superiora contrahunt, & quicquid ventriculo molestum est, per os expellunt. Ab ἐμέω vomo. Germ. Brechsmittel.

EMETOLOGIA, est tractatio de vomitoriis. Ab ἐμέω vomo, & λόγος sermo.

EMMENAGOGA, sunt medicamenta menses cientia.

EMMOTON, medicamentum liquidum, quod peniculis vulnerariis vel linteo concepto exceptum ulcerum sinibus injicitur.

EMOLLIENTIA sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmiter coherentes dissolvendo, & nonnullas dissipando, molles reddunt. Græcis μαλακτικά à μαλαίωω emollio.

EMPASMA, idem quod *Catapasma*.

EMPHRAXIS est obstructio in quacunque parte facta. Ab ἐμφράω obstruo.

EMPHRACTICA idem quod *Emplattomena*.

EMPHYSEMA est inflatio, ab effervescentiis vel alias concitata. Ab ἐμφυσάω inflo. Germ. Aufsblesung.

EMPHYTON THERMON, est calidum innatum, seu calor ex parentum semine primo in *fetu feminatus*, qui postea, inchoata respiratione & fœtu per se subsistente, sensim *perit*. Calidum hoc, cum Philosophi tum Medici *Spiritum insitum* & *nativum* nominant & ex tribus constare partibus asserunt, videlicet ex *humido primogenio*, *insito spiritu*, & *calore*. Unde *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod sit *humidum primogenium, insito spiritu, & calore undique perfusum*. Verum isthæc veterum nugamenta nihil ad nos pertinent: calidum enim illud, locum duntaxat habet in recens natis. Ab ἐμφύω innascor, & θερμαίνω calefacio. Germ. die eins gebohrne Wärme.

EMPIRICA Medicina est, qua citra rationem ægri curan-

curantur. Cujus author fuit *Acron Agrigentinus*, qui neglectis rationibus, sola experientia fuit contentus. Apud *Ægyptios* hæc secta imprimis floruit. Ab *ἐμπειρία* tento. Unde Empirici, quos nunc circulatores dicimus.

EMPLASTICA, idem quod *Emplastomena*.

EMPLASTRUM, est Medicamentum externum, quod linteo vel pelli tenui, inductum, cuti applicatur, ei-que tenacius adhæret. Componitur vulgo ex oleis, aut iis, quæ olei consistentiam fere habent, qualia sunt axungia, medullæ, butyrum, mucilagines; item ex pulveribus, & cera, aut iis, quæ ad ceræ consistentiam accedunt ut resina, pix, gummi &c. cujus massa adhuc calida in teretes & longas figuras magdaleones cylindraceas formatur. Ab *ἐμπλάσσω* illino.

EMPNEUMATOSIS, sive *inspiratio*, est thoracis alterna dilatatio, qua aër nitrosus continuo inspiratur, & per asperam arteriam, ejusque partes vesiculares, sanguini, accensionis gratia, communicatur. Ab *ἐμπνέω* inspiro.

EMPROSTHOTONOS, est species convulsionis, qua muscoli vel totius corporis, vel colli tantum, versus anteriora, contrahuntur. Ab *ἐμπροθεν* antè, & *τείνω* tendo.

EMPYEMA propriè dicitur puris in thoracis cavitate collectio; sed si latius sumatur, etiam pro pure, in abdomine, collecto accipi potest. Ab *ἐν* intus, & *πύον* pus. Germ. *Brust-Geschwer*.

EMPYREUMA notat in Chemicis uredinem, quam res destillatæ ab igne contrahunt. G. *der Geruch oder Geschmack*. Deinde empyreumata etiam sunt febri-les, post crisin, reliquiae. Ab *ἐμπυρόω* accendo.

EMULGENTIA vasa, sunt arteriæ & venæ, quæ re-nes subeunt.

EMULSIO est medicamentum potulentum, ex semi-num quorundam medullâ cum affuso commodo li-
quore

quore educta, compositum, cujus colaturæ fyrupi, laudanum &c. adjiciuntur. G. eine Milch.

EMUNCTORIA sunt cavitates, in quas aliquid excernitur; ut nares pituitam cerebri recipiunt: aures humorem flavum crassiusculum: alvus excrementa alvina: vesica urinam, &c.

ENARTHROSIS est articulatio, cum cavitas excipiens profunda admodum, & caput quod in eam inseritur, oblongum. Atque hæc conspicitur in femore & acetabulo, quod Ischio vulgo tribuitur: tum in astragalo cum osse cymbiformi. Ab ἐν in, & ἀρθρον artus.

ENÆMON est medicamentum sangvinem sistens, vel quod adstringendo, refrigerando & exsiccando meatus vasorum apertorum claudit, sanguinis fluiditatem motumque vehementiorem imminuit, vel sistit. Ex ἐν in, & αἷμα sanguis. Germ. Blutstopffend Mittel.

ENÆOREMA est crassamentum illud, quod in urinæ medio suspensum continetur. Ab ἐναργέω in sublime attollo.

ENCANTHIS, est caruncula lachrymalis, five ex-crescentia aut intumescencia angulorum oculi interiorum. Ex ἐν in, & κενθός hircus.

ENCATHISMA idem quod *inseffus*. Ab ἐν in, & κάτω infra, & ἕζομαι sedeo.

ENCAUSTUM est materia illa, qua perficitur colatura vel pictura encaustica. G. Glasz-Farbe/Schmelz-Werck. Nonnullis etiam ita vocatur atramentum scriptorium.

ENCEPHALOS est quodcunque cranii moeniis concluditur; ut cerebrum, cerebellum, medulla oblongata, corpus callosum, corpus striatum &c. Ab ἐν in, & κεφαλή caput.

ENCHARAXIS vide *Sacrificatio*. A χαράσσω sacrifico.

ENCHEIRESIS est prompta & expedita operandi ratio

tio in iis, quæ manuali opera perficiuntur, e. g. Chymia & anatomia. Ab ἐγχεῖν manum admoveo. G. künstlicher Handgriff.

ENCHYMOMA est sanguinis p. n. affusio, qua partes externæ lividæ & nigrae conspiciuntur, ut in scorbuto, & sugillationibus oculorum, aliorumque partium vulgo. G. ein blau Auge. Item sanguinis affusio, quando nimirum ejus motus citatior fit; ut in ira, & gaudio diffuso. Ab ἐγχέω infundo, & χυμός humor.

ENCHYTA, est instrumentum, quo liquida in oculos, nares vel aures instillantur. Ab ἐγχύω infundo. Germ. ein Trichter.

ENCLYSMA, idem quod Clyster. Ab ἐν intus, & κλύω abluo.

ENCOPE, est partis alicujus incisio, ut in gangræna, &c. Ab ἐγνόπω incido.

ENCRANIUM, idem quod cerebellum. Ab ἐν in, & κρανίον calvaria.

ENDEIXIS, est morborum indicatio, qua demonstratur, quid sit faciendum. ex gr. Plethora indicat venæ sectionem. Ab ἐνδείκνυμι demonstro.

ENDEMIUS, five morbus vernaculus & communis, est qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à causa loco vel regioni propria, & inquilina proveniens. Ut Scorbutus Hollandis. Ab ἐν in, & δῆμος populus.

ENDEMUS, idem quod *Endemius*.

ENEMA, idem quod Clyster. Ibidis Ægyptiæ inventum. Ab ἐνίμμι immitto.

ENERGIA, exagitatio vel operatio spirituum animalium vel sanguinis. Ab ἐνεργέω operor.

ENGIZOMA, est calvæ ictus in quo offensum os, ad internam cerebri membranam descenderit, eamque præmit. Item, instrumentum, quo in ejusmodi affectibus utimur. Ab ἐγγίζω appropinquo.

ENGONIOS, est brachii, vel cruris flexura. Ab ἐν in, & γωνία angulus.

ENIXUM

ENIXUM SAL est medium seu tertium, quod ex acidi & alcali mixtura provenit. e. g. $\text{F} \oplus$ latus.

ENSIFORMIS Cartilago Græcis $\xi\phi\alpha\epsilon\iota\delta\iota\varsigma$, est infima ossis sterni pars, ensis instar mucronata.

ENTEREPIPLOCELE est species herniæ scroti, quando ileum & omentum simul prolabuntur.

ENTEROMPHALOS idem quod omphalocele, dicitur etiam *Exomphalos*.

ENTERA, est fistula longa, membranacea intestinorum, mesenterio, ne confundantur, annexa, flexuris variis dotata: Suntque numero sex (nisi quis æsophagum, ventriculum, & vesicam, intestinis annumerari velit, perinde erit, ei non adversabor, cum eandem habent tum substantiam, tum ferè actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cæcum, Colon, & rectum; superiora tria *tenuia*, inferiora *crassa*, appellantur; tunicas habent quatuor; externa *membranosa* est, à peritonæo orta; secunda *fibrosa* seu carnosæ, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores vero *rotundæ* sunt, sibi invicem ad angulos rectos super jacentes; tertia *nerbosa* est, & oscula vasorum tum lacteorum, tum sanguineorum in se continet, cui intus & quarta *glandulosa* seu potius papillosa adhæret, qua mediante chylus absorbetur venisque lacteis communicatur. Intestinorum *magnitudo* seu *longitudo* ut plurimum sexies plus minus superat longitudinem hominis cujus sunt. Dicit etiam PLAUTUS in Curcul. act. 2. scena 3. *ita Cibi vacivitate venio laxis lactibus*, & PLINIUS putat tantummodo lactes in homine dici & ovibus intestina, in cæteris vero animalibus ile appellari intestina. libr. xi. cap. 37. Quidam volunt lactes intestina tantum graciliora dici: quidam pro intestinis pinguibus sumunt ut PERSIUS, *Emeris auriculas pulmone & lactibus unctis &c.* vocantur item intestina, $\epsilon\gamma\kappa\acute{o}\iota\lambda\iota\alpha$, $\epsilon\upsilon\delta\iota\upsilon\alpha$, $\chi\omicron\rho\epsilon\delta\alpha\acute{\iota}$ Aureliano, $\epsilon\gamma\kappa\omicron\tau\alpha$. Ab $\epsilon\upsilon\tau\omicron$ intus, Germ. die Gedärme.

ENTERENCHYTA est instrumentum, quo Clysteres

immittuntur: vocantur & *Siphon*, *Syringa*, Germ. *eis ne Clystier*: *Spriße*.

ENOPMΩNYA *νόρεια* vocantur Hipp. spirituosæ corporis partes, quæ ob fluiditatem insignem & ipsæ in continuo motu sunt, & alias partes in motus varios agunt.

ENTEROCELE, five Hernia intestinalis, est intestinorum præsertim ilei, per processus peritonæi dilatatos, ad inguina vel scrotum prolapsus. Ab *έντερον* intestinum, & *μήλη* tumor. Germ. *ein Bruch*.

ENYSTRON Græcis *ένυστρον* est quartus ventriculus animalium ruminantium. Dicitur etiam Abomasus.

EPACMASTICA, est febris continuo invalescens. Ab *επακμάζω* invalesco.

EPAPHÆRESIS, est phlebotomia iterata. Ab *επαφαιρέω* demo.

EPAR, vide *Hepar*.

EPARMATA, sunt p. n. glandularum parotidum pone aures tumores. Ab *επαίρειω* attollo, eo quod aures, hoc vitio, eriguntur.

EPHEBÆUM est locus ab Hypogastrio ad pudendum usque. Dicitur fumen, *peelen*, *pubes*. Aqualiculus &c. Ex *επι* supra, & *ήβη* pubes.

EPHELCIS, est sangvinolentum illud, quod in Hæmoptysi expuitur. Item crusta ulceribus superinducta. Ex *επι* supra, & *έλκος* ulcus.

EPHELIS est macula roscida, ab insolatione ut plurimum excitata, verè & æstate maximè increbrescit, idque potissimum in iis, qui cutim rarissimam habent, verum circa hyemem rursus evanescit; Figura est magnitudine morsus pulicaris: maculæ hæ non raro totam faciem defædant. Ex *επι* supra, & *ήλιος* sol. Germ. *Sommer*: *Sprossen*: *Sommer*: *Flecken*.

EPHEMERA five *Diaria* est febris continua, quæ ultra diem non extenditur, à tenuium partium sanguinis commotione & accensione, orta: si diem excedat,

dat, synochus simplex appellatur. Ex ἐπὶ supra, & ἡμέρα dies. Germ. ein Tagig Fieber.

EPHIALTES, sive *Incubus*, est depravata imaginatio, qua dormientes suspicantur, sibi ab incumbente aliquo corpore asperam arteriam premi, spiritumque præcludi & ad venerem stimulari vel cogi: oritur à cerebelli compressione, cum ventriculi nimio humore repleti fuerint: vel, siquando qui ex hoc morbo laborant resupini jaceant, tum cerebri moles cerebello incumbit, unde præ pondere poris meatibusque compressis, spirituum animalium, ad par vagum, nervumque intercostalem (actionibus involuntariis inservientium) fluxus, intercipitur: hisce hoc pacto præclusis, pulmones gravantur, & officio debito privantur. Ab ἐφάλομαι insilio, etiam suppressio nocturna vocatur. Germ. der Alp.

EPHIDROSIS, est sudoris proventus. Ab ἐπὶ supra, & ἰδρῶς sudor.

EPHIPPIUM, sive *sella equina* seu *turcica*, est pars ossis sphenoidis, cui glandula pituitaria insidet. Ex ἐπὶ supra, & ἵππος equus.

EPIALA, est febris continua, in qua calor & frigus simul percipiuntur. Oritur potissimum ab inflammatione interiorum partium. Ab ἥπιον mite, & ἀλῶ καλεῶ caleo.

EPIALTES, idem quod *Ephialtes*.

EPICARPIUM, est medicamentum externum, emplastri vel cataplasmatitis instar, quod pulsibus seu carpis manuum, febribus intermittentibus depellendis, applicatur. Ex ἐπὶ super, & καρπὸς carpus. Germ. ein Puls-Plaster.

EPICAUMA, est ulceratio crustosa oculorum nigredini obtingens. Ex ἐπὶ supra, & καίω uro.

EPICERASTICA, sunt medicamenta, quæ humores acres obtundunt. Ex ἐπὶ supra, & κερᾶνναι tempero.

EPICHEIRESIS, idem quod *Encheiresis*. Ab ἐπιχερεῖω manum adhibeo.

EPICOLICÆ REGIONES five *laterales*, *Laurentius Lumbares*, & *Bartholinus* ex *Aristotele* ἀγῶνες nominat, quasi diceret libidinis partes. sed à *Gliffonio* *Epicolica* dicitur ea pars quæ coli intestini partibus incumbit: unde denominationem accepit.

EPICRASIS est *cacochymia* evacuatio, sensim five per partes, facta. Ab ἐπικραίνω attempero.

EPICRISIS est morbi dijudicatio. Ab ἐπικρίνω judico.

EPICRUSIS est, levibus ferulis, partium mollium, percussio, Japonensibus familiaris. Ab ἐπικρούω percutio.

EPICTENION idem quod pubes seu locus pubis.

EPICYEMA, est superfætatio, five super imprægnatio, quod rarissimè contingit. Ab ἐπὶ super, & κύω gravida sum.

EPIDEMIUS est morbus communis, à causa communi invehctus, & vario tempore nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos simul invadens: ut pestes, febres malignæ &c. Causa est, quod aëris nitrum una cum aliis particulis ascitis, arsenici vel sublimati vim acquirat, ut in conficiendo sublimato conspicitur; particulæ enim, ex quibus illud conficitur, si seorsim dentur, non adeo exitiales sunt, verum junctæ venenum lethiferum evadunt. Ex ἐπὶ supra, & δῆμος populus. Germ. eine allgemeine ansteckende Seuche.

EPIDERMIS, videatur *cuticula*. Ex ἐπὶ supra, & δέρμα cutis.

EPIDESIS, est ligamenti injectio, ad cruoris fluxum sistendum. Ex ἐπὶ super, & δέω vincio.

EPIDESMUS, est fasciarum subligatio. Ab ἐπιδέσσω subligo.

EPIDIDYMIS, five *parastata*, Latine *Supergeminalis*, estque vas tortuosum & variis flexibus velut varicosum corpus, quod testium dorso affixum est, constituens. Majori suo globo testi annectitur, constat ex uno

uno vase seu ductu longitudinem quinque ulnarum facile excedente, minori capite seu globo vasi deferenti conjungitur: Ex ἐπὶ supra, & δίδυμος testiculus.

EPIGASTRIUM est anterior pars infimi ventris, cujus pars superior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior verò *Hypogastrium* vocatur. Ex ἐπὶ super, & γαστήρ venter.

EPIGENNEMA, est id, quod morbis, velut Symptoma, supervenit. Item, ordo partium in generatione, qui per successum fit. A γίνομαι fio, nascor.

EPIGINESIS, idem quod *Epigenema*.

EPIGLOTTIS, est quinta laryngis cartilago, glottidis sive rimulae operimentum. Vocatur item sublinguium *Ibid.* χόνδρος *Poll.* Ex ἐπὶ supra, & γλῶττα lingua, & τίθημι pono.

EPIGONATIS, est mola seu patella genu. Ex ἐπὶ supra, γόνυ genu, & τίθημι pono.

EPILEPSIA, sive morbus *caducus*, quia ægri derepentè cadunt: vel *Herculeus*, quia difficulter curationem admittit; item lunatici, πάλαιαζόμενοι, lues deifica, fonticus, *comitalis sacer*, &c. estque interpolata totius corporis convulsio, omnes actiones animales lædens, à spirituum animalium in cerebro existentium, explosione, qua ægri desubito in terram dejiciuntur, ortum habens. Explosio illa fit vel ab irritatione aut punctione: vel cum spiritibus animalibus heterogeneum quid accrescit. Ab ἐπιλαμβάνω invado, prehendo. Germ. die fallende *Seuche*.

EPILOGISMUS est medicorum suffugium. Ab ἐπὶ λέγω dico post.

EPINYCTIDES sunt pustulae humorem emanantes, noctu præsertim sævientes & cruciantes. Ab ἐπὶ supra, νύξ nox, & τίθημι pono.

EPIPAROXYSMUS, est quando ægri plures febrium exacerbationes, quam solent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit. Ab ἐπιπαροξύνω iterum exacerbo.

EPIPHÆNOMENA sunt signa, quæ morbis postea superveniunt. Ab ἐπιφαίνω insuper appareo.

EPIPHORA denotat vel in genere omnem impetum humorum, præsertim sanguinis inflammatorium; Vel in specie inflammationem oculorum.

EPIPHYSIS seu *appendix*. *adnascentia*, *additamentum*, est os ossi adnatum, per contignitatem simplicem & immeditatam, quamvis non adeo plana superficie, sed non nihil mutuo capitum sinuumque ingressu instar ginglymi, licet absque motu. Ab ἐπιφύω accresco.

EPIPLASMA idem quod *Cataplasma*.

EPIPLOCELE est omenti *ramex* sive *Hernia*, in qua omentum in scrotum prolabitur, Ex ἐπίπλοον omentum, & κήλη tumor.

EPIPLOCOMISTÆ, sunt homines obesi & ventre tumidi, quibus est pingue, & magnæ molis omentum, idque in fæminis *conceptioni* impedimentum quandoque fuisse, scribtorum monumenta testantur; idcirco & omenti gestores appellantur. Ab ἐπίπλοον omentum, & κομίζω gero, fero. Germ. dicke Bäuche.

EPIPLOMPHALUM est *Hernia umbilicalis* quando ab omento tumido & prolapso nimis portuberat. Ab ἐπίπλοον omentum, & ὀμφαλός umbilicus.

EPIPLOON *omentum*, seu *reticulum*, est operimentum intestinis superstratum, originem à ventriculi fundo, & intestini coli dorso ortum ducit, nempe à peritonæi duplicatura; figura est instar retis seu aucupis marsupii, plurimis vasis sanguineis abundat, Usus est intestina & ventriculum, pinguedine sua instar pulvinaris fovere, Ab ἐπιπλέω supernavigo. Germ. das Netz.

EPISARCIDIUM, idem quod *Anasarca*,

EPISEMASIA, est ipsa morborum invasio; sive illud tempus, quo morbus primo notatur, & propriè *significatio* dicitur, Ab ἐπισημαίω insuper significo.

EPISION est pubis regio sive *Aqualiculus*.

EPISPHERIA, sunt gyri & anfractus, exteriori substantiæ cerebri insigniti, ut vasa sangvifera per cerebri sub-

substantiam melius distribuuntur. Ex ἐπὶ supra, & σφαῖρα globus.

EPISPASTICA, idem quod *Attrahentia*. Ab ἐπισπᾶω attraho.

EPISTOMIA, sunt extrema vaforum oscula. Ex ἐπὶ ad, & στόμα OS.

EPISTROPHEUS, seu cardo, est vertebra colli secunda, à vertendo dicta, eo quod caput circumvertit. Ab ἐπιστρέφω circumverto.

EPITHEMA est medicamentum externum, seu topicum liquidum quod partibus corporis variis, præsertim cordi & hepati, admoventur. Ab ἐπιτίθημι impono.

EPNEUMATOSIS, idem quod *Expiratio*. Ab ἐκπνέω efflo.

EPOMIS, est superior humeri pars, quæ & *Acronium* nominatur. Ex ἐπὶ supra, & ὤμος humerus.

EPOMPHALUM, est Emplastrum vel aliud quid, quod extuberantiis umbilici applicatur. Ab ἐπὶ supra, & ὀμφαλός umbilicus.

EPULIS, est in gingivis excrescentia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur. Ex ἐπὶ supra, & ἔλον gingiva. Germ. Wild-Fleisch in den Zähnen.

EPULOTICA, idem quod *Cicatrizantia*. Ab ἐπυλῶ cicatricem infero.

ERETHISMOS ἐρεθισμός significat generatim omnem irritationem, quæ in nervoso systemate accidit & spiritus in motus inordinatos agit.

ERODENTIA sunt medicamenta, quæ acutis suis particulis carnem erodunt.

ERPES; vide *Herpes*.

ERRHINUM Barbaris *nasale*, est medicamentum, quod metæ forma naribus inditum, ex cerebro, sine sternutatione, humores & præsertim viscidos evacuat. Estque liquidum, molle vel solidum. *Liquidum* fit vel ex succis herbarum errhinarum & cephalica-

rum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando spiritus vini admiscuntur, *vel* ex decocto simplicium idoneorum, additis non nonnunquam succis, melle, syrupo, imo & pulvere. *Molle* fit ex pulvere, melle, oleo, vel succis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, *vel* forma pulveris datur, & hoc in sternutatoriis maximè locum habet, *vel* turundæ & dicitur *nasale*, paraturque ex pulveribus idoneis, mucilagine, cerâ vel therebinthina exceptis. Ab *ἐν* in &; *ἐν* nasus.

ERYSIPELAS, Ignis sacer *Columell.* ignis *Sammonico*, *ἐρυθρόπελας* *Poll.* *πῦρ ἀγερὸν* *Hippocrati.* Est tumor p. n. in cute aut quacunque parte carnea vel membranosa excitatus, rubicundus, latus, non altè ascendens, nec pulsans, sed cum colore punctorio, à sanguine acri & sulphureo plerumque productus. Mihi videtur ejus causa esse non Sanguis sed exudatio serosa & sulphurea, quæ p. n. ex ipsis fibris exudat. Ex *ἐρυθρόν* rubrum, & *πήλας* fermè, propè. Germ. die Rose / das heilige Feuer.

ERYSIPELATODES, est tumor p. n. Erysipelati similis, five Erysipelas spurium. Ex *ἐρυσίπελας* inflammatio, & *ἐίδος* forma.

ERYTHREMATATA, sunt rubores publicares, in febribus pestilentialibus frequentes. Ab *ἐρυθειάω* rubesco.

ERYTHROIDES, est membrana rubea testiculorum, propriarum tunicarum prima, *Vaginalis* dicta. Ab *ἐρυθρός* ruber, & *ἐίδος* forma.

ESCHARA, est crusta ulceribus superinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata. Ab *ἔχω* habeo, & *ἔρως* terra; quia se habet instar terræ damnatæ. Vel ab *ἐχαράω* crustam induco.

ESCHAROTICUM, est cauterium, ignis, vel ruptorium, quod cutim & carnem in duram crustam five escharam exurit. Ab *ἐχαράω* crustam induco.

ESSENTIA, essentiae vocabulum significat accuratè loquen-

loquendo balsamicam rei partem à crassiori separa-
tam. Quare cum exactissima rei separatio beneficio
extractionis peragatur, fit, ut pars illa balsamica à
crassiore corpore per spiritum vini extracta essentia
κατ' ἐξοχὴν dicatur. Sunt & qui eleosachara essentias
vocant, sed abusivè.

ESSENTIA QUINTA, est medicamentum, ex integris
alicujus corporis particulis energeticis sive activis
constans.

ESSENTIALE SAL nonnullis vocatur illud, quod ex
succis herbarum depuratis & evaporatis concrescit e.
g. ex succo acetosæ &c.

ESSENTIFICARE dicitur hodie spiritibus alcalicis
destillatis $\ominus$ proprium volatile addere ut in eo sol-
vatur. e. g. ω CC. essentificatus.

ESSERE, *Sora* & *Sare* etiam nominant: suntque tu-
bercula parva, ad rubrum vergentia, duriuscula, quæ
cum insigni pruritu subito universum corpus occu-
pant, non secus ac si ab apibus, vel vespis vel culici-
bus, homo demorsus, aut urticis percussus esset: non
ita tamen post longum tempus evanescunt, nulloque
ichore vel alia humiditate affluente cutis pristinam
lævitatem & colorem recuperat. Differt ab *epinycti-
de*, quod in in hoc affectu ichor manat; in Essere non
item.

ESTHIOMENOS, est herpes exedens, causa est, quod
papulæ cutis humorem quendam aerem in se conti-
neant, qui ob perspirationem inhibitam corrumpitur,
& acrimonia sua non tantum cutim sed etiam subje-
ctas partes corrodit. Ab *ἐσθίων* comedo, & *ἔργον*
repo.

ETHMOIDES, est os cribriforme supra nasum inter-
num, foraminibus (ad humores serosos & pituitosos, à
processibus papillaribus accipiendum) pulrimis per-
vium. Ab *ἔθμος* cribrum, & *ἔδος* forma.

EVACUATIO, est vel *sanguinis*, quando nimis abun-
dat, ut in plethora, in qua locum habet venæsectio.

Vel *humorum* vitiosorum in sanguine, & primis viis abundantium, quæ fit purgationibus & vomitoriis.

EVAPORARE est solutionem humidam vel quamcunque humiditatem ad ignem dispellere, ut desideratum in fundo obtineamus. Germ. *Abrauchen*.

EUCHROA est color & nitor bonus. Ab *εὖ* bene, & *χρῶα* color.

EUCHYLOS vocatur cibus qui laudabilem chylum suppeditat.

EUCHYMIA, est optima sanguinis temperies & constitutio. Ab *εὖ* bene, & *χυμός* succus.

EUCRASIA, est optima partium corporis temperies. Ab *εὖ* bene, & *κεράννυμι* misceo.

EUECTICA, idem quod Gymnastica, sive Medicinæ pars, qua bonus habitus acquiritur. Ab *εὖ* bene, & *ἔξις* habitus.

EUELCEs, Laborans ex ulceribus, curatu facillimis. Ab *εὖ* bene, & *ἕλκος* ulcus.

EUEMES *εὐεμής* qui facilis est ad vomitum, seu qui facile vomitum sustinet.

EUEXIA, est optima, & sana habitudo. Ab *εὖ* bene, & *ἔξις* habitus.

EUGEOS est uterus, hic dicitur ob analogiam cum terra fertili: hoc nomine etiam hymen appellatur. Ab *εὖ* bene, & *γαῖα* seu *γῆ* terra.

EUODES, suaveolens. Ab *εὖ* bene, & *ὀζω* olfacio.

EUOSMA, idem quod *Euodes*.

EUPATHIA, est affectio, quæ facile fertur. Ex *εὖ* bene, & *πάθος* affectus.

EUPHORIA, idem quod Eupathia. Ab *εὐφορέω* facile tolero.

EUPNOEA, est respiratio probè constituta sive naturalis. Ab *εὖ* bene, & *πνέω* spiro.

EUPORISTON est medicamentum facile parabile, seu quod facile apud omnes in promptu est.

EURYTHMUS, est pulsus naturalis, & optimus. Ex *εὖ* bene, & *ῥυθμός* modulus.

EUSAR-

EUSARCUS, bene carnosus. Ab *eu* bene, & *σαρξ* caro.

EUSEMA, est crisis optimè judicata. Ab *eu* bene, & *σημα* signum.

EUSTOMACHUS, est bene constitutus stomachus, item cibus stomacho conveniens. Ab *eu* bene, & *στόμαχος* sinistrum ventriculi orificium.

EUTHANASIA, est facilis & levis sine convulsionibus dolorificis mors. Ex *eu* bene, & *θάνατος* mors.

EUTHYPOROS est rectus incessus. Ab *euthus* rectus, & *πείζω* incedo.

EUTHROPHIA, est recta corporis nutritio. Ab *eu* bene, & *τροφή* alimentum.

EUTONOS dicitur de iis, qui membra solida, quoad fibras potissimum, bene constituta habent.

EXACERBATIO, vide *Paroxysmus*.

EXALTATIO, seu *sublimatio*. Est operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorē substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtiliores sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

EXANASTOMOSIS, est osculorum, sive extremitatum vasorum apertio p. n. ab *ex*, & *ἀναστόμω* aperio, relaxo.

EXANTHEMA, est efflorescentia quædam super cutem capitis apparens instar earum, quæ etiam in totius corporis cute apparent, à *Sennerto* dupliciter describitur: unum est, quod colorem cutis saltem mutat, ut fit in febribus petechialibus; alterum, in quo tubercula quædam in cute erumpunt, quæ papillarum nomine venire possunt. Ab *ἐξαγθίω* effloresco. Germ. *Flecken*.

EXARTHREMA, idem quod *Luxatio*. Ab *ἐξαρθίρω* ex artibus sum dimotus.

EXCEPTIO est incorporatio aut permixtio pulverum siccorum cum humiditate quapiam; hoc pacto
electuam

electuaria conficiuntur, cum melle aut syrupo pulveres & pulpæ excipiuntur: & pulveres pilularum cum syrupo, essentia, elixiri &c.

EXCORIATIO est cutis à subjectis partibus separatio.

EXCORTICARE est corticem auferre, ut nucleus vel medulla seorsim colligatur. Dicitur potissimum de seminibus 4. friuidis majoribus.

EXCREMENTA sunt, quicquid ab alimentis post coctionem separatum, è corpore est secernendum: ut saliva, sputum, mucus, lac, bilis, fudor, aurium sordes, alvi & vesicæ excrementa &c.

EXCRESCENTIA est carnis luxuriantis productio, è vitiosa humoris nutritii distributione proveniens. Huiusmodi exempla præbent unguis oculi, ficus &c.

EXHALATIO Chemicis idem est quod *evaporatio*.

EXELCISMUS est osium à superficie in profunditatem deductio. Ab ἐξέλκω extrahō.

EXERCITATIO, est motus corporis humani vehemens & voluntarius, cum anhelitu alterato, vel sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandæ gratia factus.

EXERCITIUM, est motus, quo corpus sanitatis gratia exercetur & movetur: estque *triplex*. 1. quod tantum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru. 2. partim ab aliis & semetipsis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. à semetipsis tantum, ut in ambulatione & pila. omnium optimè quod fit pila parva, vulgo *pallecken*: *Exercitium* seu finis illius iterum triplex est; vel ad calorem vel ad sudorem; vel ad anhelitum, & hoc sufficit.

EXOMPHALOS est umbilici protuberantia, infantibus frequens. Ab ἐξ ex, & ὀμφαλὸς umbilicus. Germ. Das Austreten des Nabels.

EXOPHTHALMIA, est oculi extra naturalem situm protuberantia. Ab ἐκ ex, & ὀφθαλμὸς oculus.

EXOSTOSIS, est osium, extra situm naturalem protuberantia. Ab ἐξ ex, & ὀστέον os.

EXPIRATIO, est thoracis alterna contractio, qua aer per asperam arteriam, unà cum vaporibus fuliginosis ejicitur: causa consistit in musculorum thoracis & abdominis contractione.

EXPLOSIO, secundum Willisium est actio spirituum animalium p. n. qua hi ob admixtas particulas heterogeneas vitiosè rarefiunt: & e latere hoc suo fibras in irregulares motus agunt.

EXPULSIO, idem quod *vis Expultrix*.

EXPULTRIX VIS antiquis dicebatur illa actio seu facultas, qua excrementa excernebantur, sed non necesse est ad cæcas vires confugere, cum sciamus, ea omnia à spiritibus animalibus fieri motu scilicet peristaltico, beneficio fibrarum motricium.

EXSTASIS, est judicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris. Ab *ἐξ* ex, & *ἵστυμι* statuo.

EXTASIS idem quod *Exstasis*.

EXTIRPATIO, est partis propter sphacelum, cancerum &c, abscissio. Præstat, duorum, trium, pluriumve digitorum spatium ab articulo, excisionem fieri, nisi mortificatio se extenderit ad brachii aut femoris superiora, hic enim articulum ipsum eligere cogimur, certior est ablatio in parte sana, majori licet cum dolore.

EXTRACTIO, est resolutio quâ corporis mixti partes subtiliores, à crassioribus segregantur: ex.gr. quando mediante spiritu vini vires ex quocunque medicamento extrahuntur, ubi illud. quod post menstrui evaporationem relinquitur, vocatur extractum.

EXTRACTUM est purum, sincerum & efficax illud, quod à partibus minus efficacioribus, mediante liquore, segregatum est.

EXULCERATIO est solutio continui, à materia erodente originem trahens, in mollibus corporis partibus cum imminuta magnitudine. Differt ab abscessu, quod abscessus producit à crisi. Exulceratio item est magna,

gna, parva, lata, brevis, angusta recta, transversa, sinuosa, æqualis, inæqualis, profunda &c. Germ. eine *Geschwårung*.

F.

FACIES HIPPOCRATICA dicitur, quando nares acutæ sunt, oculi concavi, tempora collapsa, auriculæ frigidaæ & contractæ, auriumque lobi inversi, quin cutis, circa frontem dura, tum circumtenta & arida, color totius faciei pallidus, lividus, plumbeus aut niger:

FACULTAS variè accipitur à Medicis. Iis, qui omnem in corpore actionem animi tanquam forma immateriali deducunt, denotat actionem animæ particularem quam in hoc vel illo membro exercet. Hinc tot facultates, quod membra & actiones in corpore, constituerunt, quæ tamen ad tres aut quatuor generales & principes revocantur, nempe *naturalem, vitalem & generalem*. His vero inserviunt ministræ *attrahens, retens, concoctrix & expultrix*. Verum postquam clarius demonstratum est, formam illam immaterialem corpus informantem nullam esse, sed totum hoc officium competere spiritibus, tanquam corpusculis subtilissimis, mobilissimis, à quibus actiones corporis omnes dependent; obscuro hoc facultatum vocabulo commodè carere possumus. Nisi quis actiones ipsas hoc titulo insignire, quamvis haud convenienter, velit, ut hactenus factum est. Sic notissima est distinctio inter facultatem *naturalem & animalem*, quarum illa juxta Willisium à cerebello, seu spiritibus ibi generatis; hæc verò à cerebro dependet. Quamvis nec hoc effectui respondeat.

FÆCES, vide *Excrementa*.

FALX est duræ meningis duplicatio, falcem referens, inferius sinui tertio annexam, qua cerebrum in dextrum & sinistrum hemisphærium dividitur.

FAMES dicitur *naturalis*, quæ est alimentorum appetitus quo animal à vellicatione nervi paris vagi & intercosta-

tercostalis in ventriculo, ab humore acri, per arterias cæliacas vel tunicam glandulosam delato, excitatum, cibum sibi ut ejus remedium appetit, & *præternaturalis*, quæ est vel depravata ut Eica & Malacia; vel Canina, Bovina, abolita &c.

FAMES CANINA, vide *Cynodes orexis*.

FARCIMINALIS TUNICA, idem quod *Allantoides*.

FASCIA, *Fascicula* Ciceroni, *Anadesmus* quod *Herotianum*, τελαμών, παραίεσμα *Thucydidi*, λαμπάδιον *Suida*, ἀνάδεσμος ἐπιδέσμοι, ἀπειρίον, τελαμών σινδωνίτης *Polluci*. Estque, vinculum longum, & mediocriter latum, ad usus chirurgicos idoneum: Fasciæ sunt glomeratæ; longæ & æqualiter latæ; in orbem convolutæ: aliæ scissæ, quæ uno quidem constant linteo, sed eo vel extremis partibus scisso: aliæ assutæ, quæ ex fasciis & habenis in varia capita desinentibus, & varias fascias referentibus, constant. Longitudine etiam differunt, quod aliæ sunt longiores, aliæ breviores; ita & de latitudine se res habet. Germ. eine *Windel*.

FASCIATIO, est quædam fasciarum, circa membrum curandum, circumductio & convolutio.

FASCICULUS, vide *Manipulus*.

FASCINUM est incantationis quædam species, variorum morborum causa, tum in infantibus tum adultis.

FASTIDIUM CIBI, idem quod *Anorexia*.

FAUCES & *Frumen*, idem quod *Pharynx*.

FAVUS, vide in *Achor*. Græcis κήρα.

FEBRIS, est inordinatus sanguinis motus ejusque nimia effervescentia, cum frigore primo, deinde calore, siti, aliisque præterea symptomatis, quibus œconomia naturalis variè perturbatur. Febris in genere dividitur in intermittentem, continuam, continentem & Symptomaticam. Testatur *Scottus* in *Magia* sua sanguineam febrilem esse vermicularem. πυρετός πυρ, βενχετός. Germ. Das *Fieber*.

FEBRI-

FEBRIFUGUM est medicamentum febribus pellen-
dis præprimis aptum. Potissimum dicitur de iis, quæ
intermittentibus opponuntur e. g. China Chinæ. Germ.
ein Fieber-Mittel.

FECULÆ sunt pulveres in certis radicum recentium
succis expressis subsidentes. Ut fecula bryoniæ,
aronis &c.

FEL, vide *Bilis*.

FEMUR FEMEN, & *μῆρος*. Est superior pars pedis
à natibus usque ad genu, à ferendo dicitur, eo quod
animal ferat & sustineat, unico osse, sed maximo con-
stat & longissimo totius corporis, cujus pars antica
& externa magis gibba, interna & postica magis firma.
Femen volunt Grammatici posteriorem, carnosiore-
que pulpam esse; *Femur* verò anteriorem & adverso
homini propiorem. Germ. *das dicke Bein über dem*
Knie.

FERINUS Gr. *θνεώδης* notat in Medicina idem,
quod malignus seu mali moris & gravior morbus: e.
g. tussis ferina.

FERMENTATIO est intestinus particularum, seu
principiorum tam activorum quam passivorum cu-
jusvis corporis motus, cum tendentia ad perfectio-
nem, vel ad mutationem in aliud. Estque naturalis,
quæ sua sponte concitatur ut in actionibus; vel arti-
ficialis, quæ ope nostra, ut in cerevisia, vino, aliisque
videre est. Refertur etiam ad corpus humanum &
ejus liquores vitales, in quibus tum naturaliter fer-
mentatio concipitur, à particulis volatilibus Æ is
 Θ inis, aëreis producta, tum præternaturaliter ab he-
terogeneis fermentativis particulis in sanguinem de-
latis, excitata, ut in febribus, qua de re vid. Willis. tr.
de ferm. Germ. *Jährung.*

FERMENTUM variè accipitur. Primo enim in ope-
rationibus physico-mechanicis notat corpus tale, cu-
jus particulæ jam tum in motu fermentativo sunt
constitutæ, ut alii corpori admixtum, fermentatio-
nem

nem in ipso excitare quoque possit. Exempla sunt fermentum panificum, flores cerevisiæ &c. Deinde ad corpora animalium & hominis refertur, diciturque fermentum id, quod humores vitales in varium motum agere aptum est. Hujusmodi fermenta alia statuuntur naturalia eaque varia, quæ in singulis visceribus habitare, sangvinem seorsim afficere & immutare creduntur; alia vero præternaturalia, quæ corpori illata, vel in eo producta varii generis morbos excitare soleant. Hinc tot fermentorum morbosorum nomina, e. g. fermentum febrile, epilepticum, pestilentielle &c.

FERULÆ, sunt assulæ leves, quæ ad locorum ingenium materiam nactæ fuerunt diversam, ex arborum nimirum corticibus, vel corticæ herbæ Ferulæ, unde nomen acceperunt; conficiuntur item ex ligno abietino, capsulis, papyro conglutinata vel corio, quæ ossibus fractis & luxatis, postquam restituta fuerint, adaptari solent. Germ. *Schienen*.

FIBRA AURIS, idem quod *Lobus Auris*.

FIBRÆ, in corporibus animalium sunt vascula tertia & tenuia: suntque musculosæ, vel nervosæ, quibus alii addunt membraceas: Fibræ *nervosæ* sunt, quæ à nervis proximè oriuntur, nullis valvulis dotantur, per quas ex nervis ad partes commodè spiritus fluunt: *Musculosæ* verò fibræ sangvinem ab arteriis recipiunt, seseque in venas exonerant, & valvulas plurimas habent. A situ dicuntur longæ, rotundæ, vel obliquæ. Stamina nonnulla arboribus foliisque intertexta fibrarum etiam nomine veniunt. Sic etiam filamenta radicibus adhærentia dicuntur. Græcis *ῥίζα, λοβὶς*.

FIBULA, Græcis *ἀγκύνη*. Fit & fibularum apud antiquos mentio. Si enim in carne, ut *Celsus* scribit, vulnus est, hiatque, neque, in unum facile oræ attrahuntur, futura quidem aliena est, imponendæ verò fibulæ sunt, *ἀγκυῆς* Græci nominant, quæ oras paul-

lum tantum contrahant, quo minus lata postea cicatrix sit. Et cum notissimus fuerit modus uniendi vulneris oras per fibulas, factum, ut fibularum nec materia nec forma satis ab antiquis descripta sit. *Guido* factas fuisse fibulas scripsit è ferreis quasi circulis aut semicirculis ab utraque parte recurvis, quorum hami labris vulneris utrinque infixi sibi ad amussim respondeant, verum cum hoc modo infigere & infixos tenere ejusmodi hamos in carne sentiente & cuti nihil aliud fuisset, quam tot aculeos pungentes cum intolerabili dolore ibi servare: non est credibile, antiquos per fibulas tale instrumentum ferreum cuti infixum summos dolores excitans intelligere. Probabilior est *G. Fallopii* opinio, quæ docet esse futuram ætUALEM cum acu, quæ hodie est frequentissima, qua ambo labia vulneris acu filum duplicatum trahente trajiciuntur, & super vulnus tribus involutionibus ambo fili capita colliguntur, & in nodum neuntur. Sequentia scribit *Sanctorius*: de fibulis non est multa dicamus, cum earum usus fermè extinctus sit, & licet hæ ab antiquis non describantur, non ob id tamen quomodo his uti possimus tradere non desistunt, ut falso *Argentarius* arbitratur. Erat enim nota non tantum apud medicos earum forma, sed & apud quosdam veteres, quandoquidem in vulneribus fibulæ ex acia molli non nimis torta, ut & futuræ conficiebantur, ut *Corn. Celsus* scripsit. Siquidem Chirurghi illi ab uno latere vulneris semicirculum quendam ex acia, quem vulgò *Asola*, hi verò fibulam nuncupabant; deinde utrumque acia alligabant, tum ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemque fortius alligarentur, tum ut sanies liberius percolari posset. Quibusdam *Acia*, *Vinculum*, *ligatura*, *colligatio*, *obligatio*, *ligamentum*, *δεσμός* &c. vocantur, qui plura desiderat, adeat incomparabilem virum *J. Rhodium*, de *Acia* dissertantem.

FIBULA sive os tibiæ minus, *Celso* fura: *Hippocrate* &

is & *Galen*i temporibus usque ad *J. Pollucis* ætatem
nominabatur, à similitudine ferramentorum, qui-
bus trabes in ædificiis combinantur, etiam *Hippocrati*
aliquoties brachii radius. Fibulæ in modum tibiæ
musculos conjungere videtur, est os posterius inter
femur & tarsum, tibiæ tenuius, eique extrinsecus at-
tensum, ut radius cubito. Parte superiore caput ejus
rotundum, genū non attingit, sed infra subsistit: at
parte inferiore, intra tibiā pergīt, ideoque æque lon-
gum os est atque tibia in medio ab invicem dehiscunt
tibia & fibula, ob musculos pedis ibi locatos, quo in-
tervallo ligamentum tenue & latum, secundum lon-
gitudinem hæc ossa jungit. Committitur etiam tibiæ
ligamento communi superius & inferius. Inferius ca-
put in acutum tendens, appendicem habet, quæ cras-
sescens, gignit processum, dictum *malleolum externum*,
protuberantem illum locum externum, excarnem ad
pedem; interno humiliorem.

FICUS, sunt excrecentiæ p. n. circa anum alias-
que partes, similitudinem ficuum habentes. Si thymi
multum excrecant, ficus seu *fycofes* appellantur.
Germ. *Feig; Warzen*.

FIGENTIA sunt medicamenta, quæ particulas vo-
latiles in corpore abundantes deprimunt & immutant,
qualia e. g. sunt acida. it. opiata. Nonnunquam eti-
am sumuntur pro præcipitantibus.

FILTRATIO est liquoris alicujus per pannum lane-
um vel chartam emporeticam colatio.

FILTRUM est pannus laneus vel charta bibula, per
quam liquores percolantur ad clarificandum: ut fit
per manicam *Hippocratis*.

FISSURA OSSIS, est fractura, quæ per longitudi-
nem tendit.

FISTULA, sinus est angustus & longus, seu ulcus si-
nuosum, angustum & callosum, quod non facile cu-
ratur, & plerumque ex abscessu ortum habet. Fistu-
læ à sinuoso ulcere in eo differunt; quod fistulæ cal-
losæ

lofæ & duræ sunt, non item ulcus, Græcis *ὤνυχ*.
Germ. ein Fistel.

FISTULA LACHRYMALIS, fit, cum ex ulcere carunculæ, oculi punctum lachrymale occalluerit, unde continuus lachrymarum effluxus.

FISTULA PULMONIS idem, quod *aspera arteria*.

FISTULA SACRA est spinæ pars perforata, quam Græci *ἰσγὴ ὀνέρυγα* vocant.

FISTULA URINARIA idem quod *urethra*.

FIXA vocatur à Chemicis ea, quæ ignis violentiam citra consumptionem ferre queunt, nec ab aëre, dissipantur. Opponuntur *volatilibus*, quæ tum ab aëre, tum igne facile moventur & dissipantur. *Fixari* dicuntur corpora, quæ ita condensantur, ut non amplius vel ab aëre vel igne consumantur e. g. $\ominus$ ia volatilia additione acidorum ut ω $\ominus$ is &c.

FLATUS sunt effervescentiæ p. n. in corpore excitatæ, & à ventis foris immisfis vel cibis flatuosis, aut bile aut succo pancreatico p. n. acido, simul commixtis, unde Bombi & Borborygmi excitantur. Germ. *Winde*.

FLOCCOS *legere* dicitur de iis, qui morbis acutis laborantes, ob convulsiones imminentes lecti superficiem sæpius contrectant, quasi floccos exinde legere velint. Malum utplurimum præbere solet omen.

FLORES CHYMICI, subtiliores, corporis partes sunt, per sublimationem à partibus crassioribus sub formâ sicca separatæ.

FLUOR ALBUS, sive *fluor uterinus*, est humorum corruptorum, ex utero vel lacunis, copiosa & continua evacuatio Germ. *der weiße Fluß* græc. *ἔκς ὑδατῶν*.

FLUOR MULIEBRIS, vide *fluor albus*.

FLUOR UTERINUS, vide *fluor albus*.

FLUXIO idem quod *Catharrus*.

FLUXUS CHYLOSUS, idem quod *cœliaca passio*.

FLUXUS HEPATICUS, est species Dysentericiæ, qua
sanguis

sangvis niger & splendens ac diutior in intestina per anum exturbatur. Aliquando sumitur pro dysenteria, qua sangvis serosus & acris excernitur.

FOCILE MAJUS est ulna cubiti vel tibia pedis. *Focile minus*, est cubiti radius vel pedis fibula.

FOCUS Medicis denotat subjectum morbi remotius seu subjectum causae, quod ipsum non affici videtur, aliam tamen partem per consensum turbat, e.g. quando caput dolet cujus causa in ventriculo haeret, vel sangvinis massa feбри afficitur, cujus causa in primis viis latitat.

FODINA, est minor labyrinthus in aurium osse.

FOECULA, vid. *Fecula*.

FOETOR ORIS, est putredo circa dentes & gingivas; aliquando oritur ex pulmonibus & sangvine phthisico vel scorbutico.

FOLLICULUS FELLIS, est vesicula, quæ hepatis concavo annectitur, in quam bilis colligitur, quæ suo tempore per ductum choledochum, in intestinum duodenum exantlatur. Græcis κύστις χοληδόχου. Germ. das Gallen-Bläslein.

FOMENTUM *Celso*, Fomentatio *Ulp.* fatus *Plin.* quod corpori admotum ipsum fovet & calefacit θερμασμα estque duplex, & aridum & humidum: illud πυρία, πυρίασις *Diosc.* & πυρίασμα: quod in forma sacculi calefacti vel linteis tantum calefactis adhibetur. Hoc κατάντλημα *Diosc.* & κατάντλησις dicitur, quod effuso humore adhibetur: estque liquor aut decoctum variis partibus, beneficio linteis, filtri, spongiæ, vel vesicæ, fovendi causa applicandum.

FONTANELLÆ, sunt ulcuscula, arte chirurgica, in sanis corporis partibus excitata, ut per ea humores superflui & corrupti evacuentur, vel morbi curentur, etiam anticipentur: Fontanellæ excitantur cauterio actuali vel potenciali, lanceola & forcipe: in Fonticulis excitandis notandum est, semper locum inter duos musculos eligendum esse. G. Fontanellen.

FONTICULI, idem quod *Fontanellæ*.

FORCEPS est instrumentum, quo partes demortuæ & corruptæ, item res præter & contra naturam apprehenduntur, abscinduntur, vel evelluntur. Forceipes sunt figura varia, ut longæ, curvæ, dentatæ, rostratæ, semilunares, speculum oris. matricis &c. quæ pro diversa figura diversum usum obtinent.

FORFEX, est instrumentum evellendis dentibus aptum. Vocatur item *odontagra*, *odontogryphus* Erasmi. *Dentiducum*, *Dentarpaga* Varroni.

FORMULA, est præscriptum medicum, quod à Medicis præscribitur, & à pharmacopæis in ægrorum emolumentum præparatur Vulgò *Receptum*. Germ. *ein Recept*.

FORNIX est substantia cerebri collofa nomen sortita, quod ædificata testudinis instar, ita & sinus ventriculorum, ac molem deorsum inclinentis cerebri sustinere videtur. Subnixa est cruribus tribus, quorum duo posterius, versus cerebri basin deorsum porriguntur, & spinalis medullæ radicem, juxta latera complexa, singulari subjecta prominentia, recurvoque velut vallo, sinum inferiorem ventriculorum anteriorum utrinque designant. Græcis *καμάρα*, *ψαλιδόειδος* Galeno.

FOSSA Anatomicis dicitur rima magna pudendi muliebris.

FOSSILIA sunt mineralia, quæ ex terræ visceribus fodiendo eruuntur.

FOTUS, idem quod *Fomentum*.

FOVEA cordis, idem quod *Anticardium*.

FRACIDUS ODOR est exhalatio putrida & foetens.

FRACTURA ossis, est continui in duris corporis partibus, solutio, quæ ab externo, & duro instrumento vi partem frangens, afficitur, cujus differentiae à forma, parte, & accidentibus defumuntur. Germ. *ein Beinbruch*.

FRÆNULUM, est ligamentum membranaceum sub lingua:

lingva : hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat ; ut divelli obstetricis ungue [quod tamen non admittendum] aut chirurgi scalpello soleat.

FRÆNULUM, seu *Frænum penis*, est membrana, qua præputium glandi alligatur.

FRIGIDI vocantur impotentes qui ad generandum inhabiles sunt.

FRONS, graecis *μέτωπον*, est superior faciei pars, quibusdam à ferendo dicitur, quia prae se fert animae signa. Germ. *die Stirn/ Vordertheil des Haupts.*

FRONTALE est medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Constat ut plurimum ex herbis, floribus, seminibus, farinis, aceto rosaceo madefactis.

FULMINATIO est explosio impetuosa pulveris pylli, pulv. fulminantis, qui ex nitro, Fe & Se Fi constat, vel auri fulminantis, ubi sonus fulminis quasi æmulus observatur. Dicitur etiam nonnullis coruscatio ea, quæ in metallis jam depuratis conspicitur v. gr. in excoctione argenti, Germ. dicunt *wenn das Silber blicket*; hinc *Blick Silber*.

FUMIGATIO chimica, est erosio metalli, per fumum vel vaporem.

FUNCTIO, idem quod *actio*.

FUNDA GALENI, est fascia, in quatuor partes, divisa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis.

FUNDUS dicitur Anatomicis inferior pars visceris alicujus, quæ capacior fere existit e. g. fundus ventriculi, uteri.

FUNGUS, est caro mollis & spongiosa, quæ vulneribus p. n. superincrescit. Germ. *Wild Fleisch*.

FUNICULUS, INTESTINULUM, *laqueus*, seu ductus umbilicalis, est canalis, seu ductus membranaceus in foetibus ab umbilico in placentam uterinam usque porrectus; continet arterias duas, venam unam, & urachum, Germ. *die Nabelschnur*.

FURCALE Os, idem quod *furcula*.

FURCULA SUPERIOR, dicitur os sterni superius, alii etiam jugulum vocant; ita etiam claviculae os appellatur.

FURCELLA, idem quod *Furcula*.

FURFURATIO, græcis *πυρρῆσις*, latinis etiam por-rigo; affectus est cum scalpentibus furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & quidem plerumque cute ea, quæ sub capillis est, item è barba & superciliis.

FURNUS, est locus, in quo ignis ad materiam chy-mice tractandam, dextrè & convenienter accommo-datur: estque apertus vel tectus. De furnis consule autores. Germ. *ein Chimischer Ofen*.

FUROR, idem quod *Mania*.

FUROR UTERINUS, est turpe & grave symptoma, quod virgines, præcipue viro maturas, interdum ta-men & viduas ac alias virgines veneris expertes infe-stare solet. Fœminæ hoc morbo correptæ, pudore & verecundia omni abjecta & nulla honestatis ratione habita, lascivis & obscænis sermonibus delectantur, venerem avide & furiosè quasi expetunt, & ad eam viros invitant, iisque se prostituunt, omniaque au-dent, quæ ad explendam venerem facere possunt. *Causa* videtur consistere in succo seminali, qui ad summum maturitatis gradum evectus, virgines in fu-rorem agit: exemplum illud in brutis animalibus quotannis occurrit, ut in felibus, tauris, dannis & cervis. Est quidem & alius affectus huic cognatus, quem *uteri* vel *matricis fervorem* antiqui appellarunt, quando nimirum universa uteri substantia & totum ejus corpus incalescit, cum dolore & lumborum gra-vitate *horripilatione*, fastidio & urinæ ac excremento-rum alvi suppressione; & fœmina coitum vehemen-ter appetit, sed ob dolorem venere uti pertimescit.

FURUNCULUS, est tuberculum acutum ovi co-lumbini magnitudine cum inflammatione, & dolore; maximeque ubi jam in pus vergit. Qui ubi apertus est, &

est, & exiit pus, subter apparet pars carnis in pus versa, corrupta subalbida, subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur: maturascit enim per se, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior medicina adhibeatur, quæ maturius liberet. Græcis *δοδιλω*.

FUSIO, est liquatio per calorem. Dicitur potissimum de metallis, quando vel per se vel additis salibus fusoriis, $\ominus$ $\overline{\text{F}}$, borrace, velle vitri &c. ignis fortioris ope, ex statu soliditatis in liquidum seu fluidum transferuntur. Hinc ignis iste gradus dici solet *fusorius*.

G.

GALACTOPHORI, sunt ductus lactiferi, chylum (ut quidam neotericorum finxerunt, ab intestinis recta via ad glandulas mammarias ducentes: rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo, quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad fætus usum sequestratur. Ex *γαλα* lax, & *φέρω* porto, duco.

GALACTOPOIETICE FACULTAS, Græc. *δύναμις γαλακτοποιητική*, nihil aliud est, quam aptitudo ad sequestrandum lac. De lactis sequestratione vide in *Lac*.

GALAXIA nonnullis medicis notat viam Chyli ex intestinis ad cor, nempe per venas lacteas & ductum Thoracium. Vid *Charleton* in *æcon. anim*.

GALBANETUM vocabulum est Paracelsicum, denotat balsamum vel unguentum balsamicum, in nervorum & ligamentorum affectibus perquam utile. Ex Galbano ut plurimum confici solet additis aliis.

GALENICA MEDICINA, est quæ nititur fundamentis *Galen*i, ideoque *Galenici* sunt, qui artis suæ fundamenta è *Galeno* potissimum depromunt.

GALEA est dolor capitis, sic à loci similitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

GALEA etiam dicitur, quando caput fœtus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amnios circumvestitur, cum Galea vulgo, ein Helm / dicitur prodiiſſe.

GALLICUS MORBUS vid. lues Venerea.

GALREDA feu *Gelatina*, succus est inspissatus, viscosus lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli. Germ. *Galrede*.

GANGLION, est tumor p. n. in partibus tendinosis & nervosis, à casu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera pressus non divertitur, nec in orbem circumagitur. Germ. ein Ulcer-Stein.

GANGRÆNA, est cadaverosa alicujus partis corruptela, cum fœtoris, nigredinis & mortificationis initio, conjuncta. A γράω comedo Germ. der Brand / kalte Brand.

GARGAREON, vide *Cion*. A γαργαρίζω os colluo.

GARGARISMA, G. ein Gurgel-Wasser / est medicamentum liquidum, fauces & adjacentes partes, gargarizando, sine deglutione colluens. Estque vel decoctum, in quo syrupi convenientes soluti, vel aquæ destillatæ, quibus syrupi admixti, quandoque & spiritus minerales adduntur. A γαργαρίζω os colluo.

GAS, terminus Helmontianus, denotat in genere spiritum seu vaporem subtilem non coagulabilem nec coercibilem v. g. qualis è musto vel cerevisia fermentante aliisque prodit.

GASTROCNEMIUM, est sura, sive pars tibiæ posterior, unde ejus musculi à tumore ventriculi, *Gastrocnemii* dicti sunt. A γαστήρ venter, & κνήμη tibia.

GASTROCNEMII MUSCULI, vide *Gastrocnemium*.

GASTROEPIPLOICA, est vena & arteria, quæ ad ventriculum & omentum porriguntur. Ex γαστήρ venter, ἐπίλοιπον omentum.

GASTRORHAPHIA, est connexio, sive futura in vulneribus abdominis. Ex γαστήρ venter, & ράψις.

GAU-

GAUDIUM est lætitia ex iudicio boni acquisiti, vel acquirendi.

GELATINA, ferè idem est cum *Galreda*, nisi quod generalius usurpetur, & pro quocunque succo pellucido, lento, glutinosoque fumatur, qui tamen inprimis fieri consuevit ex succis fructuum e. gr. pomorum &c. ut gelatina cydoniorum. C. C. Arabibus Rob. Robub.

GENA, *mala*, *μῦλον*, *παρεὰ κύνλοι* Hippocrati: est faciei pars è naso ad aures. Item, mentum & maxilla, quæ est vel superior vel inferior. Germ. *Die Wange*.

GENERATIO est actio naturalis, qua ex semine conveniente, animal sibi simile, secundum speciem, procreat. Omnis enim generatio fit ex semine, in quo novus foetus jam tum delitescit. In generatione primum conspicimus punctum sanguineum, quod vesicula circumvestitur, deinde corculum, à quo venæ & arteriæ emittuntur, ad cuius extrema viscera conspiciuntur, postea totus formatur foetus & membranis circumtenditur. Ante generationem semen masculinum in uterum immissum, ejus poros subit & præparat, postea substantiam mucilaginosam exudat, albumini similem, quæ ovum ex testibus & tubis comprehendit; ex aura enim feminali ova muliebria fecundantur; à testibus emittuntur & à tubis Fallopiæ recipiuntur atque ita in uterum provolvuntur.

GENIOGLOSSUM, est pars musculorum interius à mento sub geniohyoide pari proveniens, quod in basin ossis hyoidis defigitur. A *γένυς* mentum, & *γλῶσσα* lingua.

GENIOHYOIDES sunt muscoli à menti interna & humiliore sede, ad basin ossis hyoidis extensi. Ex *γένυς* mentum, *ὕψιλον* os hyoides, & *ἰδέσθαι* forma.

GENITALIS dicitur de iis, quæ ad generationem quovis modo pertinent e. g. partes genitales in utroque

que sexu, quæ generationem perficiunt. *Genitalis humor* i. e. semen vel semini analogus liquor &c.

GENITURA idem notat quod semen vel materia seminalis, præsertim masculorum.

GENU est femoris & tibiæ dearticulatio & artificiosissima connexio, in qua sinus est quidam prominens, alterius caput excipiens, quod anteriori parte, quo firmitus fieret, *rotula* sive *patella* munivit natura. Germ. das Knie.

GEROCOMIA, est pars Hygiæinæ, ad senum vivendi rationem pertinens. Ex γέρων senex, & κομίσω curam gero.

GESTATIO Medicis notat mansionem concepti fœtus in utero usque ad legitimum exclusionis tempus.

GILLA Chymicis denotat $\ominus \oplus$ vomitorium.

GINGIPEDIUM, idem quod *scorbutus*.

GINGIVA, græcis γλῶσσιν & ἐνσχυον est caro dura & spuria, dentes instar valli cingens & in edentulis non nihil etiam ad ciborum contritionem faciens; quâ vel exesa, relaxata, vel nimis exsiccata, dentes vacillant vel excidunt. Germ. das Zahnfleisch.

GINGLYMUS, est conjunctio ossium, qua unius ossis caput, in sinum alterius reconditur vicissimque hujus caput in illius cavitationem excipitur. A γυγλυνμασμαι per ginglymum jungo.

GLACIALIS HUMOR, vide *Humores oculi*.

GLANDULA est substantia sui generis alba seu grisea & friabilis. Estque secundum *Warthonum* duplex, *adventitia*, ut struma, scrophula, Bronchocele &c. vel *perpetua* & *naturalis* ut thymus, pancreas, conarium &c. Perpetua iterum, duplex est, *conglobata*, quæ humorem sequestratum per vasa lymphatica ad cor iterum ablegat, ut glandula pituitaria pinealis, mesenterii, ingvinales &c. & *conglomerata*, quæ succum secretum per proprios ductus in cavitates notabiles deponit, ut *pancreas*, *glandulae mammae*, *salivales* &c.

GLAN-

GLANDULA GUIDONIS, est tumor glandi similis, mollis, solus, mobilis, sine radicibus, & à circumjunctis partibus, separatus; maximè in emunctoriis & juncturis proveniens. *Avicenna* glandula videtur esse Ganglion.

GLANDULA PINEALIS, vide *Conarium*.

GLANDULA PITUITARIA est corpusculum in sella equina confitum, in plerisque brutis, non item in homine, reti mirabili investitum; superius ab infundibulo nec non ex retemirabili humorem serosum suscipit quem in venas jugulares vel vasa lymphica amandat.

GLANDULOSUM CORPUS, idem quod *Prostata*.

GLANDULOSA TUNICA est quinta tunica gulæ, ventriculi & intestinorum superficiem internam investiens, ex glandulis minutissimis plurimis composita, quæ humorem lymphaticum separant & in primas vias effundunt. Describitur latius à *Willis*. Pharm. Rat. p. I. Sat. I.

GLANS, idem quod *Balanus* & *Suppositorium*.

GLAUCOMA, est oculi vitium, sive transmutatio crystallini humoris in glaucum. A γλαυκός cæsius.

GLAUCOSIS, idem quod *Glaucoma*.

GLENE, idem quod pupilla. Item cavitas ossis, quæ aliud os in sinum suum recipit.

GLENOIDES sunt duæ cavitates, in inferiore parte vertebræ primæ colli. Ex γλήνη pupilla, & ἔδος forma.

GLISCHROS γλιχρός viscosus, glutinosus, dicitur potissimum de succo nutritio corporis nostri, seu fero.

GLOBULUS NASI, est nasi inferior pars Cartilaginea & mobilis.

GLOSSOCOMIUM, est instrumentum Chirurgicum, fractis membris accommodatum, à figura arculæ mercatorum dictum, quod olim à tergo gerebatur. Ex γλῶσσα vinculi genus, & κομίζω curam gero, porto.

GLOT.

GURGULIO, idem quod *Cion*.

GUSTUS est sensus, quo beneficio papillarum nervearum in lingua, & nervo linguæ & palato, inferto, sapores percipiuntur.

GUTTA ROSACEA est rubedo maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus malæ, nasus & facies defædatur, ac si guttis roseis conspersa esset. Sumunt ista tubercula interdum incrementum, unde facies inæqualis & horrida evadit, & nasus valde augetur. Germ. *Finnen / der Kupfferhandel im Gesicht.*

GUTTURIS OS, idem quod *Hyoïdes os*.

GYMNASTICA, idem quod *Euectica*. A *γυμνάζω* exerceo.

GYNÆCIA, Græcis *γυναικεῖα*, sunt in genere affectus mulierum; sed strictius apud *Hippotem* pro mensibus sumitur. A *γυναικίζω* fæminam ago.

GYNÆCOMASTUM est mammarum p. n. auctio. Ex *γυνή* mulier & *μαστός* mamma, à *μαστίνω* quæro, quia infantes lactis gratia mammæ quærunt.

GYNÆCOMYSTAX, est Barbula pilosa in superiore pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamento uteri & testiculorum iudicium ferunt. Ex *γύναιξ* fæmina & *μύσταξ* barba.

H.

HABITUS idem quod *Hexis*.

HÆMA *αἷμα* vid. sanguis.

HÆMALOPS *αἱμάλωψ* est cruenta suffusio in oculis ex plaga, ictu &c. orta. Dicitur alias *αἷμα ἐν ὀπὶ* sanguis in oculo.

HÆMATOSIS, five sangvificatio est chyli albicantis in sanguinem ceu liquorem rubicundum transmutatio, quæ maximè à fermentatione dissolutione & unione particularum sc. spirituum, sulphuris, & salis dependet; præsertim ab inspiratione nitri aërei, à quo in pulmonibus cruor sulphureus effervesceat & accenditur. Sangvificatio fit in omnibus partibus cor-

corporis, in peculiari parte, ut corde, hepate vel lie-
ne. Ab *αιματωσ* sangvifico.

HÆMODIA, est dolorifica dentium sensatio, quæ
oritur quando particulæ acidæ vel austeræ dentium
porulos penetrant, unde nervi dentibus inserti velli-
cantur, corrugantur & dolore afficiuntur. Ex *αιμα*
sangvis; antiqui enim sangvinem in causa esse affir-
mabant; Ex *οδς* dens. Vulgo *dentium fapor*.

HÆMOPHOBUS est, qui sangvinis missionem timet.
Ex *αιμα* sangvis, & *φοβς* timeo.

HÆMOPTYSIS, est sangvinis per sputa è pulmoni-
bus rejectio, quæ fit exudatione ex laryngis glandu-
lis, quibus tunica intus vestitur; cum nempe arteri-
arum oscula relaxata fuerint: vel ex ruptis magnis
vasis: vel ex ipsis vesiculis pulmonariis. Ex *αιμα*
sangvis, & *πνυω* spuo. Germ. *das Blutspenen*.

HÆMORRHAGIA, est p. n. sangvinis per nares, os,
aut oculos, uterum &c. fluxus. Ex *αιμα* sangvis, &
ρηνυμι rumpo. Germ. *das Bluten*.

HÆMORRHOIS, est ramus venæ portæ, ad intesti-
num rectum & anum porrectus. Ex *αιμα* sangvis, &
ρς fluo. Quia verò nonnunquam sangvinis fluxio-
nes ex ano contingunt, quæ communiter his venis
referatis adscribuntur, hinc fit, ut hæ dictæ fluxio-
nes *hemorrhoidum fluentium* nomine veniant. E con-
trario verò, quando non tam fluxus sangvinis quam
tubercula, unum, vel plura, in ano conspiciuntur,
cum rubore & dolore, præprimis inter egerendum
scybala, id *hemorrhoides cacas* appellant. Germ. *die*
gülden Uder.

HÆREDITARIUS MORBUS est morbus connatus,
seu qui ex parentibus unâ cum generationis princi-
piis in liberos traducitur. Tales sunt phthisis, ar-
thritis, calculus &c.

HALO, est area rubra utrique papillæ in mammis
circumfusa. *Halos* quoque dicitur gr. *αλως*.

A" M A cum medicamenti dosi unica vice propina-
tur.

HAMULUS est instrumentum anatomicum & chirurgicum, quo aliquid apprehenditur aut elevatur.

HARMONIA est osium per simplicem lineam conjunctio, ut in osibus nasi, & palati conspiciere licet. Ab ἁρμονία congruo, adapto.

HAUSTUS sive *potio* est liquida medicamenti interni forma, in unicam dosin, ex variorum cum idoneo liquore, decoctione, infusione, aut dissolutione, ad purgandum, alterandum, vel sudandum &c. composita.

HECTICA est febris continua, lenta cum calore occulto & vix sensibili nisi quod aliquot horas à pastu intendatur, macie totius corporis &c. Oritur à dyscrasia sanguinis acido acri & lymphæ viscositate nimia. Sequitur utpl. corruptiones & ulcera viscerum interiorum, aliquando tamen etiam chylicationem læsam. Ab ἥξις habitus, quia in habitu corporis adeo fixa est, ut omnes partes tententur & emacientur. Germ. Abzehrend/ Schwindstichtig Fieber.

HEDYSMA, est illud, quod suavem gratumque medicamenti odorem conciliat. Ab ἡδύς suavis, jucundus.

HEGEMONICÆ, sunt actiones principales in corpore humano, ut sunt actiones animales & vitales. Ab ἡγεμονία imperium habeo.

HELCOS ἑλκος ulcerus, denotat solutionem continui in partibus carnosiss & mollibus factam. Germ. ein Geschwür.

HEELCOSIS ἑλκωσις, ἑλκωμα exulceratio.

HEL CYSTER est uncus ferreus foetui extrahendo, dicatus.

HEL CYDRIA, sunt ulcuscula quædam parva, densa & rubra in capitis cute apparentia papillis mammillarum similia, à quibus ichor defluit. Ab ἑλκός ulcero.

HELCTICA vide *Attrahentia*.

HELIOSIS est insolatio sive apricatio. Ab ἥλιος sol.

HELIX,

HELIX, est exterior auris crepido sic ob tortuosum flexum nuncupata. Interior *scapha* dicitur. ἑλὶξ *Ruso* κοχλία *Poll.* At *Scapha* ἀνοήλιξ *Ruso*, σκάφη *Polluci.* Ab εἰλέω in volvo.

HELLEBORISMUS est purgatio facta per helleborem.

HELMINTHES, vid. Vermes, Lumbrici.

HELODES est febris sudatoria, qua ægri nimio sudore perfunduntur, nec tamen inde levamen percipiunt.

HELOS, sive clavus pedis, est tuberculum rotundum, album, callosum, clavorum caput referens, & pedis cuti præduræ radicibus infixum. Ab ἑλός clavum figo. *Græcis* ἥλος *Latinis*, clavus. *Germ.* ein Hühner-Elster-Nage / Reichdorn.

HELOSIS, est inversio palpebræ reflexa. Ab εἰλύω evertō.

HEMERALOPIA sive acies nocturna, est vitium visus eorum, qui noctu melius quam interdiu vident. Ex ἡμέρας dies, & ὤψ oculus. *Germ.* Nacht-Augen.

HEMICRANIA, est capitis dolor, alterutram cerebri partem obsidens. Ex ἡμι femis, & κρόνιον calvaria.

HEMINA ITALICA est dimidius sextarius Atticus, & pendet uncias mensurales novem: tantundem pendet Cotyla Attica, Cotyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim unciae.

HEMIPAGIA, idem quod *Hemicrania*.

HEMIPLEGIA, est paralyxis unius lateris infra caput, proveniens ab obstructione in alterutra medullæ spinalis parte; unde nullus spirituum animalium fluxioni aditus patescit. Ex ἡμι & πλῆρω percutio.

HEMIPLEXIA, idem quod *Hemiplegia*.

HEMITRITÆUS est morbus, quem semitertianam quamvis barbarè, vocant. Hæc an peculiarem febrium speciem constituat, autores inter se certant. Veteres affirmant, inprimis *Spigelius*, qui integrum de ea librum conscripsit recentiores verò omnes recte negant,

negant, & ad febres continuas, & sæpius malignas, referunt.

HEPAR, jecur est organum five viscus, in imo ventre, sub diaphragmatis latere dextro situm, ejus crassities & magnitudo in homine insignis est; membrana cingitur tenui, à peritoneo orta; Connectitur per tria ligamenta valida; 1. abdomini per venam umbilicalem; 2. superius diaphragmati, per ligamentum latum membranofum & tenue, à parte dextra. 3. superius etiam diaphragmati, à sinistra per ligamentum teres & validissimum; Dividitur in partem finam, cui vesicula fellis, & ductus hepaticus adhærescit. Color ejus rubicundus est. Hepatis substantiam ex plurimis membranis & acinis five glandulis, constare Malgiphius demonstravit & ex frequentibus experimentis compertum satis est. In eo sanguis linearis per venam portæ vectus cum arterioso per arteriam cæliacam suppeditato, aliquo modo effervesceat, & quodammodo dissolvitur, unde ejus particulæ salinæ & sulphuræ, quæ bilem constituunt, ab acinis glandulosis segregantur, & per ductum hepaticum & vesiculam felleam ad intestinum duodenum amandantur. Credebant enim antiqui in eo sanguinem elaborari & confici, cum tamen sanguinis recrementa biliosa ibi separentur. Germ. Die Leber.

HEPAR $\ddagger$ ii vocatur crocus metallorum.

HEPAR UTERINUM vid. placenta uterina.

HEPATICA VENA, idem quod *Basilica*.

HEPATICUS MORBUS est dejectio sanguinis aquosi & acris, loturæ carnis similis, qua succus nervosus, vel sanguis aquosus, non rite coctus sed acris, secundum ferofiores partes in intestina turbatur. Item quando sanguis niger, splendens & diutius assatus in intestina propellitur, sic appellatur, quia sangvificationem in hepate fieri putabant.

HEPATITIS nonnullis idem est quod *hepaticus morbus*; aliis vero notat inflammationem hepatis.

HEPI-

HEPIALA, idem quod *Epiala*.

HERCULEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

HERMAPHRODITUS, est homo utriusque sexus, id est, vir & fœmina simul. Verum mulieribus instrumentis duntaxat utuntur, rarissimè viri sunt; conformatio istæc & abusus inde contingit, quod plus justo clitoris propendeat. Ex Ἑρμῆς *Mercurius*, & Ἀφροδίτη *Venus*. Germ. ein Zwitter.

HERMETICA MEDICINA, est quæ morborum causas ad sal, Sulphur & Mercurium refert, & generosissima remedia, non modo ex vegetabilibus & animalibus, verum etiam è mineralibus præparat.

HERNIA *Ramex*: Græcis κῆλη propriè est intestinorum, omenti &c. in inguina per processus peritonæi dilatatos, prolapsus: item quando umbilicus protuberat. Impropriè ita vocatur uteri prolapsus; Bronchocele; varices vasorum spermaticorum, item distensiones à flatibus, humoribus aquosis, vel tumoribus p. n. &c. Germ. ein Bruch.

HERPES, sive inflammatio serpiginosa, zona Scribonio, *serpens* Lucretio, ἕρπης Dioscoridi, ἑρπηδών Nicandro, ζωστήρ Plinio, ἑρπυστικὸν ἕλκος Polluci: quæ duplex est, *miliaris* seu *pustularis*, Græcis Κέγχελιας, Germ. *Haarwurm* / quæ cum prurigine, cutim solummodo occupat; Altera, *excedens*, sive ἕρπης ἐσθιόμενος quæ non tantum cutim, sed & musculos subiectos obsidet. Causa est quando glandulæ cutaneæ nimis ubertim particulis salis suffunduntur, quæ ab aliis viscidis continentur, ne effluant, pruritum & ulcusculâ miliaria excitant, quæ aliquando, si materia peccans abundaverit, crustam excitant & subiectas partes exedunt. Ab ἕρπω serpo, quia continuo serpit.

HETEROCRANIA, est dolor alterutram capitis partem obsidens. Ab ἑτερον alterum, & κεφαλήν calva.

HETEROGENEUM, est quando improporcionatum quid sanguini & spiritibus ut in febribus, vertigine,

motibus explosivis, & apoplexia, accrescit. Ex ἕτερον alterum, & γένος sexus, genus.

HETERORHYTHMUS, est actus alterius naturae quam anni ferunt: Ex. gr. si juvenis senilem, & senex juvenilem aetatem degunt: Illa differentia etiam de pulsibus dicitur, cum in morbis diversus modulus pulsandi tenetur. Ab ἕτερος alter, & ῥυθμός modulus.

HEXIS, est habitus seu habitudo corporis. Ab ἔχει habeo.

HIDROA, sunt pustulae circa partes genitales. A sudore acri ortae. Ab ἰδέω sudor.

HIDROCRITICA, sunt judicia critica, quae à sudore desumuntur. Ab ἰδέω sudor, & κρίνω judico.

HIDRONOSUS, est Febris, in qua plurimus sudor p.n. prodit, quae ab *Anglia* sudor Anglicus nominatur. Ex ἰδέω sudor, & νόσος morbus.

HIDROS idem quod sudor. Ab ἰδέω sudo.

HIDROTICA sunt remedia, quae fermentando & attenuando penitiores sanguinis poros penetrant, incidunt, attenuant, rarefaciunt, & aucta circulatione sanguinis tam serum quam eidem inhaerentia ad peripheriam corporis propellunt; ubi illa in sensibilem sudoris liquorem condensata, erumpunt. Ab ἰδέω sudor. Germ. Schweiß Mittel.

HIERA PICRA est electuarium ex aloe, ligno aloës radicibus asari, spica, indica, croco, mastiche & melle paratum. Ex ἱερά sancta, propropter vires laudabiles, & πικρά amara.

HIEROGLYPHICAE notae, sunt plicae, rugaeque in manibus, ex quibus vana curiositas multum praedicere conatur. Ex ἱερόν sanctum, & γλύφω sculpo.

HIPPOCRATIS MANICA vid. manica Hippocratis.

HIPPUS, est oculorum affectus, in quo oculi tremuli continuo agitantur & subinde nictant, ut in equitatione fit. Ab ἵππος equus.

HIRCU, *Hirci* vel *Hirqui*, oculorum, anguli, καὶ ἵνα quo-

quorum qui ad nasum sunt, ῥινοῦς & πηγῶν dicuntur, quod inde lachrymae manant: at qui ad tempora, πτερωπῶν Poll. Nicandr. Germ. *Flugen; Winkel* vide *Cantbus*.

HIRCUS quid sit, notum. Medicis significat aliquando intumescentiam testium tempore pubertatis in adolescentibus cum mutatione vocis in gravio-rem; Unde *hircire*. Deinde *bircus alarum* notat foetorem sub alis incubantem. Tandem hirci nomine designatur etiam eminentia aurium, quae tempora spectat.

HIRQUUS, idem quod *Cathus*.

HOLIPPÆ, sunt placentulae ex infusione medicinali farinaque triticeâ, addito insuper saccharo, subactae.

HOMÆOMERES, vide *similares partes*. Ex ὁμοιοῦς simile, & μέρος pars.

HOMOGENEÆ PARTICULÆ sunt, quae purae, integrae & immixtae sibi quae per omnia similes sunt. Ex ὁμοῦν simile, & γένος genus.

HOMOPLATA, *scapula, spatula, scoptula aperta* Celso. Gr. πλάται, ὁμοπλάται: ἐπινώλιοι, sive os, quod humeri latitudinem constituit triangulare, latum, & tenue praesertim in medio, sed in processibus crassum, utrimque unum, incumbens superioribus costis parte postica instar scuti; processus sunt tres *Acromium*, sive humeri mucro; *Coracoides* sive *Anchoralis*; & ἀνχὴ sive *Cervix*. Usus est ad costarum robur; ad humeri & clavium articulationem, & ad musculorum inplantationem. Ab ὤμῳ humerus, & πλατὺς latus. Germ. *das Schulter-Blat*.

HOMOTONA est febris continua, aequali dramatica suos actus, scenasque peragens. Ex ὁμοῦν aequale, & τένω teneo.

HOPLOMOCHLION, est instrumentum Chirurgicum toti corpori humano applicandum, describitur ab Aquapendente in op. Chirurg.

HORA, est Hippocrati determinatum anni tempus; quod liquet ex Aph. I. sect. 3. αἰματαβολαὶ τῶν αἰσίων μάλιστα πικρὰσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ἄρῃσιν: &c. id est mutationes temporum pariunt morbos ipsis anni temporibus &c. unde ὥρῃ annus, & ὥρῃως tempestivus.

HORÆI fructus sunt, qui mensibus æstivis, maturescunt & facile corrumpuntur, ut poma pyra, pruna &c. Ab ὥρῃ tempus.

HORARIUS idem quod Horæus.

HORDEATUM est medicamentum liquidum internum, ex hordeo ad crepaturam cocto & ruso, liquoribus convenientibus affusis & colatis, præparatum quibus amygdalæ, sem. papaveris albi, sem. quatuor frig. maj. &c. non raro accedunt.

HORDEOLUM, idem quod *Crithe*.

HORRIFICA febris, vide *Phricodes*.

HORROR, est cutis per totius corporis ambitum vibratio, & concussio, cui refrigeratio supervenit ab irritatione nervosi generis varia oriunda. Gr. φρίκη & φρίκισις Diosc. Germ. das Zittern / Beben.

HUMECTANTIA sunt, quæ particulas suas humidas corporis nostri poris possunt insinuare.

HUMIDUM *primogeneum*, recte dicitur sanguis, qui prius ante omnia in generatione conspicitur.

HUMORES in corpore humano & animalium perfectiorum dicuntur partes fluidæ in specie liquidæ, quæ intra solidorum terminos continentur: ob id ab Hippocr. *Contentæ* dictæ. In genere distingui possunt in universales & particulares. Illi sunt sanguis & serum, hi v. humores in oculo, bilis, saliva, succus pancreaticus &c.

HUMORES in *sanguine* à veteribus constituuntur quatuor, nempe biliosus, pituitosus, melancholicus & sanguineus propriè dictus, idque secundum quatuor elementa peripatetica. Verum illa opinio, inventa circulatione sanguinis prorsus concidit. Præter nat. tamen

tamen vitio ipsius sanguinis à crassi debita desciscen-
tis, inveniuntur, sed sanguinis partem integram non
constituunt; sanguis enim est humor unicus; secus si
esset, tartarus in vino, & sæx in cerevisia, forent par-
tes vinum & cerevisiam constituentes. In sanguine
venis emissio duæ duntaxat diversæ corporum speci-
es, ad oculum comparent; massa nimirum coagula-
ta, particulis maxime rubicundis constans, quæ in su-
perficie, ubi aër eam attingit, rubore florido suffusa
est, inferiori verò parte, ubi aër excluditur, nigrescit
hæc in fero suo expresso natat. Si quis verò ulterius
procedere velit & sanguinem destillet ac arte chymi-
ca cum *Willisio* dissolvat, quinque corpora tantum
pura inveniet, Spiritum nempe, sulphur sive oleum,
aquam, salem & terram.

HUMORES OCULARES sunt tres: 1. *Aqueus* qui intra
corneam & uveam tunicam continetur; 2. *Crystalli-
nus*, sive *Glacialis* humor, is in tunica uvea contine-
tur & cæteros crassitie superat. 3. *Vitreus* reliquis du-
obus copiosior, posteriorem oculi cavitatem occupa-
t.

HUMORES in SECUNDINIS tres sunt in iis anima-
libus, quæ vesicâ donantur. In principio dum ovum
è testibus ad uterum delabitur, humores in uteri fun-
do in hunc finem existentes primo in Chorion, de-
inde in Amnium transfudant: in processu verò, quan-
do foetus efformatur & umbilicalia vasa ad Amnium
& Chorion protenduntur, vero simile est nutritium
humorem per oscula venarum exceptum, ad foetum
deferri, & inde per arterias partem aliquam demitti in
Amnium, tanquam in foetus thesaurum; ita ut dicto
tempore Amnii membranæ liquor duplici hâc ratio-
ne augeatur. Appropinquante denique partus tem-
pore, videtur modus ille transfudationis aboleri; &
quod alter tantum locum habere possit, nisi (ut *War-
thonus* scribit) nutritius humor à placenta per funi-
culum descendat, & per exiguas papillulas inde in A-

mnii cavitatem transeat. Eorum usus est foetum per os nutrire. Tertius humor est urina foetus, quæ ex vesica per urachum, in membranam urinariam influit.

HYALOIDES, est humor oculi vitreus, intra tunicam retinam & uveam contentus. Ex ὑαλος vitrum, & εἶδος forma.

HYBOMA est omnium vertebrarum incurvatio. Ab ὑβάζω incurvo.

HYDARTHROS, idem quod *Meliceris*.

HYDATIDES, sunt vesiculæ aquosæ p. n. In *Hepate, liene, aut quodam alio viscere*: hydropicis familiares. Item circa palpebris pingvedinis incrementum p. n. ὕδωρ aqua. G. Wasser-Bläslein.

HYDATOIDES, est humor oculi aqueus, qui intrat unicam corneam & uveam comprehendit. Ab ὕδωρ aqua, & εἶδος forma.

HYDEROS, idem quod *Hydrops*.

HYDRAGIA, vide *venas lymphaticas*. Ex ὕδωρ aqua, & ἀγωγὴ ductus.

HYDRAGOGA, sunt medicamenta, quæ fermentando & præcipitando, aquosos humores expurgant. Ex ὕδωρ aqua, & ἄγω ducō.

HYDRELÆUM, est mixtura ex aqua & oleo. Ex ὕδωρ aqua, & ἔλαιον oleum.

HYDRENTEROCELE, est intestinorum una cum aqua in scrotum prolapsus. Ex ὕδωρ aqua, ἑντερον intestinum, & κήλη tumor.

HYDROA sunt quædam tubercula lata & humida, pruriginosa granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ cutim ἐλκώδως exasperant; sunt hæc, quoties natura conatur per cutim depellere sudorem; sed à cutis densitate impeditur, adeo ut materia ibi retenta, & tenuiori parte per vasa lymphica reiecta vel evaporatâ, cutis in tumorem elevetur. Affectus hic familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur.

ventur & exercentur, in collo scapulis, pectore, brachiis & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum acidens. Latinis sudamina Græcis *ὀνιζμοί*. Ab ὕδωρ aqua, vel ἰδρῶν sudo.

HYDROCELE, est scroti tumor p. n. ex humore aquoso excitatus. Ab ὕδωρ aqua, & κήλη tumor.

HYDROCEPHALUM, est capitis ex humore aquoso p. n. intumescencia, unde cranii futuræ ab invicem disfilire coguntur; oritur aliquando ex ruptione vasorum lymphaticorum. Ab ὕδωρ aqua, & κεφαλή caput.

HYDROMEL est mulsam, sive decoctio ex aqua & melle. Ab ὕδωρ aqua, & μέλι mel. Germ. *Heet / Honig-Basser.*

HYDROMPHALUM, est protuberantia umbilici, ex humoribus aquosis in abdomine p. n. contentis. Ex ὕδωρ aqua, & ὀμφαλός umbilicus.

HYDROPHOBIA, est affectus, maxime convulsivus, cum furorè, liquidorum & splendorum fuga, aliquando cum delirio, febris, aliisque symptomatis, summo cum vitæ discrimine invadens, ortus & propagatus ex morfu canis rabidi, eique analogo contagio. Ex ὕδωρ aqua, & φοβέω timeo.

HYDROPICA, sunt medicamenta hydropicis humores aquosos educentia.

HYDROPS est aquosi humoris in habitu corporis vel in quadam cavitate alia stagnatio estque *generalis* ut anasarca & Ascites, quibus malè adjungunt Tympanitem; *particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops pectoris manus, pedis &c. de quibus specialiter suo loco. Ex ὕδωρ aqua, & ὀπτομαι video. Germ. *Die Wassersucht.*

HYDROPS ad MATULAM, idem quod *Diabetes.*

HYDROSACCHARUM est syrupus ex aqua & saccharo coctus. Ex ὕδωρ aqua, & σάκχαρ saccharum.

HYGIEIA est sanitas, quæ constat ex bona temperie & apta conformatione. *Sanitas* est dispositio par-

tium

tium humani corporis, actionibus recte perficiendis apta. *Signa* sanitatis sunt tria, actiones debitæ, qualitates convenientes, excreta & retenta bene respondentia. Ab ὑγιαίνει bene valeo.

HYGIEINE, est pars Medicinæ, quæ sanitatem conservandi modum tradit. Estque *Diatetica* vel *Prophylactica*. Ab aliquibus in tres partes divisa fuit, in ὑποφυλακτικὴν, morbos futuros & imminentes advertentem: σωτηρητικὴν quæ præsentem sanitatem tuetur: & ἀναλεπτικὴν à quâ valetudinarii reficiuntur. Ab ὑγιαίνει bene valeo.

HYGROCIRSOCELE, est ramex varicosus, quem alia humiditates p. n. comitantur. Ex ὑγρὸς humidus, κίρσις varix, & κήλη tumor.

HYGROPHOBIA vid. *Hydrophobia*.

HYMEN propriè membrana est: Sumitur etiam pro membrana virginea, tanquam virginitatis tota, quam in sinu muliebri, ante vaginæ ingressum collocant. Hæc an detur, videant Anotomici. Ab ὑμεναϊόω matrimonio jungo.

HYOIDES, est os ad basin linguæ consistens à figura γ vel Λ appellatum & εἶδος forma.

HYOTHYROIDES sunt muscoli duo laryngis, ab osse hyoidis in cartilaginem scultiformem deducti, rimulæque astrictioni destinati, ex littera γ, γύρεος scutum, & εἶδος.

HYPENEMIOS subventaneum, de quo infra.

HYPERGATHARSIS, est superpurgatio, sive purgatio modum excedens. Ab ὑπὲρ supra modum & καθάρω purgo. Germ. gar zu starckes Purgiren.

HYPERCRISIS, est excretio critica supra modum facta. Ex ὑπὲρ super, & κείνω secerno.

HYPEREPHIDROSIS, est nimia p. n. sudatio. Ex ὑπὲρ super, & ἐφιδρῶ infudo.

HYPEROON, sunt duo foramina in superiore palati parte, quæ pituitosos humores, à processibus mammilla-

millaribus excipiunt, & facta excretionem per os rejiciunt. Ex ὑπὲρ super, & ἄνω pars superior.

HYPERSARCOSIS, est excrescentia carnosae in quavis parte. Ex ὑπὲρ super, & σὰρξ caro.

HYPNOBATES i. e. somnambulo.

HYPNOTICA sunt medicamenta quae spiritus figendo, poros cerebri claudendo & angustando, soporem inducunt. Ab ὑπνός somnus, Germ. Schlafmittel.

HYPOCHONDRIACA AFFECTIO, vide *Hypochondriacus affectus*.

HYPOCHONDRIACUM five *subcartilagineum*, est superior pars abdominis, sub cartilaginibus thoracis. Ex ὑπὸ sub & χόνδρος cartilago. Germ. das Weiche in den Seiten.

HYPOCHONDRIACUS AFFECTUS, est passio merè convulsiva & flatuosa, ab humoribus acerbis, acidis & pungentibus, in ventriculo, intestinis, adjacentibusque visceribus, ut liene, pancreate p. n. existentibus nervosas, membraneasque partes affligentibus, orta. Ex ὑπὸ sub, & χόνδρος cartilago. Germ. vocant Milch-Beschwerung.

HYPOCHYMA est suffusio, five depravata visio, qua culices, araneorum telæ, nubeculae, vel alia similia, ante oculos volitare videntur; ejus causa consistit aliquando ex humoribus turbidis, vel nonnunquam in nervo optico, cujus quidam potuli à materia impacta obstructi sunt, ab ὑποχέω suffundo.

HYPOCHYSIS, idem quod *Hypochyma*.

HYPOGASTRIUM est exterior abdominis pars inter umbilicum & pubem. Ex ὑπὸ sub, & γαστήρ venter.

HYPOGLOSSIS five *Ranula*, est inflammatio vel abscessus sub lingua. Item medicamentum laryngis asperitatem demens. Ex ὑπὸ sub, & γλῶσσα lingua.

HYPOPHALUM, est diæta vulgaris inter exquisitam & simplicem media. Ex ὑπὸ sub, & φαῦλον vile, humile.

HYPOT-

HYPOPHORÆ, sunt profunda & fistulosa ulcera, in ulceribus aut sinubus dehiscentia. Ab ὑποφώρα laboro, decido. Germ. *Fistulose Schâden*.

HYPOPHYSIS, idem quod *Hypochyma*.

HYPOPHYHALMION ὑποφθαλμιον vocatur pars oculis subjacens, quæ in hydropicis & cachecticis intumescere solet. Deinde notat sæpe idem quod ὑπόπιον. Ex ὑπό sub, & ὀφθαλμός oculus.

HYPOPYON est puris, sub oculi tunicæ cornea, collectio: ὑποφθαλμία *Ruso*. Ex ὑπό sub, & πύον pus.

HYPOSARCA, idem quod *Anasarca*.

HYPOSARCIDIUM, idem quod *Anasarca*.

HYPOSPHAGMA, est sanguinis suffusio ab ictu in oculum. Ex ὑπό sub, & σφάζω sanguinem effundo. Germ. *ein blau Bluge*.

HYPOSTASIS urinæ, est illud crassum generale contentum, quod in urina versus fundum descendit, in eaque subsidet. Ab ὑψίστημι subsideo.

HYPOTHENAR, est spatium à digito, qui ἀρχανός si-
ve index vocatur, usque ad digitum minimum. Ex ὑπό sub, & ἔναρ vola.

HYPOTHESIS, est rei suppositio. Ab ὑποτίθημι suppono.

HYPOZOMA, est membrana intersepiens, ut Mediastinum in thorace. Ab ὑποζώννυμι succingo.

HYPSILOIDES, vide *Hyoïdes*.

HYSTERA ὑστέρα & ὑστέρη uterus vid. infra.

HYSTEALGIA est uteri dolor, ab inflammatione vel aliunde excitatus. Ab ὑστέρα uterus, & ἀλγία dolco. Germ. *Mutter-Weh*.

HYSTERICA PASSIO, est affectus convulsivus nervorum patis vagi & intercostalis in abdomine, à punctione, irritatione, aut spirituum explosione: hoc malum non semper ab utero, ut vulgo creditur, dependet; Hunc morbum non semel in viris conspeximus, quoniam lien pancreas, aliaque viscera adjacentia,
non

non raro in causa sunt. Ab *ὕστερ* uterus. Germ. Das Aufsteigen der Mutter.

HYSTERICUS Uterinus, ad uterum spectans.

HYSTERIC, sunt medicamenta, uteri morbis adversa. Ab *ὕστερ* uterus.

HYSTEROTOMOTOCIA, sive *Sectio Casaria*, est foetus ex utero excisio: quæ hoc modo peragitur; sub umbilico ad latera lineæ albæ sectio semilunaris instituitur, cavitate sua lineam albam respiciens: deinde secundum fibrarum ductum, post sectionem extracto fœtu, uteri vulnus à seipso contrahitur, ita, ut sanguis vix majori copia, quam in naturali partu, effluat. Verum si mater mortua fuerit, locum tibi aptissimum eligito. Ab *ὕστερ* uterus *τέμνω* secō, & *παῖον* pario.

HYSTEROTOMIA, est sectio uteri anatomica. Ex *ὕστερ* uterus, & *τέμνω* secō.

I.

IANITOR, idem quod *Pylorus*.

ICHOR olim vocabatur serum sanguinis in statu naturali. Deinde appellatur hoc nomine serum vitiosum, vel quantitate vel qualitate peccans, hinc *ichor acris*. In specie vero ichor vocatur humor sulphureus & aquosus, ex ulceribus manans. Specialissime verò ita dicitur liquor ille, qui ex vulneribus articulorum & nervosarum partium cum dolore atque gravissimis symptomatibus aliis exstillat. Germ. Das Gliedwasser.

ICHOROIDES, est humiditas saniem referens. Ex *ἰχὼρ* sanies, & *εἶδος* forma.

ICTERUS, est cutis in flavedinem mutatio, ab obstructione ductus choledochi, vel glandularum hepaticarum, jecoris debilitate, obstructione, scirrho, aut quia bilis in majori copia gignitur, quam excernitur, unde in sanguine retinetur, *ἀπὸ τῆς ἰκτέρος*, id est *verra*, quæ est ex genere mustelarum, quo venatores

tutun-

utuntur, cujus oculi ejusmodi colore tincti cernuntur. Sive ab Ictero, ave ejus coloris, quam latini Galbulum vocant, quæ si spectetur (inquit *Plinius*, lib. XXX. cap. XI.) sanari id malum, tradunt, & avem mori. Latinis *Regius morbus* nominatur, hinc:

Regius est vero signatus nomine morbus,

Molliter hic quoniam celsa curandus in aula.

Malim ego ab auro, metallorum rege, denominationem statuere, sicut & aurigo, ab auri colore, nominatur, & fellis suffusio. *Celsa* ita dictus, quod in aulis regum molliter curetur (ut *Sammonius* ait) ludis, lasciviaque, per quæ mens exhilaretur. *Arcuatus morbus Celsa*, à co ore arcus cælestis æmulo. Germ. Die Gelbe Sucht.

IDEA denotat naturam & essentiam rei e. g. morbi. Ab ἰδέω video. *Helmontio* verò & *Marc. Marci* modo speciem rei seu notionem à mente conceptam notat, modo verò nescio quam formam in subjecto aliquo latitantem, quæ forsan idem est cum Aristotelicorum forma substantiali, utrumque tamen merum figmentum est rebus naturalibus omnino non conveniens.

IDEALIS MORBUS iisdem Autoribus est, qui pro causa ideas peregrinas agnoscit, quæ archeum turbant ejusque operationes lædunt. Sed hæc pariter somnia sunt.

IDIOPATHIA est passio primaria alicujus membri, quæ ab alio membro non dependet, nec originem ducit. Ab ἰδίος proprius, & πάθος affectus.

IDIOSYNCRASIA, est propria cuivis corpori temperies. Dicitur potissimum de quibusdam affectionibus peculiaribus, quorum causa in spiritibus latet, e. g. quod alius feles ferre, alius caseum comedere, pilulas deglutire &c. non possit. Ex ἰδίος proprius, σύν cum, & κράσιs temperamentum.

JECTIGATIO est motus & agitatio corporis in nonnullis morbis ab inordinato spirituum animalium motu

motu & motibus convulsivis vel præsentibus vel instantibus, productus.

JECUR, idem quod *Hepar*.

JECUR UTERINUM, vide *Placenta uteri*.

JEJUNUM INTESTINUM, est secundum tenue, sic appellatur, quia frequenter vacuum est: in eo plexus glandulosi jam tum reperiuntur. Vocatur à Varrone *Hilla* Græc. *ἡστis* Germ. *der nüchterne Darm*.

IGNIS est motus particularum subtilissimarum in subjecto aliquo hærentium, qui ab alio externo concitatur, ab aëre verò continuatur. In Chemicis variè consideratur. Maxima verò agitur controversia, an Ignis sit verus analysta, corporum? qua de re vid. *Boyl. Chim. scept.* Quatuor vulgo gradus attenduntur. Primus est lectissimus, tepidus, qualis in balneo. Secundus vocatur ignis cinerum. Tertius arenæ. Quartus est summus gradus, qualis est reverberii vel fusorius.

IGNIS ACTUALIS est, qui primo contactu adurit: ut sunt ignis ipse & cauteria ferea.

IGNIS POTENTIALIS est medicamentum, quod, postquam aliquamdiu parti superimpositum fuerit, instar ignis vires suas exerit: ut ruptorium cæteraq; exedentia.

IGNIS PERSICUS, idem quod *Gangrena*: Sumitur etiam pro *Carbunculo*.

IGNIS SACER, idem quod *Erysipelas*: quidam tamen pro herpete sumunt.

IGNIS SILVESTRIS, idem quod *phlyctæna*.

IGNITIO est calcinatio per ignem facta.

ILE, est cavitas à thorace ad coxæ ossa. In animalibus omnibus, homine & ove excepto, intestina omnia *Ile* appellari annotat *Plinius*. Ab *εἰλέω* circumvolvo.

ILEUM, est intestinum tertium tenue: Oritur, ubi jejunum desinit, & finem ad cæcum assequitur.

Longitudine unam & viginti palmas æquat. Ab *εἰλέω* circumvolvo.

ILEUS, est morbus, ut plurimum intestini ilei, diciturque volvulus, cum sc. superior pars intestini in inferiorem, vel inferior in superiorem suscipitur; item si ob contractionem spasmodicam intestinum ileum sibi invicem circumvolvatur.

ILIA, partes dicuntur laterales ipsius abdominis, inter costam & pubem: *Celso* λαγῶ, κενεῶν, λαπαρῇ.

ILINGUS, vide *Scotomia*. Ab *εἰλίω* circumvolvo.

ILIUM OS, est pars ossis innominati: sic dicitur, quod intestinum ilium continet. Circumferentia ejus circularis est, pars superior latissima, connectitur osi sacro. Superior pars spina, interior costa, & exterior dorsum appellatur. Amplius est mulieribus quàm viris.

ILIACA PASSIO idem quod *Ileus morbus*.

ILIACA VASA, est bifurcatio illa truncorum descendendum arteriæ magnæ, & venæ cavæ, in abdomine intra pelvis regionem.

IMAGINATIO, idem quod *Phantasia*.

IMMERSIVA CALCINATIO est corrosio in calcem, quæ fit ope aquarum stygiarum seu liquorum corrodentium.

IMPERFECTA CRISIS, vide *Crisis*.

IMPERFORATUS vid. *Atretus*.

IMPETIGO CELSI, idem quod *Lepra Græcorum*, quatuor species proponit *Celsus*. Minimè mala est, inquit, quæ similitudine scabiem repræsentat, nam & rubet & durior est, & exulcerata est & roditur. Distat autem ea, quæ magis exulcerata est, & varis similes pustulas habet: videnturque esse in ea quasi bullulæ quædam, ex quibus interposito tempore squaminulæ resolvuntur, certioribusque hoc temporibus revertitur. Alterum genus pejus est, simile papulæ ferè, sed asperius, rubicundiusque, figuras varias habens. Squaminulæ ex summa cute descendunt, rosio major

ior est, celerius & latius procedit, certioribusque etiam, nonnunquam prior, temporibus & fit, & definit, *Rubrica* nominatur. Tertia, etiamnum deterior est, nam & crassior est & durior, & magis tumet, in summa cute finditur, & vehementius rodit. Ipsa quoque squammosa, sed nigra procedit, & latè & tardè eminus serpit, in temporibus aut oritur aut definit, neque ex toto tollitur, *nigra* cognomen est. Quartum genus est, quod curationem omnino non recipit, distans colore: nam subalbidum est, & recenti cicatrici simile, squammulasque habet pallidas: quasdam subalbidas, quasdam lenticulæ similes: quibus demptis, nonnunquam profluit sanguis. Alioqui vero humor ejus albidus est, cutis dura atque fissa est, proceditque latius. Hæc verò omnia maximè genera oriuntur in pedibus, manibus atque unguibus quoque infestant. Idem impetigo quibusdam sonat ac lichen, vide *lepra Græcorum*.

IMPETIGO *Plinii*, idem quod *lichen Græcorum*.

IMPOTENTIA vocatur sterilitas virilis, seu cujus causa in viro latitat.

IMPRÆGNATIO seu gravidatio, est ovuli foeminei per congressum cum mare foecundum foecundatio, ut novus in eo foetus delineetur.

INAPPETENTIA est, quando cibus propter fermentum in ventriculo diminutum non appetitur. Germ. *Unlust zu essen*.

INCERATIO est mistio humoris cum re sicca, per combustionem lentam ad consistentiam ceræ emollitæ. Græcis *ἐγκύρωσις*.

INCIDENTIA, idem quod *Attenuantia*.

INCINERATIO, est, qua corpora vegetabilium & animalium in cineres, igne violentiore rediguntur.

INCISORES DENTES, idem quod *primores dentes*.

INCISORII, idem quod *primores*.

INCORPORATIO, est commistio, qua statim humida cum ficcis in unum corpus per formam massæ

contemperantur, itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & *impastatio* nominari potest, in nonnullis *sub actio*. Incorporatae autem res in calore digestorio relinquuntur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

INCRASSANTIA sunt, quæ crassis ramosisque partibus prædita, & succis tenuioribus & liquidioribus permixta, partes eorum conjungendo & inter se connectendo, consistentiam crassiore & stabiliorem ipsis conciliant.

INCREMENTUM est tempus morbi secundum, quo omnia symptomata ingravescent & grado majori affigunt.

INCUBUS, vide *Ephialtes*.

INCUS est unum ex officulis in aure interna contentis. Molarem dentem refert & malleo subjacet. Habet inferne duos processus: unum brevior, osi squammoso innitens; alterum longior sustentem verticem stapedis sive ossis triangularis, quod cochleæ insistit, dum basi latiusculâ fenestræ ovali immergitur.

INDICANS nihil aliud est, quam quoddam in corpore secundum aut p. n. observatum & designatum, cujus gratia aliquid fieri dicitur, quod ei conferre debeat.

INDICANTES DIES sunt, qui crasin certis diebus futuram indicant; qui propterea indicantes & contemplabiles dicuntur: & sunt cujusque septenarii medii quaterni, ut 4, II. 17. 24:

INDICATIO est id, quod demonstrat quid in morbis sit faciendum. Estque triplex *præservatoria*, quæ sanitatem à morbis præservat. *Curativa*, quæ morbum jam inductum expellit. Et *Vitalis*, quæ vires & victus rationem respicit. Scopi à quibus indicationes sumuntur, trito hoc disticho comprehenduntur solent:

Ars, Ætas, Regio, Complexio, Virtus.

Mos & Symptoma, Repletio, tempus & Usus.

INDICATUM est illud ipsum juvans, sive id quod indicanti congruit, aut consequens agendum, sanitatis restaurandæ gratia.

INDICES DIES, vide *Critici dies*.

INDURANTIA, vide *Sclerotica*.

INDUSIUM, idem quod *Amnios*.

INEDIA, est abstinencia à cibis, sic ut minus solito comedamus.

INEIMUS VENTER, vide *abdomen*.

INELAMMATIO vide *Phlegmone*.

INFLATIO, est partis alicujus, à flatibus distensio.
Germ. *Aufblehung*.

INFLUENTIA dicitur potissimum de astris seu corporibus cœlestibus, quando vires, quasdam in hæc sublunaria derivare creduntur. Verum hujusmodi influenza stellarum, excepto Sole & Luna, nulla est vid. *Sturm. diss. de astrorum influenza*.

INFUNDIBULUM CEREBRI, πύελος αὐτῶς *Herophilo*, idem quod *Choana*.

INFUNDIBULUM RENUM, est pelvis, per quam ex renibus ad ureteres & vesicam urina transit.

INFUSIO est extractio virium ex ipsis medicamentis, per liquorem convenientem facta: quæ si purgans fuerit, unica vice absorberi potest, cui propriè nomen competit. Græc. ἀπορρέγμα.

INFUSORIA CHIRURGIA vid. *Chirurgia*.

INFUSUM est medicamentum liquidum diffusius ex speciebus & liquore convenientibus sola maceratione paratum, pro alterandi vel purgandi scopo.

INGLUVIES est anterior ventriculus membranaceus in volatilibus, in quo grana deglutita coacervantur.
Germ. *der Kropff*.

INGUEN Græc. ἰσχίον dicitur ille locus à flexu femoris ad pubem.

INJECTIO notat infusionem liquoris in aliquam cor-

poris cavitatem, quod ut plurimum fit siphone e. g. injectio in penem, nares, uterum, vesicam &c.

INJECTIO INTESTINALIS, idem quod *Clyster*.

INIUM est initium medullæ oblongatæ, quod est sensorium commune, quia sensationes five species ab organis externis exceptæ ibi per nervos deferuntur. Ab $\frac{1}{2}$ fibra, eo quod fibræ nervosæ ibi loci tanquam in camera & loco communi terminantur.

INNOMINATA *tunica oculi*; est tendinum à musculis, oculos moventibus. subtilis quædam expansio, ad iridis usque five corneæ membranæ circumferentiam producta.

INNOMINATUM OS, aliis os coxæ, vel ilium, ad latera ossis sacri est, constans ex tribus ossibus: *ilio*, osse *pubis* & *ischio*, per cartilagines junctis, usque ad septimum annum ex triplici linea distincta apparent, sed adultis in unum os coalescunt. Dicuntur etiam cuneiformia, ossa innominata.

INNOMINATUS HUMOR five insitus, est humor secundarius à veteribus dictus, ex quo corpus nutrirî putabant. Sunt enim isti humores nutritii quatuor: innominatus, ros, gluten, cambium.

INSANIA five *amentia* est imaginationis & judicium abolitio, vel depravatio. Germ. *Naserey*.

INSENSIBILIS dupliciter dicitur. Primò de corpore sensus capace, quando objecta sensualia percipere nequit, idque potissimum ob spirituum animalium vitia. Deinde dicitur etiam de objectis ipsis, quando ejus sunt parvitatatis, ut sensuum organa efficere non possint. Hinc insensibiles particule, quæ omnem sensum effugiunt.

INSERTIO in anatomicis notat insinuationem vasorum, nervorum, fibrarum in partem & connexionem earum inter se.

INSESSUS, est balneum ventri, inferioribusque partibus dicatum, cui æger ad umbilicum usque insidet. Habentque tales intestus usus varios, qui nonnunquam

quam ad dolorem sedandum, intetdum ad emolliendum, vel flatus discutiendos: & non raro ad menses ciendos, parantur. Germ. ein Bad.

INSOLATIO est quando res quædam aut infusio radiis solaribus exponitur. Dicitur de oleis per infusionem paratis.

INSPIRATIO est thoracis alterna dilatio, qua aër nitrosus per asperam arteriam ejusque partes vesiculares, sangvini accensionis gratia communicatur. Causa respirationis consistit in thoracis dilatione.

INSTRUMENTUM vid. organon.

INSPISSATIO est humoris liquidi ad spissiore consistentiam redactio, dicitur e. g. de syrupis, extractis &c.

INTELLECTUS est cogitatio, qua homo res objectas cognoscit. Fieri videtur in corpore calloso, à spiritibus ibi expansis. G. Verstand.

INTEMPERIES est morbus, qui in qualitatibus corporis inconvenientia consistit, eaque vel manifesta vel occulta: Manifesta est vel simplex, vel composita: Simplex est quando una qualitas peccat; ut intemperies calida, aspera, rara, dura, acida falsa &c. Composita est, ubi plures qualitates in vitio sunt: ut intemperies calida & falsa, frigida & acida &c. Intemperies occulta est, quæ oritur à qualitatibus venenatis, ut ex aëre, animalibus venenatis &c. Ex aëre provenit, quando nempe nitrum aëreum, ab aquis stagnantibus, putridis, diurnis siccitatibus, terræ motibus &c. contagiosum evadit; unde febres malignæ, pestilenciales & pestes ipsæ nascuntur: sublatis quippe vaporibus, id quod reliquum est (propter elementum sulphureum & salinum) foetorem contrahit, unde & aër ejusque nitrum à temperie & ~~negat~~ optima desciscit & degenerat: idque similiter ex terris siccis fieri censeo, particulis enim aqueis in altum vectis accrescunt sulphuræ & tandem salinæ particulae, quæ nitrum aëreum ita aculeatum reddunt, instar vene-

ni arsenicalis, Mercurii sublimati, aut aquæ stygiæ, quæ inspirata sanguinis massam coagulant, erodunt, spiritusque avolare faciunt: unde anginæ, pleuritides, bubones &c. producuntur.

INTERCALARES DIES, sive intercidentes, sunt dies intermissionis in morbis intermittentibus periodicis, seu dies, qui paroxysmos intercedunt.

INTERCIDENTES DIES, vide *Intercalares*.

INTERCOSTALIS dicitur potissimum de nervo, qui juxta Willisium ex nervis parium quinti & sexti originem ducit, & cranio egressus plures plexus efformat ac juxta vertebrae descendens nervum anaplum à vicino pari vertebrali accipit, ex quo porro plurimi rami ad thoracis & abdominis viscera disseminantur. *Intercostales musculi* dicuntur ii, qui inter duas costas interjacent.

INTERCUS, vide *Anasarca*.

INTERFEMINEUM, idem quod *Perinaeum*.

INTERMISSIO FEBRIUM, vide *Apyrexia*.

INTERNODIUM dicitur de ossibus digitorum mutuo sibi colligatis ac articulatis & origine sibi succedentibus.

INTERNUNCII DIES, vide *Critici dies*.

INTERMITTENS MORBUS est, qui quibusdam temporis periodis affligit & remittit.

INTERPASSARE medicis est sacculum medicum trajectis ordine filis ita firmare, ut contenta æqualiter ubique distribuantur. G. *Durchnehen*.

INTERSCAPULARIA, sunt cavitates inter scapulam & vertebrae. Dicitur etiam *interscapulium*.

INTERTRIGO, vel *Attritus*, est partium ano vicinarum, seu partium inter femora sitarum, excoriatio, vel pelliculae abrasio à motu vehementiori, præcipuè equitatione orta. Frequenter id evenit infantibus, ut cuticula in coxis à vera cute separetur & quasi abradatur, atque dolor eo loci excitetur, qui infantes insomnes atque inquietos reddit.

INTE-

INTESTINA, vide *Entera*.

INTRITUM est cibus qui interendo paratur. Dicitur specialiter de eo quando cerevisiæ vel vinopanistritus admiscetur. Germ. eine kalte Schale.

INVETERATI morbi dicuntur, qui altas radices egerunt in corpore, ut difficulter extirpari iterum possint.

INVERTENTIA eadem sunt quæ *Absorbentia*.

INVOLUCRUM CORDIS, vide *Pericardium*.

JONTHUS, sive *Varus*, vocatur etiam *ἀκμή* quoniam hujusmodi tubercula potissimum in ætatis vigore oriuntur. Estque tuberculum parvum, durum, & callosum, in faciei cute excitatum. Ab *ὄνθ* fimus, quia faciem deturpat & fædat. Alii ab *ἄνθ* flos, eo quod circa ætatis vigorem efflorescit.

IRIS est circulus ille fibrosus oculi pupillæ proximus, variis coloribus distinctus, & ubi iridem constituit, cærulea, cæsia vel nigra est. *Iris* est etiam circulus niger, qui papillam ambit. Græc. *ῥῖς*.

ISATODES, est bilis cærulea, quæ glastum sive isatidem colore refert. Ex *ισάτις* glastum, herbæ nomen, & *ἴσδος* forma.

ISHÆMA sunt medicamenta sangvinem sistentia, quæ emplastica, astrictoria, refrigeratoria, vel exsiccatoria vi meatus vasorum apertorum claudunt; vel sanguinis fluiditatem & motum vehementiorem imminuunt, vel sistunt. Ab *ἰσχύω* valeo, cohibeo, & *ἱμα* sanguis. Germ. Blutstillende Mittel.

ISCHIAS, est arthritis coxendicis. Ab *ἰσχίς* lumbus. *ἰσχυρὸς* Hesichio. Germ. Hüftwehe.

ISCHIUM, est coxa, sive coxendix. Ab *ἰσχύω* sustineo, contineo; sedentes enim sustinet. Germ. das Hüft-Bein.

ISCHNOPHONUS, est vox gracilis. Ex *ἰσχυρὸς* Gracilis, & *φωνή* vox.

ISCHURETICA sunt Medicamenta, quæ sangvinem

in Dysuria increassant & inspissant, ut urina supprimatur. Ab *ischûs* validus, & *psêw* fluo.

ISCHURIA, est urinæ talis suppressio, qua ejus nihil aut parum excerni potest. Ab *ischûs* validus & *psêw* urina.

ISTHMUS, est ea pars, quæ inter os & gulam seu guttur in modum isthmi inter jacet. Item, intersepimentum vel discrimen narium: interfinium *Isidoro*, imbrex narium *Arnobio* scitè dicitur. Item *ἰσθμὸς σπυλῆς, κίων ἀπὸ φεγγύα* &c.

ITHMOIDEA OSSA, vide *Ethmoides*.

ITINERARIUM est instrumentum chirurgicum, quod urethræ infixum, sphincterem seu collum vesicæ ostendit, ut cum certitudine incisio fiat ad calculum eximendum.

JUGALE OS, idem quod *Zygoma*.

JUGULARIS VENA, est illa, quæ juxta jugulum cranium petit.

JUGULUM idem quod *Furcula*.

JULAP vide *Fulepus*.

JULAPIUM idem quod *Fulepus*.

JULEP vide *Fulepus*.

JULEPUS, est medicamentum liquidum internum sapore gratum & perspicuum, ex liquore idoneo cum syrupo vel saccharo ex tempore sine coctione mixtum, in tres quatuorve doses ad alterandum vel refrigerandum compositum. Constat communiter ex libra una & semisse aquæ hordei vel ex aquis destillatis, rarissimè vino, & syrupo refrigerante ribesiorum, berberorum, violarum &c. frequenter aliquot guttæ spir. sulph. vitrioli, salis &c. ad gratum saporem admiscuntur. *Fulep* unde *Fulepus*, nomen Persicum est, idemque sonat quod potio dulcis. *Arabibus* vox julebi à syrupis non distinguitur. G. ein Rühls *Francf. Fulep*.

JULUS est germen primum juglandis coryli &c. quod vermis figuram æmulatur.

JUNCTURA idem quod *Diarthrosis*.

L. LA-

L.

LABIUM proprie dicuntur extremitas oris musculosa, ipsum claudens & aperiens. Duplex est superius & inferius. Dein per similitudinem extremitates pudendi muliebris labia vocantur, inter quas rima externa est. Sic vulnerum extremitates per eandem similitudinem *labia vulnerum* dicuntur. Germ. *die Leffzen*.

LABIA LEPORINA dicuntur ea, quæ ob vitiosam conformationem non cohærent. Vocantur etiam nonnullis rostra leporina. G. *ein Hasen-Schart*.

LABORATORIUM significat domum vel conclave operationibus chemicis commodè exercendis destinatum.

LABYRINTHUS, est corpus gyris & circumrotationibus inflexum, sicut os quoddam auris internæ, & cerebri exterior facies.

LAC est liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit sequestratione chyli à sanguine arterioso, per glandulas mammarias. Lactis generatio incipit plerumque post fætus gestationem, vel paulo ante partum, desinit verò in vetulis, gravidis & menstruatis.

LACERTUS, vide *Brachium*.

LACHRYMALE PUNCTUM, est foramen osi nasi insculptum, per quod lachrymarum materia, ad nares transit; si punctum illud ex ulcere carunculæ occalescat, fistula inde oritur lachrymalis.

LACHRYMÆ sunt humiditates, quæ à glandulis oculi ad oculos humectandos secernuntur, quæ si nimix fuerunt, ita, ut à puncto lachrymali non recipiantur, & extra oculos decidant, lachrymarum nomine veniunt.

LACONICUM, five *Caldarium* & *assa* five *Balneum aereum*, cella olim erat nullam aquam intra se continens, ad provocandum sudorem potissimum instituta, & ob id à nonnullis *calida sudatio*, sicuti à *Cicerone*

rone & Cellso assa nuncupata. In hac vapor calidus, seu calor siccus inclusus sudorem provocabat.

LACTEA FEBRIS est, quæ puerperas affligit sub lactis in mammis proventum. Ejus causa est p. n. e-bullitio occasione secretionis materiæ lacteæ à sangvine producta.

LACTEA VASA, vide *Vasa Lactea*.

LACTES quidam pro pancreate, vel mesenterio, alii pro lacteis vasis sumunt; pro intestinis tamen non ineptè sumeretur, *Plauti* enim verba sunt in curcul. II. III.

Ita cibi vacuitate venio laxis lactibus.

hoc est, laxis & manibus intestinis.

LACTUMINA, idem quod *Achores*.

LACUNÆ sunt poruli sive meatus in uteri vagina sed nullibi majores, quàm in inferiore parte meatus urinarii. Ex ductibus illis materia quædam seroso pituitosa emanat, pro semine habita, vaginam lubricat, & in Veneris quidem actu magna copia foras prorumpit. *Lacuna* Lactantio, *philtrum*, cavum in Labro superiore sub naribus. *φίλτρον*.

LAGOCHILUS, qui leporina seu fissa labia habet. Ex *λαγώς* vel *λαγός* lepus apud Hesiod. & *χείλη* labium. Germ. *ein Hasen-Mund*. Vide *labia leporina*.

LAGOPHTHALMUS, qui leporinos oculos habet. Ex *λαγώς* lepus, & *ὀφθαλμός* oculus. Germ. *Hasen-Augen*.

LAMBDOIDES, est futura cranii posterior à similitudine Λ dicta. Item os Hyoides. Ex Λ *λάμβοα*, & *είδος* forma.

LAMINA est metallum in longitudinem & latitudinem extensum. Deinde, quando de cranio dicitur, notat duplex tabulatum, ex quo cranii os componitur, quodque substantia rariori, meditullium dicto, manifestò à se invicem distinguitur.

LANCETTA est cultellum chirurgicum, rectum, acuminatum utrinque anceps; in venæ sectionibus, fistu-

fistulis incidendis, vel ano, pene & utero clauso, aperiendis, idoneum. Germ. ein Lances.

LAQUEUS est vinculum ita nexum, ut attractum vel pondere pressum, claudatur utrinque. Usus est ad fracta luxataque ossa extendenda; & reposita suo loco retinenda, ad partes constringendas & arctè vinciendas; Differentiæ laqueorum sunt variæ, nomina fortitæ vel ab inventoribus, vel ab usu vel alicujus rei similitudine & figura, vel nectendi modo vel effectu, quæ cum sine delineatione sint, vix ex sola descriptione percipientur. Germ. ein Strick.

LARYNGOTOMIA, idem quod *Bronchotomia*.

LARYNX guttur. Græc. λάρυγξ, βρόγχος, τραχεία ἀρτηρία Galeno tamen λάρυγξ, proprie est caput & ostium asperæ arteriæ, sive cartilaginosa arteriæ, constat ex quinque cartilaginibus. *Primum* par θυροειδές sive scutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, constituens: *secundum* par, κεικοειδές sive annularis, quia instar annuli Turcici rotunda est; *tertia & quarta* cartilago aliis unica: sed si membrana exuitur, apparet gemina, dicitur ἀρταριοειδές guttalis & glottis *quinta ἐπιγλωττίς* appellatur, quæ rimam tegit & claudit. Inservit voci & respirationi.

LASSITUDO, vide *Copos*.

LAVAMENTUM, idem quod *Fotus*.

LAUDANUM, dicitur de solo medicamento ex opio confecto, idque *Laudanum opiatum* vocitant, ob vires nempe quas præstat laudabiles. Occurrunt variæ apud Autores descriptiones. Dolores intolerabiles pellit, & fluxus quoscunque sistit.

LAXANTIA sunt medicamenta, quæ benignis stimulis emolliendo & detergendo, fæces ex intestinis evacuant.

LAXATIVA eadem quæ *Laxantia*.

LEFFAS terminus est barbarus Helmontianus, notat ipsi occultum terræ succum per quem plantæ crescunt.

LENÆ

LEMÆ sunt fordes oculorum, quæ in canthis potissimum concreſcunt.

LEMNISCUS idem eſt quod *turunda*. vid. infr.

LENIENTIA, idem quod *Laxantia*.

LENO, & *Linon* eſt torcular *Herophili*, eſt ille locus, ubi ſinus tertius meningis primo, ſecundo & quarto jungitur.

LENTICULARIS FEBRIS idem eſt quod febris *petechialis*, quia ſc. maculæ lentis magnitudinem referunt.

LENTICULARES GLANDULÆ ſunt glandulæ inteſtinales in crassis inteſtinis, cœco, colo, & recto reperiundæ, quarum ſingulæ ſeorſim exiſtunt, nec in plexus colligantur. Lentis magnitudinem æquant, & ex foramine, quo ſingulæ manifeſtò pollent, humorem viſcoſum excernunt pro ſcybalis liquandis & alvo lubricanda. Vid. de his *Peyerus de glandulis inteſtin.*

LENTIGINES, Germ. *Sommer Sproſſen* ſunt maculæ lentæ colore referentes, quibus in fæminis præcipuè, facies imprimis, interdum & manus, brachia, & thoracis pars ſuperior aëri expoſita, nunc denſius, nunc rarius, quaſi guttatim, conſperſa eſt, ſine omni dolore & moleſtia, in quibusdam æſtatis ſolum tempore apparentes, hyeme verò evaneſcentes, in quibusdam verò perennantes. Græcis *φακός*.

LEPIDOIDES, eſt futura cranii mendosa, ſive ſquammoſa, à relaxatione appellata vide *Mendosa*. Ex *λεπίς* Squamma, à *λέπω* decortico, & *ἰδίῳ* forma.

LEPRA eſt ſcabies ſicca, qua cutis in ſquammulas, piſcium inſtar mutatur: differt à *Leuce* & *Alpho*. Eo quod lepra aſpera eſt ad contactum & pruritum inducit; quandoquidem cutis ſola affecta eſt, ideoque excoriata cute, ſubjecta caro ſana apparet. Germ. *der Auſſaß*.

LEPRA ARABUM, idem quod *Elephantiaſis Græcorum*.

LEPRA GRÆCORUM, sive *impetigo Celsi*: ἀπὸ τῶν λε-
 μῶν à squammis denominata. Summus quidam
psora seu scabiei gradus est, mox autem in principio,
 ne quis authorum lectione turbetur, observandum,
 nos hic de *Græcorum lepra*, non de *Arabum* loqui.
 Quem morbum autem Arabes *Lepram* nominant, il-
 le *Græcorum* est *Elephantiasis*, qui nihil aliud est, quam
 universalis totius corporis *cancer*: *Lepra* est morbus
 ortum habens ex bile atra per totum corpus sparsa,
 unde intemperies partium, forma & figura, & tandem
 etiam ipsa continuitas corrumpitur, & est cancer com-
 munis corpori toti. *Græcorum* verò lepram nomi-
 nant *Arabes albarum nigram*. *Albarum nigra* idem est
 quod *impetigo excoriativa*, & est scabiositas accedens
 cuti, aspera, vehemens, & facit squammas piscium,
 cum pruritu. Major in *Lepra* est humorum corru-
 ptio & intemperies, quam in *scabie*, & in *scabie* solum
 quædam corpora furfuracea decidunt in *Lepra* autem
 velut squammæ piscium; ita ut à pruritu per scabi-
 em ad *Lepram* fiat transitus. Nam pruritus est levis
 quædam cutis asperitas, in qua, nisi forte violentius
 scalpatur, nihil ex cute decidit: in *scabie* postea jam
 humor evidentior est, & scalpentibus furfuracea quæ-
 dam corpuscula, sed squammosa, seu scalpentibus, seu
 non scalpentibus decidunt. Etenim in *scabie* mate-
 ria est tenuior, & summam saltem cutim depopula-
 tur: deinde in *Lepra* materia crassior est, & non so-
 lum summam superficiem, sed etiam profundiora cu-
 tis depascitur. *Græcorum* hanc *Lepram* procul du-
 bio sub *impetiginis* nomine proposuit *Celsus*. Non
 vero *Lichenem Græcorum*, quæ aliis *impetigo* dicitur,
 intellexit.

LEPTUNTICA, sunt medicamenta attenuantia & in-
 cidentia, quæ acutis suis particulis crassos & viscidos
 humores incidere & discindere possunt. Α λεπύνη at-
 tenuo. G. zertheilende Mittel.

LETHARGUS, est sopor comati similis, febre & de-
 lirio

lirio comitatus. Estque nihil aliud, quam humoris nimii aut incongrui intra cerebri corticalisporos aggestio; non videtur affectus per se esse, sed potius à metastasi febrium ortum ducit. Ex λήθη oblivio. Germ. die Schlasssucht.

LEUCE est mutatio, in qua pili, cutis & nonnunquam subjectæ carnes in album colorem mutantur; caro acu puncta non sentit, nec sanguinem emittit sed humorem lacteum. Dicta est λευκή à populo alba: quoniam, ut in illa arbore, sunt veluti quædam lanugines, sic in istoc affectu apparet albedo in ipsa; differt ab *Alpho*, quod *Leuce* altius penetrat & cutim mutat, ita ut etiam pili immutentur. A λευκός albus reddo. Arabibus *Albaras alba*.

LEUCOMA, est cicatrix alba in cornea oculi tunica. A λευκός albus. Germ. ein weisser Fleck auf dem Auge.

LEUCOPHAGUM, fit ex amygdalis in aqua rosarum maceratis, & carne caponis vel perdicis elixa, tusa & per seraceum trajecta: usus est in phthisi. Ex λευκόν album, & φάγω edo.

LEUCOPHLEGMATIA, est anasarca pituitosa, sive hydrops per totius corporis ambitum. Ex λευκόν album, & φλέγμα pituita.

LICNEN barbaris *Sergio* sive *Zerna*, *Haliabbas* vocat *Petiginem*, & *sarpedinem*; vulgus appellat *Volaticam*. *Lichenes* sunt asperitates quædam cutis, & veluti tumores cum pruritu multo, ex quibus materia emanat. Græci & Arabes duo fecerunt lichenum genera, alterum benignum & mite: alterum ferum. Atque secundum *Avicennam* alia humida, ex qua confricata manat ros; alia verò sicca: atque humidam magis salvam esse; siccam verò fieri à pituita salsa conversa in humorem melancholicum. Et rursus scribit, aliam etiam impetiginem excoriari ob vehementem siccitatem, & multitudinem profundationis; aliam verò non excoriari; & aliam esse ambulativam & malignam,

lignam, aliam verò stantem. Alia etiam est antiqua, alia recens. Hinc liquet scabiem ipsius *Corn. Celsi* nihil aliud esse, quam lichenes ipsos Græcorum, & impetiginem Arabum. Fit in toto corpore, sed præsertim in facie & mento, ut habet *Galenus*. Est enim lichen, *inquit*: menti in jucundissima affectio; quoniam pruriginem multam inducit, facit partium affectarum circumtensionem: periculosa est non parum, proserpit per totam faciem, oculosque interdum contingit, & tandem etiam extremam foeditatem parit. *Lichen Græcorum* est *Impetigo Plinii*, sive inæqualitas cutis, cum insigni pruritu & pustulis siccis, ad vicina serpens & extendens. Germ. *der Haar-Wurm*. *Lichen* etiam callus in equorum pedibus dicitur; item musci viridis species.

LIBRA MEDICA uncias duodecim continet, quoties enim à medicis libra præscribitur, toties unciaë duodecim intelliguntur.

LICHAS vocantur *Polluci* mensura interstitii inter pollicem & indicem, qua veteres rerum intervalla metiebantur; continet duos palmos cum dimidio, seu decem digitos transversos.

LICINIA sunt, quæ ex panni linei frustulis vel ex stuppis bene pexis parantur & vulneribus ac ulceribus induntur. Germ. *Wicken*. vid. *Turunda*.

LIEN, vide *splen*.

LIENTERIA est fluxus alvi seu levitas intestinorum, qua cibis non alteratus, per alvum egeritur. Ex *λεῖον* leve, *έντερον* intestinum, & *ρέω* fluo.

LIGAMENTUM Græcis *σύνδεσμος* est pars solida, & admodum fibrosa, ex simili fere cum cartilagine materia ortum ducens, magnitudine, numero, situ, varia, lata vel rotunda, frigida, prout ad cartilaginis aut membranæ constitutionem accedit, siccior aut humidior, durior aut mollior, minus, magisque lenta & flexilis, colligandis partibus, maximè ossibus, ad faciliorem motum destinatur. Germ. *ein Band*.

LIGATIO dicitur primo de deligatione Chirurgica varia. Deinde notat impotentiam generandi per fascinum & præstigias diabolicas inductam e. g. per occlusionem feræ, constrictionem nodi &c.

LIGULA idem quod clavicula; it. glottis.

LINEA ALBA est tendinum musculorum abdominis, concursus, exceptis rectorum tendinibus. Nam tendines obliquorum uniuntur, & ita coeunt ab utraque parte, ut quasi tunicam abdomini obductam formant ac si unicus esset tendo. Alba est & carnis expers, procedens à mucronata cartilagine ad os pubis: estque infra umbilicum angustior, quam supra.

LINGUA est membrum in ore contentum, à lingendo dictum, oblongum, latum, crassum, & ad radicem quidem crassius, in extremitate tenuius & acutius. Magnitudo mediocris est, ut moveri expedite possit. In exteriori lingvæ parte, superiori sc. regione, copiosissima quædam corpora, serie quadam disposita, ab extrema lingvæ superficie foras erumpunt, & modicè incurvata unanimiter, versus posteriorem lingvæ partem inclinationem, positionemque habent, ita ut æmulentur pectinem carminatorium: hæc corpora cartilaginosa in bove præcipuè videntur eam referre figuram quam aprinus dens; in parte inferiori concavitatem quandam exhibent; componuntur ex densa & tenaci materia, fibrosa, quæ quasi virgularum aggeries videtur; circa lingvæ latera gracilescunt, ut fere oblitterentur & in basi eorum loco membranosa quædam corpora collocantur, quæ conum, mox obtusiorè papillam æmulantur: singula exposita cornua exteriori lingvæ membrana investiuntur; firmiter implantantur in tenaciori quadam lingvæ tunica, & subjecta mucosa, seu nervosa substantia, iis præcipuè in locis, ubi insignes foveæ pari ordine expositæ observantur, ita ut in parte interiori non exigua eorum portio emineat, quæ in mucoso quodam corpore tenaciter implantantur. Membrana hæc totam investiens

vestiens linguam in superiori ejusdem area inferta, & convoluta habet exarata cornua, & quibus in locis papillæ foras protuberant, attenuantur & gracilescunt, & in minimæ cucurbitulæ figuram excavantur; minimi in hoc tubere observantur poruli. Hac detracta sese offert glutinosa quædam substantia, & alba est, ubi nectitur Membrana; subnigra autem, ubi partem interiorem tangit; conspicua foramina singulis exaratis cornibus respondentia habet; inter quæ innumeri & exigui meatus ad extimam linguæ superficiem hiant. Deinde, in conspectum sese offert nervosum & papillare corpus subflavum, quod membranæ instar excurrit, papillas etiam nerveas insignes miro ordine dispositas promit. Succedunt alterius ordinis papillæ copiosiores enarratis; quot enim cornua exterius linguam tegunt, tot etiam hujus generis nerveæ papillæ intus reperiuntur; hæ exortæ à communi papillari corpore, in mediocrem altitudinem elevantur, & ab extremo capite nerveas propaggines ulterius emittunt, circa hæc conspiciuntur innumeræ papillæ idem exordium fortitæ & ad eandem altitudinem elevatæ, graciliores tamen, quæ coni figuram referentes, proprios sinus in jam exarata muscosa substantia excitatos subintrantes, tandem desinunt versus extimam membranam. Dicta papillaria corpora constituunt subiectum gustus proximum. Porro linguæ substantia musculosa est. Centrum autem linguæ ex multiplici fibrarum genere constat, longis, transversis & obliquis, quæ identidem invicem per superequitationem intextæ colliguntur, ita ut fiat veluti teges Musculis peculiaribus movetur, quibus retrahitur & abbreviatur. Musculorum paria sunt *Styloglossum*, *Basioglossum*, *Genioglossum*, *Ceratoglossum* & *Myloglossum*. Græcis γλῶσσα & γλῶττα. G. Die Zunge.

LINIMENTUM, est medicamentum externum, consistentia inter oleum & unguentum media.

LIPODERMUS, est vitium cuticulæ, glandem colis

investientis, adeo ut non possit retrahi. Item præputii absentia. Ex λείπω deficio, & δέρμα cutis.

LIPOPSYCHIA, est leve animi deliquium, sive virium prostratio. Ex λείπω deficio, & ψυχή anima.

LIPOTHYMIA, sive *Defectus animi* Plin. *defectio animæ* Celso, *deliquium animi*, λειποθυμία Philoteo. λειποψυχία Hippocr. sive insignis vivificationis læsio, est magna virium omnium prostratio, ex sufficientis copię spirituum & caloris in cor aliasque partes, impulsorum defectu. Hæc si magna fuerit. Syncope vocatur. Ex λείπω deficio, & θυμός animus. Germ. ein Ohnmacht.

LIPPITUDO idem quod *ophthalmia*.

LIPYRIA, est febris continua, in qua simul externa frigent & interna uruntur: contingit ut plurimum ex inflammationibus viscerum internorum, ventriculi, hepatis, lienis, aliorumque. Ex λείπομαι deficio, & πῦρ ignis.

LIQUATIO primò idem denotat quod liquefactio, de qua paulo post. Deinde tribuitur in specie metallicis corporibus, quando ex solido statu in fluidum mutantur ope ignis; Unde metallis propria est liquabilitas. Nonnunquam etiam sumitur pro *deliquatione* salium.

LIQUEFACTIO est solutio integra præcipue pinguium & gummatosorum igne lento facta, tum depurandi, tum miscendi gratiâ.

LIQUOR late de omni liquido dicitur, præ cæteris de humore, qui ex plantis incisis sponte profluit, ut liquor betulæ. Strictè verò notat medicamentum liquidum, mediante deliquio vel deliquatione paratum. Sic liquor salis tartari est $\text{O}^{\circ}\text{O} \text{ } \text{F}$ per deliquium. Sic liquor J lis & fl. O°F ci J lius sola deliquatione paratur &c. Aliquando tamen deliquio substituitur solutio. Sic in liquore CC. succinato solvuntur O°I a volat, in spiritu.

LITHIASIS, est calculi in renibus, vesica, aliisque in partibus generatio. A λιθίαω calculos patior, calculis laboro. Germ. der Stein.

LITHOIDES, est os petrosum, sic ob duritiem lapideam appellatum. Ex λίθος, lapis, & εἶδος forma.

LITHONTRIPTICA, sunt medicamenta saxifraga, si-
ve quæ calculum frangunt, & conterunt. Ex λίθος lapis, & τρίβω tero.

LITHOTOMIA, est chirurgica calculorum è vesica sectio: & hoc modo procedit. Imponit Lithotomus, ægrotantem alicujus robusti sinui, pulvinari molli in-
strato, postquam ter, quaterve ex loco altiori in in-
feriorem profiliit, mox manum utrinque validè plan-
tæ pedis alligat, genua verò utrinque adstantes duo
ministri detinent, ita ut quam maximè à se invicem
à se invicem distent. Deinde primum sinistræ manus
digitum solum, aut si necessitas exegerit, duos prio-
res, oleo liliorum alborum madefacit, eosque in anum
immittit, dextrâ verò pubis superiora leviter com-
primit, ut hoc modo ab osse pubis ad perinæum trans-
feratur calculus, quem quum digitis dictis eo adege-
rit sinistro lateri inter testiculos & anum, proximè ad
futuram perinæi, cultro utrinque acuminato vulnus
pro calculi magnitudine infligit, calculo tenus cul-
trum deducendo: & vulnere si sua sponte, aut digi-
torum insertorum propulsione, exire detrectet cal-
culus, forcipe, aut quod præstat cochleari siue lapi-
dillo eum foras trahit. Extracto calculo, vinculis
omnibus solutis, vulnus obligat modo debito, sangvi-
nem sistentibus adhibitis mediis, brevique tempore ut
consolidetur curam adhibet, ne urinæ per locum
vulneratum stillicidio laboret æger. Hic modus *Ap-
paratus minor* vocatur, & in pueris imprimis locum
habet, licet sæpe in adultis hisce in regionibus insti-
tuatur. In *Apparatu majore* verò, æger eodem modo
ut supra, bene ligatus mensæ imponitur, & in ea de-
tinetur, mox *itinerarium* per urethram in vesicam in-

trahit chirurgus usque ad calculum, factoque foramine, ut supra, in sulcum itinerarii per vulnus *conductorem* immittit, deinde itinerario ex urethra ablatum, per vulnus inflictum *forcipem*, lapidillum, aut instrumentum aliud, detrahendo calculo accommodatum, immittit, quo sic & apprehendere calculum & foras educere queat. Hoc facto, deligatio vulneris & consolidatio instituitur ut in pueris, adhibitâ, si nimis magnum fuerit, futurâ, impositâque ad dies duos aut tres cannulâ argenteâ, evacuationi sanguinis concreti, pituitæ, urinæque arenosæ apta. Occurrit adhuc alius calculos extrahendi modus, nempe foramine in abdomine facto, calculus ex fundo vesicæ excinditur, & hoc modo nunquam stillicidium est expectandum. Ex λίθος lapis, & τέμνω incido. Germ. das Steinschneiden.

LITHOTOMUS est chirurgus secandis calculis peritus. Ex λίθος lapis, & τέμνω feco. Germ. ein Steinschneider.

LIXIVIUM est liquor salinus mediante aqua ex cineribus paratus, dum scilicet aqua tanquam solvens proportionatum salia in cineribus hærentia sibi jungit. Germ. Lauge.

LIXIVOSUM vel LIXIVUM SAL idem est quod Sal Alkali.

LOBUS Botanicis denotat siliquam, quæ legumina continet. Anatomicis verò lobi sunt extremitates hepatis, pulmonum, diversæ, in quas, tanquam partes, natuta hæc viscera divisit.

LOBUS AURIS, est auricula, sive inferior pars auris. Germ. das Ohr: Lappgen.

LOCALIA MEDICAMENTA, sunt quæ externè applicantur, ut emplastra, linimenta unguenta &c.

LOCH *Lochoch* idem quod *Eclegma*.

LOCHIA sunt puerperarum expurgamenta post factum & secundinarum exclusionem, prodeuntia: A λί-

χομαι cubo; unde λέχῳ lectus, & λεχαίδες ἑσπερι tem-
pora partus. Germ. die Reinigung.

LOCHQCH idem quod *Eclegma*.

LOCUS dicitur medicis pars affecta seu membrum,
quod tanquam subjectum morbum sustinet. Oppo-
nitur *foco*, qui denotat subjectum causæ.

LOIMOGRAPHIA est descriptio morborum contagio-
forum. Ex λοιμός venenum pestiferum, & γράφω
scribo.

LOIMOS, est venenum pestilentielle, quod oritur ex
nitro aëreo particulis heterogeneis nimis exaltato &
aculeato, quod, inspirando sanguinem & spiritus ani-
males, inficit & corrumpit. Græcis λοιμός παρὰ τὸ
λείπειν id est à deficiendo, quia hominum defectum
inducit: seu ut aliis placet παρὰ τὴν λιμῶν, à fame. Un-
de proverbium Græcum κτλιμὼς λοιμός pestis post fa-
mem.

LONGANON sive intestinum ultimum. Item ἀπο-
θυσμένον δακτύλιος, ἀρχὴς Hippocrati, vide *rectum in-*
testinum.

LOPIDOIDES, idem quod *Lepidoïdes*.

LORDOSIS, est spinæ dorsi in anteriora curvatio.
A λορδῶω in anteriora curvo.

LOTIO est quodammodo balneum particulare, quo
caput, axillæ, manus, pedes & naturalia abluuntur,
idque decoctis medicamentosis. Lavantur etiam non-
nulla medicamenta, idque propter eorum falsedinem,
& acrimoniam, ut in calce, tutia aliisque lapidibus
contingit. *Lotione* etiam purificantur metallica cor-
pora à particulis terreis, id quod etiam valet de *cin-*
nab. nativâ.

LOTIUM, vide *Uron*.

LOZONGAE sunt idem quod *Morsuli*.

LUES VENEREA, morbus Gallicus, Italicus, Hi-
spanicus, Siphylis *Fracastror*. παρὰ τὸ σίνειν τὰ φύλα.
Est intemperies maligna & contagiosa, ex materia vi-
rulenta ab alio infecto, vel concubitu, aliove im-

puro contactu communicata, ortum ducens; cum capillorum defluvio, maculis, tuberculis, ulceribus, cruciatibus, prout ad varias corporis partes delata, fit contagiosa, multisque aliis symptomatis sæviens Germ. die Frankosen.

LUMBAGO est dolor in musculis lumborum à lue scorbutica obsessis, ita ut æger sese recto situ tenere cogatur. G. Lenden-Schmerzen.

LUMBRICI seu vermes sunt animalcula ex semine sui generis in putredine p. n. in corpore nostro producta: suntque vel rotundi, cucurbitini, dracunculi, ascarides &c. Germ. Würme.

LUPIA est tumor p. n. sive protuberantia, fabæ Turcicæ magnitudine, quidam pro *Meliceride* accipiunt, alii pro *ganglione*.

LUPINUS, Græcè *ἴσχυρος* dimidiæ drachmæ æquatur. *Danich* Arabibus: quod tamen *Fernelius* solum gr. VI. *Agricolæ* & *Mercuriali* VIII, sive tertiam scrupuli partem pendet. *Drachma* pendet lupinos novem; *Siliqua* dimidium; lupini tres scrupulum pendunt.

LUPUS est species cancri crura & tibias occupans.

LUSCIOSITAS est vitium visus, quando objecta non nisi proximè oculo admota conspici possunt.

LUTATIO, est vasorum chemicorum lutatio sive obfignatio mediante luto.

LUTUM in Chemicis notat magna quoddam conglutinandis & obturandis vasis tam vitreis, quam terreis aptum; quale conficitur vel ex luto communium laterum pulvere; vel farina & aqua; vel caseo vetusto & calce viva cum albumine ovorum, vel aliis.

LUXATIO, est recessus ossis è propriis situ & loco, in alienam sedem, motum arbitrarium impediens.

LYCANTHROPIA, est *rabies Hydrophobica*, à rabido lupo excitata, in qua homines luporum ululatus imitantur.

tantur. Ex λύκος lupus, & ἄνθρωπος homo, vide *Hydrophobia*. Germ. *Wolfs-Biß*.

LYCOIDES, est insania luporum instar, à semine re-
tento, excitata. Ex λύκος lupus, & εἶδος, forma.

LYGMOS, λύγξ, singultus, est motus convulsivus
nervorum œsophagum, ventriculum & diaphragma
perreptantium, per intervalla rediens. *Causa* ejus est
res molesta has partes vellicans. A λύζω singultio.

LYMPHA est humor limpidus, constans ex sero,
quod à sangvine in glandulis continuo sequestratur,
cui spirituum animalium quantitas conjungitur, &
denuo per vasa propria (lymphatica) in sanguinis fi-
num exantlatur. Sumitur aliquando pro aqua illa,
quæ puncturis nervorum aliisque vulneribus effluit,
& revera non ex ipsis nervis, sed ex vasis lymphati-
cis sectis & fauciatis provenit. Germ. *Glied-Wasser*.

LYMPHATICA VASA, vide *Vena Lymphatica*.

LYNX, idem quod *Lygmus*.

LYSIS, λύσις. Dicitur de cessatione morbi lenta, quæ
opponitur *κρίσιν*.

LYTERIA, est signum solutionis magni morbi.
A λύω solvo.

M.

M m. litera notat in formulis remediorum mani-
pulum.

MACROCOSMUS, est mundus magnus, sive to-
tum universum. Dicitur de omnibus aliis, quæ ex-
tra hominem sunt & mundum constituunt. Homo
verò cum mundo comparatus dicitur *microcosmus*,
unde consensum quendam singularem inter utrum-
que statuunt nonnulli; quo verò fundamento ille ni-
tatur, nondum patet. Ex μακρός magnus, & κόσμος
mundus.

MACULA in medicina denotat efflorescentiam
cutaneam, quæ colorem cuticulæ immutat, quales
variæ in variis morbis deprehenduntur.

MACULA EPATICA, est macula fusci coloris, vel ex flavo nigricantis, lata, palmi magnitudine, inguina imprimis & pectus ac dorsum occupans, imò totum pectus interdum obtegens, cum cutis quadam levi asperitate, quæ squammas aut furfures quasi emittit, quæ tamen non uno loco hærent, sed hinc inde disseminantur, & modo evanescunt, modo rursus emergunt. Causa est sanguis scorbuticus illis in locis stagnans. G. *Leber-Flecken*.

MACULA MATRICALIS, *Nævus* Cic. *μηλὶς, πλάσμα, σπίλος*, est macula quæ cum foetu nascitur, obfusci coloris, Germ. *ein Mutter-Mahl*.

MACULA VOLATICA est macula rubra, vel pupurea in cute hinc inde serpens, quæ si orificium aliquod, os puta, nares, oculos, aures, nates attingit, & eousque penetret, malum lethale fit; infantibus infestum.

MADAROSIS, est capitis glabrities, sive capillorum defluvium. A *μαδάω* levis & depilis sum. Germ. *das Ausfallen der Haare*.

MAGDALEONES, sunt cylindrææ emplastrorum ut & sulphuris massæ. A *μάστο* pinso. Germ. *Kollen von Salbe oder Schwefel*.

MAGISTERIUM, pulverem designat propriè solutione ac præcipitatione paratum; impropriè resinofam materiam simili modo productam, utpote quæ verius extracti nomine donantur. Magisteria ut varia sunt, ita & variè parantur; semper materiæ siccæ, si fieri potest pulverisatæ, aut si necessarium, calcinatæ, affunditur liquor solvens, qui pro diversitate ejus diversus est, acetum simplex aut destillatum, tum per se, tum acuatam per spiritum nitri, vitrioli, salis &c. imò hæc sola in mineralibus & animalibus; lixivium ex sale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, spiritus vini in sulphureis, hoc est oleosa parte præditis subjectis, hæc tamen magis ad extracta spectant. Solutio affunditur liquor præcipitationem efficere valens,

lens, ex specialibus cognoscendus, fere ol. tart. per deliquium, urina, aqua salsa, spir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminosa in vegetabilibus; & secedet ad fundum vitri Coagulum exsiccandum, & si necessitas urgeat, primum edulcorandum, postea igniendum. A modo substantiæ varias accipiunt denominationes; alia enim plumacea, butyracea &c, vocantur. A recentioribus Chemicis nullius æstimantur pretii, & merito pulvis simplex ipsis præfertur.

MAGISTRALIA MEDICAMENTA sunt, quæ à Medicis ad varios scopos & usus in officinis præscribi solent, *usualia* vulgo appellantur: quia eorum usus frequens est.

MAGMA sunt fæces post succorum expressionem relictæ. A μάσσω pinso, subigo.

MAGNETISMUS est terminus & signum Helmontianum, quo effectus nonnullos physicos & medicos explicare nititur. Quasi verò in pluribus rebus similis motus daretur, ut in magnete & marte.

MALACIA est fames depravata, qua ab usu humano aliena appetuntur, ut creta, calx, carbones &c.

MALACODERMOS est epitheton animalium mollem cutem habentium, cujus oppositum est *ostracodermos* seu testaceus.

MALACTICA sive *emollientia* sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmiter coherentes, dissolvendo & nonnulla dissipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus sonat, quod *cataplasma*. A μαλάσσω emollio.

MALAGMA idem quod *Malacticum*.

MALAXARE dicitur de emplastris durioribus, quando cum oleis ad debitam mollitiem revocantur, ut alutæ vel linteis induci possint.

MALIGNITAS in morbis dicitur insignis & peculiaris læsio proportionis in sanguine & spiritibus, quæ cum vita diu persistere non potest; unde virium omnium

mnium prostrationem continuo comitem habet. Oritur frequentissime à contagio.

MALIGNUS MORBUS est qui sævit vehementius, quam natura ejus præ se fert, ob malignitatem præsentem ut febris pestilens, ulcus cacoethes &c.

MALLEUS est ex ossiculis illis quatuor in aure contentis unum.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus*.

MALLEOLUS sive *malleus* σφυρὸν πίζα Polluci, est duplex, *externus* qui est inferior in pede ossis fibulae processus: vel *internus* estque processus inferior ossis tibiae. *die Knorn am Fusse.*

MALTHACODE, est medicamentum cerâ emollitum. A *μαλάσσω* emollio, *μάλθη* est cera emollita.

MALUM MORTUUM, est scabiei genus (ita dictum quòd corpus nigrum & quasi mortificatum apparet) cum livore & nigredine, ac pustulis crustosis, nigris sædis, sine sanie & sensu ac dolore, in coxis & tibiis præsertim sæviens.

MAMMA, *Mammilla, uber*. Grammaticorum senatus curiosior *ubera* interiora, *mammæ* ipsas eminentias dici voluit, *μαζὸς, μαστὸς, πτθὸς, πτθίον, μῆλον* *Suida* ob mali in rotunditate similitudinem. ὕψος *Hom. ἱππιδεον Suida*. Uter propriè pro ubere animalium sumitur. Est corpus globosum, album & molle, utrinque musculo pectorali incumbens, intus ex glandulis conglomeratis constructum, quo mediante lac à sanguine arterioso segregatur, & per tubulos minimos, papillam transeuntes, foras in usum foetus convehitur. Germ. *Brüste/ Zitzen*.

MAMMIFORMES PROCESSUS sunt duæ ossis occipitis apophyses.

MAMMILLA, idem quod *Mamma*.

MANDIBULA, MAXILLA. *γαμφήλη σιαγών, γένυς, γένειον, γνάθος*. Estque superior vel inferior. Superior è duodecim componitur ossibus utrimque sex. I. ad angulum oculi externum, & cum processu ossis temporum

porum anteriore conjunctum, apophysi suâ os jugale producit, 2. oculi canthum internum constituit. meatu præditum amplo, per quem ad nares redundans oculorum humiditas descendit. 3. intra oculi orbitam, reliquis duobus interpositum. 4. maximum omnium, genarum, & palati potissimam absolvit partem, dentiumque cavernis elaboratum. 5. juxta cum pari suo nasum constituit. 6. extrema palati cum osse socio terminat: atque hæc omnia harmoniis potius, quam futuris combinantur. *Inferior* verò vigente ætate in os unicum coalescit, duritie, crassitudine, adeoque robore insigne, processus attollit duos, acutum unum, qui Corone, tum retusum alterum, qui in capituli formam collectus *condylus* appellatur. Foramina interna duo, totidemque externa nervis egressum concedentia; inferiores dentes cavernulis excipit, & osi petroso coarticulatur. Germ. *Kinn-Backen*.

MANGONIUM est artificium adulterandi medicamenta, ut ea quæ pessimæ sunt notæ pro optimis habeantur.

MANIA est imaginationis & judicii depravatio, cum excandescencia sine febre & timore: Oritur à spiritibus animalibus, sulphureo salinis & aquæ stygiæ æmulis, qui non per consensum, sed suo Marte impetus & furores immanes in corpore concitant. A *μανία* furo, insanio. *Furor* Ciceroni, *Mania* Aurel. *Rabies* Horat. Græcis *μανία*, *μανική ἔκστασις*, *μῶσσημα*. Germ. *Tollheit / Raserey*.

MANICA HIPPOCRATIS est sacculus laneus, figura pyramidali, quo vina aromatica & medicamentosa, alique liquores percolantur. Ex *ὑπο* sub, & *κρηνημι* misceo. Germ. *ein Hippocras-Sack*.

MANIODES, est delirium *Maniæ simile*. A *μανία* furor, & *εἶδος* forma.

MANIPULUS est mensura sicca Medicis in præscribendis formulis, familiaris: est enim determinata quantitas, quantum sc. unica manu comprehendi potest;

test; hoc pondere plerumque herbas metimur. *Manipulus Celso*, quod *Scribonio Largo* fasciculus, *Simpleri* indicio in nomencl. Rei Numar. fol. 89. Quo sensu *Esthio* cap. I. §. I. de remed. formal. definitur fasciculus, qui manu comprehendi potest, *Rondeletio* cap. 2. Meth. cur. p. 17. cæterisque omnibus à Manipulo differt fasciculus, nisi fortè cum *Agricola* lib. 2. de extern. pond. διαμίδιον χειροπληθὺς intelligendum. *Hernius* lib. I Meth. Prax. utriusque discrimen explicatius tradidit, cui fasciculus, quantum plicatis brachiis capi potest. *Obidius* de Medic. faciei, manipulum scite circumscripsit: Quantum manus una prehendat. Germ. eine Handvoll.

MANUS CHRISTI, est sacharum perlatum, sic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi.

MARASMODES, est febris, quæ lento gradu tabem accersit, vel potius est febris hæctica summus gradus. Ex μαρasmus tabes, & εἶδος forma. Germ. ein abzehrend Fieber.

MARASMUS est tabes corporis ex defectu succi nutriticii orta, sive id fiat citra febrim, sive cum febre, potissimum hæctica. Sic marasmus senilis citra febrim contingit.

MARGA est terra pingvis & quasi medulla saxorum inter saxa, dum franguntur, reperiunda.

MARISCA, idem quod Ficus.

MARMARYGÆ, sunt oculorum fulgores & corrusionationes. A μαργίνα resplendo. Germani dicunt Das Feuer springt aus den Augen.

MARMELADA, est succus cydoniorum in gelatinam crassiusculam cum saccharo condensatus: eaque tum simplex est, tum aromatisata, idque pro usu domestico.

MARMORATA AURIUM sunt aurium quædam sordes, quæ in meatu auditorio ab arteriolarum ostiis ibidem deponuntur vel cartilaginibus exudantur.

Græcis

Græcis *κυψελίς* & inde *κυψελόβυστα* nuncupantur. Item *ᾠτῶν ῥυπὸν*, aurium fordes, vide *Cerumina*.

MARS præter planetam in cœlis denotat Medicis ferrum, unde omnia medicamenta ex ferro parata *martialia* audiunt.

MARTIUS PANIS notat confectionem amygdalatam siccam. Germ. ein *Marcipan*.

MASLACH denotat medicamentum compositum Turcis familiare, quo sese armant ad prælia, ut quævis pericula sine metu aggrediantur. Ejus primum ingrediens opium esse plurimi autumant.

MASSETERES, sunt muscoli maxillæ inferioris, à maxilla superiore & osse jugali producti, maxillæ inferiori connectuntur, atque eam dextrorsum, lævorsum, & antrorsum ob fibrarum diversitatem, commovere possunt. A *μασάομαι* manduco.

MASTICATIO, est actio, quæ cibos dentibus comminuit & salivam in ore admiscet. Germ. die *Kewung*.

MASTICATORIUM, est Medicamentum, quod dentibus masticator, ad salivam excitandam, ex *Pyretro*, *sale*, *mastiche* &c. præparatum.

MASTOIDEI, sunt processus mammiformes, qui à latiore basi in obtusum verticem protenduntur, & vaccinum uber figuræ similitudine exprimunt. Item muscoli capitis flexorii, à sterno & clavicula orti, qui in mammiformem processum terminantur. Ex *μαστός* mamma, & *ἔδος* forma.

MASTOS, idem quod *Mamma*.

MATER DURA est membrana, quæ cranio intus in quibusdam locis firmiter adhæret, cerebrumque & cerebellum mediatè obducit; quatuor habet sinus, qui vicem venarum sustinent, & inter cerebrum & cerebellum simul conveniunt, quæ conjunctio ab *Herophilo Torcular* vocatur. Germ. das dicke *Hirn-Häutlein*.

MATER TENUIS est membrana, quæ cerebrum & cere-

cerebellum immediatè investit, vasculis sangvineis quam uberrimè perfusa; ne spiritus animales à cerebro, cerebelloque generati avolent, apta nata. Germ. *das dünne oder zarte Hirn; Häutlein.*

MATRACIUM, nihil aliud est quam sacculus, cui inest tartarus calcinatus vel aliud, qui etiam interpungitur in modum crucis, ut liquores inde in cella humida resolvantur.

MATRIX, idem quod *Uterus.*

MATURATIO Medicis in specie denotat dispositionem sangvinis extravasati & in pus mutati, qua hoc ad exitum aptum redditur. Germ. *die Reifung eines Geschwürs.*

MAXILLA SUPERIOR, ei ossa sunt undecim, utrinque lateri quinque & unum sine pari. 1. In cantho oculi minore. 2. In cantho oculi majore. 3. Quod maximum, maximam palati regionem constituit, & inferius dentes superiores continet. 4. Cum suo compari constituit partem nasi eminentiorem. 5. Ad palati extremum, ubi narium foramina ad fauces tendunt, situm est, vide *Mandibula.*

MAXILLA INFERIOR est, quæ inferiores dentes continet: utrumque duos processus habet, anterior *Corone*; posterior verò *Condylus* vocatur, vide *Mandibula.*

MEATUS AUDITORIUS, à concha auris internæ incipit, & tenui cutis amictu ad oras usque tympani vestitur: Usus est, aërem & species audibiles excipere, & aurium sudamina five aurium marmoratum continere.

MEATUS URINARIUS, vide *urethra.*

MECONIUM, est opium sive condensatus papaveris succus. *Item* excrementa fætus, post partum intestinis adhuc inhærentia, à papaveris succi nigredine sic dicta. A *μήκων* papaver.

MECONOLOGIA, est opii descriptio. Ex *μήκων* papaver, & *λέγω* dico.

MEDIANA VENA, est vena illa in cubiti flexura inter

inter Cephalicam & Basilicam media: ea sine periculo secatur, quia ei neque nervus neque arteria subjacet, Germ. die Medianader.

MEDIASTINUM est pleuræ membranæ duplicatura, pulmones cæteraque pectoris viscera in duas partes dividens; posterius à dorsi vertebriis ortum ducit: anterius porrecta, sternum attingit & sepimentum hoc constituit.

MEDICAMENTUM, est auxilium conveniens, quo cum alteratione morbi impugnantur, eo fine, ut sanitas in integrum restituatur: vel medicamentum est quicquid corporis affectum p. n. depellit. Estque vel *actuale*, quod primo contactu corpus nostrum eâ, quâ præditum est, qualitate afficit: ut ferrum candens, aqua frigida; vel *potentiale*, cujus vis non primo contactu, sed tum demum sese exerit, cum illa ex aliqua in corpore mora, in medicamento excitatur, ut piper, raphanus, salia acria &c. Deinde medicamentum vel primis vel secundis, vel tertiis facultatibus est præditum, eæque omnes à temperamento & varia particularum in corpore nostro actione innotescunt. *Medicamentum* est triplex *chirurgia*, *pharmaca* & *victus ratio*. Vocatur etiam medicamen, ἰαμα, φάρμακον, λυτήριον, ἀλέξιον, remedium, juvans & indicatum. Germ. ein Hülfss-Mittel zur Gesundheit.

MEDICINA est ars naturæ ministra, per convenientia remedia, quantum possibile est, faciendi sanitatem in corpore humano. A Galeno definitur à fine, quod sit *ars præsentis sanitatis conservatrix, & labefactæ instauratrix* & libro introductorio, *scientia sanitatis protectrix, & morborum expultrix*. Ab Hippocrate verò libro de flatibus, ex effectis, *adjectio quidem deficientium, detractio verò redundantium*. Ab Herophilo autem ex subjectis, *scientia salubrium, insalubrium & neutrorum*. *Medendi Methodus*, à clarissimo Sylvio de le Boe, sic definitur *ars inveniendi & rite usurpandi Remedia reparanda ac restituenda valetudini amissæ maxime convenientia*. Medicina

dicina à *Senerto* aliisque rectè in quinque partes dividitur; in *Physiologiam* nempe, in qua agitur de constitutione humana quatenus sana; ad hanc etiam pertinet *Anatomia*. 2. *Pathologiam*, in qua agitur de præternaturali corporis nostri constitutione. 3. *Semioticam*, de signis sanitatis & morborum. 4. *Hygieinam*, quæ de regimine sanitatis conservandæ leges pronunciat. 5. Et *Therapeuticam*, quæ docet *Dietam*, *Chirurgiam*, & *Pharmaciam*. Prima & generalis Medicinæ divisio bimebris tantum est, & una medicinæ partem *Theoricam* constituit, altera verò *Practicam*. Medicinæ subjectum est corpus humanum quatenus sanabile: ejusque scopus seu *finis* est *sanitas*. *Hippocrates* vocat eam, *artem longam* cum dicit ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, è contra *Paracelsus* eam ponit *brevem*. Quidam Arabes eam *μικροτέχνη* appellarunt, *artem parvam*, Revera tamen ars magna & longa est, ita ut merito exclamare cogamur, *quantum est quod nescimus*. Gr. ab *ἰατρικῆς*, medior. *ιατρικὴ* medicina.

MEDICINALIS DIES, vide *Critici dies*.

MEDICUS est vir artis Medicæ summè gnarus, modestus, sobrius, & humanus; de quo cecinit poetarum princeps *Homerus*. lib. *iliad.* XI.

Ἰντρος ὃς ἀνὴρ πολλῶν ἀντιζήσῃ ἄλλων.

hoc est: *Medicus enim vir multis anteponendus aliis, &* lib. *odys.* IV.

Ἰντρος δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος εἰς πάντα.

Ἀνδρώπων, ἢ ὃς Παιήονος εἰσι γενέθλης.

Hoc est:

Unusquisque Medicus peritus supra omnes

Homines est: sane enim Pæonis sunt ex generatione.

Et *Hippocrates* lib. de dec. orn. cap. V. Ἰντρος ὃς φιλόσοφος ἰσόθεος. *Medicus enim Philosophus est Deo equalis.* Jul. Cæs. Scaliger hoc modo medicum rectè descripsisse videtur, quod oportet esse virum doctum, probum, lenem, diligentem, maturum, fortunatum, Deo fretum, non sua vel scientia, vel opera, vel successu tumi-

tumidum, aut pecuniæ deditum. Quidem nummos exigunt dum morbus urget, juxta distichon:

Exige dum dolor est, nam postquam pœna recessit:

Audebit sanus dicere, multa dedi;

quandoque & Medici falluntur, ita ut à debita mercede priventur, secundum illud:

Medicis in Morbis totus promittitur orbis,

Mox fugit à Mente Medicus, morbo recedente.

non pauci Medici sunt, qui versiculum hunc spectant:

Dat Galenus opes, dat Justinianus honores.

Nec non:

Theologis animum subjecit Lapsus Adami

Et corpus Medicis, & bona Juridicis.

MEDITULLIUM est medium cujusque rei; e.g. meditullium cerebri.

MEDIUS VENTER, vide *Thorax*.

MEDULLA in *Mineralogia* partem molliusculam denotat, quæ in saxis nonnunquam reperitur. Germ. *Stein-Marck*. In *phytologia* mediam cujuslibet partem molliorem & præstantiorem refert, quam & cor matricemve appellant, Germ. *das Marck in den Bäumen*.

MEDULLA CEREBRI: est substantia alba & mollis, exterius corticali substantia obducitur, quæ magis cinerea est intus corpus callosum constituit: in ea fit spirituum animalium distributio & imaginatio. *Malpighius* eam ex innumeris filamentis constare affirmat. Germ. *der innere Theil des Gehirns*.

MEDULLA OBLONGATA, est initium spinalis medullæ, à quâ nervi intra cranium originem sumunt, quæ per foramen occipitis & vertebrarum usque ad os sacrum descendit, ex suis lateribus decem nervorum paria ad thoracem, abdomen & artus emittit. Etiam sensorium commune & πρῶτον αἰσθητικόν appellatur, quia ubi nervorum origo, ibi est sensuum externorum receptio communis.

MEDULLA OSSIUM, est substantia pinguis, in ossium cavitatibus, porositatibusve ab arteriis deposita; Medulla hæc membranâ continetur, & omni prorsus sensu caret; in fistulis majoribus rubicunda est, in minoribus alba, in ossibus spongiosis mollis & succulenta. Conjicere etiam licet, duntaxat exudationes ossium esse, ex eo, quod ossa plus materiæ sulphureæ & pinguis accipiunt, quam in nutrimentum vertere possunt, quæ deinde per ductus adiposos ejusque sacculos, ad ossium interior affluit, postea à venis recipitur & in sinum sanguinis deponitur Græcis *μυελός* G. das Marck.

MEDULLA SPINALIS, five cauda cerebri Gr. *μύελος ῥαχίτης, νωτιαία, διαυχένιος, ψάτης* Galeno. Est illa pars, quæ per annulos vertebrales descendit & in os sacrum terminatur, habet naturam eandem & usum cum cerebro; nervorum coagmentatio est, quorum etiam usum possidet; superius bifida conspicitur; hinc si alterutra pars obstruatur, *Hemiplegia* five paralysis unius lateris oritur. Utrimque triginta nervorum, paria ad artus, ventres, cæterasque corporis partes emittit. Si convenienti liquore diligenter lavetur, in plurimas fibrillas disspescitur.

MEGALOSPLANCHNUS est, qui s. n. vel p. n. viscera magna & tumida habet. A *μέγα* magnum, & *σπλάγχνον* viscus. Germ. *der grosse Eingeweide hat*.

MELA vel Mele est instrumentum chirurgicum, specillum dictum. Imperitum vulgus à tentando *tentam* vocant. Conficitur ut plurimum ex argento vel ebore, idque ad exploranda ulcera; vel calculum urethra infixum, extrahendum &c. aptum pro vario, usu varias habet formas. Gr. à *μελίζω* trunco.

MELANAGOGA, sunt medicamenta atram bilem evacuantia. Ex *μέλας* niger & *άγω* educo.

MELANCHOLIA, est delirium, quo ægri sine causâ manifestâ admodum tristantur & metuunt, ac horrenda, nonnunquam etiam ridicula, imaginantur & sibi

& sibi perfuadent. Oritur à spiritibus animalibus, ab indole spirituo salina, in naturam acidam, instar spiritus vitrioli, aceti, buxi, quercus &c. degenerantibus. Germ. *Schwermetzigkeit*. Item, dicitur atra bilis, five sanguis niger, adustus, & salino sulphureus. Ex μέλαινα nigra, & χολή bilis. Germ. *die schwarze Galle*.

MELAS, vide in *Albus*.

MELICERIA idem est, quod Ichor ulcerum ferofus. vid. *ichor*.

MELICERIS est tumor p. n. tunica conclusus, ex materia mellea ortus, indolens, rotundus, digitis facile cedens, ast ilico rediens: ex particulis lymphaticis non rite circulatis originem sumere videtur, quæ, evaporato humido, massam melleam relinquunt; Eodem modo in steatmate & atheromate contingit. Ex μέλι mel, & κηρίον favus.

MELICRATUM, est hydromel, five mulsum, quod componitur ex una parte mellis & octo partibus aquæ pluvialis. Ex μέλι mel, & περιέννυμι misceo. Germ. *Meet*.

MELOTIS est specillum auriculare, quibus in aurium affectibus utuntur Chirurgi. Ex μήλη specillum, & ἄς auris.

MEMBRANA, est substantia nervosa, fibrosa, lata, plana, alba, & dilatabilis, viscera, ventris musculos &c. investiens exquisito sensu prædita. Græc. ὑμῶν Germ. *ein Häutlein*.

MEMBRANA CARNOSA, idem quod *Panniculus carnosus*.

MEMBRANA URINARIA, idem quod *Allantois*.

MEMBRUM est corpus organicum, ex variis similaribus partibus compositum, actionibus voluntariis perficiendis, destinatum. Germ. *ein Glied*.

MEMORIA, est notarum five vestigiorum, ab objectorum motu substantiæ corticali, five plicatilibus cerebri, fibrillis, variis in locis impressorum, retentio.

Memoria residet in corticali cerebri substantia. Germ. das Gedächtniß.

MENDOSA SUTURA: five *squammæ*. Græc. λεπιδειδής & λεπιδοειδὸν περικόλλημα, est connexio ossium squammosa, ut in osse temporum cum bregmate apparet. Germ. eine SchußNaad.

MENINGOPHYLAX, est meningis five membranæ cerebri custos; ut laminæ aureæ argenteæ, quæ aperturis cranii accommodantur. Ex μένιγξ membrana cerebri, & φυλάσσω custodio.

MENINX, vide *Mater dura & tenuis*.

MENSA, est dentium molarium pars latior, quæ cibum conficit atque comminuit, τρώμεζα *Rufa*, at pars, quæ gingivam contingit, Μαιίτικis *Poll.*

MENSES, seu menstruus sanguis, sunt sanguinis excretiones, quæ singulis mensibus proveniunt, idque ex ipso utero, non verò ex collo aut vagina. Causa dicitur materies fermentativa, in uteri substantia genita; vel materia seminalis è testibus five ovariiis fæminis sanguini inspirata, quæ sanguinis massæ commixta, eandem fermentat, & ita commovet, ut singulis mensibus necesse sit menstruorum fluxum pati. Incipiunt, cum juvenculæ pubescunt, anno scilicet duodecimo vel decimo quarto; desinunt verò naturaliter, in gravidis, lactantibus & effœtis, ann. 40. 50. Etiam vocatur menstruum, profluvium mulierum, Lunare virus *Obidio*, profluvium genitale *Plin.* μῆνσος καθάρσεις ἔμμενοι, ἔμμενα, γυναικῆα *Theophr.* Germ. der Weiber Zeit / Monatliche Zeit.

MENSTRUUA ALBA, vid *Fluor Albus*.

MENSTRUUM MULIERUM, vide *Menses*.

MENSTRUUM Chemicis est liquor conveniens, quo mediante solutiones & extractiones corporum perficiuntur. Duplicia sunt universale & particularia. Illud titulo *alcahest* venire solet; Hæc verò iterum dividuntur in *aquea*, ut ∇ simpl. vel destillatæ; *sulphurea*, ut spiritus & olea: & *salina* eaque tam *acida*, ut ace-

acetum, spiritus acidi, quam *lixibiosa* ut $\ominus \text{F} \sim \ominus \times$ ci.
C. C. &c.

MENTAGRA, est species lichenis feræ, quæ tempore *Glaudii* adhuc incognita erat.

MENSURA in pharmaceuticis in specie notat mensuram liquidorum continentem libras duas, nonnunquam tres. Germ. *ein Maas*.

MESARÆUM, idem quod Mesenterium. Ex μέσον medium, & αἰγίον tenue, ob vasorum tenuitatem, quibus abundè intertextitur: unde hæc vasa *Mesenterica* & *Mesaraica* appellantur.

MESARAICA VASA, vide in Mesaræon.

MESENTERICA VASA vide Mesaræon.

MESENTERIUM, est peritonæi membrana duplicata, glandulis, nervis, arteriis, venis, vasis chyliferis, & lymphaticis dotata; Medium abdominis occupat; & intestina ordine quodam miro continet: in medio glandulam magnam habet *pancreas Asellii* nominatam, cui aliæ minores glandulæ circumfusæ sunt, ad eas lactea primi ordinis vasa ex intestinis tendunt, & ab hepate aliisque partibus vasa lymphica descendunt; ab hisce iterum lactea secundi ordinis vasa ad sacculum chyliferum ascendunt & in ejus sinum sese exonerant. Ex μέσον medium, & ἔντερον intestinum. Item Mesareum. Græc. ἐπιχορδὶς Aretæo. μεσάρεχον, μεσορῆιον, μεσόνυχον. Hippoc. ἀμοχενὺς τῶν ἐντέρων. Rufo, ἐπιχορδὶς apud veteres teste Aretæo.

MESERÆUM, vide Mesareon & Mesenterium.

MESOCOLON, est pars melenterii, quæ crassis intestinis continuatur. Ex μέσον medium, & κῶλον intestinum colon.

MESONUCTIONIUM, est media noctis pars. Ex μέση media, & νύξ nox.

MESOPHRYON dicitur ea pars faciei, quæ inter ambo supercilia media est, supra nasum ad frontis finem sita, & quia depilis est, *Glabella* dicitur nonnullis.

MESOPLEURII, sunt musculi intercostales, in utroque latere viginti duo, undecim externi & totidem interni sunt. Ex μέση media, & πλάγῃ latus.

METABOLE, est temporis, aëris, vel morborum mutatio. A μεταβάλλω muto.

METACARPUS, & *Metacarpium*, est manus pars posterior, constituitur ex osficulis quatuor oblongis, volam manus expandentibus, quæ dicuntur *postprachialia*. Ex κτ post, & καρπός manus junctura. Vocatur item *torus manus, tubercula, μετακάρπιον*.

METACONDYLI, sunt extrema digitorum ossa. Ex κτ post, & κόνδυλος digitus.

METALEPTICUS, est motus musculorum translativus. A μεταλαμβάνω transsumo.

METALLUM, est substantia admodum solida & rigida, quæ in montibus & cryptis subterraneis invenitur: varia genera hoc versiculo continentur.

Sol, Mars, Luna, Venus, Saturnus Jupiter, Hermes.
Inter metalla aurum solidissimum est, cujus tinctura magnis laudibus à chymicis effertur. Ex κτ post, & ἄλλο alter, quia una inventa vena, altera invenitur:
G Metall.

METALLURGUS, seu Metallicus, qui in terræ visceribus metalla scrutatur. Ex μέταλλον metallum, & ἔργον opus. Germ. ein Bergman.

METAPEDIUM, idem quod *Metacarpus*.

METAPHRENUM, est pars dorsi post septum transversum. Ex κτ post, & φρενὶ præcordium.

METAPOROPOEIA idem est quod *Matafyncrasis*.

METAPTOSIS, est morbi in alium morbum degeneratio: ut febris quartana in tertianam & vice versa: apoplexia in paralyfin &c. A μεταπίπτω recido, relabor, degenero, transeo.

METASTASIS, est morbi demigratio ab una parte in aliam: quod apoplecticis contingit, cum materia, ex qua cerebrum eclipsin patitur, ab eo in nervosum genus excutitur, unde paralyfis. A μεταστήμι transstatuo.

MFTA-

METASYNCRISIS, est medicamenti foris applicati operatio, qua ex intimis recessibus humores evocantur. Vide *Oribasium* lib. i. cap. 34. Ex $\pi\epsilon$ trans, & $\sigma\upsilon\nu\kappa\rho\epsilon\iota\varsigma$ coagmento.

METATARSUS, sunt quinque pedis ossicula, tarfi ossibus connexa, quæ plantam pedis constituent. Ex $\pi\epsilon$ post, & $\tau\alpha\rho\tau\epsilon\varsigma$ crates, tarsus.

METHODICA MEDICINA, est, cujus Author fuit *Themison Laodiceus*, excultor *Thessalus Trallianus*, qui artem sex mensium spatio addisci posse clamitabat. Hi signis & causis neglectis ad laxum & strictum in omni morbo respiciebant. Ex $\pi\epsilon$ cum, & $\acute{o}\delta\acute{o}\varsigma$ via.

METHODUS, est pars Medicinæ qua per indicationes auxilia inveniuntur, ut deperdita hominis sanitas restituatur. Ex $\pi\epsilon$ cum, & $\acute{o}\delta\acute{o}\varsigma$ via.

METOPUM, est frons, five pars faciei supra oculos. Ex $\pi\epsilon$ post, & $\acute{o}\psi$ oculus.

METRENTHYTA, est instrumentum, quo liquores utero immittuntur. Ex $\mu\acute{\eta}\tau\rho\upsilon$ matrix, uterus, & $\chi\acute{\upsilon}\omega$ fundo.

MIASMA, est inquinamentum contagiosum, quod spiritibus & sanguini (ut in peste & scorbuto) admisceatur. A $\mu\iota\alpha\sigma\mu\alpha$ inquino,

MICATIO sanguinis *Harbæo* aliisque denotat motum istum sanguinis internum, qui ab ejusdem partibus constituentibus volatilibus & fixioribus aëreque in pulmonibus admixto producitur & aliis fermentativus, rarefactivus motus, it. fermentatio, rarefactio sanguinis interna vocatur. In hoc motu vita proxime consistit, & eo ablato cessat.

MICROCOSMUS, sic homo dicitur quasi parvus mundus & compendium totius. A $\mu\iota\kappa\rho\acute{o}\varsigma$ parvus, & $\kappa\acute{o}\sigma\mu\omicron\varsigma$ mundus. Germ. die kleine Welt.

MICROPTHALMUS est, qui à nativitate parvos & fissos oculos habet. Ex $\mu\iota\kappa\rho\acute{o}\varsigma$ parvus, & $\acute{o}\phi\theta\alpha\lambda\mu\acute{o}\varsigma$ oculus.

MILIARIS HERPES vide *Herpes*.

MINA vid. Mna.

MINERA notat terram, quæ metalla & mineralia continet, ut minera martis seu ferri, minera auri, &c. Deinde significat metaphoricè causam morbosam antecedentem vel remotiorem, ex qua morbus aliquis oritur ut minera febrium &c.

MINERALIA vocantur quæcunque ex terra ejusque visceribus eruuntur nec ad vegetabilia nec animalia referri queunt.

MINORATIO Medicis nonnullis vocatur evacuatio lenis & moderata, potissimum per alvum. Hinc *Minoratiba* eadem sunt quæ *laxatiba* seu *Lenientia*.

MISERERE MEI sive *Chordapsus* est vehementissimus intestinorum dolor, ab eorum inflammatione, aut involutione & motu peristaltico inverso, unde excrementa alvina superius per os excernuntur, ortus. Vide *Ileon* & *Chordapsus*. Dicitur quoque *Solus*.

MITELLA, est linteam, in quo brachium læsum, fauciumque suspenditur. Germ. ein Arm-Band.

MIVA est caro sive pulpa mali cydonei saccharo in consistentiam spissam cocta. Germ. Quitten-Brod.

MIXTURA est substantia *solida* vel *liquida*, ex variis medicamentis commixta. Mixturæ pro scopi, quem habet Medicus, diversitate variæ admodum sunt; guttis maximè vel cochlearibus quandoque haustu usurpandæ, conficiuntur autem vel ex liquoribus solis, quales sunt præcipuè aquæ destillatæ, spiritus, & olea, quovis modo inter se mixtis, sic ut aquæ miscantur aquis, olea oleis, Aquæ Spiritibus, &c. vel ex iisdem cum syrupis convenientibus, pulveribus, confectionibus, opiatis, sive omnia concurrant, sive unum aut alterum tantum adsumatur.

MINA sive *Mina*, *Attica* continet Drachmas centum, sive Uncias duodecim & semissem : *Romana* Drachmas nonaginta sex, vel Uncias duodecim : *Alexandrina*

drina Drachmas centum & sexaginta five Uncias viginti. Ionice dicitur *Μυέας*.

MODIOLUS, est trepanum, five Anabaptiston, quo utimur in profundis ossium corruptionibus, contusionibus; fissuris & fracturis; non facile tamen adhibendum, nisi primo osium prominentiæ & frustula pungant. 2. Cum suprema tabula integra, sed depressa & infima disrupta sit. 3. Cum sanguis extravasatus, corruptione sua, hominem jugularet. *Modus* perforationis hic est. Derasis capillis, cutis in formam crucis usque ad pericranium, prudenter musculos temporales & futuras cavendo, est incidenda, & pro hac vice vulnus obligandum, nisi sanguinis profusio tam pauca sit, ut simul etiam pericranium à subiecto cranio diduci possit: deinde post aliquot horas, ægri auribus obturatis, Modiolum masculum sumito, cujus cuspis firmiter in cranio est collocanda, sed tam procul à fissura five fractura, ne dentibus suis eam, multo minus futuram, attingat: quanquam nonnulli futuras non magnopere vitent, & nos certiores reddant, se eas tam feliciter, quam alia quævis loca perforasse. Tum modiolum manu sinistra fortiter teneto, eum dextra circumducendo, donec circulum mediocriter profundum incideris, postea fæminam (in cujus medio nulla cuspis) accipe, & eandem ut ante circumducito: interim scobem auferito & modiolum ad lubricandum & refrigerandum in oleo & aqua tinguito & madefac. Sanguis jam apparens signum est te ad secundam tabulam penetrasse, & tum lenius premendum, ne meninx incautè lædatur, ubi vacillare incipit osficulum, vectim inter crepidines inserito, dissolvito, & illud vossella eximito, Græcis *χαυίσιον* & *χαυίσις*. Germ. ein Trepan.

MOLA, *Patella* seu *rotula*, est os rotundum & latum, imponitur articulationi femoris & tibiæ, ubi genu, membranoso ligamento cingitur, excepta mola. Græcis

Græcis κόγχη, κόγχη & μάλη, ἐπιγονατὶς ἐπιμυλὶς Hip-
 poc. μυλακρὶς Hipponacti. Germ. die Knie-Scheibe.

MOLA CARNEA est substantia carnosâ quandoque
 etiam fungosa sine ossibus & visceribus; sæpe instar
 sanguinis concreti, nigra: & nonnunquam durissima,
 loco fœtus præternaturaliter in utero concepta & ge-
 stata. ein Mond-Kalb.

MOLARES seu Maxillares dentes, Græc. μύλη &
 γάμφιοι vide *Dentes*.

MOLLIENTIA; vide *emollientia*.

MOLOPES, vibices enchymoma, fugillationes, idem
 sunt. Dicuntur rubores vibicum instar in febribus
 malignis & pestilentialibus producti. μάλωψ vibex.
 vide *enchymoma*.

MOLYNIS, est læsio chylicationis seu digestionis
 ciborum. Coincidit cum *Cruditate*.

MONOCOLUM est *intestinum cæcum*.

MONOHEMERA, sunt morbi, qui uno die curantur,
 ut ephemera febris. Ex μόνη sola, una, & ἡμέρα dies.

MONOPAGIA, vide *Monopegia*.

MONOPEGIA est acutus capitis dolor, unum locum
 occupans. Ex μόνον solum, & πηγνύω compingo. Germ.
 ein seitiger Haupt-Schmerz.

MONORCHIS est qui unum duntaxat testiculum
 habet.

MONS VENERIS nominatur superior pubis mulie-
 bris pars, præ reliquis nonnihil eminentior & crispior,
 quam in veneris castris militaturi omnium primo
 conscendere debent. Germ. der Venus-Berg.

MORBILLI, quasi parvi morbi, sunt maculæ ru-
 bæ, quæ à contagio in sanguine contracto excitantur,
 quæ neque in molem attolluntur, neque suppu-
 rantur, à variolis ut magis & minus tantum differunt.
 Ab Arabibus *Bothor*, vocantur. Germ. die Masern.

MORBUS est ejusmodi corporis constitutio, qua a-
 ctionibus rectè obeundis sumus inepti: vel, est con-
 stitutio hominis prava, functiones qualescunque læ-
 dens.

dens. Secundum *Sylvium de le boe* morbus est duplex, *pravae conformationis* vel *intemperiei*: *prava conformatio* est sextuplex; consistit enim in Numero, Magnitudine, Figura, Cavitate, Superficie & Situ. *Intemperies* verò est, *Occulta* vel *manifesta*. *Occulta* est venenata, contagiosa, & pestilens: *Manifesta* est simplex; ut calida, frigida, humida, sicca &c. vel composita ubi plures qualitates peccant, ut Frigida & Humida, Calida & Humida &c. Morbus dicitur etiam per Idiopathiam, Protopathiam, Deuteropathiam & Sympathiam. Item morbus est Simplex, Compositus, Multus, Complicatus, Connexus, disjunctus, Magnus, Parvus, Benignus, Malignus, Brevis, Acutus, Longus, Continuus, Intermittens, Salutaris, Dubius, Lethalis, Sanabilis, insanabilis, Exquisitus, Spurius, Hæreditarius, Nativus, Adscititius, Sangvineus, Bilanius, Pituitosus, Melancholicus, Vernus, Æstivus, Autumnalis, Hybernus, Pandemius, Epidemius, Sporadicus.

MORBUS REGIUS, idem quod *Icterus*.

MORETUS mulierculis nostris usitatisimum potionis genus est, quod parari faciunt, ubi præsumptio imprægnationis adest, persuasum nimirum sibi habent, falsam imprægnationem eo exturbari, veram corroborari. Moretum dicitur, à Moris seu diamoro ingrediente.

MORIA, *stupiditas, fatuitas, stultitia, stoliditas &c.* est judicii & intellectus defectus; Oritur præcipuè ab imaginationis & memoriæ deliquiis. A *μωρία* stultè ago.

MOROSIS, idem quod *Meria*.

MORPHÆA, idem quod *Alphus*.

MORS quid sit, notum, causa ejus proxima est motus sanguinis interni cessatio, sive ex defectu spirituum, sive disproportionione humorum vitalium graviori, sive alia causa sit.

MORSELLI, idem quod *Morsuli*.

MOR-

MORSULI seu *Morselli*, *Tabulae*: medicamenta sunt quadrata ut plurimum, parata ex pulveribus & similibus saccharo soluto susceptis, superque tabulam ligneam, lapideam, cupreamve effusis: ut consolidentur. Germ. *Morsellen*.

MORSUS CANIS RABIDI, idem quod *Cynanthropia*.

MORTARIOLA seu cavernæ, loculamenta sunt, quibus singuli dentes sunt infixi. *βότρυς Galeno*, *ἐλμυσκοί Poll. Rufo*.

MORUM, idem quod *Pladarosis*.

MOTOS, est linteam carptum, quod ulceribus inditur, quo etiam sanguinis fluxus sistitur, Vulgo *Carpi*. A *μοτόω* linteammentum vulneribus indo.

MOTUS physice loquendo unicus tantum est nempe *localis*. In animalibus & homine duplex est: partium solidarum & fluidarum. Partium solidarum motus in genere *animalis* audit, eò quod à spiritibus animalibus tanquam causa principali producitur. Distinguitur in *spontaneum*, qui voluntatis imperio subicitur & *non spontaneum*, qui citra voluntatem nobis nec scientibus nec volentibus contingit. Illius exemplum sunt motus musculorum externorum, e. g. artuum; hujus verò motus cordis, peristalticus intestinorum. Subjectum motus sunt fibræ motrices carneæ, sive sibi relictæ & in membranas coagmentatæ, ut in ventriculo & intestinis; sive in musculos perfectos collectæ.

MOTUS PERISTALTICUS, vide *Peristalticus*.

MOXA notat medicamentum ustioni cutis destinatum, potissimum in curatione arthritidis & podagræ. Paratur verò ex lanugine artemisiæ, quæ à contritione plantæ exsiccata remanet.

MUCCUS, idem quod *Mucus*.

MUCAGO, est extractio viscida mediante aqua ex seminibus, gummi radicibus &c. facta. Germ. *Schleim*.

MUCI-

MUCILAGO, idem quod *Mucago*.

MUCRO CORDIS five *Apex*, est inferior pars cordis cuspidata.

MUCRONATUM OS, vide *Ensiformis cartilago*.

MUCUS Græcis *μύξα*, *λέμφος*, *βλέννα*, *κόρυζα*, est excrementum liquidum, crassum & viscidum, quod ex procesibus papillaribus per os cribriforme & glandulis proximis ad nares & palatum defluit.

MULIEBRIA, vide *Cunnius*.

MUMIA notat primo cadaver humanum in *Ægypto* potissimum balsamatione artificiosa à putredine vindicatum. Deinde Helmontio aliisque significat corporis partem tenuissimam, spirituales, cuique pro natura sua ingentem, in morte & post mortem, item in excrementis aliquandiu permanentem, cum affectionum, tum virtutum ejusdem intimatum & propriissimarum plurimum abundantem, beneficio cujus, interveniente transplantatione, varii, singulares & mirandi effectus præstari possint, tum in proprio tum alieno subjecto. Hinc orta est *virtus mumi-alis*, quæ à dicto autore ejusque affectis pro causa curationum magneticarum aliarumque abstrusarum affertur; sed quam verè, ipsi viderint.

MUMISATIO denotat hodie præservationem cadaverum omnis generis à putredine, quæ etiam balsamatio audit. Perficitur à nonnullis maceratione in $\ominus$ $\star$ ci, $\ominus$ e $\boxplus$, spiritu vini rectific. aliisque liquoribus. Videatur *Clauderus de Balsamatione*.

MURIA est aqua salsa, falsugo, potissimum ex aqua parata, qua condiuntur pisces marini aliaque.

MUSCÆ CAPUT idem quod *Myocephalum*.

MUSCULUS est pars Organica, duobus tendinibus & fibroso seu carnosio ventre instructa, cujus officium est membra appensa movere. Motio illa seu contractio fit, quando à cerebro per nervos ad tendines spiritus animales fluunt, qui propter instinctus è tendinibus versus medium musculi alicujus ventrem protrahuntur.

ritantur, ipsumque versus medium contrahunt, iterumque actione absoluta, versus tendines recedunt. Veteres muscoli corpus in caput, ventrem & caudam diviserunt, accipientes pro capite, muscoli extremitatem, parti ad quam fit contractio connexam; pro cauda, muscoli finem seu portionem parti movendæ insertam, pro ventre denique partem muscoli intermediam, quæ carniū mole tumidior conspicitur. Deinde pro motu obeundo, supponebant musculum, circa caput & ventrem intumescere, & deinde quoad longitudinem decurtatum, partem appensam sibi propius attrahere, sed quo ritu id fiebat, magnum apud illos silentium est. Musculi sunt vel cavitatibus vel artibus destinati, qui omnes à figuris, locis & actionibus variis diversimodo denominantur Græc. *μῦς* G. *ein Muscel.*

MYCTERES, sunt nares, sive humorum pituitosorum, per processus papillares è cerebro delabentium & stillantium, receptacula.

MYDESIS, est corruptio sive putredo, ex nimio madore. A *μυδαίω* nimio humore & uligine vitior.

MYDRIASIS, est nimia pupillæ dilatatio, & diffusio visui hebetudinem adferens. Et *ἀμυρόρᾱς* obtusè, & *ὀρεῖν* videre.

MYELOS, idem quod *Medulla osium*, vel cerebri vel medullæ spinalis.

MYLE, idem quod *Mola genu.*

MYLOGLOSSUM, est par musculorum, quod circa dentium molarium postrema oritur, & ligamento linguae inferitur, linguamque sursum convertere perhibetur. Ex *μύλη* mola sive dens molaris, & *γλῶσσα* lingua.

MYLPHÆ, sunt palpebrarum defluvia: item medicamenta adversus capillorum defluvia.

MYOCEPHALUM, est inchoatus uveæ tunicæ prolapsus, muscæ capiti similis. Ex *μύια* musca, & *κεφαλή* caput.

MYO-

MYODES PLATTSMA, est musculosa expansio lata in collo, ibi à carnosio panniculo orta. Ex $\mu\tilde{\nu}\varsigma$ musculus, $\epsilon\tilde{\iota}\delta\odot$ forma, & $\pi\lambda\alpha\tau\tilde{\iota}\varsigma$ latus.

MYOLOGIA, est musculorum enarratio seu descriptio. Ex $\mu\tilde{\nu}\varsigma$ musculus, & $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$ narro.

MYOPIA, est quædam visus in rebus distantibus cernendis obscuritas, sed tamen in propinquis perspicacia. Ex $\mu\tilde{\nu}\varsigma$ mus, quia murium visum referunt, & $\omega\psi$ oculus.

MYOPIASIS, idem quod *Myopia*.

MYOPS, est qui Myopia laborat; Oritur ex eo, quod radii solares nimiam copiam intus subeuntes, objectum percipiendum confuse cerebro repræsentant. Medemur myopiæ vitris concavis. Ex $\mu\tilde{\nu}\varsigma$ mus, & $\omega\psi$ oculus.

MYRACH, Arabica vox est, & idem sonat quod *Epigastrium*.

MYRACOPUM, est Unguentum lassitudinem auferens. Ex $\mu\acute{\iota}\rho\omicron\nu$ unguentum, & $\kappa\acute{o}\pi\omicron\varsigma$ labor.

MYRMECIA est verrucarum species, sunt thymo duriora humilioraque, quæ radices altius agunt, majoremque dolorem movent, infra lata, supra autem tenuia, minus autem sanguinis mittunt: magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Nascuntur in palmis aut in inferioribus partibus pedum. A $\mu\acute{\nu}\rho\mu\epsilon\tilde{\iota}\varsigma$ formica.

MYRINX, idem quod *tympanum*.

MYRON, idem quod *unguentum*.

MYROPOLA est Unguentarius, qui unguenta vendit. Ex $\mu\acute{\iota}\rho\omicron\nu$ unguentum, & $\pi\omega\lambda\acute{\epsilon}\omega$ vendo.

MYRTUM, est caruncula in muliebri pudendo, circa rimam, à corrugatione vaginæ excitata.

MYSTAX, est labium superius, ejusque pili in lateribus excrecentes. A $\mu\alpha\sigma\acute{\alpha}\omicron\mu\alpha\iota$ mando.

MYURUS est pulsus decurtatus aut mutilus, sensim decrescens, instar caudæ muris. Ex $\mu\tilde{\nu}\varsigma$ mus, vel $\mu\acute{\iota}\epsilon\iota\varsigma$ pars divisa, & $\epsilon\tilde{\iota}\rho\epsilon$ cauda.

MYXA, est mucus sive humor pituitosus, ex processibus papillaribus ad nares descendens.

N.

NÆVI sunt quædam maculæ nativæ, eæque duplices, protuberantes & planæ, quæ sunt figura varia & colore diversimodo. Et gravidis ex imaginatione falsa, ebrietate, ecstasi &c. eveniunt. Germ. *Muttermahle*.

NARCOSIS, est stuporis inductio, ut fit in paralyfi; vel ex opio, aliisque stuporem inducentibus. A *ναρκοῖν* stuporem induco.

NARCOTICA sunt medicamenta, quæ stuporem inducunt, & dolorem sistunt. A *ναρκοῖν* stuporem concilio: Latinis *Torpor*, *Stupor* & *Hebetudo* sensus motusque, *νάρκη* *νάρκημα* Gal. *νάρκωσις*.

NASALIA, idem quod *Errhinæ*.

NASCALIA, sunt globuli, ex eadem substantiâ quâ pessaria formantur, qui matricis cervicî immittuntur.

NATA, idem quod *Natta*.

NATES CEREBRI, sunt duæ prominentiæ orbiculares, post nervorum opticorum Thalamos, quæ superiori caudicis medullaris parti accrescunt, in homine minores sunt, in brutis verò majores. Græc. *γλαστοί*.

NATTA est tumor magnus & mollis, sine dolore & colore, in dorso præcipuè excrescens quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum sumens, ut aliquot libras pendeat & Melonis vel Cucurbitæ quantitatem æquet; ejus materia est adiposa, ideoque ad steatomata referri debet.

NATURA, idem quod *Cunus*.

NATURALIS FACULTAS, est actio qua corpus, nobis insciis per spiritus animales & sanguinem temperamentum, nutritur, augetur & conservatur; unde etiam excretiones, coctiones & generationes dependent.

NAVI

NAVICULARE OS, dicitur & *σκαφοειδὲς* & cymbiforme, est tertium os tarfi in utroque pede.

NAUSIOSIS idem quod *Anastomosis*.

NAUSEA est fastidium & conatus ad vomitum irritus cum anxietate circa præcordia & salivatione oris, ab irritatione acrimoniæ vitiosæ in ventriculo, quæ tamen ad vomitum insufficiens est.

NECROSIS est sugillatio alicujus partis. *Ανεξόω* morte afficio.

NECULA notat 1. *albuginem* tenuem. 2. nubeculam, de qua infra.

NECTAR, est potus Deorum, ut *Ambrosia* cibus. Medicis autem sonat potus medicamentosus, colore tamen, gustu & odoratu gratissimus.

NEMOMENA, vide *Nomas*.

NEPENTHES; Laudanum opiatum, medicamentum verè laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir summus & insignis Medicus, primum illud ita appellari censuit. *Nepenthes*, quod latine dicitur quasi nullus luctus; ob summos & admirabiles quos exerit effectus laudani nomen ei aptissimè & summo jure competit. *Nepenthes* remedium *Helene* fuisse dicitur, quo omnes e corde languores & ægritudines sustulerit, & hilaritatem lætitiâque induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. d. *Φαρμακὸν νηπενθὲς* remedium tristitiam animò eximens. Dicitur autem à *νῆ* priv. & *πένθος* luctus.

NEPHELÆ, sunt tenues oculorum albedines. Item nubeculæ medio urinæ innatantes. Ita dicuntur etiam maculæ albæ, quæ in unguum superficie nubecularum speciem repræsentant. Græcis *νεφελή* & *νέφος* nubes, nebula.

NEPHRITICA, sunt medicamenta, renum morbos auferentia. A *νεφρός* ren.

NEPHRITICUS est, qui renum dolore laborat, sive qui ex renibus laborat.

NEPHRITIS, est dolor renum, sive ab intemperie & inflammatione, sive à calculo & arenulis, sive irritatione

tatione plexus nervei renalis productus, cum vomitu & tensione femoris. A νεφρός ren. Germ. Nierens Weh / Stein Schmerz.

NEPHROS, est ren, utrinque in abdomine unus, qui circa lumbos, sub hepate & liene, situs est; figura est instar phaseoli; substantia ejus ex innumeris glandulis & canaliculis exiguis constat, quæ serum inscipiunt & ad carunculas papillares deducunt, ut tandem per pelvim, ureteres, & vesicam foras eliminetur. Germ. die Niere.

NERVINA sunt medicamenta quæ ob particulas vel volatiles ☉nas alcalicas, vel oleosas balsamicas, vel fixas alcalinas morbis nervosi generis præ cæteris conveniunt, tum spiritus augendo, tum acrimoniam eidem impactam invertendo, aut demulcendo.

NERVUS est pars fibrosa, rotunda, longa, alba, instar cannæ Indicæ porosa, spirituum animalium deductioni inserviens, ut hoc ritu partes corporis mobiles & sensibiles fiant. Intra cranium à medulla oblongata decem Nervorum paria originem sumunt: ut nervus odoratorius, ophthalmicus, oculorum motorius, patheticus, gustatorius, timidus, auditorius, parvagus, linguæ motorius, & cervicis musculorum motor. Intra cranium septem duntaxat paria veteres agnoscebant, quæ hoc distichio continentur:

*Optica prima; oculos movet altera; tertia gustat,
Quartaque; quinta audit; vaga sexta est; septima
lingua.*

Infra cranium triginta paria enumerantur; nempe septem ex colli lateribus; duodecim ex medulla spinali in dorso: quinque ex lumbis, & sex ex osse sacro: Nervi omnes infra cranium oriuntur à medulla spinali, qui per lateralia vertebrarum foramina artibus & ventribus destinantur. Nervus, tendo & ligamentum malè à Chirurgis confunduntur. Græcis Νεύρον.

NEURODES, est species febris lentæ, sic à doctiss.

Willisio

Willisio dicta; eò quod liquor nerveus ab indole sua desciscens, & crasi sua vitiat, Atrophix causa existit. Ex *νεῦρον* nervus, & *εἶδος* forma.

NEUROLOGIA, est elegans nervorum descriptio, quam *Thomas Willisius* omnium præstantissimè exhibuit. Ex *νεῦρον* nervus, & *λεγω* narro, describo.

NEURON, idem quod *Nervus*.

NEUROTICA, eadem sunt quæ *Nervina*.

NEUROTOMIA, est anatomica nervorum sectio. Item nervorum punctura. Ex *νεῦρον* nervus, & *τέμνω* secō.

NEUROTOMUS est, qui punctura nervorum laborat. Vel qui nervos anatomicè dissecat. Ex *νεῦρον* nervus, & *τέμνω* secō.

NEUTER STATUS Medicis dicitur ille in quo corpus nec perfecte sanum, nec absolutè ægrum est, sed inter utrumque quasi ambigit. Duplex statuitur, *decidentie* quando morbus instat & sanitas exinde labefactatur; Et *convalescentie*, quando morbus quidem devictus, nec tamen perfecta sanitas iterum restituta.

NIDOR dicitur odor foetens & redolens adustionem, præsertim pinguium.

NIDOROSA DYSPEPSIA, seu cruditas est quando odor ante descriptus in ventriculo generatur, id quod percipi potest ex saliva, ructu, vomitu.

NIDUS, idem quod *Focus*.

NOCTAMBULO, seu *Noctambulus*, est qui inter dorminendum & somniandum è lecto nudus surgit, januas & fenestras aperit, & per loca quævis alta, etiam periculosisima obambulat, absque ejus percepti-
ne aut judicio: Causa ejus non facile explicabitur nisi somnus in totalem & partialem dividatur; *totalis* est ille somnus vulgaris, *partialis* vero in hoc affectu locum tenet, quia objecta quidem videntur & sensorio communi offeruntur, sed ad imaginationis locum,

ut percipiantur, non penetrant. Græcis νυκτοβάται
ὑπνοβάται Germ. Nacht; Wandlerer.

NOCTILUCA inter alia notat inventum recentius,
corpus nempe duplex, solidum & liquidum, ex di-
versis subjectis arte chimica paratum, quod in tene-
bris lucem emittit. Paratur tum ex creta & spir. ni-
tri; tum Urinæ magmate & arena. Vid. Boyle de No-
ctiluca aereâ & Glaciali.

NODULUS, *Nodus*, κροχυφάνιον est sacculus linte-
us, medicamentis morbo convenientibus impletus,
qui in cantharo cerevisiæ aut vini pleno inditur, cu-
jus tinctura ægris propinatur

MODUS, idem quod *Ganglion* & *Nodulus*.

NOLI ME TANGERE, species canceri, cum in facie,
præsertim supra mentum, circa os & nasum. Oritur
tumor vel ulcus, exulcerati caneri speciem gerens,
lente in initio crescens, quasi pustula parva, toto an-
no manet, quod aliàs minus sævum quam cancer, &
cancer plus rodit uno die quam noli me tangere uno
mense.

NOMAS, est ulcus putridum & depascens. A νέμω
depasco. Unde apud Herodotum νεμωνεργόν depasco
cadaver: Nemomena sunt quæ exerescentem carnem
exedunt.

NOSOCOMIUM, est domus publica, seu Hospitium
commune, in quod pauperes ægri recipiuntur, de-
cumbunt, & curantur. Ex νόσος morbus, & νομέω cu-
ram gero. *Nosocomia* est ægrorum curatio. Germ. ein
Siechen-Haus / Lazareth.

NOSOLOGIA, idem quod pathologia. A νόσος mor-
bus, & λέγω narro.

NOSOS idem quod *Morbus*. A νοσέω ægroto.

NOTÆ MATERNÆ, idem quod *Nævus*.

NOTHÆ COSTÆ, sunt costæ quinque (in utroque
latere) inferiores, spuria dictæ, sic vocantur, quia non
ut aliæ costæ cum sterni coherant: neque sunt ve-
luti aliæ, osseæ, sed ferè cartilagineæ. A νοθέω adul-
tero.

tero. Germ. die Bastard-Rippen. Morbi etiam *notbi* dicuntur, qui ordinariam & regularem normam excedunt, ut febres tertianæ, quartanæ, & quotidianæ nothæ; pleuritis notha &c.

NOTUS, est tergum, sive dorsum, quod est posterior thoracis pars. Germ. der Rücken.

NOVACULA, est culter chirurgicus, cujus forma, propter diversimodam operationem, variat: ideoque vix describi potest. *Culter tonsorius* Cic. ξύρον, ξύρος, ξυσή, Ammonio, μάχαιρα χειρική eadem licentia à Plutarcho in Dione dicitur, qua *culter tonsorius* à Cicerone, siquidem tondendi ratio novaculæ aliena est. Aliud enim est ξυρεῖσθαι radi, aliud χειρεῖσθαι tonderi. Germ. ein Scher-Messer.

NUBECULÆ sunt particulæ leves, se mutuo, laxo amplexu comprehendentes, urinæque innatantes. Græcis νεφέλαι.

NUCHA, est posterior pars colli, cervix dicta, per cuius cutim Setacea trajiciuntur.

NUCIOSITAS, idem quod *Myopia*.

NUMERO non solum fructus & semina metiuntur, sed & animantium partes, vitelli. Vulgo sic notatur, No. vel Num.

NUTRIMENTUM, idem quod *Alimentum*.

NUTRITIO est actio naturalis, qua continuum substantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis restauramus. In pharmaceuticis *Nutritio* denotat imbibitionem liquoris qui corporibus siccis aspergitur. Sic lithargyrium nutritur aceto; hinc unguentum *nutritum*.

NUX, est species doloris capitis, quæ magnitudine nuçis sentitur; sicut ovum, clavus, aliæque species.

NYCTHEMERUM, est tempus, denotans spatium viginti quatuor horarum. Ex νύξ nox, & ἡμέρα dies.

NYCTALOPIA, est duplex: prima est visus hebetudo nocte vel in locis tenebrosis citra ullum in clariore impedimentum; altera est hebetudo in clariore

dici lumine, nocte vero & in umbris clara perspicuitas. Ex νύξ nox, & ὁπτομαι video.

NYMPHÆ, sunt colliculi seu summa pudendi muliebris labia, sic dicta, quod aquis è vesica profilientibus adstare reperiantur. Græcis Νύμφη, μύρτον, ὑποδερὶς, κλητορὶς, ἐπιδερὶς, κέρκωσις ubi increverit. Item cavum inferioris labri. Poll. τύπη.

NYMPHOMANIA, idem quod *Furor uterinus*.

NYMPHOTOMIA, est nympharum excisio, quarum nimia protuberantiâ in nupturis virginibus, sponsus copulâ quandoque frustratur, aut saltem difficulter admittitur; earum excilio *Ægyptiis* frequens est. Ex νύμφη Nympha, aquarum & fontium Dea, & τέμνω feco.

O.

OBAUDITIO idem quod surditas.

OBELÆA, est futura sagittalis in cranio, quæ antè coronalem & postèus lamdoidem futuram attingit; fit enim ex mutua osium bregmatis conjunctione. Græcis ab ὀβελός veru.

OBLATÆ LAXATIVÆ & purgantes, fiunt ex farina cum saccharo & speciebus purgantibus.

OBLIVIO, est rerum antea perceptarum, cerebro delapsus. Hoc fit cum impressio rerum percipiendarum, cerebrum leviter tetigerit; quemadmodum motus levis vix sentitur, ita vis leviter impressa facile elabatur. Gr. ἐπιληπμοσύνη, μήτη.

OBOLUS, est dimidium scrupuli; pendet grana decem: sic à Medicis scribebatur olim , nunc verò character iste ß in usu est.

OBSTRUCTIO est meatuum, à contractione, vel corpore impacto, occlusio. Germ. eine Verstopfung. Gr. ἐμφορῆσις.

OCCIPUT est posterior cranii pars. G. das Hinter Haupt.

OHEMA, est liquor seu vehiculum aliquod, quo medicamenta miscentur, ὀχηματὴς τροφῆς est vehiculum

lum alimenti, five serum in sanguine. Ab ὀχέω vebo.

OCHTHODES, sunt ulcera, quorum labia collofa vel verrucosa, non maligna tamen. Ab ὀχθῆν ripa, & ὀχθῆν forma.

OCULARES DENTES idem quod *Cynodontes*.

OCULUS, est organum visus externum; componitur ex musculis sex, duobus nempe rectis, totidemque transversis, quibus in brutis septimus additur. Tunicas habet septem, adnatam innominatam, corneam, uveam, retiformem, crystallinam, vitream. Humores tres, aqueum crystallinum & vitreum. Habet item Nervum opticum, itidem & pupillam. Germ. das Auge.

OCULI, sunt etiam florum prodromi, quæ etiam gemmæ dicuntur.

ODAXISMUS, est gingivarum pruritus, quando dentes infantibus erumpunt. Ab ὀδαΐζω prurio.

ODONTAGRA vide *forfex*.

ODONTAGOGUM idem.

ODONTALGIA, est dentium dolor, causa est irritatio nervuli dentibus inserti orta à particulis acribus erodentibus, vel cum sanguine & fero eò delatis, vel in dentium cavitate ex corruptis cibis collectis. A *Strobelbergero* podagra dentium vocantur: Germ. Zahnschmerzen. Ex ὀδὺς dens, & ἀλγέω doleo.

ODONTIASIS, idem quod *Dentitio*, & *Odontophyia*.

ODONTICA, sunt medicamenta, quæ adversus dolores dentium adhibentur. Ab ὀδὺς dens.

ODONTOIDES, quod denti simile est; ut dens secundæ vertebræ & aliorum ossium. Ex ὀδὺς dens, & ὀδῶν forma.

ODONTOPHYJA, idem quod *dentitio*, five dentium eruptio. Ex ὀδὺς dens, & φύω cresco.

ODORAMENTUM, est medicamentum odoris gratia adhibendum; componitur ex ladano, styrace, benzoïn, moscho, zibeto, &c.

ODORATUS, est sensus, quo, ex motu & irritatione nervorum, nasi membranis insertorum, effluvia odorifera sensorio communi offeruntur & repræsentantur, G. der Geruch.

OECONOMIA, est rei familiaris dispensatio. Notat etiam dispositionem quamlibet in genere; hinc dispositio corporis animalium dicitur œconomia animalium. Ex οἶκος domus, & νέμω distribuo.

OEDEMA, ab Hippocrate aliquando latè pro omni tumore p. n. sumitur, strictè verò, est tumor p. n. à pituitâ originem trahens, albus, mollis, indolens, per congestionem frequentius, quam per affluxum humorum, genitus; sine pulsu, & digitis facile, cedens. Ejus origo præter pituitam posset esse lymphæ vel succus nutritius extra vasatus, & in gelatinam congelatus. Ab οἰδέω tumeo, inflatus sum. Barbaris *Urdemia* Ein dicker wässerichter Geschwulst an Schenkel.

OENELÆON est mistura vino & oleo constans.

OENOIDES, est vinum dilutum; aut latex vino analogus. Ex οἶνος vinum, & εἶδος forma. Germ. Gewässerter Wein.

OENOMEL, est mel vinosum. Ex οἶνος vinum, & μέλι.

OESOPHAGÆUS est musculus, œsophagi constriktor, sphincter dictus.

OESOPHAGUS, est fistula membranacea, à faucibus ad stomachum tendens, qua cibus in ore masticatus & saliva mixtus ad ventriculum transit: tunicas habet quinque *prima* & *extima membranacea* quo etiam ventriculus vestitur, à peritonæo, sumit originem. *Secunda* est *musculosa* quæ duplici fibrarum muscularium serie constat, quarum superior spiraliter descendit à superiori parte ad inferiorem, inferior autem à stomacho spiraliter ascendit superiora versus. *Tertia* iterum *membranacea* est, qua mediante musculosa & nervea colligantur. *Quarta* prorsus *nervea* est, quæ tendi-

tendinem constituit musculosæ tunicæ. Quinta glandulosa est ex glandulis minimis conglomeratis constans. Similis structura etiam in ventriculo & intestinis reperitur. Fortè ab οἰσός vimen, quia fibræ ejus viminis instar contextæ sunt: vel ab οἶσσω Fut. Α φέρω feram, quia omnes cibos versus ventriculum fert, & φάγω edo. vocatur item gula, λαιμός σῶμαχος, ια.θ.μὺς Eustat. Germ. der Schlund.

OESYPUS *Plin.* lana fuccida eidem, vellus succidum *Mart. Ovidius*, OEsypum exponit succum ab immundo ovis vellere demptum, *Plin.* lib. 29. sordes fudoremque lanis ovium adhærentes. Versantur itaque non parvo in errore, qui *OEsypum* interpretantur pro scybalis & stercoreis pilulis ovium lanæ inhærentibus; cum *Plinius* eodem in loco nomine alio eas donet, videlicet sordes caudarum in pilulas concretas appellans. οἰσιπρον, quasi, οἶός ῥυπος, & οἰσυνή.

OFFICINA Medicis denotat locum asservandis medicamentis tam simplicibus quam compositis destinatum. Hinc cum cognomine dicitur pharmaceutica. eine Apotheke.

OFFICINALIA medicamenta sunt ea quæ in officina ad usum extemporaneum servantur nec de novo parari debent, e. g. theriaca &c. opponuntur *Magistralibus*.

OLECRANUM sive *Ancon*, est processus major ulnæ sive ossis cubiti primi. Item suprema humeri pars. Ab ὀχένη cubitus, & κεῖνον caput.

OLECRANUS, idem quod *Anconæus*.

OLFACTUS, idem quod *Odoratus*.

OLIGOPHOROS, est vinum tenue, paucis spiritibus gaudens. Ex ὀλίγον paucum, & φέρω fero. Germ. ein leichter Wein.

OLIGOTROPHIA, est imminuta nutritio. Ex ὀλίγη pauca, & τροφή alimentum.

OLIGOTROPHUS, est cibus minus nutriens, cui oppo-

opponitur polytrophus. Ex ὀλίγον paucum, & τρέφω nutrio. G. Speise die wenig nähret.

OMASUS est tertius ventriculus animalium ruminantium ut boum & ovium, continens plures plicas majores & minores.

OMENTUM, *Reticulum*, sive intestinorum operimentum, est membrana duplicata, intestinis instrata, pinguedine & vasis ad instar retis piscarii intertexta, glandulis quoque duabus aut tribus dotata, Ventriculo, Colo, & Pancreati annexa, ut intestina calore suo foveat, utilis: habet lactea quædam vasa & lymphatica, item ductus & sacculos adiposos perplures, de quibus videatur *Anatomia nostra reformata* Græcis ἐπίπλοον Germ. das Netze.

OMOPLATA & *Homoplata*, idem quod *scapula*. Ex ὤμῳ humerus, & πλατύς latus.

OMPHACION est succus uvæ acerbæ; in officinis vocatur *Azrestæ*.

OMPHALOCELE, est Hernia Umbilicalis: quando nempe Omentum vel intestina circa umbilicum protuberant: quod fit relaxatione vel rptione peritonæi ex ὀμφαλός umbilicus, & κήλη tumor.

OMPHALOS, vide *Umbilicus*.

ONCOS ὄγκῳ tumor. Hinc in scholis Medicis frequens est κατ' ὄγκον i. e. secundum molem seu materiam sensibilem crassiolem. Huic opponitur κατ' ἐνέργειαν i. e. secundum virtutem seu partes subtiliores & insensibiles.

ONEIROGMOS ὀνειρωγμός pollutio nocturna.

ONYX, vide *Unguis*.

OPERARIUM Gr. εργατήριον denotat eam furni chimici partem in qua vasa collocantur & operatio contingit.

OPHIASIS, est capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde spatiis intermissis, macularum serpentis instar, decidunt. Ab ὄφις serpens, & ἴσος simile.

OPHRYS supercilium vid. *cilium*.

OPHTHALMIA, quam *Celsus* lippitudinem vocat, est tu-

est tunicarum oculi inflammatio, orta à sanguine arterioso, ob impeditum per venas refluxum, ibidem collecto & extravasato. Ab ὀφθαλμός oculus. Germ. *Entzündung der Augen.*

OPIATA, sive electuarium, est medicamentum internum, quod consistentiâ opiatae Officinali (ut *Theriace* vel *mithridatio*) simile, ex variis rebus melle vel syrupo exceptis, in plures doses est concinnatum. Dicitur ita quod ut plurimum opium recipiat ut *Theriaca*, *Mithridatium*, *Diascordium*, *Philonium*, *requies Nicolai* &c.

OPIOLOGIA est opii descriptio, ab ὄππος succus, & λέγω narro.

OPISTHOTONOS, est tetanus, sive tensio musculorum cervicis versus posteriora, cujus causa aliquando musculorum cervicis paralyxis existit, unde antagonistæ partem intermediam nimis movent, vel quando serosa materia & acris tendines invasit vel quando spiritus animales præter consuetudinem fistulas carnosas subiunt, & non facile recedunt, ita ut fistulae carnosae admodum intumescant, & corrugentur, ex ὀπισθεν à tergo, pone, & τείνω tendo.

OPIUM, est succus papaveris condensatus; purissimum opium fit ex lachrimis albis. Ab ὄππος succus.

OPPILATIO idem est quod *obstructio*.

OPPILANTIA & oppilativa notat obstruentia, seu adstringentia.

OPTICUS NERVUS sive visorius, est quo species visibiles ab oculo receptæ ad sensorium commune deferuntur; utriusque nervi origo ex thalamis nervorum opticomum provenit, postea hi nervi coeunt, & iterum cranium subituri ab invicem sejunguntur. Ab ὀπτοῦν video.

OPTICA sunt medicamenta quæ adversus oculorum affectus valent.

ORBICULI sunt *retulae*.

ORCHIS,

ORCHIS, est testiculus, cujus substantia in viris nihil aliud est, quam minutissimorum vasculorum semen conficientium congeries: at in fæminis longe aliter se res habet; componuntur autem in iis, ex multis membranis ac fibrillis laxè sibi invicem unitis, in quarum intercapedine plurima corpora alba reperiuntur, quæ ipsi aut secundum aut præter naturam insunt, ovula nempe vel vesiculæ minimæ. Hinc testiculi fæminarum recte ovaria vocantur. Vocantur item *Testes*, *colei* Cic. & Mart. *Vasa* Plauto, ὄρχεις δίδυμοι μέζα Hesiod. μόδα Homer. ὄρχειδια ἄλλοι Oppiano. Germ. Hoden.

ORCHOTOMUS est, qui testiculos excindit; qua operatione animalia castrantur, ne cum aliis coëant. Ex ὄρχης testiculus, & τένω seco.

OREXIS, est naturalis cibi appetitus, is oritur à fermento acri ab arteriis cœliacis ventriculo illato, quo tunica nervosa, ejusque nervi inordinatius moventur, ad alimentum idoneum appetendum. Ab ὀρέγομαι cupio. Germ. die Lust zu essen/ Appetit.

ORGANUM est pars, quæ ad sui constitutionem, actionesque perficiendas, rectam & determinatam, sensibilemque conformationem requirit; ut brachium, musculus, cor, &c.

ORGASMUS proprie denotat in animalibus anxiam istam veneris appetentiam, qua determinatis anni temporibus agitantur & summè irrequieta redduntur. Deinde notat quamlibet sanguinis in corpore humano turgescientiam tam secundum naturam quam p. n. Illius exemplum præbet turgescencia sanguinis in corpore muliebri quando menses instant vel fluunt, ex quo impetu dolor dorsi & pulsatio, capitis dolor, hypochondriorum inflatio aliaque symptomata dependent. Tandem strictè notat motum p. n. partium corporis fluidarum qui sub morborum incursu, inprimis febrium observatur. Ab ὀργά.

OROBIDES, est hypostasis sive urinarum subsiden-

clentia, ervis aut orobis similis. Ex ὄροβος ervum, & εἶδος forma.

ORTHOCOLON, est articuli præter naturalis rectitudo. Ex ὀρθόν rectum, & ὦλον membrum.

ORTHOPNOEA, est vitiata respiratio, qua ægri non nisi cervice erecta respirare queunt ex ὀρθός rectus, & πνοή flatus, spiritus, spiratio. Germ. Scherer. Idem.

ORTHOSTADIOS notat eum qui quamvis æger, tamen adhuc ὀρθοσταδὴν vivit, i. e. qui leviter ægrotat, ut nondum decumbere cogatur.

OS est substantia dura, frigida & ficca, ex particulis terrestribus & salinis maximè constans, ut sic corporis stabilimentum, ejusque motum facilem reddat & in munimentum quibusdam partibus se præbeat, destinata. Ossium numerus *Archangeli* 249. constituitur. Alii communiter 304. quidam tot, quod unius anni dies. Numerus tamen incertus est, quia ossa infantium ab adultis differunt; Item quod ossa sesamoidea & dentes in ipsis adultis & senibus certo numero non determinantur. Variant figura, quædam rotunda, plana, acuta, obtusa, concava, spongiosa, solida, oblonga, triangularia &c. Græc. ὀστέον Germ. Bein. Phythologicè ossiculi vocabulum imponitur lapideis corticibus qui nucleos circumdat. G. die Steine in den Früchten Kern.

OSCITATIO, *Oscedo* Agell. Græc. χέουα levis quidam motus convulsivus, musculorum faciei inferiorem maxillam aperientium. Quidam quod sit motus levis, quo halitiosa excrementa, in vicinis partibus hærentia, illasque irritantia, expelluntur. Germ. das Gehnen.

OSCUA sunt extremæ vasorum aperturæ.

OSCULUM UTERI, est illa uteri angustia, qua vagina in ipsum uterum definit, in virginibus tam exigua est, ut stylum tenuiorem solummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi possit,

possit, ex ea etiam menstrua fluunt. Prominet vaginae capacitate, tinctae piscis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili per simile est; rimam habet transversam; in virginibus osculum illud exiguum, at in mulieribus quae saepe pepererunt, majus evadit; si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, sterilitas sequitur. Germ. *der innere Muttermund.*

OSIS ὠσις pulsus, pulsio notat in specie motum istum, quo mediante pulsu cordis sanguis in partes distribuitur, sive secundum sive p. n. Olim ipsi opponebatur ἑλξις tractio. Putabant enim veteres mediante dolore aliisque modis posse sanguinem in partes solidas derivari citra pulsum. Verum haec sententia per circulationem sanguinis explosa est.

OSTEOLOGIA est de ossibus enarratio seu descriptio. Ex ὀστέον os, & λέγω.

OSTEON, vide Os.

OSTOCOPI, sunt dolores ossium, sive potius dolores periostei aut nervorum, ossa subeuntium: ossa enim quatenus ossa non sentiunt. Ex ὀστέον os, & κόπος labor.

OSTRACODERMA dicuntur animalia, quae dura quadam crusta vel ex toto, vel ex parte cinguntur ut *cancris, cochlea terrest. conch. &c.* Dicuntur etiam *Testacea.*

OTALGIA, est dolor aurium, à quacunque occasione orta, ab ὤς auris, & ἀλγίω doleo. G. *Dhrens zwang / Dhren:Schmerz.*

OTENCHYTA, Clyster auricularius Celso, ὠτός Aegin. est siphunculus, quo medicamenta auribus immittuntur. Ex ὤς auris, & ἐγχύω infundo.

OTICA sunt medicamenta, adversus aurium morbos. Ab ὤς auris. Germ. *Mittel zum Gehör.*

OVARIUM, est testis muliebris. Vide *Orchis.* Germ. *der Eyer:Stock.*

OVIDUCTUS, idem quod *Tuba Fallopiana.*

OVUM

OVUM est species doloris capitis, quæ sentitur magnitudine ovi: & sic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepisse videtur.

OXELÆUM, est mixtio aceti cum oleo. Ab ὄξυ acidum, & ἔλαιον oleum.

OXYBAPHON idem quod *Acetabulum*.

OXYCRATUM, est aceti cum aqua mistio: pusca vel posca dictum. Ab ὄξυ acetum, & κεραίννυμι misceo.

OXYDERCICA, sunt medicamenta visum acuentia. Ex ὄξυ acutum, & δέσχω video.

OXYGALA, est lac acidum. Ex ὄξυ & γάλα Lac.

OXYMEL, est compositio, in formam syrupi, ex aceto & melle. Ab ὄξυ acetum, & μέλι mel.

OXYREGMIA, est acidus è ventriculo ructus. Ab ὄξυ acidum, & ἐρεύω ructo.

OXYRHODINUM, est acetum rosaceum. Ab ὄξυ acetum, & ῥόδον rosa.

OXYS acidus, acutus.

OXYSACCHARUM est medicamentum liquidum ex aceto & saccharo paratum.

OXY NOΣΗΜΑ, idem quod *morbus acutus*.

OZÆNA, est ulceratio interioris naris tetrum odorem spirans. Ab ὀζω olfacio.

OZE vocatur *Celso* fœror oris, qualis ante febres cum frigore sentitur. l. 3. c. 11.

P.

P Notat in pharmaceuticis pugillum.

PACHUNTICA, sunt medicamenta incrasfiantia, quæ sunt potestate frigida, & crassis ramosisque partibus prædita, quæ dum succis tenuioribus permiscentur, partes eorum conjungendo, & inter sese connectendo, crassiorem & stabiliorem consistentiam ipsis tribuunt, ut Bolus armena, Amylum, Nymphæa Amygdalæ, Papaver. A παχύνας incrasso.

PÆDOTROPICA est pars Hygieinæ, spectans ad puerorum

Q

erorum regimen. Ex *παῖς* puer, & *τρόπος* ratio, modus. Vel à *τρέφω* nutrio.

PALATUM, est superior oris pars, instar tholi leviter concavum, unde & oris cœlum appellatur. Item *ἡ ὑπερώου ἐργάνος, ἐργ. ἰσχυρ.* Galeno. Germ. Der Obertheil des Mundes / der Gaumen.

PALINGENESIA, est regeneratio, qualem Chimici nonnulli statuunt, quando plantam post destructionem igne factam, ex sale suo vel cineribus iterum produci posse contendunt.

PALLIATIO, five cura palliativa, est therapeia, qua morbi incurabiles, quantum fieri potest, medicamentis localibus, mitigantur.

PALINDROME, est morbus recidivus. Ex *πάλιν* iterum, & *δρομή* cursus.

PALMA est interior manus pars, vola dicta.

PALMUS, est tremor & palpitatio cordis, à convulsione aut irritatione nervorum cujus causa in sanguine vel succo nervoso consistit, vel in aquâ pericardii. A *πάλω* vibro, quatio. Germ. Das Herzbeben.

PALPEBRÆ sunt integumenta oculos claudentia & tegentia: constant ex cute, membrana carnosâ, musculis, tunica tarsis & ciliciis suntque vel superiores vel inferiores. Germ. Die Augenlieder.

PALPITATIO CORDIS NATURALIS, fit in systole cordis, dum conus, & latera simul contracta angustantur, basis cum vasorum radicibus, ob sanguinem illic aggestum, & nonnihil hærentem, aut repercussum, ampliata extumescit. Sæpe à spasmodicis cordis, præternaturaliter palpitatio inducitur, vel à materia crassa, aut irritante, quæ cordi inhæret, concitatur. G. das Herzklopfen.

PAMPINIFORMIA VASA sunt vasa præparantia dicta, seu arteriæ & venæ, quæ ad testes tendunt, & pampinos æmulantur.

PANACEA, est medicamentum universale, omnes mor-

morbos indifferenter curans; sed an detur, dubito: de tinctura solis, lapide philosophico, plurima plurimi jactant. Ex παν omne, & αἰέομαι sano, medeor.

PANARITIUM, idem quod *Paronychia*.

PANCHRESTUM dicitur medicamentum, quod omnibus vel saltem plurimis usibus inservit. Ex παν omne & χρησὶς utilis.

PANCOENUS, idem quod *Pandemius*.

PANCHYMAGOGA, sunt medicamenta purgantia, quæ vim habent, omnes humores vitiatos è corpore educendi. Ex παν omne; χυμὸς succus, humor, & ἄγω duco. Germ. ein allgemein ausführend Mittel.

PANCREAS, *Pancration*, *Pancreon*, *Callicreas*, *Callicreon* & *Lactes* Synonyma sunt. Gr. πᾶνκρεας, est glandula conglomerata in abdomine, sub posteriore ventriculi parte sita & duodeno intestino alligata, usque ad hepatis & lievis regiones extensa, cujus munus est succum lymphaticum volatilem & insipidum, per proprium ductum ad duodenum, ulterioris chyli fermentationis & volatilisationis, nec non bilis subjugationis & attemperationis gratia, ablegare. Glandula hæc maxima est in toto corpore, in hominibus mediocris, in canibus ulnæ magnitudinem non raro excedit. Ex παν omne totum; & κρέας caro, quasi diceret totum carnosum.

PANDALEA, neoterici ferè vocant, idem quod electuarium solidum, nisi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim saccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac solidescere finitur: æger fractam partem accipit instar eclegmatis: Pandaleon à rotulis morfulisve non nisi forma differt.

PANDALITIUM idem quod *panaritium* seu *paronychia*.

PANDEMIUS sive morbus communis; est morbus ejusdem speciei, qui in una regione plures simul invadit. Ex πανς omnis, totus, & δῆμος populus. Germ. eine allgemeine Seuche.

PANDICULATIO, Græc. σκορδινισμός, σκορδίνημα, est musculorum per totum corpus dilatatio & distensio quædam convulsiva, quâ vapores copia ipsos irritantes, discutiuntur.

PANICUS est repentinus terror & consternatio: Dicitur à Deo *Pan*, qui minatus terrorem immittit *Pan* Pastorum numen olim fuit.

PANNICULUS CARNOSUS est membrana in homine pinguedini subjecta, in plurimis locis satis crassa & musculosa, in aliis iterum membranosa, plurimos ductus adiposos emittit, & velamentum toti corpori præbet. Germ. Die Fleischichte Haut.

PANNUS OCULI idem est quod *unguis oculi*, vid. *perygium*.

PANUS, est species bubonis sub axillis, faucibus, auribus & inguinibus in partibus sc. glandulosis. Sumitur etiam pro phygetio.

PAPILLÆ INTESTINORUM, sunt glandulæ exiguæ, quibus intima intestinorum tunica referta est, quæ humorem lymphicum in cavitates intestinorum exprimit.

PAPILLA, est prominentia rubra in medio mammarum confita, cujus pori recipiunt omnes tubulos lactiferos, à glandulis mammariis prodeuntes. Græc. θηλή.

PAPILLARES processus, sunt extremitates nervorum olfactoriorum, quæ muscosos humores, per fibras, os cribriforme perforantes, in narium cavernas & palatum deducunt.

PAPULÆ, idem quod *Pustula*, vide *Exanthemata*. Item species morbillorum, quæ etiam *Boa*, *sudamina*, *fervida eruptiones* & *rubidæ cutis aspredines* dicuntur.

PARACELSISTICA MEDICINA, idem quod *Hermetica*.

PARACENTESIS sive punctio est perforatio thoracis vel abdominis, per cannulam cuspidatam. In thorace fit, quando repletus est pure vel aqua, & pun-

punctio instituitur in latere, intra quintam & sextam vertebram. In abdomine verò cum illud Hydrope ascite intumet, ad latus lineæ albæ abdominis, in musculis rectis & oblique ascendentibus: ad sint vires robustæ, & purgatio præcedat, etiam sint pulmones, intestina reliquaque viscera incorrupta, quum umbilicus protuberet, aliam viam ne investigato, ibi vero apertionem moliri necesse erit. Pus, aquamve ne simul educito, sic enim ægrum jugulares, sed per partes, ut septenis diebus libram, aut libram unam semissem, secundum ægri vires. Operatione peractâ emplastro astringente & conglutinante vulnus obturandum. Si meatus & vasa intus sunt rupta, ex Paracentesi auxilium quærere, esset oleum & operam perdere, ideoque hæc naturæ committenda. A παρακεννέω compungo.

PARACHETEUSIS, idem quod *Derivatio*.

PARACMASTICA, est febris continua decrescens: item ætas declinans. A παρακμάζω decreasco.

PARACME, vide in *Acme*.

PARACOPE, in specie notat delirium levius in februm potissimum fervore.

PARACYNANCHE, est inflammatio, cum febre continua & respiratione difficili, in musculis laryngis exterioribus, excitata, Ex παρα de, κύων canis, & ἄγγω ango.

PARALYSIS, est motus voluntarii, aut sensus vel utriusque in toto corpore vel in aliqua ejus parte, abolitio. Oritur à resolutione potissimum tendinum & musculosarum fibrarum in musculis ex alteratione earum insigniori, ut humiditate, frigiditate nimia &c. Juxta alios etiam dependet ab obstructione, abscissione, contusione aut pressione nervorum, id quod tamen potius paraplegia dicendum secundum Hippocratem. A παραλύω dissolvo. Germ. eine Lähmung.

PARAMESUS, est digitus medio proximus, mini-

moque vicinus, qui *Medius* & *Annularis* dicitur. Ex *παρὰ* juxta & *μέτρεν* medium. Germ. *Der Ring Finger*.

PARAPHIMOSIS, & *Periphimosi*, est penis vitium, cum cutis ita curta est, ut glandem, adducta, contingere nequeat. Item, cum ea, quæ meatus præter naturaliter claudebant, remota fuerint. Item uteri angustia & contractio. Ex *παρὰ* de, & *φίμωσις* como obligo.

PARAPHORA denotat ut plurimum leve delirium.

PARAPHRENITIS, est delirium cum febre continua ex inflammatione diaphragmatis, cum respiratione difficili, ut Veteres somniabant: Verum hanc sententiam *Th. Willis* evidenter refutavit: & dixit materiam morbificam seu phreneticam cerebellum invadere, unde spiritum animalium fluxus inhibetur, & per consequens difficultas circa diaphragma & pulmones excitatur. Ex *παρὰ* ex, & *φρενίτις* phrenitis.

PARAPHROSYNE, five *delirium*, est lævis quædam imaginationis & judicii alienatio. Ex *παρὰ φροσίν* mente sum alienus. vide *delirium*.

PARAPLEGIA, est q̄s. apoplexia particularis, seu sensus & motus privatio in certa quadam parte ex nervorum stupefactione, dissectione, obstructione &c. orta. Ex *παρὰ* de, juxta, & *πλήπλω* percussio.

PARAPLEXIA, idem quod *Paraplegia*.

PARARHYTMUS, est pulsus alterius naturæ quam ætas fert. Ex *παρὰ* præter, & *ῥυθμός* modus:

PARASTATÆ, idem quod *Epididymis*. A *παρίστημι* juxta sto.

PARASYNANCHE est inflammatio musculorum ipsius pharyngis, seu faucium cum febre sæpe continua. Ex *παρὰ* præter, *σύν* cum, & *ἀγγω* strangulo, *δάγχη* Aureliano, quod suis familiare sit malum.

PAREGORICON vid. *Anodynum*.

PAREMPTOSIS, est casus, vel coincidentia; exempli gratia: quando è corde constricto, in arteriam magnam delabatur cruor. A *παρεμπίπλω* incido.

PAREN-

PARENCEPHALOS, idem quod *Cerebellum*. Ex *παρά* juxta, post, & *ἐγκέφαλος* cerebrum. *παρεγκεφαλῖς* *Herophilo*. *ἐγκεφαλον* *Galeno*, *ἐπέκεφαλις* *Poll.* *ὀπίσθιος* *ἐγκέφαλος*.

PARENCHYMATA *Erasistrato* denotabat propriam cujusque visceris substantiam, quæ inter vasorum intercapedines consistit ut in hepate, liene, renibus &c. Ita dicebatur, quod credebatur ipsam esse nil nisi sanguis ex vasis suis effusus & circa eadem concretus, *παράχυα* circumfundo. Hodie ubi dictorum viscerum substantia accuratius cognita est, ista veterum fabula merito exploditur.

PARESIS idem est quod *paralysis* vel potius *paraplegia*. In specie notat eam paraplegiæ speciem quæ colicæ convulsivæ succedit, translata materia ad principium nervorum. Hinc communiter vocatur *paresis ex colica*.

PARISTHMIA, five *Amygdalæ*, sunt glandulæ duæ, quæ tamen tenui, lataque productione inter sese connectuntur, sinum habent utrinque unum communem, amplum & ovalem in os apertum; usus præcipuus est, materiam quandam mucosam, five pituitosam in fauces & os effundere. Vocantur etiam *tonsilla*, *ἀντιπιδίς μῆλα*, & *πόγγα* *Hippocrati*, *Anias*. Germ. die Mandeln. Ex *παρά* juxta, & *ἵσθμος* isthmus.

PARONYCHIA, est tumor præternaturalis in digitorum extremitatibus insignem dolorem movens. Originem habet ex humore acri & maligno, tendines, nervos, periosteum, imo os ipsum corodere valente. Ex *παρά* juxta, & *ὄνυξ* unguis. Latinis *Paronytium*. Germ. der Wurm am Finger.

PAROPIÆ sunt anguli oculorum minores, qui ad tempora spectant.

PAROTIDES, sunt glandulæ post aures sitæ. Item, tumores p. n. glandulis, post aures, contingentes. Ex *παρά* pone, juxta, & *ὄς* auris.

PAROXYSMUS, est pars periodi morborum, qua intenduntur & exacerbantur: estque vel ordinatus, qui certis temporibus intensiōis affligit, ut in febris tertiana: vel inordinatus, qui nullum certum intensiōis tempus observat; sed nunc hoc, nunc illo die redit; nunc citius, nunc tardius infestat, ut in febre erratica. Vocatur & *periodus*, *accessio* Celso, exacerbatio aliis, *παροξυσμός*, *εἰσβολή* Gal. *λήψις* Arist. cujus ipsius initium *ἀρχή* & *ἐπισήμασις* Galeno dicitur. A *παροξύω* exacerbo.

PARS est etiam in Medicina quicquid totum complet & integrat, seu quod ad corporis integritatem ullo modo spectat. Partes sunt vel sensibiles vel insensibiles: similes & dissimiles; organicæ vel inorganicæ: principales & ministræ &c. Græc. *μέρος* & *μοῖρα* Germ. ein Theil des Leibes.

PARTUS, est foetus maturi in lucem editio. In partu naturali foetus membranis ruptis, caput antrosum vertit, eoque versus uteri collum inclinato, egressum conatur. Solito more foetus mense nono excluditur, novi tamen *Amstelodami* sexagenarios & quinquagenarios septimo mense editos, aliosque octavo natos. Græc. *τόκος*. *κύημα*. Germ. die Frucht / Leibes Frucht.

PARTUS CÆSAREUS, est quando infantes in difficili partu, ex abdomine & utero excinduntur. *Scipionem Africanum* primo ex utero sectum testatur antiquitas, adhuc superstite matre; idem de *Manlio* aliisque creditur; unde omnes Romani Cæsares nomen accepisse vulgo creditur, quia ex eadem familia erant.

Qui Cæsaris nomen sit sortitus.

E Matris Cæsum fuisse utero.

Germ. der Kaysersliche Schnitt.

PARTUS DIFFICILIS, idem quod *Dystocia*.

PARULIS, est inflammatio, putredo, aut excrescentia, juxta gingivas. Ex *παρά* juxta, & *ἔλας* gingiva.

PAS-

PASSIO, idem quod *Panthea*.

PASSULATUM est forma medicamento ex pulpa passularum coctarum & per setaceum trajectarum parati, pertinetque ad Electuaria.

PASTA REGIA idem quod *Morsuli*.

PASTILLUM est pomum odoriferum, fit ex odoratis pulveribus, qui cera, styrace liquida, Balsamo indico Trajacantho cum tantillo terebinthinæ excipiuntur, & in globum formantur: usus est, ut gratus odor concilietur; sumitur aliquando pro trochisco.

PATELLA, idem quod *Mola genu*.

PATHEMA, est omnis passio, morbus, seu affectus præternaturalis, quo corpus nostrum laborat; Gr. πάθος & πάθημα, παθήματα τῆς ψυχῆς sunt animi affectus. A πάχω patior.

PATHETICUS, est nervus quarti paris intra cranium: quarto pari apud *Willisium*, & octavo apud *Fallopium* accensetur. A πάχω patior.

PATHOGNOMONICUM, est signum proprium inseparabile, quod soli & omni convenit, ejusque essentiam indicat, quod etiam à principio ad finem durat: ut in pleuritide vera, semper adest febris continua, respiratio molesta, lateris dolor punctorius & tusfis. Ex πάθος affectus, & γινώσκω cognosco.

PATHOLOGIA, est pars Medicinæ, docens præter naturalem corporis nostri constitutionem. Ex πάθος affectus, λέγω dico, enarro.

PATHOS, idem quod *Pathema*.

PECTORALIA, sunt ea medicamenta, quæ materiæ morbificæ pectori impactæ conveniunt, eam vel attenuando, vel incrassando & leniendo, ut ea, quæ in pulmonibus tusim excitant, ad expectorandum apta reddantur. Gr. βηχικά Germ. Brust-Mittel.

PECTEN Gr. κτεῖς notat pubem.

PECTUS est pars thoracis anterior, quæ juguli clavicula est ad diaphragma. Græc. στήθος. Germ die Brust.

PEDICULARIS MORBUS, idem quod *Phthiriasis*.

PEDIUM, idem quod *Tarsus*.

PELICANATIO CHYMICA, idem quod *Circulatio Chymica*.

PELICANUS Chirurgis notat instrumentum extrahendis dentibus destinatum. Dicitur ita ob extremitatis curvaturam instar rostri pelicani.

PELIDNUS, est color faciei plumbeus & lividus, Melancholicis frequens. Α *πελός* niger, fuscus.

PELIOMA *πελίωμα* dicitur pars fugillata livida.

PELVIS est locus ille in ventre imo, quo vesica & uterus continetur.

PELVIS AURIUM, vide *Cochlea*.

PELVIS CEREBRI, vide *Choana*.

PELVIS RENUM, est receptaculum membranaceum in utroque rene, quod urinam recipit & in ureteres effundit.

PEMPHIGODES FEBRIS, est quæ ob caloris intensionem pustulas & bullulas producit: aliis placet febrem esse ventosam & flatuosam. Ex *πέμφιξ* flatus, bulla, pustula; & *εἶδος* forma.

PENICILLA idem quod *Turunda*.

PENIDIUM sacchari cognomen est, quod fit ex saccharo clarificato per albumen ovi, & postea conspersione amyli trahitur ex unco ad formam debitam.

PENIS, *Muto*, *Bolis*, *Colis*, *veretrum* Suetonio, *fascinus virilis* Arnobio, *Caulis* Lucillo, *Nervus* Juvenali, *Tentum* Catullo, *Verpus*, *Virile*. *Virile membrum* Cic. *Scapus* Virg. *Membrum genitale*, *cercolipa* Catull. & *Sicula*, à *fica*, *mentula*, *virga*, *Priapus*, *hasta*; *cauda salax*, *σείδη*, *πένος ἀναλκαῖον* Artemidoro, *σάυνιον* Cratino, *πύργος* Suid. *δέμας* Plar. in comm. *ἐμβολον*, *βάλανος*, Aristoph. *ἐρεβινθος*, *ἐρεβ* Eupolidi, *μύκης σῖνος*, *σημα*, *τύλος κάπρος*, *αἰδώς* Hom. *κωλη* Aristoph. *φλέψ γονίχη* Epigr. quasi genitales vena, *ροδονία*, *ψάλη*, *καρῶν* in oraculo quodam. *πορθή* Xenoph. *κρηθή ναῦρον*, *τρι-ἐμβολον*, *ψόα*, *κορκαῖτης αἰν εἶος* Artem estque membrum

brum virile, quod constat ex duobus corporibus nervosis, urethra, glande, cute, præputio &c. Germ. *die Mänliche Ruthe.*

PENTACULUM idem quod *periamma.*

PENIS MULIEBRIS, idem quod *Clitoris.*

PEPANSIS, est vitiiati, corruptique humoris in convenientiorem naturæ statum deductio. A *πεπαινω* excoquo.

PEPASMUS est humorum præternaturalium coctio, siue (melius) fermentatio & maturatio, quæ iterum in dichotomiam dispescitur; nam una tendit ad finem, ut in *Phlegmone*: altera fermentationis expers est, cum nempe morbi *αἷμα* non superat. A *ποπαινω* excoquo.

PEPASTICUM, est medicamentum mitigans, & cruda concoquens. A *πεπαινω* excoquo.

PEPSIS, est coctio siue fermentatio humorum & cibi in naturali corporis constitutione, ut cum cibus in chylum, & chylus in sanguinem vertitur. A *πίπτω* coquo. Germ. *Verdauung.*

PEPTICUS dicitur de eo quod pepsin h. e. concoctionem juvat, ut pulveres peptici.

PERACUTISSIMUS MORBUS, vide *Acutus Morbus.*

PERACUTUS, vide *Acutus.*

PERFECTA CRISIS, vide *Crisis.*

PERIAMMA, *Periapton*, *Amuletum*, *Xenexton*, Medicamentum est quod de collo suspensum morbum arcere creditur; ac præcipuè pestem. Ex *περῖαιμα* appendo.

PERIAPTUM, vide *Periamma.*

PERICARDIUM, *Involucrum*, *Bursa*, *Scrorum* seu *Sacculus membranaceus cordis* est involucrum membranaceum, quo totum cor investitur: à glandulis, supra basin cordis residentibus, per vasa lymphatica humor limpidus in ipsum derivatur (ut cor lævius reddatur, vel ut aliis placet, refrigeretur) & per vasa lymphatica, qui inveteratus est, ad ductum chyliferum reducitur.

ducitur. Ex περι circum, & καρδιά cor. Germ. das Herz um's Herz / das Herz-Häutlein.

PERICHOLUS, præter modum biliofus. Ex περι valde; & χολή bilis.

PERICLASIS est fractura ossis.

PERICRANIUM, est membrana, periosteo cranii superinducta. Ex περι circum, & κέρον caput.

PERINÆUM, est futura illa ligamentosa inter anum & scrotum, quam *Aristophanes*, κοχώνιον videtur dixisse & πυζάιον, *Archypus*, περιχώνιον locum sub pudendo inter femora & nares medium, uti cum *Polluce* sentit *Aristoph.* Scholiast.

PERIODUS MORBORUM, est tempus in morbis intermittentibus ex intensione & intermissione constans. Ex περι circum, & ὁδός iter.

PERIODUS SANGUINIS, seu circulatio, est continua sanguinis per totum corpus circumgyratio, quæ sic peragitur; nempe cruor ex arteriis per fibras, sive carnis sive viscerum, aut partium membranosarum ad venarum oscula transfertur, dicimusque fibras circa venarum oscula terminari, iisque inferi, non secus ac plurimi in renibus canaliculi, uni carunculæ renali inferuntur, atque ibi terminantur. Per has igitur sanguis ex arteriis transiens continuo venis, ad dextrum cordis ventriculum revehendus, traditur: inde per arteriam pulmonalem in pulmones, in quibus, postquam sanguis à particulis nitrosis, ab aëre inspiratis, accensus fuerit, subit venam pulmonalem, hinc sinistram cordis antrum, quod sese denuo in aortam deplet, ut nutritionis & vivificationis gratia in totum corpus propellatur. Videatur noster de circulatione sanguinis per fibras &c. Tractatus. Ex περι circum, & ὁδός iter factio. Germ. der Umlauff des Geblüts.

PERIOSTEUM, est membrana tenuis, ossa paucis exceptis, immediate investiens. Ex περι circum, & ὅστος os.

PERIPHE-

PERIPHERIA, est corporis vel alicujus visceris ambitus aut circumferentia. A περιφέρω circumfero.

PERIPHIMOSIS, vide *Phymosis*.

PERIPNEUMONIA, est substantiæ pulmonum inflammatio, cum febris acuta, respirandi difficultate, tussi & dolore gravativo conjuncta. Ex περι circum, & πνεύμων pulmo, à πνέω, spiro, Germ. Entzündung der Lungen.

PERISYSTOLE, est tempus quietis inter systolen & diastolen cordis, quæ à nonnullis concipitur, à plurimis verò negatur.

PERISTALTICUS MOTUS, est vermicularis intestinorum motus, quo, mediantibus spiritibus animalibus, & fibris rectis longitudinalibus ac circularibus excrementa alvina sensim egeruntur. Dicitur item de motu vasorum, quo liquores, ut Lympha. Chylus, Sanguis &c. ascendunt vel descendunt. A περιστρέφω contraho, arcto;

PERISTROMATA, sunt stragula, quibus ægri solent insterni. Item, tunicæ visceribus circumjectæ. In specie peristroma notat nonnullis tunicam glandulosam intestinorum. Ex περισπρννύω circumsterno.

PERITONÆUM, est membrana, quæ totum abdomen interius, ejusque viscera exterius circumvestit, constat ex tunica duplici. Arabis *Siphac*. A περιτείνω circumtendo.

PERITTOMA, est excrementum, post humorum coctionem in corpore, relictum, Item, reliquiæ morborum. A περισσώω redundo.

PERNIO, χύμετλον, & μάλλη *Theoni*, est tumor præternaturalis, à frigore brumali præcipuè in pedibus & manibus excitatus, qui tandem in scissuras & ulcerationes terminatur. Germ. gefrorne Hände oder Füße.

PERONA five *Fibula*, sic dicta, quod tibiæ musculos conjungere videtur; etiam *sura*, *Canna minor*, *Focile minus* &c. estque os minus & tenuius tibiæ extrinsecus

secus attensum, ut radius cubito, unde *peronæus* tibiæ primus & secundus musculus sic appellatur vide *Fibula*.

PERONÆUS, vide in *Perona*.

PERPER ACUTUS, vide *Acutus*.

PERSICUS ignis vid. *Ignis Persicus*.

PERVIGILIUM notat vigilias nimias p. n. cum corporis languore aliisque symptomatibus, ab irrequie-to & nimio spirituum animalum motu in cerebro dependens.

PESSARIUM est medicamentum oblongum, quod adversus varios uteri affectus, in crassioris, longioris-que digiti figuram efformatum, in cervicem ejus im-mittitur. Germ. Mutter-Zapflein.

PESSULUS, idem quod *Pessarium*.

PESSUS, idem quod *Pessarium*.

PESTIS est morbus epidemius, contagiosus ex mi-asmate venenato ab aëris nitro nimis aculeato, & eve-cto, primum suscepto: deinde per contagium pro-pagato, ortum ducens; qui occultè & latenter homi-nes aggressus, spirituum extinctiones, cruoris coagu-lationes, ipsius & partium solidarum, fiderationes & νεκρώσεις infert, & cum apparentia exanthematum, Bubonum aut Anthracum, nec non horrendo alia-rum symptomatum apparatu; ægros in vitæ peri-culum adducit. Græc. λοιμός. Germ. die Peste.

PETALOIDES, est urina foliacea aut squammea. Ex πέταλον folium, squamma, lamina, & εἶδος forma.

PETECHIÆ sunt maculæ seu exanthemata cutis. Vid, *Lenticula*.

PETECHIALIS, est febris continua, maligna *pulica-ris* dicta, qua cutis, maculis, pulicum morsui simili-bus, variegatur.

PETIA, est linteamen, ex quo sacculi formantur, in usum medicum.

PETIGO, idem quod *Lichen*.

PETROSUMOS, est interna ossis temporum facies, sic ob

fic ob lapidis petrosam duritiem appellata. Ex *πίτρε* lapis, & *εἶδος* forma.

PHACIA, idem quod *Lenticula*.

PHACOS, est macula faciei lentem referens; unde *Lenticula* & *Lentigo* appellatur.

PHACOTOS, est scalpri Chirurgici genus, lentem referens. A *φακὴ* lens.

PHÆNIGMUS five *Sympasma*, est medicamentum, quod in cute rubedinem excitat. A *φαινίσσω* rube-facio.

PHÆNOMENA, sunt omnia, quæ secundum & præ-ter naturam in corpore nostro apparent. A *φαῖνω* appareo.

PHAGADAENA in genere denotat ulcera mali mo-ri, serpentia, in specie verò cancrum exulceratum. A *φάγω* edo.

PHALACROSIS, est calvities five capillorum deci-dentia & profluvium. A *φάλος* albus, & *ἄκρε* sum-mus. Germ. das Ausfallen der Haare.

PHALANGOSIS, est palpebrarum vitium quando duplicem aciem pilorum repræsentant, vel quando interius crescunt, ita ut oculos pungant & lachrymas excitent. A *φαλαγξ* acies.

PHALANX, est ossium digitorum series, velut in aciem structa.

PHANTASIA, est sensus internus seu imaginatio, qua aliquid menti repræsentatur & imprimitur, ut suo tempore cum ejus expressione proferatur. Vi-detur quod imaginatio sit spirituum animalium quæ-dam undulatio, interius in cerebri meditullio, & de-inde versus ambitum ejus undequaque expansa. A *φαινω* repræsentato. Germ. die Einbildung/embildungs-Kraft.

PHANTASMA, idem quod *Phantasia*.

PHARMACUM, *Remedium*, seu *Medicamentum*, est, quicquid contraria agendi vi morbum impugnare est aptum: estque vel *actuale* vel *potentiale*: simplex vel compo-

compositum : *dogmaticum*, vel *empiricum* : *externum* vel *internum* : *naturale* vel *artificiale*. A φαρμακῶν medicamenta conficio. Germ. ein Medicament / ein Mittel wieder Kranckheit.

PHARMACEUTICA, idem quod *Pharmacia*.

PHARMACIA est ars medicamenta colligendi, eligendi & componendi : pharmacopolia tamen hodie plerisque in locis corrumpuntur, partim propter exotica quædam adulterata, partim avaritiâ pharmacopæorum ; ideoque medicus monendus si citò, tuto, & jucunde medicinam facere velit, ne medicamenta ex pharmacopoliis, sed αὐτοπαράσκευάσματά sua ægris propinet : expertus loquor. A φαρμακῶν medicamentis purgo. Germ. Apotheker-Kunst.

PHARMACOPÆA est doctrina sive descriptio rerum medicamentarium ad bene medicandum : seu est doctrina medicamentorum, adeoque & *pharmacologia* eodem sensu dicitur.

PHARMACOPÆUS, sive seplasiarius est vir pharmacie peritus, qui novit medicamenta colligere, eligere & componere : estque medici manus dextra, quamvis arte & scientia Chirurgus ei antepo-
nendus.

Dextra manus *Medici Doctoris*, *Pharmacopæus* :

Lævaque *Chirurgus* jure vocandus erit.

Ex φάρμακον medicamentum, & ποίεω facio Germ. ein Apotheker.

PHARYNGETRUM, nunc pro pharynge, nunc pro osse hyoidis sumitur.

PHARYNGOTOMIA, idem quod *Laryngatomia*.

PHARYNX, est superior pars œsophagi, movetur & constat ex tribus muscutorum paribus, *Cephalopharyngæo*, *Sphenopharyngæo*, quibus accedit *Sphincter*, qui & *œsophagæus* vocatur. A φάγω comedo, deglutio. Latinis *Fauces* & *Frumen* Donato. Græc. φάρυγγος. αἰσφάγγος βρόχος.

PHIALA est vas vitreum cujus venter in modum
sphæ-

sphæra rotundus in canalem gracilem definit & protenditur, usibus Chemicis variis inserviens.

PHILIATROS est is, qui medicinam amat, seu eidem operam dat.

PHILTRUM est concavitas labro superiori impressa & dividens, sic quasi amabile dicitur. Sumitur quoque pro medicamento amorem conciliante. *Amatorium virus* Plin. *Amatoreum poculum* Cic. quale *deleniamentum* vocant Afrianus. Græc. φίλτρον, ἰνιξ G. ein Liebes-Trancf.

PHIMOSIS, idem quod *Paraphimosis*. Item, inversio palpebrarum ab inflammatione. A φιμός obturamentum.

PHLEBORRHAGIA, est venarum ruptio. A φλέψ.

PHLEBOTOMIA, est venarum sectio per lancettam. vide venæ sectio Ex φλέψ vena, & τέμνω seco. Germ. Blutlassung / Aderlaß.

PHLEBOTOMUS, qui venas secat; item instrumentum quo venæ secantur. Ex φλέψ vena, & τέμνω seco.

PHLEGMA sive *pituita*, olim Galenicis notabat quartam sanguinis partem componentem, seu unum ex quatuor humoribus, qui sanguinem componere putabant. Hodie verò vel notat serum ipsum, vel ejusdem excrementa, seu particulas excrementitias, quæ hinc inde in corpore excernuntur sub glutinosa potissimum consistentia, cujusmodi exempla præbet mucus narium, pituita intestinalis &c. *Phlegma* item chemicis notat principium, quod in resolutione corporum, per ignem acquiritur, nempe liquor insipidus, qui spiritum in nonnullis antecedit, ut mineralibus, nonnunquam sequitur, ut in vegetabilibus & animalibus utplurimum.

PHLEGMAGOGA sunt medicamenta purgantia & pituitam seu serum educentia. Ex φλέγμα pituita, & ἄγω duco.

PHLEGMASIA, est inflammatio, æstus, ardor. A φλέγω uro. Germ. eine Entzündung.

PHLEGMATICI, sunt qui nimia pituita abundant.

PHLEGMONE, *Inflammatio*, φλεγμονή, φλέγωσις & φλεγμασία est tumor p. n. ex sanguine in cutem, subjectosve musculos, viscera, membranas, &c. effuso, calorem, rubedinem, eminentiam satis altam, dolorem, pulsionem & tensionem excitans. Causa est incalcatio sanguinis in illa parte impedita. Α φλέγω uro. Germ. eine Entzündung.

PHLEGMONODES, est inflammatio phlegmone similis. Ex φλεγμονή inflammatio, & εἶδος forma.

PHLYGOSIS, idem quod *Pblegmone*.

PHLYCTÆNA sive *papula*, est pustula vel vesicula in cute excitata. Item sub cornea tunica, ab ulcusculo, humoris p. n. collectio. Vocantur & φλυκτίδες, φλυζάκια, & φλύσεις. Arab. *Saphati*, Ab aliis ignis silvestris appellatur. Item φλυκταῖνα, φλυκτίς, φλυζάκοι Gal. ἂ φλυκταίνῃμαι in pustulas erumpo. Vel ἀπὸ τῆς φλύειν vel, φλύζειν quod bullire & fervere est, pustulæ & vesiculæ quasi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatæ iis, quæ ab igne vel fervente aqua excitantur, similes.

PHLYCTÆNODES, sunt pustulæ phlyctænis similes.

PHOSPHORUS præter venerem cœlestem, solem mane præcedentem, hodie nonnullis denotat idem quod noctiluca: corpus nempe in tenebris lucens, quod est vel naturale ut *lapis Bononiensis*, & *adamus Boylei*; de quo *tr. de color* in fin. vel artificialis, ut *illud* quod ex nitri spiritu & creta paratur. Vid. supr. Noctiluca.

PHRENES, idem quod *diaphragma*.

PHRENESIS, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITIASIS: idem quod *Phrenitis*.

PHRENITICI NERVI, sunt qui ad diaphragma pertinent.

PHRENITIS, *Phrenitiasis*, seu *Phrenesis*, est delirium, cum febre continua, sæpè cum furore & excandescencia à spirituum animalium p. n. incalescentia (non autem

autem à cerebri inflammatione, quæ antiquis placuit) producta. Clariss. *Willisius* phrenesin hoc modo definit, quod sit nempe, totius animæ sensitivæ, sive spirituum animalium quoad totam eorum hypostasin, plogosis sive inflammatio. A φρεν̄ mens, quia mens laborat. Germ. grosse Raserey in hitzigen Fieber.

PHRICODES, est febris horrida, in qua una cum calore horrores sentiuntur. Ex φρεῖς horror, & εἶδος forma.

PTHARTICUM, est Medicamentum, corrumpens & deleterium. A φθεῖρω corrumpo.

PTHIRIASIS, sive *morbis pedicularis*, est affectio, qua verminat corpus, scatetque pediculis. Item, palpebrarum scabies furfuracea & squammosa. A φθειρέω pediculis scateo. Germ. die Läuse-Sucht.

PTHISICUS, est, qui pulmonum tabe laborat. A φθίσις. Germ. ein Schwindstüchtiger.

PTHISIS, *Tabes*, φθοῖν, φθίσις νόσος Plutarch. της δυν̄ πύη Aretæo; est universi corporis consumptio, ex pulmonum ulcere orta, cum febris lenta & continua conjuncta; cui sæpe anhelitus fætens & tussis conjungitur. A φθίω corrumpo. Germ. Lungen-Geschwür / Schwindstucht.

PTHOE, idem quod *Phthisis*.

PTNORA corruptio it, abortus.

PHYGETHLON, est tumor, p. n. ab inflammatione glandularum ortus, in quo natura quid expellit, ut in peste circa inguina &c. Germ. eine Beule.

PHYMA, sive tuberculum, Græc. φύμα & φυτόν, quatuor vel quinque generum sunt, Verrucæ Calfi, Vari, Furunculi & Hydroa sive Desudationes, de quibus suo loco. Aliis est tumor glandularum duntaxat, qui statim augetur & ad suppurationem festinat. A φύω cresco.

PHYMATODES, est tuberculum phymati simili.

PHYSEMA seu *Physes*, est inflatio in quacunque

corporis parte, intestinis vel abdomine ut in Tympanitide. A φυσίω inflo.

PHYSESIS, idem quod *Physema*.

PHYSIOGNOMICA, sunt signa, quibus nonnihil ex vultu præfagiri potest. Ex φύσις natura, & γινώσκω cognosco.

PHYSIOGNOMIA est peritia in natura cognoscenda. A γινώσκειν cognosco.

PHYSIOLOCIA, est medicinæ pars, quæ docet corporis humani constitutionem quatenus sana. Ex φύσις natura, & λέγω narro.

PHYSOCELE, idem quod *Pneumatoccele*.

PHYSODES, est quod flatibus abundat. A φυσίω inflo, & εἶδος forma.

PIA MATER, vide *Mater Tenuis*.

PICA, vide *Citta*.

PICATIO, vide *Dropacismus*.

PICRA, vide *Hiera Picra*.

PICROCHOLUS, qui amaram bilem eructat, eaque abundat. Ex πικρὴ amara, & χολὴ bilis.

PILULA, est Medicamentum solidum sphaerica figura, pisi magnitudine, ex pulveribus, gummis, extractis &c. glutinoso liquore exceptis, efformatum.

PILI sunt corpora teretia, tenuia constant ex plurimo sulphure & terra; pro diverso temperamento, diversum colorem obtinent, crescunt ex poris cutis, ut per eos, tanquam, tubulos, omnes vapores & fumi facilius foras exhalent. Microscopium nostrum in iis plurimos nodulos ceu valvulas detexit.

PINEALIS CLANDULA, vide *Conarium*.

PINGUEDO, vide *Adeps*.

PINNA AURIS est superior & latior pars ipsius auris, quæ ala dicitur.

PISSELÆON est medicamentum compositum ex pice & oleo mixtum.

PITTACIUM, est pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. πιπτάκιον πλάτυσμα qui

qui latior videtur, ut *splenium*, oblongior: *splenium* Plinio, à splenis figura, longiusculum propriè emplastrum est.

PITUITA, idem quod *Phlegma*.

PITUITARIA GLANDULA, vide *Glandula pituitaria*.

PITYRIASIS, vide *Furfuratio*. A *πίτυρον* furfur.

PITYROIDES, est urinæ sedimentum furfuraceum.

Ex *πίτυρον* furfur, & *εἶδος* forma.

PLACENTA UTERINA, seu Hepar uterinum. Est substantia rubra hepatis similis plurimis acinis glandulosis referta. Habet venam & arteriam ex funiculo umbilicali & vasa forte lymphatica à partibus vicinis. Parte exteriori utero adhæret, alterutri lateri indifferenter, frequenter tamen in medio, quemadmodum fructuum petiolus arbori: interius Chorion obducitur: ex uteri porositatibus succum nutriendum accipit, qui per venam umbilicalem, una cum sanguine refluxo, in usum foetus facescit, cujus pars superflua ab arteriis in amnion deponitur, ut foetus etiam per os nutriatur. Placenta illa una cum membranis, post enixum foetum, etiam expellitur, quæ secundinarum nomine veniunt. Germ. *Die Nachgeburt*.

PLADAROSIS sunt parva & mollia tubercula, internæ parti palpebrarum accrescentia.

PLAGULA, vide *Splenia*.

PLANTA NOCTIS, idem quod *Hydroa*, & *Sudamina*. Sic dicitur eo, quod à frigore nocturno potissimum inducatur.

PLASTICA VIRTUS, dicitur quæ vim habet aliquid formandi: veterum est locutio & ignorantiae asylum: quod enim rectè explicare non poterant, vim plasticam vocabant: ut est vis ossifica, expultrix, attractrix &c. A *πλασσω* fingo.

PLATYSMA, est linteam latum, quod ulceribus superimponitur. A *πλατὸν* latum.

PLATYSMA MYODES, vide *Myodes*.

PLECTRUM, vide *Cion*.

PLENITUDO, est *Plethora* five nimia boni sanguinis abundantia; quæ est vel ad vasa, vel ad vires: vide *Plethora*.

PLEROSIS repletio.

PLEROTICA, sunt Medicamenta carnem restaurantia & implentia. Vide *Sarcotica*. A *πληρόω* impleo.

PLETHORA est, cum sanguis, alendo corpori utilis, in vasis supra mediocritatem abundat. Estque vel ad vasa, cum sanguis ita abundat, ut vasa, quibus continetur, mole suâ distendat: vel ad vires, quando tanta est sanguinis copia, ut vasa quidem non supra modum repleat; viribus tamen sit gravis. A *πλήτω* impleo. Germ. *überflüssig Geblüte*.

PLETHORICUS, est sanguinis boni nimiam copiam laborans. A *πλήτω* repleo. Germ. *Blutreich*.

PLEURA est membrana thoracem ejusque viscera intus succingens.

PLEURITIS, est membranæ pleuræ & musculorum intercostalium inflammatio, cum febre acuta continuâ, punctorio lateris dolore, difficili respiratione, tusi sputoque interdum cruento. Estque vel vera, ut jam definivimus, vel spuria. A *πλευρά* latus. G. *Seitenstechen*.

PLEURITIS NOTHA seu spuria, est species pleuritidis, sed signa aliquo modo differunt.

PLEXUS CHOROIDES supra glandulam pinealem, velut supra fibulam suspendi videtur: iste plexus ad hunc modum constituitur: Ex utroque medullæ oblongatæ latere, ubi cerebri limbus ei connectitur, duæ arteriæ è posterioribus carotidum ramis, ubi vertebralibus uniuntur, oriundæ, rectâ ascendunt, quæ statim divisæ, velut plures rivi juxta confiti, versus glandulam pinealem evehuntur, ibidemque mutuo occursum terminari videntur; atque illic loci, è sinu quarto furculi venosi utrinque prodeunt, qui pariter in filamenta divisi, arteriis capillaribus obviam fiunt, inque

inque illos pluribus in locis inosculantur, & varie complicantur; adeoque hæc vasa, inter se plurimum irretita, & glandulis interferta, plexus admirandos constituunt; cujus usus est sanguinem aquosum ablegare & suo calore partes adjacentes velut in balneo fovere. Item, *ubæa tunica* pupillam constituens.

PLEXUS NERVOSUS dicitur, cum duo vel plures nervi coeunt, extuberantiam velut nodum constituunt.

PLEXUS RETICULARIS seu *Retiformis*, vide *Plexus Choroides*.

PLICA est morbus *Polonis* endemius, quando capilli capitis, in unum circum, vel plicam concrescunt, instar caudæ vaccinae, adhæc, etiam gibbi fiunt, laxantur artus, membra conglobantur & retorquentur, pediculos fundit, aliaque symptomata inde proveniunt. Diligentissimus *F. Ruisch*. mihi plicam ostendit, quam in musæo inter alia rariora servat.

PLUMACEOLA, idem quod *Spleina*.

PNEUMA spiritus, idem flatus.

PNEUMATOCELE, est ramex seu Hernia ventosa: cum scrotum à flatibus distenditur. A *πνεῦμα* ventus, & *κῆλη* tumor. G. ein Wind-Bruch.

PNEUMATODES, est anhelosa respiratio. A *πνέω* spiro, & *εἶδος* forma.

PNEUMATOSIS, est spirituum animalium generatio, quæ fit in corticali cerebri substantia, illic arteriolæ deplentur, & spiritus extillantur, qui postquam cerebri medullium subierint, totum nervosum genus, motibus actionibusque sensitivis perficiendis, irradiant. A *πνεῦμα* spiritus, & *τίθημι* constituo.

PNEUMATOMPHALUS, est umbilici, flatibus in ventre collectis, protuberantia. Ex *πνεῦμα* flatus, & *ὀμφαλός* umbilicus. Germ. ein Wind-Bruch im Nabel.

PNEUMON, Græcis *Πνεῦμων* pulmo. A *πνέω* spiro. vide *Pulmones*.

PNIGALIUM, idem quod *Epiatices*. A *πνίγω* suffoco.

PNIGMUS, est suffocatio, seu strangulatio. Α πνίγω strangulo.

PODAGRA, est Arthritis pedum, vide in Arthritis. Ex πῆξ pes, & ἀρθεῖω bapio.

POLLEN est farina tritici tenuissima. Tribuitur etiam cuivis pulveri subtili. Hinc in pollinem redigere, est subtilissime pulverisare.

POLLINCTURA i. e. Balsamirung der Todten.

POLLUTIO nocturna, est involuntaria seminis, cum titillationis sensu, per libidinosa insomnia, excretio.

POLYCHRONIUS, est morbus diuturnus, qui ad menses & annos plurimos sæpe extenditur. Ex πολὺς multus, & χρόνιος diuturnus.

POLYGOPHORA, sunt potus seu vina plurimis spiritibus pollentia. Ex πολὺ multum, & φέρω fero.

POLYMPHROS variam habens formam, uti in specie appellatur os cuneiforme.

POLYPUS CORDIS est similis concretio alba, quæ vel dextri ventriculi staminibus adhærens in arteriam pulmonalem ramis protenditur; vel etiam si in sinistro ventriculo accidat in arteriam magnam ejusque divaricationes brachiis suis porrigitur. Duplex verò esse solet perfectus, qui corpus magis cohærens & compactum exhibet, & imperfectus, qui levius cohæret. Uterque supponit visciditatem feri nutritii & ejusdem coagulationem, de qua causa latius vid. *Malpighi* polypo cordis.

POLYPUS, est tumor p. n. in cavitate narium: estque duplex, vel turundæ formam refert, & *Sarcoma* generali nomine vocatur: vel ramulis aut pedibus variis ad oris interiora aut nasi exteriora se extendit: Color est albus; sæpe ad rubedinem vergit; aliquando lividus, & niger. Ex πολὺς multus, & πῆξ pes.

POLYSARCIA, est nimia corpulentia corporis. Ex πολὺ multum, & σαρξ caro.

POMPHOLIGODES, urina est, cui in superficie plurimæ

rimæ bullæ innatant, quæ plerumque in flatibus & doloribus corporis observantur. Α πομφολιγών bullas excitat.

POMUM ADAMI, est protuberantia illa in collo antèrius conspicua, sic dicitur quia vulgo persuasum est, in Adami faucibus pomi partem ex pœna divina remorata esse, & ad posteros translata.

PONDO, de ponderibus *Joh. Rhodius* hæc habet: inter pondera Romana reliquorum omnium tam ponderum quam mensurarum veluti regula primas merito poscit *Libra* Cujus Shema *P. Celso* sine ulla adjunctione, notat pondo solum, hoc est, Libram, non mercalem, negotiatoriam, *σαπφύ* *Polluci*, Gallis Regiam, quæ Senum Denum *Budæo*, de *Ass.* lib. 2. f. 38. Sedecim unciarum *H. Junio*, sed Romanam, quæ tam mensuralis à mole, quam à gravitate ponderalis, *Asfis* instar, Romanis usitatisimè XII. Unciarum sive 84. Denariorum erat: non quidem levi conjectura sed computatione legitima, nostræ æqualis; hoc tamen discrimine, ut *Libræ* *Unciæ* XII. mensurales, X. decem ponderales respondeant, ex *Galeno* lib. 6. de comp. Med. f. gen. cap. 8. Soli, quod sciam, *Budæo* de *Assè*, duodecim & dimidiæ, cujus sententiæ momenta *Agricola* solidè infregit lib. 4. de pond. & Mensuris. Nostris sic notatur *℥*. pond. & Libr.

PONTICUS notat speciem saporis, ubi acido particulæ adstrictoriæ vitriolicæ junguntur.

POPLITEA VENA, ex duplici ramo crurali misto constat, & sub cute tecta postèrius per medium poplitis flexum, excurrit usque ad calcem, aliquando ad malleoli externi cutim.

PORI, dicuntur meatus exigui & insensileæ cutis aliarumque partium, per quos sudor & effluvia vaporosa ex corpore decedunt. *G. Schweiß: Löcher.*

POROCELE, est Hernia ex callo aut calculo excitata. Ex *πῶρε* callus, & *κῆλη* tumor.

POROMPHALUS, est calculus aut callus, in umbi-

lico protuberans. Ex *πῶρε* callus, & *ὀμφαλός* umbilicus.

POROTICA, sunt Medicamenta callum generantia, seu quæ exsiccando, incrassando, & astringendo partis alimentum in callum convertunt. A *παρώω* callesco.

PORUS BILARIUS, seu Hepaticus, est canalis, qui ab Hepate, per ductum communem, biliosum suum excrementum, (quod in Hepate, mediantibus glandulis exiguis, segregatur) in intestinum duodenum amandat. Germ. *der Gallen Gang*. *Porus* etiam omnem ductum & meatum significat. A *πείρω* pervado.

PORRIGO, idem quod *Furfuratio*.

PORRUS est species verrucæ, quæ radices quasdam ad extra habet ad similitudinem porrorum.

PORTÆ VENA, vide in *Vena*.

POSCA, idem quod, *Oxycratum*.

POSTBRACHIALE, idem quod *Metacarpus*.

POSTHE præputium, glandis in pene tegumentum.

POSTHIA idem quod *crithe* seu *bordeolum*.

POTIO, vide *Haustus*.

PRÆCIPITATIO late notat quamcunque particularum in liquore quodam solvente hærentium ad fundum declinationem. Sic extracta quæ evaporatione fiunt præcipitari dicuntur, quando particulæ amplius in fluidi poris hæerere non possunt. Item hoc modo, quando saturati liquores particulas quasdam ad fundum dimittunt, id præcipitatio audit. Strictè verò præcipitatio est quædam minimarum particularum in liquore conveniente solutarum per alium liquorem infusum, ad fundum deturbatio, quæ contrarietatem pororum particularum supponit. Sic quæ acido soluta sunt, alcalibus præcipitantur, ut magisteria utplurimum. Germ. *Niederschlagung*.

PRÆCIPITATUM κατ' ἐξοχήν notat mercurium præcipita-

cipitatum rubrum, qui tamen non per præcipitationem, sed evaporationem paratur.

PRÆCORDIA, Græcis *σπέρνες* sunt viscera omnia, thorace contenta.

PRÆDICATIO vid. prognosis.

PRÆFOCATIO *uterina*, vide *Hysterica passio*.

PRÆPARANTIA *Medicamenta*, idem quod *Digerentia*.

PRÆPARANTIA VASA, sunt venæ & arteriæ ad testes & Epididymides euntes, sic à veteribus appellantur ex præjudicio, putabant enim in iis semen præparari: vena plurimis ramificationibus & anastomosis; arteria verò recto ductu, duabus aut ad summum tribus ramificationibus incedunt.

PRÆPUTIUM, Græcis *ἀκροβυστία* & *πρωτή* est glans penis virilis, involucrium, à putando dictum, ab Hebræis enim & Turcis resecatur, unde Apellæ & Recutiti appellantur. Item clitoridis projectura.

PRÆSEPIA, sunt foraminula illa utriusque maxillæ, quibus dentes continentur. *φάτνια* & *φάτνια* Galeno. Item apum alveos sive cellulas, præsepia, appellant.

PRÆSERVATORIA INDICATIO, est modus, quo per victus rationem & remedia convenientia à morbis futuris præservamur.

PRÆSIDIUM, idem quod *Remedium*, *Auxilium*.

PREGMA, vide *Bregma*.

PRESBYTIA, est obscuritas visus in rebus propinquis, cum tamen in distantibus aliqua sit perspicacitas: senibus familiaris. Ex *πρεσβυς* fenex.

PRIAPISMUS, est tentigo, sive pudendi diutina, sine libidine, erectio, orta à musculorum penis convulsione. Item membrum virile. A *πρίανος* *Priapus*, *Veneris* & *Liberi* Filius.

PRIMORES DENTES, sive *Anteriores*, ab officio in cibis incidendis dicuntur *incisores* & *incisorii*: Item *μαλάσινοι*, quia inter ridendum primi denudantur: *tonici* Celso, *τομείς*, *διγαστήρες* *κοίτες*, *τόμιστα* &c. numero

mero quatuor sunt superius, totidemque inferius.
Germ. *Förderbahn*.

PRINCIPES DIES, vide *Critici Dies*.

PRINCIPIA idem quod *Elementa*.

PROBOLE, idem quod *Apophysis*.

PROCATARTICA, est causa morborum præ existens, vel præincipiens, una cum aliis agens, unde primo morbus producitur; sive illa sit externa sive interna, ut ira vel æstus aëris Cacochymiam movens febrimque inducens, Α προκαταρχω antegredior.

PROCATARRIS, idem quod *Procatartica*.

PROCESSUS, idem quod *Apophysis*.

PROCESSUS PERITONÆI, sunt veluti fistulæ duæ oblongæ, vel canales laxiores viris in scrotum descendentes, per foramina tendinum musculorum obliquorum & transversorum, in quibus productionibus, vel didymis uti vocarunt veteres, vasa seminaria descendunt & recurrunt, atque prope testes processus hi magis explicantur, fiunt testium tunicæ.

PROCIDENTIA ANI, est intestini recti, propter nimiam laxitatem, per anum dilapsus. Vocantur item *procidentia* sedis *Plin.* *procidua* sedes *Eidem*, προπίπλων ἀρχός, quando sedes prolabitur. προπίπλων ἀρχὸς ἢ ἑδράς.
Germ. *Ausstretung des Mastdarms*.

PROCIDENTIA UTERI, est relaxatio tunicæ internæ vaginæ, qua per pudendum prolabitur, & à medicis resecata fuit; olim & adhuc quidam uterum prolabi posse putant: sed illum prolapsum, ligamenta uteri prohibent. Quamvis nonnulli experimenta & observationes clarissimas in contrarium afferant.

PROCONDYLI sunt ossa digitorum, Metacarpio proxima. Ex προ pro, & κόνδυλος digitus.

PRODROMUS, est morbus, alium superventurum indicans: ut angustia pectoris, Phthisin vel Rachitism præfagit. Ex πρό præ, & δρόμος cursus.

PRODUCTIO, vide *Apophysis*.

PROEGUMENA, est causa Antecedens interna, in corpore

corpore ex alia ortum habens, & ita morbum produ-
cens, ut eâ sublatâ, morbus possit perseverare: ut Ple-
thora vel cacochymia, vitiata victus ratione produ-
cta, unde obstructio vasorum & meatuum vel consti-
patio viscerum producitur. A *προηγῆμαι* antecedo.

PROGNOSIS, & *Prognostica signa* sunt, quibus futu-
ra, quæ ægro accidunt, præcognoscimus. Tria au-
tem in ægro præcipue sunt prægnoscenda Medico:
Eventus morbi, tempus, & ejus Modus. A *προγ-
νῶσκειν* præcognosco.

PROJECTURA, vide *Apophysis*.

PROLABIA, sunt extremæ labiorum partes promi-
nentes.

PROLAPSUS UTERI, vide *Uteri Prolapsus*.

PROLEPTICUS, est morbus, semper anticipans: ut
si febris hodie horâ quartâ adveniat, cras verò horâ
tertiâ vel secundâ.

PROPHASIS, est prænotio in morbis. Item, occa-
sio & causa antecedens. A *προφαίνω* præluceo.

PROPHYLACTICA, est pars Hygieinæ, quæ mor-
bos futuros & imminentes avertit. A *προφυλάσσω*
præservo.

PROPHYLAXIS, idem quod *Prophylactica*.

PROPOMA, est potus ex vino & melle vel saccharo
paratus. A *προπίνω* præbibo.

PROPOTISMA, est Medicamenti propinatio. A *προ-
πίνω* præbibo.

PROPTOSIS, est partis alicujus procidentia: ut;
oculi, omenti, uvulæ &c. A *προπίπτω* procido.

PROSPHEROMENA, sunt Cibi, vel Medicamenta,
quæ intra corpus sumuntur. A *προσφέρω* offero, ad-
hibeo, admoveo.

PROSPHYSIS, est adnascentia, cohærentia & coali-
tio, cum sc. digiti p. n. sibi invicem connexi sunt &
coalescunt. A *προσφύω* adnasci facio. Germ. ein Zus-
ammenwachsen der Glieder.

PROSTATÆ, *Adstantes*, sive corpora glandulosa, sunt
duæ

duæ glandulæ infra vesiculas seminales sitæ, juxta meatum seminarium; quæ (ut conjicere est) urethræ lubricationi inserviunt, & vehiculum seminali materiæ ejiciendæ præbent; item & titillationi ansam dare perhibentur: quarum succus aut liquor per varios tubulos in uretra, ad latera foraminum semen ejicientium, desinentes, una cum semine ejicitur. Simile quid in foeminis reperit Doctiss. C. Barthol. T, F. cum R. de Graaf. A *πρωστης* prostituo, præsum.

PROSTETHIS, est pectus, five thoracis anterior facies. Item, pars carnosa in manuum & pedum cavitate, nec non inter digitos nascens. Ex *πρὸς* pro, & *στήθος* pectus.

PROSTHESIS, est pars Chirurgiæ, quæ, quod deficit, restituit. Exemplum habemus in solutione continui, in ulceribus cavis & fistulosis, quæ arte chirurgica carne suppleantur. A *πρωστημι* appono.

PROTOPATHIA, est morbus primarius, five Idiopathia, quæ ab alio morbo non est orta. Ex *πρῶτος* primus, & *πάσχω* patior.

PROTUBERANTIA, vide *Apophysis*.

PROVOCATORII DIES, vide *critici dies & intercalares*.

PRUNA, idem quod *Carbunculus*.

PRURITUS, Græcis *κνισμός*, *κνησμός* & *ξυσμός* Latinis Item, *Prurigo* & *Scalpurigo*, est cutis inæqualitas sicca, cum difficultate pruriginosa, ortum habens à particulis salino-fixis pungentibus, in cute ab aliis tenacioribus retentis, quæ exhalare non possunt. Gr. *Das Jucken*.

PSAMMISMUS, est balneum ex arena sicca & calida, quo Hydropicorum pedes exsiccantur. A *ψάμμος* arena.

PSAMMODEA, sunt urinarum contenta arenosa & fabulosa. Ex *ψάμμος* arena, & *εἶδος* forma. Germ. *Sandichter Urin*.

PSAM-

PSAMMOS, est arena in corpore humano genita, quæ in passione nephritica sæpe emingitur.

PSILOTHRON, est Medicamentum, quo pili, vel è corpore auferuntur vel propter hirsutiem attenuantur. A ψιλὸς tenuis, & λῶω lavo.

PSOAS sunt musculi lumborum, circa duas inferiores thoracis & tres lumborum vertebrae superiores, initium assecuti, obliquo descensu in rotatorem femoris minorem deferuntur, à quo femur flectitur. A ψάωω contraho.

PSORA, est scabies fera cutim in furfures mutans. A ψωριάω scabie laboro. Græcis ψώρα ἀγρία.

PSORIASIS, est scabies scroti ficca, pruriginosa, quæ sæpè cum exulceratione molestat.

PSORICA, sunt Medicamenta adversus scabiem.

PSOROPHTHALMIA, est pruriginosa oculorum scabies, ex ψώρα scabies, & ὀφθαλμία oculorum dolor.

PSYCTICA, sunt Medicamenta refrigerantia. A ψύχος frigus.

PSYDRACIA, ut definiverunt *Paulus & Alexander*, sunt exigua cutis capitis ulcuscula, similia eis, quæ cutem exardere solent. *Celsus* paulo diversus definiuit, quod sit paulo durior pustula subalbida, acuta, ex qua, quod exprimitur, humidum est. *Pollux* verò ex medicis ipsis definivit psydracia esse igneas efflorescentias ulceratas sponte in capitis cute apparentes. *Psydraces* aliis sunt parvæ pustulæ, tanquam bullæ, supra cutim, à frigore hyemali efflorescentes. A ψυχεὸς frigus.

PSYLOTHRUM, vide *Psilothrum*.

PTARMICA, seu *sternutatoria*, sunt, quæ majori, quam errhina, prædita acrimoniâ, tantopere irritando, & corrugando meninges, pituitam circa nares exprimunt, ut magna copia tum expellatur, tum erumpat. A πταίω sternuo.

PTERNA, idem quod *Calx*.

PTERY-

PTERYGIUM, est ala nasi vel oculi aut processus aliformis ossis sphenoidis. *Item*, excrescentia membranosa, unguis & ungula dicta, supra corneam oculi tunicam, ab angulo ut plurimum interno, versus oculi pupillam excrescens eamque sæpe obscurans. Germ. ein Nagel. *Item* Nymphæ pudendi muliebris. A πτέρων ala.

PTERYGOIDES, dicuntur processus & muscoli ossis cuneiformis. A πτέρων ala, & εἶδος forma. *Item*, cui scoptulæ opertæ alatum in modum extant, teste Galeno & Aræteo, quod genus hominum tabi obnoxium est. πτερυγώδης Hippocr. & Aræteo. φθινώδης Hippocr.

PTERTSTAPHTLINI, sunt muscoli Gargareonis sive uvulæ, qui à processibus aliformibus originem consequuntur. A πτέρων ala, & σαρύλη uvula.

PTILOSIS, est oculorum vitium, ubi in crassatis palpebrarum marginibus, ciliorum pili excidunt.

PTISANA, est decoctio ex hordeo decorticato, passulis mundatis glycyrrhiza &c. parata. A πτίσω pinso, decortico.

PTYALISMUS, est nimia salivæ ex ore secretio. A πτύω spuo.

PTYALON, est *sputum* sive illa materia, quæ tusiendo ex pulmonibus ejicitur, *saliva* namque proprie significat liquorem per ductus salivales effusum, *humorem* è natibus & supra palatum, pituitam cerebri; at *mucus* tonsillarum, est materia viscida, quæ per tonsillas excernitur. A πτύω Spuo.

PTYSMA, idem quod *Ptyalon*.

PUGILLUS est mensura medicorum, qua flores & herbæ mensurantur; continet pugillus, quantum manu modica capi potest. *Ætio* δρᾶξ. Aliis tamen quantum tribus digitis capi potest. *Galenus* abusivè rutæ fasciculum dixit quantum duobus digitis comprehendi potest.

PUDENDAGRA nonnullis dicitur lues venerea.

PULMONES, Græci πνεύμονα & πλέυμονα vocant. Spira-

Spiramentum animæ *Virg.* organa sunt respiratoria. Statuit CL. *Malpighius* pulmonis compagem (si nervi & vasa quædam cum Tracheæ ramis excipiantur) quandam vesicularum aggeriem esse, atque vesiculas istas ubique protensas & sinuatas, talem situm & nexum obtinere, ut in easdem ex aspera arteria, deinde ex aliis in alias aditus patefcat; donec omnes in membranam, pulmones investientem, desinant. Pulmonum *usus* est respirationi inservire, & sanguinem in pulmonibus, cum nitro inspirato, aliquatenus miscere & accendere. Germ. *die Lunge.*

PULPA, est caro fructuum, radicum aliorumve corporum, quæ infusione, vel coctione extrahitur, eam per setaceum trajiciendo: ut pulpa tamarindorum, casia, althææ, dactylorum &c. vel contundendo, ut in cucumeris, melonumve semine; vel eligendo, ut pulpa colocynthidis &c.

PULSUS est motus cordis contractivus, qui fit à fibris ejusdem contractis, quo mediante sanguis per totum corpus dispergitur, & ab eo pro vario spirituum animalium influxu diversimodè afficitur. Pulsus est naturalis vel præternaturalis, de naturali locuti fuimus; præternaturalis est, qui pro diversa fibrarum & spirituum animalium effectione varius est, nempe *validus, languidus, celer, tardus, durus, mollis, equalis, inequalis, intermittens, deficiens, myurus, mediocris* &c. Germ. *der Puls.*

PULVILLI, idem quod *splenia.*

PULVIS vide *species.*

PUNCTUM LACHRYMALE, vide *Lachrymale punctum.*

PUNCTUM SALIENS, dum ovum grandescit, in interiori ejus tunica, Amnios dicta, nubecula quædam comparet, quæ sensim crasior evadens, mucosam materiam acquirit, in cujus medio primo punctum saliens, deinde rude Embryonis corpusculum, ut informis galba, conspicitur; quod indies augescendo majorem perfectionem nanciscitur.

PUPILLA seu pupula, est Choroidis sive uveæ tunicae apertio, in homine rotunda, quæ pro influxu spirituum animalium per musculare ligamentum contrahi vel dilatari potest. Germ. *der Augapffel*.

PUPULA, vide *pupilla*.

PURGANTIA sunt, quæ propter peculiarem partium dispositionem, irritando, carneas ventriculi fibras, à dextris finibus inflatas & contractas, stomachi ambitum simul colligi & versus pylorum inclinari cogunt, ut excretio per inferiora succedat. Cerm. *aussführende Mittel*.

PURGATIO est motus excretorius, in ventriculo & intestinis ob fibras eorum carneas celeriter ac seriatim contractas, crebrior & citatior, quo Chylus & fœces, tum humorum recrementa & corruptelæ, illic genitæ, aut aliunde suffusæ, à parte in partem protruduntur, donec per sedem velut cloacam foras eiciuntur.

PUS, vide *Pyon*.

PUSTULÆ, sunt sanguinis vitiosi efflorescentiæ in cute excitatæ, quando vel propter diaphoresin impeditam, vel propter materiam nimis viscidam humores sub cuticulâ colliguntur & inæqualitatem quandam excitant.

PUTREDO in physicis denotat corruptionem corporis naturalis inixti, qua partium componentium dispositio pristina, quæ formam specificam largiebatur, plane immutatur, plurimis volatilibus secedentibus, ut exinde tota forma prima tollatur. Contingit putredo potissimum à motu quodam interno particularum subtilissimarum aucto, quo reliquæ à se invicem dissolvuntur & secedere coguntur. Ad varia phænomena medica explicanda inprimis febres adhibetur vox putredinis; verum toti sanguinis massæ salva vita competere haud potest, licet certæ ejus quantitati ex communi circulo huc illuc secedenti & resta-

restagnanti revera accidat, quod ex puris generatione hujusque qualitatibus patet.

PUTREFACTIO CHYMICA est corporis concreti, per putredinem naturalem, in calore humido substantiam ipsam corrumpente, ejusque penetralia referante, dissolutio.

PYON five *Pus*, est sanguis putrefactus & in albam materiam concoctus.

PYCNOSIS, vide *Pycnotica*.

PYCNOTICA, idem quod *Incrassantia*.

PYLOS, vide *Choana*.

PYLORUS, five *Janitor*, est dextrum ventriculi orificium, cibis expellendis aptum. A *πύλη* janua, & *ἐπίω* custodio.

PYOSIS, est puris in qualibet parte collectio. A *πύον* pus.

PYRAMIDALES MUSCULI, in abdomine locantur, & rectorum infimis tendinibus incumbunt, nec sunt rectorum partes, ut putant *Vesalius* & *Columbus*, sed distincti muscoli, ut probat *Fallopianus*, licet rationibus quibusdam validis, quibusdam inanibus. Membrana peculiaris, qua investiuntur, & fibrarum cursus, diversos à rectis esse musculos, ostendit. Ortum ab externo pubis osse sortiuntur, & quando longius ascendant, tanto fiunt angustiores, circa umbilicum in alba linea terminum consequuntur. Aliquando desunt, vel sinister dextro minor est, vel dexter sinistro.

PYRAMIDALIA, sunt vasa semen præparantia dicta, de quibus suo loco. Item muscoli narium & abdomini, pyramidales dicti: item duæ chordæ medullares circa basin medullæ oblongatæ. Videatur *Willis* de cerebro cap. 3. A *πυργμῖς* corpus in superficie acuminatum.

PYRETERION *πυρητήριον* est pars furni chimici illa, quæ ignem continet.

PYRETOLOGIA, est Februm descriptio: de quibus

Th. Willis, acutissimè scripsit. Ex πυρετός febris, & λέγω enarro.

PYROTECHNIA, idem quod *Chimia*. Ex πῦρ ignis, & τέχνη ars.

PYROTICA, sive *Urentia*, sunt Medicamenta potentiâ calida, quæ corpori humano adhibita valde incallescunt, propterea quod particulas & poros ita habent dispositos, ut, dum vaporibus vel humoribus se insinuant, subtilis materia tales ibi inveniat meatus, ut ipsa ibi vehementius mota, terrestres quasdam particulas duras & acutas, in iis natantes, impetuosius in vicinas partes agitet, atque ita calorem magis vel nimis vehementem & diversimodè corrumpentem, vel immutantem, pro ratione sui motus & particularum movendarum diversitate, excitet. Hæc sunt rubefaciencia, vesicantia, cathæretica, septica, escharotica, & psilothra. A πύρωω incendo. Germ. brennende Mittel.

PYULCUS, est instrumentum, quo pus extrahitur. Ex πύον pus; & ἄλκω traho.

PYXIS, est sinus ossis Coxæ, quod *Acebatulum* appellatur.

Q.

QUADRANS, apud Medicos est pondus trium unciarum, id est Libræ Romanæ quarta pars.

QUALITAS est particularum minimarum dispositio seu contextus, unde corpus nostrum quacunque ratione, quale denominari potest. Hæc est Manifesta, Occulta, Venenata, Contagiosa, Pestilens &c.

QUARTANA FEBRIS INTERMITTENS, quam *Saturni filiam* nominavit antiquitas, *Octavio Horatiano* teste; hodie opprobrium Medicorum, quia difficulter, à Medicis antiquam sectam sectantibus, curabatur. Quadrimi circuitus febris *Plinio*. Gr. τεταρταῖα est que præternaturalis sanguinis effervescencia cum suis symptomatibus, quarto quovis die hominem in vadens

vadens eumque deferens. In *causa* est sanguis acidus, austerus & succus nutritius ab assimilatione impeditus. Germ. das viertägige Fieber.

QUARTARIUM, idem quod *Quadrans*.

QUERQUERA est febris horrida seu quæ cum horrore & tremore affligit.

QUID PRO QUO, est, quando Medicamentum unius naturæ & qualitatis pro altero substituitur, hoc tamen, non nisi medicorum consensu faciendum. Gr. *Ἀντιβαλλόμενον*.

QUINTA ESSENTIA vide *Essentia Quinta*.

QUOTIDIANA FEBRIS *Intermittens*, est, quæ à sanguine crudo & fermentativo, unâ cum chyli prohibita assimilatione, initium sumens, qualibet die redire solet. Græcis *πυρετός ἀμφομμενός*. Germ. das tägliche Fieber.

R.

RABDOIDES, idem quod *Sutura sagittalis*. Ex *ῥάβδος* virga; & *εἶδος* forma

RABIES HYDROPHOBICA, vide *Hydrophobia*.

RACHITÆ & *Rachiai*, sunt muscoli ad dorsum pertinentes. A *ῥάχις* dorsi spina.

RACHITIS, vide *Rhachitis*.

RADICALES DIES, vide *Critici dies*.

RADICATUM ACETUM vid. acetum.

RADICISECA notabat priscis temporibus Medicorum ministrum colligendis medicamentis simplicibus destinatum.

RADIUS est os cubiti minus, *Focile minus* dictum, obliquius est ulna, & ab ea in medio nonnihil distat, ubi tenue interest ligamentum: supra verò ulna Radius excipit; infra hic illam. Superior ejus pars cum externo brachii processu articulatur per diarthrosin, unde motus pronus & supinus. Inferior per appendicem cum carpi osse ad maximum digitum. Hujus superior pars tenuior, inferior vero crassior. Græcis *Στήνυξ*, *κερὴς*, *παρὰ πῆχυν*. Radius etiam *Pa-*

racelfo & *Helmontio* denotat effluvia subtilissima metallorum & lapidum pretiosorum, in quibus vis medica consistit. Existimant enim ea effluvia se habere instar radiorum solarium.

RAMENTUM dicitur in genere omne id, quod radendo aufertur ut scobs. In specie verò denotat particulas viscerum interiorum, quæ ab acrimonia excedente separatæ sunt & excernuntur ut pulmonum, in phthisi, intestinorum in dysenteria &c.

RAMEX, vide *Hernia*.

RANA & **RANULA**, vide *Hypoglossum*.

RAPHE, vide *Sutura*.

RAREFACIENTIA, sunt remedia, quæ moderato calore, vapores humoresque difflando, poros partium majores faciunt. Gr. ἀραιωτική.

RARUM dicitur in physicis corpus poris majoribus præditum, in quibus multum materiæ alienæ hæere potest. Sic aër rarus est quando maxima copia primi elementi in eo hæret. Spongia rara est, quia multum aquæ imbibere apta est. *Rarefactio* est pororum in corporibus ampliatio. Dicitur in specie de sanguine, quando multum materiæ subtilis cum ipso commiscetur, ex quo expanditur ejusdem quantitas.

RASCETA vel **RASETTA**, idem quod *Carpus*.

RASPATORIUM, seu *Scalprum Rasorium*, est instrumentum chirurgicum ossibus cariosis & squammosis abradendis, confectum. Græc. ῥυτίεα vocant.

RAUCEDO, idem quod *Branchus*.

REALGAR dicitur arsenicum vel fumus arsenicalis.

RECIDIVUS MORBUS est, quando materia à priore morbo relicta, denuo recrudesceat.

RECEPTA, *Receptum* est vocabulum barbarum, denotat formulam remedii, quam Medicus in schedula utplurimum consignat. Germ. ein Recept.

RECIPIENS dicitur in specie vas sive terreum sive vitreum diversæ magnitudinis, quod in destillatione
omni

omni liquorem prolectum excipit. Germ. eine Vors
lage.

RECTIFICATIO, est repetita liquorum destillatio,
ad eos magis purificandos & exaltandos.

REDUCTIO dicitur de metallis, quando varia ex iis
præparata in pristinum corpus reducuntur. v. g. cal-
cis auri in aurum. Dicitur etiam quandoque de sa-
libus.

REDUVIA est levis quædam cuticulæ ad ungui-
um tadices fissura.

REFRIGERATORIUM, est vas ligneum, aqua
plenum, cui fistula recta vel spiralis ex stanno vel
plumbo inest, qua aqua destillata, refrigerandi gratia,
perfluit. Germ. ein Kühlfaß.

REGENERATIO vide palingenesia.

REGIMEN denotat in medicina ordinationem, tum
in diæta, qualis nempe vel in hoc illove morbo, vel
ab assumtis medicamentis adhiberi debeat; tum in a-
liis rebus, e. g. regimen ignis est ordinatio graduum
ignis in destillationibus.

REGULUS Chimicis significat partem metallicam
ex aliis corporibus mineralibus præsertim antimonio
per ignem fusionis collectam. Invenitur in fundo
vel crucibuli, in quo fusio instituta est, vel coni fu-
sorii, in quem materia fusa effundi solet. Est vel sim-
plex vel compositus. Ille est, qui ex solo antimo-
nio beneficio salium potissimum paratur; hic verò,
qui ex aliis metallis antimonio additis emergit. Hinc
reg. ♂lis, ♀alis &c.

REITERATIO dicitur de medicamentis, quando jux-
ta eadem formulam iterum atque iterum præparan-
tur.

REGIUS MORBUS, vide *Icterus*.

RELAXANTIA, vide *Chalastica*.

RELAXATIO, est partium, vasorumve p. n. dila-
tatio.

REMINISCENTIA est perceptio, qua rerum antea

perceptarum ideæ, menti sensatione, vel alia perceptione impressæ, per earum vestigia vel imagines cerebro impressas, vel voces aut alia earum signa oblata, animæ mediantibus spiritibus animalibus, in sensorio communi, rursus offeruntur. Vel, reminiscencia est arbitraria rerum cerebro ante impressarum, ad suos usus depromptio.

REMISSIO FEBRIUM, est effervescentis supra modum sanguinis defervescentia, sive cessatio, quæ in febribus intermittentibus absoluta est, in continuis verò partialis.

RENES Græcis νεφροί. bini sunt in abdomine, sub hepate & liene situm habent; dexter in homine inferior quam sinister est: Constant maxima ex parte ex canaliculis exiguis, qui à glandulis circa arteriarum extremitates ad jacentibus oriuntur & serum ex illis suscipiunt, quod exinde ad carunculas papillares, pelvim, & ureteres foras deducitur per vesicam. Germ. die Nieren.

RENES SUCCENTURIATI, vide *Capsula Atrabiliarie*.

REPELLENTIA sunt, quæ sua frigiditate, vel astringenti vi, fervorem & affluxum humorum reprimendo ac poros & meatus partium claudendo, intumescenciam partis imminuunt, & allabentes humores alio pellunt. Graec. ἀπορροιαί. Germ. zurück treibende Mittel.

RES NATURALES sunt tres: Sanitas; Sanitatis causæ; & Sanitatis effecta. Alii septem enumerant, ut elementa, temperamenta, humores, spiritus, partes, facultates, actiones: sed elementa & temperamenta pertinent ad Physicam; humores, spiritus & partes, sanitatis causis annumerantur, quæ constant ex bona temperie & apta conformatione; facultates & actiones, sub sanitatis effectis constituuntur.

RES NON NATURALES sunt sex: Aër, Cibus & Potus, Motus & quies, Somnus & vigilia, Animi pathema-

themata, excreta & retenta. Sic apellantur, quia si modum excedant, saepe morbis anſam praebent.

RES PRÆTER NATURAM ſunt, Morbus, Morbi cauſæ, & Symptomata ſive morbi effecta.

RESOLVENTIA, ſunt medicamenta, quæ particulis ſuis ſpirituo ſulphureis particulas corpori aut parti impactas, diſſipare, ſunt apta nata. Germ. zertheilende Mittel.

RESPIRATIO eſt thoracis altera dilatatio, & contractio, qua aër nitroſis per aſperam arteriam ejusque partes Veficulares accenſionis gratiâ modo impellitur, modo ex iisdem, una cum vaporofis effluviis ejicitur. Cauſa reſpirationis in thoracis dilatatione, & contractione, quæ per muſculos certos perficitur, conſiſtit, cujus motum aër ſequitur ingrediendo pulmones & egrediendo. Germ. das Athem-holen.

RESUSCITATIO denotat modo *Palingeneſiam*, modo *Reductionem*, quæ vide.

RETE MIRABILE, ſic dicitur ob mirabilem ſtructuram, conſtat ex plurimis arterioliſ, ſubjicitur cerebri baſi & glandulam pituitariam in ambitu ſuo complectitur, à lateribus oſſis ſphenoidis: Uſus eſt, ut ſanguis ſeroſitates ſuas in glandulam pituitariam deponat, ut ſpiritus eò puriores fiant: ſecunda, ne ſanguis ſubito nimis ad cerebrum ruendo pneumatoſin aliquo modo ſupprimat. In homine & equo, qui generoſos affectus edunt, non ita invenitur.

RETENTA ſunt ea, quæ ſecundam naturam, tanquam eidem familiaria in corpore detineri debent, non verò excerni.

RETICULARIS MUSCULUS eſt rete illud muſculoſum, quod veficulas pulmonum undique cingit easque comprimit ad aërem reddendum in exſpiratione Vid. *Williſius pharm. rat. p. II. ſect. I.*

RETICULARIS PLEXUS, idem quod *Chorooides*.

RETICULUM, idem quod *Omentum*.

RETIFORMIS PLEXUS, vide *Plexus Retiformis*.

RETIFORMIS TUNICA est quædam interioris substantiæ nervi optici in oculo expansio, quæ se habet ut paries albus in camera obscura, qui species visibiles, per foramen camerae atratae admissas, excipit repræsentatque. Vide *amphiblestroides*.

RETINA TUNICA, vide *Retiformis & Amphiblestroides*.

RETORTA est vas chymicum, ex vitro, lapide, ferrove conflatum, figura rotunda, ad cuius latus rostrum est flexum, retortum, & cavum, quo destillanda ingeruntur & egeruntur. Germ. *eme Retorte*.

REVERBERATIO CHIMICA, est ignitio, qua corpora igne vivo, in furno reverberii, calcinantur.

REVERBERIUM est furnus chymicus, qua corpora ignienda vel destillanda, calcinantur, ita ut flamma eadem undique ambiat.

REVULSORIA V. S. est, qua sanguis in partem aliquam irruens, in contrarium, per venam, in parte satis remota & opposita incisam avertitur.

RHACHITIS, est medulla spinalis, quæ suo loco videatur. Item, morbus Anglis frequens, qui est inæqualis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, langvore, ignavia, torpore, capite justo majore; infra caput macie, protuberantiis circa articulos, incurvatione ossium, angustia pectoris, tumida abdominis impletionem, Hypochondriorum tonsione, tussi &c. nomen ab Anglis inditum est *the Rickets*: sed quia in medulla spinali quandoque causa latet, haud incongruè à CL. Glissonio Rachitidis nomine indigitatur.

RHAGADES, Latinis scissuræ, fissuræ, rimæ, quæ ut in aliis corporis partibus accidunt, manibus, pedibus, labris, ita etiam in uteri ostio, ano, seu recti intestini extremitate, ac in sphinctere seu musculo anum claudente accidere possunt. Suntque rhagades seu scissuræ, ani oblonga quædam in eo ulcuscula
sine

sine tumore iis similia, quæ interdum in manibus à magno frigore excitantur. Alia superficialia saltem, alia profundiora : alia sine duritie & callo, alia callosa latera habentia : alia humida & saniem fundentia, alia sicca & cancrofa. A ῥήγνμι, rimo.

RHAGOIDES idem Græcis notat, quod Latinis *ulcera oculi tunica*.

RHAPHE ῥαφή sutura, vid. infra.

RHEGMA, est partis alicujus ruptio : ut ossis, peritonæi, oculi &c. A ῥήγνμι rumpo.

RHEUMA, est p. n. humoris è capite in subjectas partes fluxio, ut in coryza contingit. A ῥέω fluo. Germ. *Flüsse*.

RHEUMATISMUS, est dolor vagus, ubique ferè apparens in corpore, sæpe febriculam, tumorem, phlogosin &c. comitem habent. A ῥέω fluo. Unde Rheumatici dicti.

RHEXIS, idem quod *Rhegma*.

RHINENCHYTES, est siphunculus, quo medicamenta naribus immittuntur. Ex ῥίς nasus, & ἐγχύω injicio. Germ. *eine Nasensprütze*.

RHIZOTOMOS idem quod radicifeca. Dicitur etiam de medicamentis, quæ morbum aliquem indicitus evellunt ac tollunt.

RHODINUM, est acetum rosaceum, aut aliud quid, ex rosis paratum. A ῥόδον rosa.

RHOEAS est affectus oculorum, consistens in carunculæ lachrymalis imminutione in oculi majori angulo.

RHOMBOIDES, est pars musculorum, initium habens à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque superioribus vertebrarum dorsi spinosis processibus : mox obliquè descendens, principio, fineque carnosum, ad scapulæ basin fertur; quam retrorsum, sed & obliquè sursum agit. Ex ῥόμβος figura quadrata, & εἶδος forma.

RHYPTI-

RHYPTICA sunt medicamenta detergentia & sordes abluentia. A *ῥύπω* sordes abluo.

RHYTHMUS, est certa, pulsuum, temporum, vitæ, ætatum, &c. proportio. A *ῥυθμός* ad numeros aptos refero.

RITHIDOSIS est corrugatio alicujus partis. A *ῥυτίδω* in rugas contraho.

RIGOR, est musculorum totum corpus ambientium ut & cutis vibratio & concussio, cum refrigeratione conjuncta. Gr. *ῥίγος*. A *ῥίγω* horreo.

RIMA PUDENDI sive *fissura magna* dicitur: quia ab osium pubis inferiore parte ad anum usque fere pertingit; ita ut inter illam & anum spatium, quod perinaeum sive interforamineum adpellatur, vix pollicis transversæ latitudinem excedat. Hæc repetito coitu dilatatur. Usus est, canalis modo penem tanquam in fossam dirigere, urinæ aliisque corporis excrementis exitum præbere, & fætus exclusioni inservire.

RISUS SARDONIUS est spasmus utriusque maxillæ.

ROB, vide *Apochylisma*.

ROBORANTIA vid. Confortantia.

ROBUB, Idem quod *Apochylisma*.

RONCHUS *ῥόγχος* Lat. stertor est sonus cum strepitu, vel stridore in faucibus, qualis profundè dormientibus item apoplecticis accidere solet.

RORIFERUS DUCTUS, idem quod *Ductus Chyliferus*.

ROS antiquis dicebatur, cum prima humiditas ab extremitatibus vasorum excidit, & in membrorum substantiam dispersa est. Ros inquit *Galen.* 7. method. 6. tertia humiditatis species, unde partes corporis nostri nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per earum substantiam sparsus: Hæc est antiquorum opinio.

ROSA, idem quod *Erysipelas*.

Ros-

ROSTRIFORMIS PROCESSUS, vide *Coracoides*.

ROTATOR MAJOR & *Minor*, sunt duo Apophyses in superiore parte ossis femoris Trochanteres dicti, in quibus plurium tendines terminantur.

ROTULA, idem quod *Mola genu*.

ROTULÆ, vide *Tabella*.

RUBEFACIENTIA, vid. *phanigmi*.

RUBRICA quid sit, vide in *Impetigine*.

RUCTATIO est motus ventriculi depravatus, ab effervescentia p. n. concitata, quo vapores & flatus per os expelluntur. Estque vel acidus, nidorosus, vel fætidus. Ructus *Celso*. Græcis ἐρύγμος, ἐρύγη, ἐρύγμος.

RUCTUS, vide *Bombus* & *Ructatio*.

RUDICULA dicitur lignum, quo medicamenta liquida miscentur & agitantur.

RUGITUS est chyli excrementorum in intestinis contentorum, p. n. effervescentia, qua flatus & motus varii in intestinis concitantur & hinc inde per excrementa volvuntur, cum exitus per os & anum facilis denegetur.

RUMINATIO est repetita masticatio alimentorum in certis brutorum speciebus, iis nempe quæ vel plures habent ex ordine ventriculos; ut boves, vel quibus saltem cæcum intestinum grandius est, ut lepus. Ex primo itaque ventriculo in os iterum protruditur cibus & denuo comminutus ad secundum, tertium & quartum ventriculum ablegatur.

RUPTIO, vide *Rhegma*.

RUPTORIUM Chirurgis notat causticum rumpendis abscessibus aptum, ut pinguedo leporina, lapis corrosivus &c. Germ. ein ätzend Mittel.

RUSMA est species psilothri, quo Turcicæ mulieres pilos tollunt ex variis corporis partibus.

RUTABULUM est uncus, vel baculus ferreus, longus, in altera parte cochleam, in altera radulam habens.

bens. Adhibetur in operationibus chemicis, in specie docimasticis.

RYAS, est nimia lachrymarum fluxio præternaturalis.

S.

SACCUS, est intestinum rectum. Α σάκτω ο-
nero.

SACCULUS CHYLIFERUS sive *Roriferus*, est inferior pars ductus chyliferi, cui omnes venæ lacteæ secundi generis, & plurima vasa lymphata inosculantur.

SACCULUS CORDIS, vide *Pericardium*.

SACCULI MEDICINALES componuntur ex variis simplicibus, scopo medici convenientibus; eaque si opus fuerit conteruntur; sacculoque, cujus figura, parti affectæ quadrat, excipiuntur, qui sæpè, ne materia in unum locum coacervetur, acu in quibusdam locis intersuitur. Germ. *Kräuter-Säcklein*.

SAGER IGNIS, vide *Herpes Exedens*.

SACER MORBUS, vide *Epilepsia*.

SACRUM OS, Græcis πλατὺ ἢ ἱερὸν ὄσθον, ὑποσπόνδυλον τῆς τοῦ κόκκυξ. Constat ex vertebri inferioribus sex, cui ossa coccygis annectuntur, in abdomine à parte posteriori constituit pelvim.

SAGITTALIS SUTURA, vel veruculata. Græcis ὀβελιαία. Est illa quæ à coronali incipit, & in Lambdoidem definit.

SAL quid proprie notet, notissimum. In Chemicis notat principium quoddam corporum constitutum, talia nempe corpuscula, quæ figuram angulosam variam nacta sunt, & proinde incidendi, penetrandi vi primò pollent, saporum etiam causa existunt. Communiter triplex statuitur *Acidus*, *alkali* seu lixiviosus & *medius*, seu *salsus*, de quibus singulis suo loco. Ratione accidentium variè etiam distinguitur. Sic alius volatilis vocatur, alius fixus: Ratione materiæ alius Vegetabilis, alius animalis, alius mineralis,

neralis, prout ex mixto quodam eruitur, quod ad unum ex triplici regno refertur.

SALSUM vid. *Enixum sal.*

SALIVA & *Salivum*, quibusdam *Sputum*, Græc. πτυσ-
αεν & σελῶ, est liquor insipidus, & à glandulis ma-
xillaribus segregatus & in os per ductus peculiare
effusus, ut os & œsophagum madefaciat, masticationi
ciborum inserviat, eosque in ventriculo aliquomodo
digerat & fermentet. Germ. *Speichel*.

SALIVATIO est sputi vel salivæ per medicamenta
salivantia evacuatio, ut sunt mercurialia. Quando-
que tamen præternaturali ptyalismo sumitur mini-
mum.

SALVATELLA, est vena, quæ à brachii ramis ten-
dit ad digitum.

SANGUIFICATIO, vide *Hæmatosis*.

SANGUIS, est, liquor rubicundus, venis arteriis,
aliisque partibus contentus, qui constat farragine o-
mnis generis partium alimentariarum, quæ papillas
intestinatorum possunt ingredi, estque nutritionis & vi-
vificationis materia, magnumque corporis stabili-
mentum. Detexit Microscopium sanguinem ex glo-
bulis constare; & febrilem ex vermiculis. Vocatur
etiam *cruor*, anima *Virgilio*. ψυχή *Aristoph.* αἷμα, *Æag*
Poet. Germ. *das Blut*.

SANGVISUGA idem quod *Hirudo*. Germ. *Blutz-
Sgel*.

SANIES, est pus cruentum & crassum. Germ. *blut-
tiger Eiter*.

SANITAS, vide *Hygieia*.

SAPA, vide *Apochylisma*.

SAPHÆNA, est vena cruralis, Fortè à Σαφής ma-
nifestus, quia manifeste demonstrari potest. Germ.
Die Mutter-Ader.

SAPHATUM, est exulceratio crustosa in capite, non
absimilis Achori. vide *Achor*.

SAPONEA est linctus ex amygdalis confectus.

SAPOR,

SAPOR, vide *Gustus*, Helmontio etiam & Tacchenio denotat particulas salinas subtilissimas in corpore hinc inde à posteriori observabiles. Unde inter causas morbificas ab ipsis sæpissime refertur *sapor sitiosus* qui archeum turbat.

SARCOCELE, est Hernia carnosa testiculorum. Ex σὰρξ caro; & κήλη tumor. Germ. ein fleischichter Bruch.

SARCOMA, est carnis excrescentia. Item molarum in utero productio. A σὰρξ caro; & κομίζω porto, affero. Germ. ein fleischicht Gewächs.

SARCOMPHALUM, est carnosa in umbilico excrescentia. Ex σὰρξ caro; & ὀμφαλός umbilicus.

SARCOPHAGUM, idem quod *Catharticum*.

SARCOSIS, vide *Sarcoma*.

SARCOTICA five carnem generantia sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, sordes è vulneribus & ulceribus tollendo, partiumque temperiem conservando efficiunt, ut alimentum in partem solutam commodè impellatur. A σαρκώω incarno.

SARE, idem quod *Effere*.

SATYRIASIS, five *tentigo veretri*, *Priapismus*, Ροπαλισμός Suidæ πάσις τῇ αἰδοίᾳ Πριαπισμός, Σατυρίασις σατυρισμός. Estque immoderata Veneris appetentia & penis palpitatio; five erectio penis, quæ iterum post coitum evanescit. Item, morbus *Elephantiasis* dictus in quo ægri Satyrorum effigiem acquirunt. Item, glandularum augmentum pone aures, ita ut aures erigantur. A Σάτυρ homo sylvestris, qui admodum venerem appetit. Vel à σάφη membrum virile.

SATYRIASMUS, vide *Satyriasis*.

SCABIES, Græcis ψώρα, est vel humida vel sicca: Humida est cutis inæqualitas cum pustulis humidis & purulentis cum prurigine quadam conjuncta: Sicca est quadruplex, Pruritus, Impetigo, Pfora & Lepra; de quibus suo loco.

SCALENUM, est par musculorum cervicem extendenti-

dentium; oritur à primâ thoracis costâ vertebrarum-que cervicalium processibus transversis anteriori tamen parte fibris obliquis adhærentes in ipsis finem suum consequuntur. Perforati sunt ut Nervis cervicalibus ad brachium tendentibus, venis & arteriis viam præbeant.

SCALPELLUM UMBILICARIUM, ὀμφαλιτῆρ *Poll.* quo obstetrix præcidit infantium umbilicos.

SCALPRUM CHIRURGICUM Celfo. *Scalpellus* eid. *Phlebotomum* Isidor. φλεβοτόμον, μάχαιρον. Ammonio, Μαχαιρὶς ὀξύβελης Hippocr. Galenus φλεβοτόμον vocat. Idem μαχαιρίδα σηφοειδῆ nominat, quod Σμιλίον γαστροειδές Galenus; nimirum cujus medius alvus latior sit & ventrosior. Vide *Lancetta*.

SCALPRUM RASORIUM, idem quod *Raspatorium*.

SCAMNUM HIPPOCRATIS est instrumentum longitudine sex ulnarum seu cubitorum, membris luxatis & fractis restituendis, accommodatum.

SCAPHA, dicitur ambitus auris interior, exteriori oppositus.

SCAPHOIDES, est tertium os tarfi in pede, Naviculare, dictum. A Scaphæ seu cymbæ similitudine: connectitur cum talo, & tribus ossibus posterioribus.

SCAPULA, vide *Homoplata*.

SCARIFICATIO, est incisio cutis scalpello vel phlebotomo: quæ fit cum, vel sine cucurbitulis; sine cucurbitulis fit in membris & partibus gangræna corruptis, ne sc. separatio procrastinetur. Cum cucurbitulis autem fit, ut extrahatur sanguis. Græc. Εγχαρῆσις, καταχασμός, Απόσκηψις Hippocr. Αποχασμός. Germ. das Schröpfen.

SCELETUM, est osium totius corporis arida compages, arte anatomica sibi invicem conjuncta. Α ξέλω arefacio. Germ. ein Gerippe.

SCELOTYBRE, est cruris perturbatio, nunc ad hanc, nunc ad illam partem inclinans, ex scorbuto proveniens. Ex Σείλω crus, & τύβη tumultus. Unde

aqua scelotyrbitis, quæ adversus scorbutum usurpatur.

SCHESIS, est corporis dispositio: unde schetica febris, quæ in dispositione est, non in habitu. A σχηματίζω dispono, effingo.

SCHETICA FEBRIS opponitur Hecticæ; schetica quippe in sanguine ita radices egit, ut facile curam admittat; Hectica verò in ipsa ἑξῆς five partibus solidis ita altius radicata est, ut non nisi difficulter medicamentis curetur.

SCHISMA, est scissura in dura vel molli parte. A χίζω findo.

SCHIATICA, vide *Arthritis*.

SCIRRHOSIS, idem quod *Scirrhus*.

SCIRRHUS, & Scirroma, est tumor p. n. durus, lividus, renitens, & doloris expers. A σκισρόω induro. Germ. ein verhärteter Geschwulst.

SCLERIASIS, est alicujus partis induratio. A σκληρόω induro.

SCLEROMA, idem quod *Scleriasis*.

SCLEROPHTHALMIA, est Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine & ficcitate. A σκληρός durus, & ὀφθαλμία dolor oculorum.

SCLEROTIBA, vide *Cornea*. A Σκληρόω induro.

SCLEROTICA, five indurantia sunt, quæ partes firmius inter se conjungunt: idque vel tenues & molles dissipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, ubi per nimis calefacientia scirrhus induratur; hoc, ubi, per semper vivum, solanum, portulacam, vel lentem palustrem, aliave refrigerantia & astringentia, pars e. gr. oedematosa duritiem acquirit. Ideoque horum materia, in calefacientibus, & refrigerantibus, ac astringentibus, est quærenda, à σκληρόω induro. Germ. verhärtende Mittel.

SCLERUNTICA, idem quod supra. A σκληρύνω induro.

SCOLLIOSIS, est spinæ dorsi, in hoc aut illud latus distortio. A σκολιόω intorqueo.

SCOLOPOMACHÆRION, est cultellus chirurgicus, quo vulnera thoracis angusta dilatantur; magnis item tumoribus aperiendis summopere convenit; abdominis item aperturæ maximè utilis. Ex σκολόπαξ galinago, & μάχαιρα culter.

SCORBUTUS est intemperies Belgis mare accolentibus, ut & aliis populis meridionalibus endemia, qua manus, pedesque, maculis sæpe lividis conspurcantur, accedit item crurum debilitas, oris fætor, dentes vacillantes, sanguinem manantes gingivæ, spasmi, dolores arthritidesque vagæ, colica & sexcenta alia. Estque vel *salino sulphureus*, vel *sulphureo salinus*; Item vel *in sanguine*, vel in nervoso succo, vel in utrisque simul, quod symptomatibus indicatur. Antiquitati hunc morbum non fuisse incognitum, liquet ex Hippocrate. Germ. der Scharbock.

SCORIA denotat recrementa vel fordes metallicas, quæ in deputatione segregantur. Germ. Schlacken.

SCRIPTULUS, vide *Scrupulus*.

SCOTOMA, idem quod *Scotomia*.

SCOTOMIA, Vertigo, δῖρε, ἱλιγξ, ἱλιγγ, σκοτωμα, σκοτωματιῶν πάθος Aegin. σκοτόδιος Hippocrates, σκοτοδονία Platoni, est spirituum animalium circumgyratio, ita ut, objecta externa videantur circumrotari. A σκοτόω obscuro. Germ. der Schwindel.

SCORBICULUS CORDIS, idem quod *Anticardium*.

SCROPHULA, seu *Struma*. Chæres. χοιράδες quia porcas infestare solent. Sunt glandulæ p. n. & adventitiæ, five tumores p. n. glandularum colli vel aurium renitentes, propria tunica contenti. Germ. Kröpfe.

SCROTUM Græcis ὀρχέος, ταῦρος, παρὲν Nicand. scol. πλώρις & πηνάρις ὑπὸ ῥάβδῳ invenio apud Erotianum fortasse rectius πορϋνα. Est sacculus, quo testiculi viriles continentur, constans ex cute, panniculo carno-

fo, tunica Erythroide & Elythroide : in medio lineam habent secundum longitudinem, dextram à sinistra parte dividens : ad faciliorem extensionem & corrugationem pinguedine caret.

SCROTUM CORDIS, vide *Pericardium*.

SCRUPULUS, est tertia pars drachmæ, continet scrupulus grana viginti. Vocatur item scriptulus & scripulus.

SCUTIFORMEOS, idem quod *Mola genu*.

SCUTIFORMIS Cartilago, vide *Ensisformis*.

SCUTUM, idem quod *Mola genu*. In pharmaceuticis etiam denotat emplastrum parti certæ applicandum, ut cordis, ventriculi, splenis &c. regioni, quod hinc scutum stomachale, cordiale &c. dicitur.

SCYBALA, sunt excrementa alvina in globulos, velut ab ovibus aut capris, excreta.

SCYPHO, est infundibulum in cerebro: item meatus palato pituitam, ab osse cribriformi adducentes: sic appellatur, quod Scythæ simili vase vinum bibebant.

SCYROS σκῦρος idem quod πῶγος callus.

SEBUM vel sebum est substantia animalium pinguis adipe ficcior & magis concreta, item, si frigida sit, fragilis evadit, Germ. *Unschlit / Zalg*.

SECTIO CÆSARIA, vide *Hysterotomotocia*.

SECUNDINÆ sunt tres membranæ, Chorion, Allantois & Amnion, quæ una cum placenta uterina & lochiis, ab utero post partum excluduntur. Germ. *die Nachgeburt*.

SEDATIVA Medicamenta eadem sunt, quæ *Anodyna* vel *paregorica*.

SEDIMENTUM URINARUM sunt particulæ à succo nutritio residuæ, una cum sero à sanguine secretæ, quæ præponderante gravitate injurinis subsidunt.

SEISIS concussio dicitur vel generatim de omni violenta concussione partium corporis; vel in specie de spina dorsali, quando vertebrarum juncturæ & com-

compages dimoventur, vertebræ autem suo loco manent.

SELLA EQUINA, seu *Turcica*, componitur interius ex quatuor procesibus ossis Sphenoidis : continet glandulam pituitariam, & rete mirabile in brutis.

SELLA SPHENOIDIS vide *Sella equina*.

SELLA TURCICA, vide *Sella equina*.

SEMEIOSIS, idem quod *Diagnosis*.

SEMIOTICA, est pars Medicinæ, sanitatis & morborum signa tradens. A σημεῖον significo.

SEMEN, masculinum proprie dictum est humor albus calidus & spirituosus, crassus, viscidus, subsalsus, ex sanguine tenuissimo in testibus & epididymidibus elaboratus, qui ad generationem novi foetus cum foemino seu ovulis conjungi debet, ut hæc inde fecundentur. Improperie autem dictum masculorum semen est humor prostaticus viscosus, qui reliquo semini in ejaculatione commiscetur. *Fæminarum* semen proprie dictum sunt ovula in ovario contenta. Improperie verò dictum earum semen est liquamen semini virili analogum, quod ex lacunis, prostaticæ glandulosæ vaginæ substantiæ insertis, provenit, & non raro in lascivientibus prorumpit ac foris emittitur: facit plurimum ad titillationem, ut concupiscibilis esset coitus. Vocatur item genitura *Plin.* semen genitale, urina genitalis. σπέρμα, σπέρμα, σπέρμα Aristoph. γονή, γονή, γονή, *Aretæo*.

SEMICUPIUM, idem quod *inseffus*. Est dimidium balneum, cui æger umbilico tenus insidet.

SEMTERIANA vid. *Hemitriteus*.

SENSORIUM est sensus alicujus instrumentum, cui applicantur objecta sensibilia, ut oculus, visus, nares, olfactus &c.

SENSORIUM COMMUNE, est illa pars in cerebro, ubi sensuum nervi terminantur, quæ est initium medullæ oblongatæ, non verò glandula pinealis ut quidam ἐγχειρήσεως anatomicæ imperiti statuerunt. Græc. τὸ πρῶτον αἰσθητήριον.

SENSUS est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi, sive initio medullæ oblongatæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus communicatur. vide *aistesis*.

SEPARATORIUM est vas separandis ab invicem liquoribus dicatum, potissimum vitreum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo in modum acûs acuato angustoque foramine prædito, pro materia rursus emittenda. Dicitur etiam *Vitrum hypoclepticum*.

SEPHYROS est inflammatio uteri indurata.

SEPTA, idem quod *Septica*.

SEPTICA sive *Putrefacientia* sunt, quæ calore & acrimoniâ malignâ carnem tenuem colliquant, putrefaciunt, & corrumpunt. A *σήπω* putrefacio.

SEPTUM LUCIDUM, est sepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos distinguens.

SEPTUM TRANSVERSUM, vide *Diaphragma*.

SERPIGO, vide *Lichen*.

SERAPIUM, idem quod *Syrupus*.

SERRA est instrumentum chirurgicum, quo ossa secando auferuntur. Germ. *eine Säge*.

SERUM, est humor aqueus, tenuis, subflavus, & subsalsus, constans ex plurima aqua mediocri sale & pauculo sulphure; usus est, ut sit vehiculum sanguinis seu alimenti; deinde ut sanguinem diluat, ab adustione arceat, & ut commodè ad minimas partes alimentum propellatur, aptum natum. Apud Hippocratem vocatur *ῥχμα τῆς πρῶτης*.

SESAMOIDEA OSSA, sunt ossicula 16, 19. 20. & plura aliquando, à figurâ sesami seminis dictis, quæ in internodiis manuum & pedum reperiuntur.

SETACEUM, est operatio chirurgica, qua cervix ac compungitur, vulnusque per setas aut ligulam apertum servatur, ut per id vitiosi humores evacuentur.

SEX-

SEXTANS est libræ sexta pars, uncias duas continens.

SEXTARIUS mensuræ Romanæ genus est, quod si melle repleatur, pendet uncias triginta; si oleo, uncias duodecim; si verò aqua repleatur, pendet aquæ uncias viginti. Capiti (ut alii dicunt) mensurales uncias viginti olei: pondere verò habet uncias sedecim, Drachmas quinque & scrupulum unum. Dicitur sexta pars Congii.

SALISMUS, idem quod *Ptyalismus*.

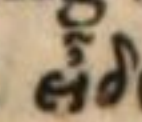
SIALOCHUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALON, seu *Sialos*, idem quod *Saliva*.

SIDERATIO, idem quod *Sphacelus*.

SIEF ALBUM, est Collyrium ficcum; vide *Collyrium*.

SIGILLUM HERMETICUM dicitur, quando osculum vitri beneficio ignis liquatum occluditur. Quamvis alii massam aliquam ex succino albo, vitro Veneto, borrace, æqualibus portionibus ad hanc obturationem adhibeant.

SIGMOIDES, sunt Apophyses ossium semilunares; ut processus Ancyroides scapulæ, & sinus ossis radii, Græcorum antiquorum C. referentes. Item, valvulæ tres arteriæ magnæ, circa cor foris spectantes, ut sanguinis recursus inhibeatur. A litera C. seu sigma & forma.

SIGNATURA dicitur de plantis earumque figura externa, qua vel membrum affectum, vel causam morificam referunt, & exinde singulari virtute in morbis curandis valere putantur. Sed vana & superstitiosa est hæc sententia.

SIGNUM MORBI est quicquid sensibus nostris obvium, vel morbum, vel aliquid ad ipsum pertinens, potest indicare, qua re id, quod ad curationem necessariam pertinet, indicatur, Signum est vel morbi vel causæ vel Symptomatis: signum est proprium vel commune: proprium separabile; proprium inseparabile;

rabile; proprium. inseparabile; five Pathognomonicum; Syndreumon; Epiphainomenon; Bonum; Malum; Certum; Incertum, Salutare; Lethale &c. *Signa sanitatis* sunt, actiones integræ, qualitates convenientes, excreta & retenta benè convenientia. Germ. *Zeichen der Krankheit.*

SILICUA, Græcis *καρπίον* est dimidium lupini, & siliquæ sex pendunt scrupulum. Semen autem in siliqua contentum, non tota siliqua intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitus; neque frigosum & emaciatum, qualia hordei aut tritici grana usurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, velut olim grana lentis. *Siliqua*, est etiam folliculus, five integumentum, cui grana leguminum includuntur.

SIMILARES PARTES sunt, quæ sibi ubique per totum similes sunt, ut os, cartilago, ligamentum, membrana, tendo, fibra, vena, arteria, cutis, caro, adeps, pili, ungues &c. Notandum tamen, illas partes non adeo esse similes, quam creditum vulgò fuit, Venæ enim & arteriæ in varias tunicas sibi dissimiles dividi possunt: Cutis item ex variis fibrillis, vasculis & glandulis constat, & sic de cæteris.

SIMPLICIA sunt medicamenta singularia & non composita, ut sunt radices herbæ, semina, flores gummi, succi, partes animalium &c.

SINAPISMUS, est medicamentum capiti conveniens ex *Sinapi*, *Raphano silv.* *sale* & *Fermento acido* paratum. A *Σίνηπι* finapi semen.

SINCIPUT, ipsius capitis partes laterales dicuntur. Græc. *βρέγμα* & *βρεγμός*.

SINGULTUS, idem quod *Lygmus*.

SINUS, est cum abscessus & ulceris initium satis angustum apparet, profunditas verò se in latitudinem diffundit. Græcis *κόλπος ὑπόνομος ἑλκος* Diosc.

SINUS MENINGIS, sunt cavitates, quas *Galenus* ventriculos crassæ membranæ vocat: primus & secundus five laterales inter cerebrum & cerebellum situm

fitum habent, & desinunt in sinibus vertebralibus; tertius ab osse cribriformi incipit & in medio priorum finuum finem consequitur; quartus à glandula pineali oritur & in medio lateralium finuum desinit: quorum insertio vocatur *Torcular Pterophili*. Cranio egressi partim venis jugularibus continuantur, partim per totam medullæ spinalis partem ad os sacrum usque descendunt. Usus venarum vicem agere, nam omnem sanguinem à cerebro & cerebello accipiunt & partim in venas jugulares, partim in sinus vertebrales se exonerant.

SINUS OSSIUM sunt cavitates, quæ capita aliorum ossium admittunt.

SIRIASIS, est cerebri & meningum, ab ardore solaris inflammatio seu (rectius) incalescentia; pueris propter tenuitatem cranii frequens. A *σίρος* cavitas incipitis.

SIRONES sunt pustulæ, quæ in vola manus & pedum plantis oriuntur, in quibus minutissimum quoddam vermiculorum seu pediculorum genus sub cuticula latet.

SIRUPUS vid. *Syrupus*.

SITIS est defectus humoris (salivæ nempe) ad irrigationem partium internarum, necessarii; quo phantasia sibi potum imaginatur in auxilium. Sitis etiam est vel naturalis, quæ homini sano obtingit, vel præternaturalis & nonnunquam depravata, quæ ægris. Græcis *δίψος*. Germ. *Durst*.

SODA est affectus ventriculi, quod acrimonia acida, humido copioso conjuncta, fibras ejus irritando ardoris sensum, in ipso & gula, producit. Curatur promte terreis alcalinis ut creta &c. Germ. *der Sod*. Dicitur etiam *Ardor Ventriculi*.

SOLEN est instrumentum Chirurgicum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus aut femur, imponitur & continetur.

SOLIDÆ PARTES, quæ Hipp. vocantur *ἰσχυρὰ μέρη*

em continentes partes, sunt, illæ, quæ propria circumscriptiōe gaudent & reliquas, humidas & spirituosas, intra se continent.

SOLUTIO CHIMICA, est operatio, qua corpus naturale mistum in quinque sua principia, Spiritum nempe, Salem, Sulphur, aquam & terram, ex quibus omnia mista conflata sunt, recluditur.

SOLUTIO CONTINUI est, quæ partium cohærentiam & unitatem dissolvit: ut in vulneribus, ulceribus, fracturis &c.

SOLUTIO MORBI vid. *Lysis*.

SOLUTIVUS idem quod *laxativus*.

SOPHRONESTERES dentes sapientiæ, vide *Dentes*.

SOMNAMBULO, vide *Noctambulo*.

SOMNIFERA sunt, quæ sulphureis suis fætidis particulis, (ex sulphure nempe & sale fixo constantibus) spiritus animales profligunt, extinguunt & eorum generationem aliquo modo impediunt, unde quies eorum & somnus concitatur.

SOMNUS, est pororum cerebri & nervorum subsidia & angustatio, à quiete spirituum animalium orta, qua sensus externi ab operationibus externis desistunt. Somnus est naturalis vel præternaturalis, vocatur item *Sopor* & *quies*. Græc. *ύπνους*. Germ. *der Schlaf*.

SOMNOLENTIA continua, est assidua in somnum procidentia & inclinatio; oritur, quod pori extremi corticalis substantiæ cerebri viscositate quadam oblitterantur & clauduntur, ita ut liber transitus & generatio spiritibus animalibus denegetur.

SPAGIRICA MEDICINA, idem quod *Hermetica*.

SPARADRAP, sive *Sparadrapum*, est linteum utrinque unguento spisso vel emplastro tinctum, & hoc modo fit; post liquationem unguentorum vel emplastrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur & in usum medicum asservatur.

SORA,

SORA, idem quod *Effere*.

SPARGANUM, vide Fascia. A *σπαργανόω* fasciis ligo.

SPARCANOSIS, est mammarum, à nimia copia lactis, distensio. A *σπαργανόω* fasciis distendo.

SPASMA, idem quod *Spasmus*.

SPASMODICA, sunt medicamenta spasmus pellen-
tia. Germ. Mittel wieder den Krampf.

SPASMOLOGIA, est de contractione nervorum & tendinum enarratio. Ex *σπασμός* contractio, & *λέγω* enarro.

SPASMUS, & *Spasma*, ut cum *Doctiss. Willisio* loquamur, denotat quemlibet motum convulsivum in genere: nam *Cardanus* affectus convulsivos dividit dupliciter, in Tetanum & spasmus; per illum contractionem constantem, qua membrum rigidum & inflexile evadat; per hunc verò motus celeres & concussionem; quæ interjecta quiete, alternatim cessent redeantque, intelligit. A *σπάω* contraho. Germ. der Krampf.

SPATHA, est instrumentum oblongum, ex argento, chalybe aut ligno confectum: inferius latum, quo electuaria vel conservæ, absque manuum inquinatio-
ne commodè tractantur, Chirurgis & Pharmacopæis, familiare.

SPATHOMELA, sive specillum latum, est instrumen-
tum oblongum ex argento vel ferro confectum, quo Chirurghi & Pharmacopæi utuntur. Dicitur & spatha. Ex *σπάθη* spatha, & *μόλη* specillum. Germ. ein Spatel.

SPECIES, seu *Pulvis*, dicuntur in officinis simplicia (ingredientia) pro compositis conficiendis coordina-
ta. Sic dicuntur species theriacæ, i. e. ex quibus the-
riaca compilatur: sic sunt & species decoctorum usua-
lium. Præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant
pulveres nonnulli, tum aromatici, tum cathartici.
Forſan quia ordinati fuerint olim, ut inde confice-
ren-

rentur electuaria, morfuli vel rotulae. Sic sunt *species aromatic. rosat. Species Diacurbith. cum rhabarbaro, &c.*

SPECIFICA MEDICAMENTA Medicis vocantur tum quæ uni certæ parti seu membro seorsim dicata esse putantur, ut ejusdem morbis resistent, & ab his præmuniant, idque ob singularem & occultam cum iis convenientiam: tum quæ certo cuidam morbo ejusque potissimum causæ è diametro quasi opponuntur, ut nunquam citius ac tutius, quam his remediis tollatur. Prior species omnino non datur, nec per hypotheses physicas dari potest, altera verò licet dari possit, non tamen, nisi per incertam experientiam, cognosci poterit. Communiter etiam *specificæ* dicuntur, quæ ad morbos certæ partis varios curandos frequentius abhibentur. Hinc hepatica, splenica, nephritica, cephalica & sexcenta alia.

SPECILLUM, est instrumentum chirurgicum, spiræ longitudine, tenue ex argento, vel chalybe, ab uno extremitate latum, rotundum & nonnihil incurvatum; ab altera verò rotundum nodulum habet, specillis vulnerariis, vulnerum, fistularumque altitudo pertentatur. Videtur esse diminutivum à *Specium*, quo usus est *Pacuinus*. μήλη, τραυματική μήλη *Galeno*, ἰχνη *Hippocrat.* A tentando imperitum vulgus *tentam* vocant. G. ein *Sucher*.

SPECULUM LUCIDUM, idem quod *Septum Lucidum*.

SPECULUM OCULI, est *Aranea tunica oculi*.

SPECULUM ORIS, Matricis &c. vide *dilatatorium*.

SPERMATICÆ PARTES: sunt venæ & arteriæ, sanguinem è testiculis abducentes & adducentes. *Item*, vasa feminis excretoria. *Item*, partes albidæ, quæ olim propter albedinem censebantur ex semine duntaxat generari, ut nervus, membrana, os, cartilago &c. omnes enim partes successivè ex semine generantur,

tur, omnibus itaque illud nomen competit. Ex σπέρμα semen. Germ. Saamen: Gefäße.

SPERMATOCELE, improprie ita dicitur, quia non semen, sed vas feminis ejaculatorium corrugatum, in scrotum delabitur. Ex σπέρμα semen, & κήλη tumor.

SPERNIOLA est semen ranarum.

SPHACELODES, est sphacelo similis. Ex Σφακέλος spacelus, & εἶδος forma.

SPHACELUS, est Sideratio, sive sensus & vivificationis in quacunque parte extinctio. A σφάττω interficio. Græc. σφακέλος σφακελισμός, τέλει νέκρωσις.

SPHAGE jugulum σφαγή.

SPHAGITIDES, sunt venæ jugulares in collo. A Σφαγίζομαι jugulo, mactō.

SPHENOIDES, vide *Sphenois*.

SPHENOIS five *Sphenoides*, vide *Cuneiforme os*.

SPHENOPHARYNGÆUS, est par musculorum, à sinu alæ internæ ossis cuneiformis ortum ducens, atque oblique deorsum inclinans, in œsophagi latera extenditur; gulam dilatat. Ex σφῆν cuneus; & φαρυγξ œsophagi caput sive fauces.

SPHINCTER, est musculus constrictor œsophagi, ani, vesicæ &c. A σφίγγω constringo.

SPHYGMICA, est pars Hygieinæ, agens de pulsibus. A σφύζω pulso.

SPHYGMUS five *pulsus*, est motus fermentationis & ebullitionis sanguinis à particulis spirituosiss & fermentabilibus concitatus, ut mediante corde, sanguis ex arteriis quaque versum per totum corpus distribuatur, cui accedit fibrarum, arteriam una cum cæteris partibus componentium, contractio & remissio. A σφύζω pulso.

SPINA DORSI, sunt vertebrarum prominentiæ posteriores. Græcis ράχη, κλονίς Antimacho, ἀκνησις Etymol. Germ. der Rückgrad.

SPINA VENTOSA, exulceratio, qua ossa, ab humore maligno, sine ullo periostei dolore, corrumpuntur,

tur, postea orto œdemate indolente, pars affecta exulceratur, unde non raro partis amputatio subsequitur.

SPINALIS MEDULLA, vide *Medulla Spinalis*.

SPIRITUS veteribus erant triplices in corpore hominis; *Animalis* in cerebro; *Vitalis* in corde; *Naturalis* in Hepate, nunc verò temporis, dichotomiam amant, & dicuntur *Animales* in cerebro, sed *Vitales* & *Naturales*, qui idem sunt, in massa sangvine collocantur: Spiritus animales sunt latices tenuissimi, qui in corticali cerebri substantia à sangvine extillantur, exinde in spiritus exaltantur & per substantiam medullarem, corpus callosum, medullam oblongatam in nervos & medullam spinalem fluunt, illosque, sensibus & actionibus peragendis, irradiant. Vitales verò seu Naturales, sunt subtilissimæ sangvinis partes, quæ illum actuant, fermentant & nutritioni aptum reddunt. Græc. πνεῦμα. Germ. Lebens-Geister.

SPITHAMA est mensura, qua rerum intervalla metimur, estque trium palmorum vel duodecim digitorum spatium, extensis digitis minimo & pollice.

SPLANCHNICA sunt Medicamenta, adversus morbos viscerum infimi ventris, hepatis, lienis, pancreatis &c. A σπλάγχνα exta.

SPLANCHNON, est viscus, sive pars organica, infima cavitate contenta.

SPLEN sive *Lien*, Græcis σπλήν est receptaculum excrementorum falsorum & terrestrium, ut ibi mediantibus spiritibus animalibus volatilisentur, & sangvini denuo ad ulteriorem fermentationem inspirentur. Constat ex plurimis vesiculis seu sacculis, quibus glandulæ interspersæ sunt, qui vicem venarum gerunt, habet arteriam, nervos vasaque lymphatica à *F. Ruifchio* primum in venta. Plantæ pedis non assimilia est, in vaccis & bobus bovinam linguam affabre refert. Germ. Die Milz. Item, p. n. lienis tumor, A σπλάγχνον viscus vel à σπᾶλίσαν valde contraho.

SPLE-

SPLENIA, *Plumaceoli*, seu *Plagula*, componuntur ex linteis ter, quater & quinquies duplicato, ita ut *Spleni* crassitie quadrent, quæ vulneribus, ulceribus & fracturis imponuntur. Sic à figura & crassitie lienis dicta, plumaceola antiquis, quia vulgo ex pluma inter duos pannos confuta constabant, à splenis figura, splenia dicuntur. Item pulvilli, quod pulvinaris formam referant. Differunt ratione figuræ, longitudinis, latitudinis & crassitie. Figura triplex est, pro positionis sc. eorundem modo. Quidam enim partem secundum longitudinem rectè, quidam oblique, quidam verò transverse imponuntur, & quidem nunc duplices, nunc triplices, nunc quadruplices, nunc singuli, nunc plures; pro usu parti affectæ debito. Ad deligationem firmandam, membra crassitudine inæqualia, aut partes graciles & concavas æquandas & explendas, ut tota deligatio æqualis evadat; partes item à fasciarum & vinculorum onere defendendas, & saniem ichoresque exprimendos & imbibendos, imponuntur interdum sicca vel liquore aliquo imbuuntur & madefiunt. Germ. *Bäusche*.

SPLENICA sunt, quæ validius attenuando, incidendo, volatilizando, & minus astringendo, intemperiebus & obstructionibus splenis corrigendis conducunt.

SPLENII MUSCULI sunt, qui origine gemina, partim à quinque spinis vertebrarum colli inferiorum, partim à totidem apicibus vertebrarum thoracis superiorum prodeunt, atque obliquatis nonnihil fibris in occiput inferuntur; caput ad posteriora trahunt. Sic à laterum figura nomen inditum est.

SPLENITIS idem quod *salvatella*. Nonnunquam etiam denotat morbum splenis ut hepaticis hepatis.

SPODIUM, proprie denotat cinerem à Græco *σποδός*, & imprimis metallicum. Usitatè autem in pharmaceuticis denotat ebur calcinatum.

SPONDYLUS seu *Vertebra*, *Verticillus*, sunt ossa triginta

ginta capiti subiecta, in medio excavata pro transitu medullæ spinalis, variis processibus, pro insertione muscutorum, & foraminibus pro vasorum & nervorum transitu prædita. Septem collo; duodecim dorso, quinque lumbis, & sex ossi sacro tribuuntur. Connectuntur per ginglymum. Gr. Σπόνδυλος, σποφᾶς ἀσπράγαλος Hom. κίβοι.

SPONGOIDEA OSSA, vide *Cribriformia*.

SPORADICI MORBI sunt, qui specie differentes, plures homines simul uno tempore, & in una regione infestant: item venarum propagines hinc inde palantes. A σπείρω fero.

SPUTUM est liquor saliva paulo crassior; ab amygdalis inpalatum effusus, vide *Ptyalon*.

SQUAMMOSA SUTURA, vide *Lepidoides*.

SQUINANTHIA barbarum est vocabulum nonnullis idem denotans quod angina seu apostema colli.

STAGMA, sunt latices, qui destillationi exponuntur. A στάζω stillo.

STALAGMA, est id, quod à Stagmate destillatum est. A στάζω stillo.

STALTICA, idem quod *Sarcotica*.

STAPES, vide *Incus*.

STAPHYLE, idem quod *Cion*.

STAPHYLEPARTES σταφυλεπάρτης instrumentum dicitur chirurgicum, quo uvula laxior elevatur & attollitur, dicitur etiam σταφυλάρα.

STAPHYLOMA, est oculi vitium, quando cornea rupta, & tunica uvea ei subiecta, acini instar excidit. A σταφίς uva.

STASIS στάσις, est restagnatio humorum in vasis aut poris.

STATUS MORBI, vide *Acme*.

STEATOCELE, est tumor p. n. scroti sebaceus. Ex στέαρ sebum, & κήλη tumor.

STEATOMA est tumor præternaturalis propria tunica contentus, originem trahens à materia sebo simili,

mili, ejusdem ubique coloris, mollis, ab exiguo principio augmentum paulatim fumens, digitis difficulter cedens, at iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens. Ex *σέας* sebum.

STEGNOSIS, est pororum constrictio & constipatio. A *σέγω* constipo.

STEGNOTICA, idem quod *Adstringentia*.

STERCUS est excrementum crassum, ab alimentis residuum, bile permixtum, & nutritioni inutile, quod per intestinum rectum & anum excernitur. Vocatur item Excrementum alvi, Alvus, Merda, Horat. *Σκῶρ, κόπρος ἀποπάματα, ἀπόδυσσις, πύργος Nicandro, σπάλη Aristoph. πῶς, σκύβαλον ἀφόδιον γαστρός Nicandr. ἀπόδυσμα, διαχώρημα.*

STERILITAS, idem quod *Agonia*.

STERNUM, est os, quod in anteriore thoracis parte costis incumbit & insternitur, unde *Sternum* dici putant; constat nunc ex tribus, nunc ex quatuor ossibus, in adultis sæpe in unum solidum os facescit: inferius ei cartilago ensiformis adhæret. Germ. *das Brust-Bein.*

STERNOHYOIDES, est musculorum par ossis hyoidis, quod recto ductu deorsum movet, à supremo sterno exterius profectum, in basin ossis hyoidis ascendit. A *σέρνον* pectus, & *υοιδές* os Hyoidis.

STERNOTHYROIDES, est par musculorum cartilaginis scutiformis, eamque deorsum trahens, à superiore atque interna sterni parte profectum, inferiori scutiformis cartilaginis lateri inferitur. Ex *σέρνον* pectus; & *θυροειδές* scutiformis.

STERNUTATIO, est valida, materiæ cujusdam acris, nervos unicis vel fibrillas infestantis & pungentis, è capite efflatio. Vel ut alii, est involuntarius motus cerebri, thoracis & musculorum abdominis constrictorius, quo id, quod nares & cerebrum vellit, exturbatur. Germ. *das Niesen.*

STERNUTATORIUM, *Sternutamentum* Cic. Græcis

πλάγιον est medicamentum, quod naribus inditum, tunicas cerebri in motus convulsivos concitando, per sternutationem caput expurgat. Germ. Niese-Pulver.

STIGMA, est cicatrix, unde cutis deformatur. A *σίζω* pungo. Germ. ein Mahl.

STILLICIDIUM idem quod *Stranguria*. Denotat etiam idem quod *Embroche*.

STOMA, *OS*, seu cavitas, linguâ, dentibus, palato &c. præditum. Item, oscula vasorum dehiscencia dicuntur *Stomata* & *Ora*. G. der Mund.

STOMACACÆ est scorbutus oris, seu denotat symptomata scorbutica in ore & gingivis maximè conspicua, ut oris foetor, gingivæ cruentæ &c.

STOMACHUS, est finistrum ventriculi orificium, cibis recipiendis destinatum & plurimis nervis ex ramo paris vagi & intercostalis intertextum. Ex *στόμα* os; & *χέω* fundo: vel à *στόμα* os; & *ἀγχω* coarcto. Germ. der Magen-Mund.

STOCHASTICOS conjecturalis. *στοχασμὸς* conjectura dicitur de medica arte, quatenus ipsa ex certis morborum signis alia subsequutura mala hariolatur & ominatur.

STOMATICA dicuntur medicamenta, quæ oris affectibus medentur.

STOMOMA est ferrum depuratum seu chalybs.

STRABILISMUS, idem quod *Strabismus*.

STRABISMUS, est visus depravatio, qua gemina unius rei perceptio exhibetur; Oritur à relaxatione, contractione, distorsione, nimia longitudine aut brevitate musculorum, oculos moventium, unde oculi non satis acutè in punctum visibile diriguntur. A *στρεβίζω* sum oculis distortis. Germ. das Schielen.

STRABOSITAS, idem quod *Strabismus*.

STRANGURIA, est mingendi difficultas, qua urina guttatim redditur. Ex *στέγυξ* gutta, & *στέγν* urina. Latinis stillicidium urinæ, substillum. *στέγγυξία* Plat. ἡ κρυστέγγυξ τὸ ὕρπ ἐκκρίσις. Germ. die kalte Pisse.

STRA-

STRATIFICATIO, est corrosio per pulveres corrosivos; Fit cum crucibulum, metallo laminato, & pulveribus corrosivis replentur, faciendo S. S. S. seu stratum super stratum hoc est ponendo aliquid de pulvere corrosivo in crucibulum, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas reficiatur, postea ponuntur carbones per circuitum, vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ut res postulat.

STRIA in Chemicis denotat lineam, quam spiritus destillati descensu suo per latera vasorum vitreorum efficiunt. Hinc spir. striati.

STROBILE dicitur linamentum intortum aut penicillum turbinis in modum implicitum & contortum.

STROPHOS *στροφος* vocatur dolor intestinorum terminalis, qualis in passione iliaca & colica observatur.

STRUMA, idem quod *Scrophula*.

STRYPHNA, vide *Adstringentia*.

STUPREFACIENTIA, idem quod *Narcotica*.

STUPHA idem quod *balneum Laconicum* seu *sudatorium*.

STUPA, vel stuppa est linteum liquori intinctum & parti dolenti admotum. Germ. *Werd*.

STUPOR, est quando sensus tactus tollitur; ut obstructis nervis in paralyfi.

STYGIÆ AQUÆ sunt liquores corrosivi ut aq. fortis, aq. regia.

STYLOCERATHOIDES, sunt muscoli ossis hyoidis oblique sursum trahentes, oriuntur à styliformis appendice externo, qui in os hyoidis cornua porriguntur. Ex *στυλος* stylus, & *κερατοειδης* cornuformis.

STYLOGLOSSUM, est par musculorum linguam attollens, à styliformi appendice natum, quod circa linguæ medium inseritur. Ex *στυλος*, stylus; & *γλωσσα* lingua.

STYLOIDES, sunt processus ossium styliformes posteriorius,

sterius, basi ipsius cranii infixi. Ex *ῥύλος* stylus, & *εἶδος* forma.

STYLOPHARYNGÆUS, est par musculorum gulam dilatans; ab appendice styliformi descendens, in gulæ latera exporrigitur. Ex *ῥύλος* stylus, & *φάρυγξ* gula.

STYMMA, est spissamentum seu crassamentum rerum (florum, rerumque aliarum) quod remanet post macerationem & expressionem oleorum.

STYPTICA, idem quod *Adstringentia*. A *σύφω* astringo.

SUBCARTILAGINEUM, idem quod *Hypochondrium*.

SUBCLAVIA est vena, quæ in homine sub claviculis incedit, in quam ductus thoracicus inferitur.

SUBETH *Avicennæ*, idem quod *Coma*.

SUBLIGACULUM dicitur in specie de fasciis, quæ herniosis applicantur. Germ. ein Bruch-Band.

SUBLIMATIO, est sicca subtiliorum partium per ignem in sublime elevatum, & vasi adhærentium, extractio.

SUBLUXATIO, five elongatio; est quando os paululum tantum promovetur à sinu: vel est osis aliqujus de loco suo aliqualis dimotio.

SUBSIDENTIA, idem quod *Sedimentum*.

SUBSTANTIA TOTA agere dicuntur Veteribus, quæ occultis agunt qualitatibus, ut venena, purgantia &c. Sed recentioribus est idem quod effectum edere talem, qui necessario certam eamque naturalem particularum minimarum structuram & ordinationem consequitur, & ipsâ salvâ præsto est, ea vero mutatâ cessat. Talis est actio magnetis, in attrahendo ferro, succini & aliorum electricorum corporum in attractione corporum levisimorum.

SUBSTITUTUM vid. *antiballomenon*.

SUBVENTANEUS *ὑπερήμεος* dicitur de ovis sterilibus, seu quæ absque congressu maris concipiuntur & excluduntur. G. Wind-Eyer.

SUC-

SUCCAGO, vide *Apochylisma*.

SUCCEDANEUM, idem quod *Antiballomenon*.

SUCCENTURIATI RENES, vide *Capsula atrabiles*.

SUCCUS PANCREATICUS, vide in *Callicreas & Ductus pancreaticus*.

SUDAMINA, Græcis ὑδρώα, sunt exanthemata in summa cute corporis hærentia granis milii simillima, quæ ἐλκώδως cutum exasperant. A *Plinio* papulæ sudorum appellantur. Affectus familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis, & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. vide *Hydroa*.

SUDATIONES, idem quod *Sudamina*.

SUDOR, est humor aquosus, ex plurima aqua, mediocri sulphure & sale constans, caloris & fermentationis ope, interdum quoque & sanguinis debilitate, per cutis poros, five glandulas aut tubulos lymphaticos, expulsus, & à frigore externo condensatus, qui in guttas colligitur; istum humorem cutis glandulæ, si calor fuerit paulo intensior, à sanguine separant, qui deinde per lymphica vasa, & tubulos foras erumpit. Græcis ἰδρώς & ὑδρώς.

SUDORIFERA, vide *Hydrotica*.

SUFFIMENTUM, idem quod *Suffitus*.

SUFFITUS, est pulvis crassiusculus, ex pulrimis odoriferis paratus, qui super carbones vivos injectus, non ingratum odorem & fumum à se diffundit. Vocatur & suffimentum *Plin.* suffitio *ibidem*, suffimen *Ovidio*. Græcis θυμιάμα, θυμιάσις.

SUFFOCATIO UTERINA, vide *Hysterica passio*.

SUFFUMIGIUM; vide *Suffitus*.

SUFFUSIO, vide *Hypochyma & Cataracta*.

SUGILLATA, vide *Enchymoma*.

SUGILLATIO, vide *Enchymoma*.

SULFUR & sulphur quid proprie significet, notissimum,

mun, Chemicis verò notat principium rerum constitutivum tale, quod ramosis particulis constat, quæ facile sibi invicem & aliis implicantur, multumque primi elementi continent, unde caloris omnis principium, & primum inflammabile dicitur. Continet sub se olea omnia, spiritus, ardentes dictos, & quicquid ignem concipere vel fovere aptum est. An verò corpora ejusmodi pingvia sulphurea dicta principium dici possint merito dubitatur, cum ipsa sint decomposita, ut latius demonstravit Boyle. Varie dividitur, aliud est volatile, aliud fixum, quale ex metallis eliciunt, aliud à colore dicitur auratum &c.

SUMMITATES, sunt cacuminula herbarum, *Summitates* dictæ, & dicuntur de herbis foliorum minorum. Ut absinthii, centaurii &c.

SUPERCILIUM, vide *Cilium*.

SUPERFOETATIO, est cum post conceptum foetum ex congressu item novus concipiatur, cujus exempla apud Sennertum aliosque prostant.

SUPERGEMINALIS vid. Epididymis.

SUPPRESSIO in pathologicis denotat retentionem ejus quod secundum naturam excerni debebat, ut urinae, mensium suppressio, ex quibus hæc sæpe emissio etiam vocatur in juvenculis, quæ nunquam menses expertæ sunt.

SUPPRESSIO IGNIS vel ignis suppressionis in Chemicis denotat eum ignis gradum, quando supra ac infra corpus tractandum ignis ponitur, ut fieri solet in sublimatione cinnabaris ☿ij &c.

SUPERPURGATIO, vide *Hypercatharsis*.

SUPPLANTALIA sunt medicamenta externa, quæ in formam cataplasmatum pedibus alligantur: componuntur ut plurimum, ex fermento acido, sinapi, raphano silvestri, sale, sapone, pulvere pyrio &c.

SUPPOSITORIUM, est medicamentum rotundum, longitudine digiti medii in adultis: in pueris digiti minimi aut paulo minus, ex melle, sale, & speciebus pur-

purgantibus, ut plurimum confectum: quod ano inseritur. Germ. Stechpille / Stulzapfen.

SUPPURATIO, vide *Abscessus*.

SURA, idem quod *Fibula os*.

SUTURA osium, est connexionis species, imitans compagem duarum ferrarum, vel vestium ex plurimis pannis laceris compositionem. In cranio suturae sunt coronalis, sagittalis, lambdoides & mendosa. Commissurae cranii item vocantur. Græc. *ῥαφαί, συμβολαί, γραμμαί*. Germ. eine Naad.

SUTURA Germ. eine Heftung. Est connexio labiorum vulneris aut aliarum partium mollium, quæ duplex est; *Actualis*, quæ fit acu triangulari, cannula & filo cerato. Sutura autem hoc modo fit: In medio vulneris acu duplex filum trahente, si vulnus sit magnum, vulneris labia transfiguntur & facto nodo filum paulo supra nodum refecatur. Deinde in mediis utrinque spatiis aliæ puncturae simplici filo fiunt, & facto nodo similiter filum abscinditur, idque continuandum donec labia vulneris rectè confuta sint. Quæ futura intercissa vocatur, quod post singulos punctus facto nodo filum abscinditur; prospiciendum ne nimis rara nec nimis crebra fiat; monendum, futuras ita faciendas esse, ne ore ipsæ extorto se contingant, ut si quid intus humoris concrevit, sit, qua emanat. Unde chirurgi turundas vel penicilla unguentis illita, immittere solent. Est & alius futurae modus, qui prorsus ea ratione perficitur, qua pelliones pelles consuere solent, vulneratis intestinis & venis & arteriis dissectis accommodatus. Aliam describit *Celsus*, quæ fit duabus acubus. *Potentialis* fit emplastro firmiter conglutinante, quæ vocantur futura per glutinum. In hac apparatus talis est: Lintea comparantur valida, æqualia, mollia, quadrangularis, triangularis, vel alterius figuræ, prout vulneris situs & membri, cui applicari debent, natura requirit, quæ in parta, qua vulnus respiciunt;

complicentur vel suantur subtiliter, & fila per latitudinem eorum aliquoties trajiciantur. Linteis istis annectuntur ansulæ è filio duplicato vel multiplicato & contorto cerâ oblito, ea distantia; quam futuræ habere solent, aut etiam minore, linteis istis inducatur glutinum, ex medicamentis astringentibus & viscosis compositum, qualia sunt *Albumen ovi, bolus arm. thus, mastix, sarcocolla, farina volatilis, gypsum, tragacanthæ, corallia, resina pinguis* &c. Sutura hæc, circa corpora aut vulnera tenera adhibetur, quæ acum non ferunt.

SYCOSIS, *Sycoma, Marisca*, seu *Ficus*, est carnis excrescentia circa anum à fici similitudine appellata. Est etiam ulcus, quod à fici similitudine *σύνωσις* à Græcis nominatur, quia caro in eo excrescit, & id quidem generale est. Sub eo verò duæ species sunt. Altera ulcus durum & rotundum est: altera humidum & æquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido pus & mali odoris. Fit utrumque in iis partibus, quæ pilis conteguntur: sed, id quod callosum & rotundum est, maxime in barba; id verò quod humidum, præcipue in capillo. *Α συκή* ficus. Germ. *Feng; Barben.*

SYDERATIO, vide *Apoplexia*.

SYMBECOTA, sunt accidentia sanis contingentia: nam symptomata ægris obvenire dicuntur. *Α συμβέχω* accido.

SYMMETRIA, est bona temperies, five pars sanitatis, in conveniente qualitatum constitutione consistens. Ex *σύν* cum, & *μέτρον*.

SYMPASMA, idem quod *Phænigmus*.

SYMPATHIA, est morbus ab alio morbo dependens, vide *consensus*. *Α συμπαίχω* compatior.

SYMPATHETICUS PULVIS est vitriolum ad albedinem in sole calcinatum, quod sanguinem fistit, sed etiam in distans consolidare dicitur.

SYM-

SYMPEPSIS, est humorum in abscessum abeuntium coctio. A συμπέπω concoquo.

SYMPHYSIS est ossium coalitio, quæ fit absque motu, & duo tamen ossa se invicem tangunt, vel ad se mutuo appropinquant; estque vel absque medio, ut Rhaphe Harmonia, Gomphosis. Vel per medium, ut cartilagine, ligamento, carne. A συμφύω concresco.

SYMPTOMA, est res contra naturam, in corpore nostro à morbo profecta. Estque vel morbus à morbo ortus; vel morbi causa à morbo nata: vel Symtoma simplex. Hoc postremum est actio læsa, excrementorum vitium, qualitas corporis immutata. A συμπτῶ accido. Germ. ein Zufall.

SYNACTICA, sunt Medicamenta contrahentia. A συνάγω contraho.

SYNAITIA vel *Synætia*, vide *Continens causa*. Ex σύν cum, & αἰτία causa.

SYNANCHE, vel à suspendii similitudine, quod non secus, quam laqueus præfocans enecet. ἀγχόνη enim laqueus est: vel à συνέχειν, quod spiritum continendo respirationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit. Est anginæ species, sive inflammatio p. n. in musculis faucium exterioribus, Vide *Angina*. A συνάγω coarcto.

SYNARTHROSIS, est compositio ossium interveniente cartilagine. A συναρθρόω.

SYNCHONDROSIS, est ossium interveniente cartilagine connexus. Ex σύν cum, & χόνδρος Cartilago.

SYNCHYSIS, est sanguinis aut humorum confusio p. n. in oculo. A συγχύω confundo.

SYNCOMISTUS, vide *Autopyrus*. Item, est cataplasma ex pane cibario paratum. A κομίζω conveho.

SYNCOPE, est magna omnium virium cum pulsu debili aut deficiente & motus sensusque privatione conjuncta, prostratio. A συνκόπτω concido. Defectio animæ *Celso* deliquium animi. Præceps virium lapsus. G. *starcke Dymmacht*.

SYNCRITICA, sunt Medicamenta relaxantia.

SYNDESMUS, idem quod *Ligamentum*.

SYNDROME, est congressus variorum symptomatum in uno morbo concurrentium. A συντρέχω concurro.

SYNEDREUONTA, sunt signa communia, quæ una cum morbo invadunt : hæc cum morbis necessario non cohærent, nec fluunt ab eorum essentia, declarant tamen aliquid circa morbum : magnitudinem, sc. durationem, morem &c. A συνωδεύω confideo.

SYNNEUROSIS, est ossium nexus seu alligatio, quæ fit interventu partium, ligamentorum sc. ut femoris cum tibia &c. Ex σύν cum, & νεῦρον nervus.

SYNOCHA, est Febris continua, quæ continuo intenditur & remittitur, quæ ad plurimos dies extenditur, cum insigni ardore & nonnunquam putredine conjuncta. Estque vel quotidiana, tertiana, vel quartana. A συνοχία una veho, sustineo.

SYNOCHOS, est febris continens, nullas remissiones habens, quæ ad plurimos dies quandoque extenditur. Estque simplex vel putrida. A συνέχω contineo.

SYNOVIA *Paracelso* denotat modo succum alimentarem, qualis potissimum circa articulos observatur; vel morbum partium nervosarum, ubi ex vulneratis aut exulceratis serum copiosius, effluit. Dicitur alias ichor ulcerum seorsus.

SYNTASIS, est partium, à tumore vel alias, p. n. distensio, à συντείνω distendo.

SYNTERETICA, est pars *Hygieinæ*, quæ præsentem sanitatem tuetur.

SYNTEXIS, *Plin*, consumatio *Ciceroni*, est contabescencia & colliquatio corporis, qua mollis primum caro tabescit, mox etiam solidarum partium substantia. A συντήκω colliquo.

SYNTHESIS, est totius corporis structura & compages:

pages: sed strictè pro ossium compositione anatomica accipitur. A *συνήθηναι* compono.

SYNULOTICA, vide *Cicatrifiantia*. A *συναλόω* cicatricem infero.

SYPHILIS vel *Siphylis* id est lues Venerea. Ita dici videtur aliis *ἀπὸ τοῦ σί νεν τὰ φύλα*; aliis à *συνὸ* & *φιλίᾳ* quod ex consuetudine venerea potissimum oriatur; Vel denique à *σιφλὸς* deformis, quod colorem faciei & cutis deturpet.

STPHON idem quod *Syringa*.

SYRINGA, est instrumentum, quo liquores in anum, uterum & aures, &c. injiciuntur. Item, vas fistulosum, ut arteria aspera. Germ. *eine Sprütze*.

SYRINGOMATA, sunt cultelli chirurgici, quibus fistulae inciduntur.

SYRINGOTOMIA, est Fistularum incisio, Ex *σύριγγι* fistula, & *τέμνω* secō.

SYRINGOTOMUS, idem quod *Syringotomia*.

SYRUPUS, Serapium, *Δρόσάτον* Nic. *Σεράπιον* Aetuario, aliis *Συρεπὸς*, quasi *Κύριος ὅπτιον* ut cuidam placuit. *Serapium* fortassis à *Simpa*, quam vocem adulta Latinae linguae ætas, quæ *Columellam* tulit, agnovisse videtur pro usitato quodam conditurae olivarum genere: unde ad similes condituras translata sit. Denotat medicamentum internum fluidum, ex decoctis, succis, vel infusione, cum addito saccharo vel melle, in eam consistentiam coctum, ut gutta in marmore non diffuat: estque simplex vel compositus: item alterans, Purgans, ad Tussum, Confortans, Stomachicus, Nephriticus, Scorbuticus, &c. Germ. *ein Sirup*.

SYSSARCOSIS, est connexus ossium mediante carne, ut in Hyoides osse conspicitur. Ex *συνὸ* cum; & *σάρκω* incarno.

SYSTEMA, idem quod *Synthesis*. *Systema nervosum* dicitur tota compages nervorum, quæ per totum corpus quidem extensa, nihilominus sibi semper continua

nua est, & originem suam ex cerebro habet. A *συνί-
σμι* constituo.

SYSTOLE, est cordis contractio, ejusque ventricu-
lorum commissio, qua cruor in arteriam aortam ex-
pellitur. A *συστέλλω* committo.

SYZYGIA, est conjunctio, conjugatio, ut in nervis.
Item de conjunctione corporum cælestium dicitur.
Ex *σύν* cum, & *ζυγός* jugum.

T.

TABELLA, est medicamentum internum soli-
dum ex pulvere & triplo vel quadruplo saccha-
ri, in liquore accommodato soluti, ad spissam syrupi
consistentiam cocti & supra lapidem marmoreum in
orbiculos effusi confectum, vide *Morsali*.

TABES, vide *Atrophia*.

TABES DORSALIS, est atrophix species, libidino-
sis & veneri nimis deditis, ut & neogamis frequens.
Hac laborantes febris sunt expertes, bene comedunt
& colliquantur, percontati asserunt, sibi videri ex su-
perioribus partibus à capite veluti formicas in spi-
nam demitti, cumque urinam aut stercus reddunt,
semen genitale copiosum & liquidum effluit, neque
generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dor-
miant, nec ne, veneris ludibria patiuntur, & tum a-
lias tum præcipue adscensu locorum accliviorum
anhelosi fiunt, caput gravatur, & aures sonant. Cau-
sa est succi nutritii & spirituum animalium per ve-
nerem nimiam excitatum dispendium.

TABULA, vide *Tabella* & *Morsuli*.

TABUM, est sanies tenuis è malo ulcere exiens.
Germ. *wässerig Blut*.

TACTUS, est sensus, quo tactiles quorumvis cor-
porum tactilium qualitates, ex diverso nervorum,
per totum corpus diffusorum, motu, mediante cute,
communi sensorio offeruntur, ibique percipiuntur,
vel

vel Tactus est rei tactæ, mediante cute, per nervos sensorio communi oblatae, ibique perceptæ, sensus. Germ. das Fühlen.

TÆNIÆ dicuntur lumbrici lati, aliàs *cucurbitini* dicti, quæ longitudine nonnunquam adeo excedunt, ut ulnas aliquot 3. 4. 5. adæquent.

TALPA est tumor p. n. ita dictus, quod sicut talpa sub terra repit, ita hic sub cute cranium depascit: referri potest ad species atheromatis.

TALPARIA, idem quod *Talpa*.

TALUS, vide *Astragalus*.

TARAXIS, est humorum oculi, ventriculi, aut alvi perturbatio. A ταρασσω turbo.

TARSUS, est palpebrarum extremitas cartilaginosa, ex qua pili erumpunt, à Latinis cilium dictum. Item octo ossa pedis posteriora, cratium more ordinata. τάρσος *Ruso* tarsus.

TARTARUS Medicis denotat primò partem terrestrem vini, quæ sensim ad latera dolii secedit & in lapidosam substantiam concrescit. Germ. *Weinstein*. Deinde *tartarus* in pathologicis notat particulas sanguinis terrestres crassiores, quibus acidæ sæpissimæ se associant, quæque in variis locis corporis & vasculis restagnantes obstructions & omnis generis morbos producant.

TASIS extensio, dicitur de membro, quando extenditur & uterque musculus agit.

TAXA denotat valorem seu pretium, quo vendi debent medicamenta in pharmacopoliis. Hæc utplurimum nimia & injusta esse solet, quare moderamine eget. De qua re vid. Dissertatio B. *Ludovici* pharmaciae modernæ annexa.

TECMARSIS, morborum conjectura. A τεκμαίρεσθαι conjicio.

TELAMON τελαμών denotat modo fasciam modo lintamina concepta, quæ vulneribus & ulceribus imponuntur.

TELE-

TELEPHIUM, idem ulcus est cum chironio, ita à *Telepho* dicitur, qui tali ulcere longo tempore afflatus fuit.

TEMPERAMENTUM, est qualitas ex unione & mixture elementorum, resultans, vide *Crasis*.

TEMPERIES vide *Crasis*.

TEMPUS, Græcis *ἡνίοχος* est pars cranii lateralis inter oculos & aures media, in qua emplastra cephalica ad odontalgiam & cephalæam applicantur. Germ. *Die Schläffe*.

TENDO, est pars similis nervosa, musculis & ossibus, annexa, qua motus arbitrarius membrorum, maximè peragitur: Nihil est aliud quam fibræ musculosæ arctius sibi invicem unitæ & colligatæ, ita ut nullum tomentum viscosum admittant. Græcis *τίσις*, *Ἀπὸ τῆς πίσεως*. Vulgus chirurgorum tendinem & nervum vix distinguunt.

TENESMUS, *Tenasmus*, *τηνισμός* & *τενισμός*, est continua confidendi cupiditas, qua tamen nihil præter pauca cruenta & mucosa excernitur. *Tenesmus* dicitur *ἀπὸ τάσεως*, id est contentione & nisu, qui in eo fit, cum vehementi cupiditate egerendi lassiti crebro exurgere coguntur. Germ. *der Zwang / Stulzwang*.

TENTIGO, vide *Priapismus*.

TEREBRUM, vide *Modiolus*.

TEREDUM, idem quod *Caries*.

TERETRUM, vide *Modiolus*.

TERGUM, vide *Dorsum*.

TERMINTHUS, est tumor p. n. in cruribus, supra quem pustula nigra eminet, fructus tebebinthi magnitudine.

TERRA MORTUA, damnata, est terra ab elixiviatione residua, omnibus facultatibus efficacibus destituta. Germ. *todte Erde*.

TERTIANA FEBRIS INTERMITTENS, est p. n. sanguinis effervescentia, tertio quovis die, cum variis symptomatis ad aliquot horas exactè homines invadens.

dens. Causa est sangvis nitro sulphureus; estque vera, vel spuria. Græcis τετραῖος Cerm. das dreystägige Fieber.

TERTIUM SAL vid. *falsum*.

TESSELLÆ idem quod *Morsuli*.

TESTES MULIEBRES, vide *Orchis*.

TESTES VIRILES, constant ex plurimis & tenuibus vasculis, in quibus semen generatur: exterius variis tunicis obducuntur. *Colei* Cic. & Mart. *basæ* Plauto, ὀρχεῖς, διδυμοί, μέζα Hesiode, μέζα Hom. ὀρχεῖδια ὄλχοι Oppiano. *poma amoris* quibusdam, vide *Orchis*.

TESTES CEREBRI, sunt prominentiæ duæ posteriores cerebri ob similitudinem testes dictæ, quæ homini majores quam brutis sunt.

TESTUDO CEREBRI, vide *Fornix*.

TESTUDO, est tumor magnus, mollis, vel non valde durus, in capite, latiore forma in modum testudinis, à cujus similitudine accipit nomen, in principio in castaneæ, postea verò in formam ovi excrefcit, in quo mollis materia, tunica quadam obducta, continetur, (unde ab authoribus ad melicerides refertur) quæ calvariæ ita inhæret, ut ipsam plerumque vitiet, ipsique cariem inducat.

TETANUS, est contractio constans, qua membrum rigidum & inflexile evadit. Cujus causa interdum est resolutio, sive paralyfis in quibusdam aliis musculis; qui cum relaxantur, oppositi nimis fortiter agunt, & partem, quæ inter utrosque velut in æquilibrio consistere debuit, versus se totam corripunt: aliquando tamen talis contractio permanens excitatur propter tendines humore seroso impacto obesos, qui proinde rigidi evadunt, hujusmodi affectus in scorbutis familiaris existit, ut ægri quandoque nullum membrum aut articulum extendere possint; Contrahitur duabus convulsionis speciebus sc. *amprosthotono*, & *opisthotono*. A τεῖνω extendo.

TETRA-

TETRAPHARMACUM, est medicamentum ex quatuor ingredientibus constans, ut unguentum Basili-cum. *Ἐκ τετρας* quatuor, & *φάρμακον* medicamen-tum.

THEOREMA, vide *Theoria*.

THEORETICA, vide *Theoria*.

THEORIA, est pars Medicinæ speculativa & con-templativa. A *θεωρέω* contemplor. Unde Theore-ma, quod est speculatio: & Theoretica, quæ ad Me-dicinam speculativam pertinent.

THERAPEUTICA, est pars Medicinæ, quæ tradit Methodum medendi. A *θεραπεύω* sano.

THERIACA, est medicamentum venenum expel-lens. A *θηρ* fera, quia ferarum morsus medetur; vel quia viperinæ carnes in ejus compositionem ingredi-untur, & *ἀνέομαι* sano.

THERIMA, est ulcus ferum, carcinomati simile. A *θηρίον* in ferinam naturam degenero.

THERIODES vid. *Ferinus*.

THERMÆ, sunt balnea naturalia vide *Balneum*. A *θερμαίνω* calefacio.

THERMANTICA, sunt Medicamenta calefacientia. A *θερμαίνω* calefacio.

THERMINTHUS vide *Terminthus*.

THERMOMETHRON, est mensura caloris, tum cu-jusvis tum naturalis corporis humani, quæ ex pulsi-bus sæpe dijudicatur. A *θερμαίνω* calefacio, & *μέτρον* modus.

THLASIS est contritio, contusio violenta, qua me-diante olim eunuchi fiebant, contritis testiculis, qui hinc *Thlasie* vel *Thesii* dicebantur.

THLIPSIS, est vasorum compressio. A *θλίβω* comprimo.

THORAX, sive medius venter, est totum id, quod circumscribitur superiore parte, à claviculis; inferio-re, à Diaphragmate; parte antica, à sterno; postica, ab ossibus dorsi, lateribus à costis; ovalis figura est, conti-

continet cor, & pulmones, intus membrana pleura circumtenditur: ab Hippocr. & Aristotel. pro thorace sumebatur totum id, quod à claviculis, ad pudenda usque excurrit, hoc est medius & infimus venter. A *ὑπερώ* salio, quia in eo cor continuo salit.

THOREXIS, est vini generosioris potus, pectus calefaciens & quasi loricis circumdans. A *θωρέω* loricorico.

THREPSIS *θρεψις* nutritio. Hinc *θρεπτικός* nutritivus.

THROMBUS, est sanguinis, aut lactis in grumos, coagulatio. A *θρομβόω* grumesco.

THYMIAMA, vide *Suffitus*.

THYMUS, est glandula in jugulo posita, quæ lympham à sanguine segregat, & per vasa lymphatica amandat. Item, tuberculum p. n. carnosum, quod supra corpus, instar verrucæ eminet, colore florem thymi referens; Unde ei nomen impositum est.

THYROARYTÆNOIDES, est par musculorum, ortum habens à cartilagine scutiformi, antè in latera arytenoidis conscendens, laryngis rimulam astringit. Ex *θυρεός* scutum, *ἀερω* aërem haurio, *ἀνοίγω* aperio, & *εἶδος* forma.

THYROIDÆÆ GLANDULÆ, sunt numero duæ, substantiam habent viscidam, solidam sanguineam, vasis omnis generis communibus membranaque duriore mire perfusam, ovi gallinacei fere magnitudinis atque figuræ, sitæ circa laryngis sedem humilio-rem ad latera cartilaginum, thoracis, cricoidis, primorumque aliquot annulorum asperæ arteriæ, quibus partibus immediatè incumbunt, ita tamen, ut facillime ab iis separentur, nisi, ubi pertinacius adhæreant, circa principium & finem; ad id à natura in iis locis collocatæ, ut eadem frigidiora calefaciant, humiditates recipiant, collique ornatum contribuant.

THYROPDES, est scutiformis cartilago laryngis. Item, foramen ossis pubis. Ex *θυρεός* janua, scutum, & *εἶδος* forma.

TIBIA, Græcis *κνήμη*, est pars inter genu & talum, ossibus duobus constat; unum exterius quod facile minus; alterum interius & majus, totius nomine donatur & tibia dicitur, *κνήμη*, aliis *facile majus*, *canna*, *major* &c. Superius processum habet à femoris cavitate exceptum, & sinus binos oblongos, pro femoris capitibus; quorum sinuum profunditatem auget annexa per ligamenta cartilago, mobilis, mollis, lubrica & humore unctuofo delibuta, in ambitu crassa, centrum versus attenuata, unde lunata dicitur, antèrùs aspera veniunt ligamenta, quæ cartilagines lunares augent. Anterior pars acuta & longa spina dicitur. Inferius adest processus ex interno latere gibbus & prominens, juxta pedem, diciturque malleolus internus. Germ. *das Schienbein*.

TINCTURA est medicamentum chemicum liquidum, coloris exaltati, rubicundi vel alius ex simplici quodam, vel pluribus conjunctim extractum, vel per menstruum aqueo-acidulum, ut Tinctura rosar. violarum &c. vel per Æ rum aut Æ eo-salinum ut Spir. vini, Spir. vini Æ saturnum ☉ ☿ ci vinosum; Spir. vini acido-fortificatum, &c. ut Tinctur. ☿ ij. anti-phthifica &c. vel etiam per oleosum ut Tinctur. ☿ ris. Atque hæ sunt tincturæ veræ. Tincturæ apparentes & fucatae sunt medicamenta chimica liquida, quæ colorem non ex se habent, sed quibus ille conciliatur per additamenta externa, ut santalum rub. essent. papav. rhæad. tornam solis &c. Tales sunt Tinctura bezoardica, Tinctura aperitiva &c.

TINEA, si achores diu durent, aut tarde nimis & malè curentur, in tineam, ulcera nimirum capitis crustosa cutem ejus erodentia & fætida, transeunt: propterea merito inter morbos infantium sed paulo adultiorum refertur. Etsi enim adulti quandoque hoc morbo laborent, tamen rudimenta ejus & initia in infantiâ contraxerunt. Dicitur autem *tinea* à vermiculis

culis illis vestes erodentibus: quia ulcera ista cutim capitis instar tineæ erodunt & corrumpunt quo nomine à Græcis hic affectus appellatus fuerit, vix patet.

TINNITUS AURIUM, est susurrus quidam aurium, ab obstructione vel re aurem irritante, qua aër occlusus ab arteriis pulsantibus continuo movetur & tympanum leviter verberatur, unde susurrus & bombus producitur. Germ. *das Gausen / Brausen / Klinggen der Ohren.*

TMETICA, idem quod *Attenuantia*.

TOMOTOCIA, idem quod *Hysterotomia*. Ex *τέμνω* feco, & *τόκος* partus. A *τίξω* pario.

TONICA, sunt quæ membris foris illinita, nervis & tendinibus robur conciliant. A *τείνω* porrigo, tendo.

TONOTICA, idem quod *Tonica*.

TONICUS MOTUS est, quando membrum extensum rigidum fervatur, quod fit utroque antagonista æqualiter contracto.

TONSILLÆ, vide *Paristhmia*.

TONUS dicitur de fibris tam nerveis quam reliquis, est debita earum strictura & sententio à spirituum animalium quantitate sufficienti.

TOPHUS, est concretio lapidosa, in quacunque parte, excitata, potissimum in partibus arthritide affectis.

TOPICA, sunt medicamenta externa, quæ foris applicantur, ut Emplastrum, Cataplasma, litus &c. A *τόπος* locus.

TOPINARIA, idem quod *Talpa*.

TORCULAR HEROPHILI, est ille locus, ubi quatuor sinus crassæ meningis conjunguntur.

TORMINA ALVI, idem quod *Collica passio*.

TOROSUS idem quod crassus, corpulentus.

TORPOR est tactus defectus in parte aliqua, cui

motus læsio sæpissime jungitur, à spirituum animalium fixatione, vel nervorum resolutione orta.

TORTURA Medicis notat spasmum musculorum oris & faciei in altera ejus parte. Alii tamen id ex relaxatione musculorum oppositi lateris potius deducunt. Occurrit hoc vitium in apoplecticis & paralyticis, diciturque in specie *tortura oris*.

TOXICA, sunt medicamenta venenata, quibus Barbarorum sagittæ illinebantur.

TRACHEA, idem quod *Aspera arteria*.

TRACHOMA, est scabies five asperitas palpebræ internæ. A *τραχύνω* aspero.

TRAGÆ, non differunt à pulveribus, nisi quod medicamenta, ex quibus parantur adeo tenuissimè haud terantur. Vel externè adhibentur corpori, appositæ aut in fumum resolutæ; vel facculo lineo inclusæ in vino aut alio liquore detinentur, ut vires suas liquori communicent. Aliquando tamen componuntur etiam ex speciebus antidotorum, odoratisque aliis rebus & medicamentis simplicibus in pulverem redactis, saccharo addito. In his conficiendis communiter capitur uncia una sacchari, ad singulos drachmas specierum, præsertim amatarum & minus gratarum.

TRAGEMA, idem quod *Tragea*.

TRAGUS, est auris extrema crepido.

TRANSCOLATIO vid. *Colatio* & *colare*.

TRANSFUSIO sanguinis vid. *Chirurgia transfusoria*.

TRANSPLANTATIO est ratio curandi *Paracelsica*, qua morbus hominem affligens in brutum vel vegetabile transfertur. Quæ an ratione naturali nitatur, autores inter se certant.

TRAULUS & *Traulotes*, est blæsitia, five vitium in L. & R. pronunciando. A *τραυλίζω* balbutio. Germ. *Das Lispeln*.

TRAUMA, vide *Troma*.

TRAU-

TRAUMATICA sunt, quæ in decoctis & potionibus assumpta, serosos & acres humores seu succos è corpore educunt, sangvinemque ita attenuant, ut in partes vulneratas, ruptas vel confusas commodè propelli possit; & quibusdam partibus adstringunt & detergunt, ista, lapsis, contusis & vulneratis conducencia, vulneraria nuncupantur. A τραυματίζω vulnero. Germ. heilende Mittel / Wund-Mittel.

TREMOR, vide Tremor.

TREPANUM, idem quod Modiolus.

TRIANGULARE OSSICULUM, est illud os, quod inter futuram Lambdoidem & Sagittalem situm est: quod ad epilepsiam quoque conducere ferunt. Dicitur etiam Triquetrum.

TRICHIASIS, idem quod Phalangosis. Item, Urina pilosa, cui ab humoribus pituitosis, pili innatare videntur. A τρίχis pilus.

TRICHISMOS est fracturæ species tenuissima & veluti pilaris, ut sensum fere effugiat.

TRICONGIUS, est mensura octodecim sextariorum.

TRICHOSIS idem quod Trichiasis.

TRICUSPIDES πλειγλωχίνες dicuntur valvulæ cordis, quæ in ventriculo dextro reperiuntur & ostium venæ cavæ occludentes motum sanguinis versus pulmones promovent.

TRIENS est tertia pars libræ medicinalis, continens uncias tres.

TRIORCHIS, i. e. tres habens testiculos.

TRIPSIS, est contritio, five contusio. A τρίβω tero.

TRISMUS, est dentium stridor: five convulsio musculi temporalis, qua dentes invitè strident. A τρίζω strido. Germ. das Zahn-Knirschen.

TRITÆOPHYES: est febris continua remittens, quæ tertio quoque die exacerbatur. Ex τριταῖος triduanus, & φύω cresco.

TRITÆUS, idem quod *Febris tertiana intermittens*.

TRITURATIO, est contusio, qua medicamenta in pulverem rediguntur, ut eo aptius simplicia invicem misceantur.

TROCHANTER, idem quod *rotator*.

TROCHISCI, sunt rotulae seu orbiculi signati: fiunt ex pulveribus cum mucilagine exceptis & in pastam redactis, ex qua orbiculi in umbra siccandi formantur. A τροχός rota. Vocantur item pastilli, δακτύλιοι Hippocr. ab annuli specie. ἀρτοποιός, quod panem referat. κυκλισκός à circuli figura.

TROCHLEA, dicitur cartilago quaedam circa oculum, per quam musculus transit oculum oblique movens exinde *trochlearis* dictus.

TROMA, est vulnus, à causa externa inflictum. A πρῶτον vulnero.

TROMBOSIS, est coagulatio lactis, vel sanguinis in corpore humano. Germ. das Gerinnen der Milch oder Bluts.

TROMOS, est tremor, sive depravatio motus voluntarii membrorum, qua illa perpetua vicissitudine in contrarium agitantur. A τρέω tremo. Germ. das Beben / Zittern der Glieder.

TRYSMUS, vide *Trismus*.

TUBÆ FALLOPIANÆ, sunt duo medius graciles, ab utero oriundi, cumque parum recesserint ab eo latiores sensim redduntur, & capreoli modo crispantur, foramina ampla habent, quæ ferè clausa jacent, concidentibus fimbriis illis extremis; tamen si diligenter aperiantur & dilatentur, tubæ cujusdam æneæ extremum orificium exprimunt. Usus est, ut ova à testibus recipiant & in uterum deferant, secundum Doctiss. R. de Graaf. ex inspectione cuniculorum veritas manifesta est.

TUBERCULA, idem quod *Phymata*.

TULUS, idem quod *Callus*.

TUMOR, G. ὄγκος, ὀίδημα est Morbus p. n. quo partes

partes humani corporis præter solitum modum ampliantur & extenduntur, ut destinatam operationem perficere nequeant.

TUNICA, idem quod *Membrana*.

TUNICA RETIFORMIS, vide *Retina* & *Amphybleptroides*.

TURUNDA, idem quod *Turundula*.

TURUNDULA, seu *Turunda* Varr. *Linamentum* Celso, *Pannus* Colum. *μωτός, ἑμωτός*. Est lintum conceptum, quod unguento illitum, ulceribus imponitur. Germ. eine Wicke.

TUSSIS, Græcis βήξ est vehemens pectoris efflatio, qua id, quod spirandi instrumentis est molestum, vi aëris expellitur.

TYMPANIAS, idem quod *Tympanites*.

TYMPANITES, *Tympanias*, aqua intercus sicca, est tumor abdominis fixus & constans, æquabilis, durus, renitens; & à pulsione sonitum edens, à partium & viscerum membranaceorum inflatione *τεταίνω* ortus, propter spiritus animales in fibras istas copia nimia adactos, ibidemque succi nervi obstruentis vitio, à recessu impeditos; cui affectioni, consequenter, flatuum in locis vacuis aggestio, velut complementum, accedit. A *τυμπανίζω* tympani instar sono.

TYMPANUM, est membranula tenuis orbicularis pellucida; cavitati auris internæ aërem congenitum continenti obtenditur: inservit auditui. Est etiam in aure cavitas concha dicta.

TYPHODES, est febris symptomatrica continua & ardens; velut ab inflammatione viscerum. Ex *τύφος* fumus, & *ἔδος* forma.

TYPHOMANIA, est delirium cum phrenesi, & lethargo. Ex *τύφος* fumus, & *μανία* furor.

TYPHONIA, idem quod *Typhomania*.

TYPUS, sive *Periodus* & *Circuitus* est ordo febrium, constans ex intensione & remissione. A *τύπτω* verbero, tundo.

TYRIA, idem quod *Ophiasis*.

TYROIDES, vide *Thyroides*.

TYROSIS, est quando lac comestum, in materiam caseosam coagulatur, à *τυρός* caseus.

V.

VACUATIO, vide *Evacuatio*.

VACUI DIES, sunt, quibus rarissima & imperfecta ac mala crisis plerumque contingit: iique sunt 6. 8. 10. 12. 16. 18. quibus nonnulli addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi Medicinales appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi possint.

VAGINA UTERI, dicitur & *matrix*, uteri ostium, uteri cervix, *αἰδοῖον*, *γυναικεῖον*, *κόλπος* *γυναικεῖος*. Est meatus ille, cui virilis penis in coitu inditur, non aliter quam vaginae gladius aut culter; sita est in hypogastrio, figura oblonga; magnitudo, pro ætate & veneris usu variat. Crassities ejus in superiori parte latitudinem straminis adæquat, in inferiori verò propter accretionem eandem duplo vel triplo superat. Latitudo, qualis recti intestini, interne nervea & rugosa, perforatur plurimis porulis præsertim in inferiori parte circa meatus urinarii exitum.

VAGINALIS TUNICA, vide *Elythroides*.

VALETUDO, est partium nostri corporis qualiscunque sive bona sive mala agendi dispositio.

VALVULÆ sunt membranulæ tenues in vasis aut fibris valvam referentes, à varia figuratione variam denominationem acceperunt, ut Sigmoides, Semilunares, Mitrales &c. reperiuntur in venis omnibus, arteriis circa cor vasis lymphaticis, lacteis & in fibras musculosas, quas nostra curiositas primo detexit, de quibus peculiari tractatu egimus. Usus est sangvinem & alios liquores à regressu impedire.

VALVULÆ etiam reperiuntur in intestinis. In tenuibus & crassis, præsertim in jejunis & circa initium intestini ilei, quæ à figura semicirculares vocantur.

tur. Hæ valvulæ seu plicæ, quo propius accedas ad ileum, paulatim incipiunt magis magisque obliquari, & in principio ilei minus obliquantur quam in progressu ejusdem. Similiter prope finem jejuni, plicæ sensim longius ab invicem distant: & in ileo similiter, quo ulterius descendat, adhuc longius. In principio & medio jejuni vix semi pollicem distant; in ileo, pollicem integrum & amplius. Digito impulsæ aliquantulum cedunt, & huc atque illuc mobiles sunt. In principio coli valvula carnosæ & circularis est, & præter hanc varias adhuc obtinet colon. *Uusus* est cibos nonnihil remorari, ut melius fermententur, chylus distribuatur, adjacentes partes calore foveantur, postremò ne iterum ascendant.

VAPORARIUM est balneum ficcum, quando vel totum corpus vel pars tantum exponitur vapor, qui ex decocto morbo convenienti elevatur, dum adhuc calet, circumpositis tegumentis ne nimis cito dissiptetur vapor. Vide etiam *Laconicum*.

VARENI sive *Vari* notant symptoma scorbuticum, quando nempe dolor vagus, cum rubore sæpissime nervosas partes afficit. Estque idem cum *arthritide vaga* scorbutica quam vide in A. Inferioris Saxonie populi vocant *die Lopenden Varen*. Scripsit de iis expresso *Mollenbroccius*.

VARICOSUM CORPUS, dicitur ille plexus vasorum spermaticorum, qui testiculos ingreditur.

VARIOLÆ, sunt pustulæ majores minoresve ab initio sub forma macularum rubentium in toto corpore, vel plurimis ejus partibus erumpentes cum febre acuta & sæpe epidemica ac maligna. De causa sententiæ autorum variant. CL. T. Willisius, causam putat esse inquinamenta seu semina fermentativa, ab utero foetus una cum alimento communicata; sed quomodo hoc locum habeat in adultis, in quibus sanguis tam varias subiit alterationes, nondum patet. Videtur potius eam consistere in inquinamento quo-

dam sanguinis ex lactis vitiis generato, quod ex certa aëris constitutione, vel contagio simili excitatur & in motum agitur. Arab. *Bothor*. Græc. *ἰζανθέματα*. Germ. *Rinder-Pocken/Blattern*.

VARIX, vide *Cirsos*.

VARUS, vide *Fonthus*.

VAS BREVE, vide *Breve Vas*.

VASA sunt cavitates, per quas liquores transeunt; ut vena, arteria, vasa lymphatica, ductus chyliferus, ductus salivales &c.

VASA LACTEA, sunt vasa tenuia, in mesenterio, ab intestinis præsertim tenuibus ad glandulas mesenterii porrecta, quæ sunt *primi generis*, deinde quæ *secundi generis* sunt, ab istis glandulis ad sacculum chyliferum deducuntur. *Uusus* est chylum ab intestinis ad sacculum chyliferum & ductum thoracicum vehere. Eorum inventor *Asellius* est, in quibus postea dexterrimus *F. Ruyschius* valvulas detexit. Germ. *die Milch-Adern*.

VASA LYMPHATICA, vide *Vene Lymphaticæ*.

VEGETABILIA, seu ad *regnum Vegetabile* pertinere dicuntur Medicis omnia ea, quæ secundum plantarum naturam ex terra prodeunt & ex eadem nutriuntur; seu quæcunque ad plantam ullo modo referri queant, five sint, species, five singularum specierum partes; ut radices, semina, folia, flores ligna &c.

VEHICULUM notat liquorem quendam dilutiorem five alimentarem, five medicamentosum, quo mediante medicamenta concentratiora assumuntur.

VELUM *glandulosum* dicitur nonnullis tunica interiorem superficiem primarum viarum, gulæ, ventriculi & intestinorum investiens.

VELAMENTUM idem quod velum glandulosum.

VENA *Medena* vel *Medinensis* est affectus corporis externus, quando pustula quædam in ambitu exoritur & postea fit vesicula, è qua egreditur materia rubra ad nigredinem inclinans & postea latius proserpit,

pit ac si verus esset vermis. Vid. *Georg. Hier. Welsch.* peculiari libro.

VENA, Græc. φλέψ, ἐπὶ πανθισμός *Eudoxo*, δεξάμεν *Hesichio*, est ductus in corpore sanguinem ad cor revehens. Species sunt vena Cava, Portæ, Lymphaticæ, & Lactææ. Arteriæ aliquando pro venis sumuntur. Constant ex quatuor tunicis, nervosa scil. glandulosa, musculari & membranosa. Venæ cavæ ramī supra cor vocantur Venæ jugulares, quæ caput petunt; quæ ad Brachia tendunt *Axillares*; in cor, *Coronaria*; in pulmones *Pulmonaria*; sic dicitur *Hepatica*, in hepate; *Phrenica* in diaphragmate; in cruribus *Cruralis*; in renibus *Emulgentes*: & sic à varia ramificatione variam denominationem accepit. Germ. Die Adern.

VENA FORTÆ in abdomine tantum refidet, & suas radices in hepar, lienem, ventriculum, mesenterium, intestina, pancreas, omentum &c. extendit: officium est sanguinem à nutritione dictarum partium superfluum circulariter ad hepar ferre, pro bilis maximè segregatione.

VENÆ LYMPHATICÆ, lympham à glandulis conglobatis accipiunt, vel in venas sanguineas, vel in chyli cisternam se exonerant. Vasa lactea chylum à papillis intestinorum accipiunt, quem in glandulas mesenterii deponunt, qui exinde statim per vasa lactea secundi generis, in sacculum chyliferum fluit.

VENÆ LACTEÆ vide *Vasa Lactea*.

VENÆ SECTIO, est sanguinis, qui in vasis continetur, per venam arte sectam, evacuatio: hæc est Evacuatoria, Revulsoria & Derivatoria. In venæ sectione ad vires respiciendum est, Plus sanguinis quam libra educi non debet, educantur potius primo unciae quatuor sex vel octo, & si necessitas exigat, repetatur. Vena, per longitudinem fibrarum secanda est. Germ. ein Ader-Laß.

VENENUM denotat in genere omne id, quod corporis

poris humani partibus omnibus, tam solidis, quam liquidis ac spirituosus nocivum & deleterium existit; & solidas quidem erodendo aut corrodingendo, liquidas fundendo nimis, coagulando, præcipitando, easdem nimis fermentando, &c. spirituosas denique in textura & motu turbando.

VENERIS OESTRUM, idem quod *Clitoris*.

VENTER INFIMUS, vide *Hypogastrium*.

VENTOSÆ, sunt *Cucurbitulae* absque scarificatione appositæ.

VENTOSITAS SPINÆ seu *spina ventosa* est affectus malignus qua ossa cariem trahunt & in putrilagium resolvuntur. Vid. de eo *Pandolfinus*.

VENTRES, vide *Cavitates*.

VENTRICULUS, est viscus membranofum, in abdomine sub diaphragmate inter hepar & lienem, constans ex quinque tunicis, ut de œsophago dictum; habet duo orificia, Dextrum Pylorus seu Janitor vocatur, ex quo cibi expelluntur: Sinistrum verò stomachus, per quem cibi in ventriculum impelluntur. Officium est cibos concoquere seu dissolvere. Vocatur item stomachus, aqualiculus. γαστήρ, ἀνωκοιλία, τόμος κοιλίας. Germ. der Magen.

VENTRICULI CEREBRI sunt quatuor, eorum usus est serofos humores accipere & per pelvim deducere ad glandulam pituitariam: vel in processus mammillares per os cribriforme ad nares. Nihil aliud sunt, quam complicationes cerebri, quæ ibi tanquam ex accidenti evenere. Germ. die Hölen des Gehirns.

VENTRICULI CORDIS, duo sunt; primus sive Dexter sangvinem è vena cava recipit & pulmonibus tradit; alter sive sinister à pulmonibus sangvinem recipit & per arteriam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum sive systole, sangvis exprimitur: in Diastole seu expansione & dilatatione, sangvis recipitur & admittitur.

VERMES, vide *Lumbrici*.

VERMI-

VERMIFORMIS PROCESSUS, est prominentia cerebelli sic à figura dicta.

VEBRICULARIS dicitur tunica retina seu reticularis in oculo, quæ humorem vitreum in postica oculi parte cingit.

VERTEBRA, vide *Spondylus*.

VERTICILLI, idem quod *Cotyledones*.

VERTIGO, vide *Scotomia*.

VERRUCÆ, sunt species tuberculorum, Græcis ἀκροχορδῶνις, à papulo porri. *Acrochordones* dicuntur, eo quod si vertices horum tuberculorum inspiciantur, similes sunt resectæ chordæ. *Celsus* hujus appellationis eam causam videtur attulisse, quod in fundo sint angustiores, in summo latiores; adeo ut pendere videantur ideoque à plerisque verrucæ penfiles appellantur. Dicuntur *porri*, eo quod si inspiciantur summitates ipsorum, videntur æmulari brevia illa capillamenta porrorum. Verruca est tuberculum durum, eminens, cuti erumpens, callosum, parvum, & in omnibus corporis partibus nascens. G. ein Warze.

VERTEX, est pars capitis inter synciput & occiput media & gibbosa. Germ. der Wirbel.

VESICA, est pars membranacea cava, in qua liquor excernendus continetur: ut Vesica urinaria, Bilaria, Seminaria. Græcis κύστις, ὑπερόχθις κύστις. Germ. eine Blase.

VESICA DESTILLATORIA, est vas æneum five æneum cupreum, quod materiam destillandam continet. Germ. eine Destillir-Blase. Per vesicam destillare, durch eine Blase destilliren.

VESICATORIA, sunt medicamenta, quæ in spiritus & particulas serofas agunt, easque rare faciunt, intraque cutim & cuticulam colligunt & per consequens à se invicem separant & vesiculas sero plenas excitant. Germ. Blasenziehende Mittel / Spanische Fliegen-Pflaster.

VESICULA FELLIS, vide *Folliculus fellis*.

VESPERTILIONUM ALÆ, sunt ligamenta duo lata & membronosa, utrinque unum, quibus uteri fundus osibus ilii laxè connectitur: *Aretæus* Vespertilionum alis assimilat.

VETERNUS, vide *Lethargus*.

VETERIARIA est ars, quæ tractat curationem animalium brutorum.

VEXATIO est cutis suggillatio, vid. *echymoma*. Germ. *blaue Flecken von Schlägen* / *blaue Augen*.

VIBEX, vide *Enchymoma*.

VICTUS RATIO, est modus vivendi, quo sanitas per convenientia conservatur & morbus propellitur: consistit in recto usu rerum non naturalium. Estque in Morbis triplex, Crassa, Mediocris, Tenuis: Tenuis item est tenuis simpliciter, tenuior & tenuissima, vide *Dieta*.

VIGILIA, est spirituum animalium in poris cerebri agitatio & expansio, ob quam hinc ad sensuum externorum organa copiosius amandantur, ad sensus omnes continuo exercendos. Germ. *das Wachen*.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VINUMICOS, est vinum Colore, odore & sapore pollens. Anglorum Schola salerni nitorem addit hoc versiculo:

Vina probantur, odore, sapore, nitore, colore.

VINUM HIPPOCRATICUM, est cui saccharum & aromata infusa fuerunt, & postea per manicam Hippocratis colatur.

VINUM MEDICATUM, est, cui medicamenta infusa sunt in usum ægrotantium. Germ. *Kräuter Wein*.

VIRES denotant in medicina καὶ ἐξοχὴν spirituum sufficientem copiam ad actiones omnes obeundas. Duplices statuuntur, *naturales*, qui & vitales audiunt, quando spiritus vitales in sanguine sufficientes adsunt & motum rarefactivum rite præstant. *Animales*, quando spi-

do spiritus animales nervos & musculos sufficienter inflant ad motus præstandos.

VIRGA, vide *Penis*.

VIRGINALE CLAUSTRUM vide *Hymen*.

VISCERA, sunt organa, in cavitatibus majoribus contenta. Vocantur item, exta, intestina. *απλαγγνά, ἔγκατα, ἔγκοιλία*. Germ. das Eingeweide.

VISUS, est sensus, quo ex materiæ subtilis, in retinam oculi impingentis motu spiritus animales certo motu cerebrum versus moventur, & lumen ac colores in cerebro percipiuntur.

VITALIS FACULTAS, est actio, quâ homo vivit, quæ involuntarie peragitur, ut sunt motus cordis, respiratio, nutritio &c. dependet maximè à cerebello. Eadem est cum facultate naturali, quanquam veteres distinguebant, & naturalem in hepate ponebant, vitalem in corde, quamvis falsò.

VITALIS INDICATIO, vide *Indicatio*.

VITILIGO, vitiliginis tres species sunt. *Α' λευκή*, ubi color est albus, fere subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Μέλας*, colore ab hoc differt, quia niger est, & umbræ similis, cætera eadem sunt. *Αδονική* habet quiddam simile alphi, sed magis albida est, & altius descendit, in eaque albi pili sunt, & lanugini similes. Omnia hæc serpunt, sed in aliis celerius, in aliis tardius.

VITREUS HUMOR, vide *Humores Oculi*.

VITRUM est corpus pellucidum ex fusione particularum salinarum & terrearum igne violentissimo paratum. Hinc vitra communia ex cineribus & arena seu fabulo parantur. Ob similitudinem corpora pellucida ex calcibus mineralium & metallorum parata vitra vocantur, ut vitrum *† ij, H ni* &c. *Vitri-ficatio* est ipsa vitri præparatio; seu ars vitraria, de qua scripsit *Neerius*.

ULCE-

ULCERATIO, vide *Exulceratio*.

ULCUS, est solutio continui, à materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Gr. ἔλκος. Germ. ein Geschwür.

ULNA, Focile majus. πηχὺς, ἀρπύχιον est os inter brachium & carpum, parte superiori cum humero per γυγλυμὸν articulatur, ideo habet ibidem processus & sinus. Processus sunt duo oblongi, & quasi triangulares, asperi, ut ligamenta articulum validè ambient, dicuntur κορυφαί id est rostra seu glandes. Anterior & superior minor, humeri sinum subit: posterior, crassior & amplior in obtusum angulum definit, & humeri sinum posteriorem subit. Galenus vocat ὠλέκρον Hippocrates ἀγκῶνα, Latini gibberem. In medio horum est magnus sinus seu cavitas instar semicirculi, unde dicitur σιγμοειδής habet adhuc alium sinum lævum externum, lateralem pro radii capite. Parte inferiore articulatur cum carpo, tum per mediam cartilaginem, tum per processum acutum, ideoque stylo idem dictum: unde ligamentum oritur, cubitum cum carpi articulo firmans. Germ. Die grosse Arm-Röhre.

ULOMELIA, est totius corporis integritas. Ex ἔλκος integer & μέλος membrum.

UMBELLÆ sunt summitates plantarum sinuosæ instar nidi avis formatæ. Unde plantæ umbelliferae.

UMBILICUS, umbo, ὀμφαλός, ῥίζα γαστρὸς Aristoteli. Est umbo in medio abdominis situs, seu ille locus, ubi in fœtu funiculus umbilicalis abdomen perforabat & post partum abscissus coaluit. Germ. Der Nabel.

UNCIA, est duodecima pars libræ medicinalis, continet uncia drachmas octo.

UNIFORMIS PULSUS dicitur ille, quando arteria instar undæ fluctuantis inæqualiter digitum ferit.

UNGARICA febris seu Ungaricus morbus est febris epide-

epidemia maligna cum intensissimo capitis dolore, delirio, sæpissime etiam angina, aliisque symptomatibus. Ita dicitur quod Hungaris frequens esse soleat. Germ. die Ungarische Kranchheit.

UNDIMIA, idem quod *Oedema*.

UNGUENTUM, est Medicamentum externum, quod consistentiam linimento paulo crassiores habet. Vocatur etiam Unguen *Plin.* ἄλειμα & ἄλειφαρ. Gr. Germ. eine Salbe.

UNGUIS, Gr. ὄνυξ est pars similis flexilis, alba, dura, digitos ab externis in iuris defendens, & quodammodo exornans, radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinas adfatasque ei tendines, sensilis est. Constitui videntur ungues ex collectione minimarum fistularum, densè sibi invicem adhærentium & in longitudinem excurrentium. Ubi incipiunt, inveniuntur quædam fibræ nervosæ in modum papillarum elongatarum, quarum elongatæ partes ad unguem usque conspiciuntur. Si autem vi abrumpan- tur, foramina diversa relinquuntur, ita ut cornea unguium substantia retis naturam obtineat. Hisce accedit corpus papillosum ungui subjectum, una cum suis vasis excretoriis. Apices unguium sunt, qui ultra carnem exeruntur, ἀκρωνυχίας sive extremitates; partes, quæ præciduntur, segmina unguium dicuntur; partes sub ungue κοῦπτα, pars alba & semilunaris radici proxima ἀνατολή, sive exortus, & ἄρμενος, ab albedine; ipsa initia eorum cuti adnata ἀεζώνυχες, unguium radices vocantur; latera ῥῆγες καὶ κρηφῶνι rima & vertices; anguli γονίαι, maculæ albæ, νεφέλαι, nubeculæ & cicatrices albæ. G. die Nägel. *Unguis* etiam dicitur *Pterygium*, oculi quoddam vitium.

UNGULA, ὄνυξ *Hippocr.* est uncus seu hamus educendo mortuo foetui comparatus, Embryorectes *Tertulliano* dicitur lib. de Anima, nisi placeat eo loco reponere & *Galen* ἐμβρυοθλάσης, sic enim ille nominat,

aut *εὐβερελκός*, qua voce *Hippocrates* utitur, à quo idem instrumentum etiam *ἐλκυστήρ*, item *πίστρον* lib. de mulieribus, & *ιχθύη* dicitur.

UNGULA OCULI, idem quod *Pterygium*.

VOLA, est postbrachialis pars interna manuum, *Palma*, dicta, Græcis *δάρον*, *κοῖλον χειρός*, *κνύλη*, *χένα*, Pind. Scol. Item, vola est concavitas pedis, *κνύλη*, *κοῖλον ποδός*. Germ. die hohle Hand oder Fuß.

VOLATICA, idem quod *Lichen*.

VOLATILE in Medicina dicitur, quod facile mobile est, & vel in aër facile solvitur ac per ejus poros dispergitur; vel quod ab igne consumitur aut dissipatur, ut sensibile amplius non sit. Hinc sal volatilis, sulfur volatile &c.

VOLSELLA, seu *Vulsella*, *μαδίστηλον τειχολαβίς* & *τειχολάβιον*. Instrumentum, quo pilos prehenso radicitus è corpore extirpant: seu forceps chirurgica, quæ pro vario usu, varia forma est.

VOLVULUS, vide *Ileon*, & *Chordapsus*.

VOMICA, est vitium pulmonis à sanguine heterogeneo excitatum, qui alibi in pulmonis sinu, forsan intra cellulam quandam vesicularem deponitur, nec tussim nec febrem inducit; postea verò cum sensim aucta, vasa sangvifera vicina comprimit, quin & sanguini præterfluenti effluvia sua imprimit, proinde febricula, cum inquietudine & marcore succedit, tandem illa ad plenitudinem aggesta & diuturna concoctione in pus sincerum maturata, cystin seu nidum facit. Germ. ein Lungen-Geschwür.

VOMITORIUM, est Medicamentum internum vomitum movens. Vide Emetica. Græcis. *Εμέπικον*.

VOMITUS, est violentus & inversus ventriculi, motus, quo ejus fibræ carneæ, à re molesta irritatæ, versusque sinistrum orificium contractæ, ea, quæ in ventriculi cavitate continentur, per os expellunt. Græc. *έμετός*. Germ. das Brechen.

VORACITAS vide *addephagia*.

URACHUS, est ductus urinarius in foetibus, à vesica in membranam allantoidem porrectus, qui post foetus editionem in naturam ligamentosam facescit, & vesicae pro suspensorio cedit. Conjungitur umbilico & vesicae fundo.

URANISCUS, idem quod *Palatum*.

URENTIA, vide *Pyrotica*.

URESIS est urinae reddito seu mictio.

URETER, est vas fistulosum & membranosum, ab utroque rene intra vesicae membranas se aperiens, per quod urina à renibus secreta, vesicae traditur, vena alba *Celso* dicitur. Germ. *der Harn-Gang*.

URETHRA, vel *fistula*, ἔργχός, ἔρηθρα, πόρος ἔρηπτός est meatus urinarius, quo ex vesica per penem, vel vulvam five pudendum muliebri, urina excernitur. Item, Inservit seminis ejectioni. In initio suo per duo foramina vesiculae seminales, quum opus fuerit, se exonerant, iisque prostratae glandulosae, etiam plurimis foraminibus circumfistunt: quibus caruncula apponitur.

URINARIA FISTULA, idem quod *Urethra*.

URETICA, idem quod *Diuretica*.

URINA, vide *Uron*.

URINOSUS dicitur de sale volatili alcalico, qui urinae odorem tantum non semper refert. Urinosus spiritus est sal volatilis alcalicus in phlegmate solutus e. g. ♀ CC. ⊖ * ci.

UROCRISIS, idem quod *Urocritica*.

UROCRITERIUM, est iudicium de urina. Ex ἔργον urina, & κρίνω iudico.

UROCRITICA, sunt signa, quae ex urinis observantur. Ex ἔργον urina, & κρίνω iudico.

UROMANTIA, vide *Urocritarium*.

UROMANTES, est qui ex urinis aliquid divinare valet. Ex ἔργον urina, & μάντις vates.

URON, *Urina*, Lotium, ἔργον & ἔρημα excrementum serosum à sanguine in renibus, cum multo sale,

pauco sulphure, terra & spiritu, per ureteres ad vesicam delatum, donec convenienti tempore & loco, excernatur. Ab ὑρέω urinam reddo. Germ. Harn.

UROPYGIUM est in avibus circa dorsi finem, ubi caudæ initium. In eo loco volucra & amphibia gerunt pinguedinem, quibus pulmas oblinunt, ne ad humidi misturam complanentur.

UROSCOPIA, est urinæ inspectio. Ab ὕρον urina, & σκοπέω inspicio.

URTICATIO est modus curandi paralyfin mediante percussione, urticis urentibus facta.

UTERI OSCULUM, vide *Osculum uteri*.

UTERI PROCIDENTIA, vide *Procidentia uteri*.

USNEA, est muscus osibus vel arboribus adnascens. Germ. Moos.

UTERUS, *Loci, Matrix*, δελφύς, ὑτέρα, μηδύς Hesiod. & Homer. γυνή Hippocr. μήτρα ἀγγείον κυητήριον Galeno, est pars organica in abdomine mulierum sita, quæ in fundum, collum & vaginam dividitur. Ligamenta duo lata & totidem teretica habet: Substantiam obtinet nervosam & fibrosam; crassities variat pro ætate, & tempore gestationis fœtus. Intus in fundo osculum habet, ex cuius cavitate menses profluunt, in quo & cōceptio & generatio contingit: antè vesicam habet, postè intestinum rectum. Et sic homo inter stercus & urinam nascitur. Germ. die Mutter / Bährmutter.

VULNERARIA, vide *Traumatica*.

VULNUS, solutio est continui, externo aliquo instrumento, recens in parte facta, cum cutis apertione, estque varium, tam ratione loci & partis affectæ, unde aliud nervi est, aliud carnis; quam instrumenti infligentis, unde si ab aliquo acuto cæsim illud fiat, *Sectio* vel *incisio*, si verò ab acuto punctim fiat, *punctura* vel *punctio* dicitur. Græcis τραῦμα & τραῦμα Germ. eine Wunde.

VULSELLA, vide *Volsella*.

VULVA, est pudendam muliebrem, vide *Cunus*.

UVU-

UVULA, vide *Cion*.

UVEA MEMBRANA, five chorides, tunicae scleroticae intus ferè per totam continua est, antèrius perforata & aperturam pro oculi pupilla relinquit, quæ contrahi & dilatari potest.

X.

XENEXTON idem quod *amuletum* seu *periama*.

XEROPHTHALMIA, est arida & sicca lippitudo. Ex ξηρὸς, aridus, & ὀφθαλμία oculorum dolor.

XEROTES, est sicca corporis dispositio. A ξηρῆς sicco.

XIPHOIDES, est cartilago pectoris mucronata. Ex ξίφος ensis, & εἶδος forma.

XYSTER, est scalprum rasorium, radendis ossibus aptum. Gr. ξύω rado.

Z.

ZERNA, idem quod *Lichen*.

ZENEXTON vid. Xenexton.

ZIRBUS Arab. idem quod *Omentum*.

ZONE, est ea pars corporis, qua cingimur. Item Herpetis species, ignis sacer dicta, dicitur cum cognomine *Zona volatica*. A ζώνω cingo.

ZOOGONIA, est animalium perfectorum generatio, quæ vivos foetus excludunt. Ex ζῷον animal, & γένεσις genitura.

ZOOTOMIA, est animalium artificiosa sectio. Ex ζῷον animal, & τέμνω seco.

ZOSTER idem quod *Zona*.

ZOTICA, est facultas vitalis. A ζάω vivo.

ZULAPIUM vid. *Julepus*.

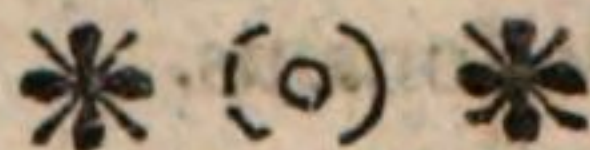
ZYGOMA, est os jugale circa tempora. A ζυγόν jugum.

ZYTHOS Cerevisia.

ZYMOMA, five fermentum, ut nitrum aëreum, saliva, acre illud in ventriculo, sanguis linearis &c. A ζέω ferveo.

ZYMOSIS, vide *Fermentatio*.

ΥΨΙΣΤΩ ΜΟΝΩ ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΟΣ ΤΩ ΘΕΩ.

Y 3

AUTO-

AUTORES

Qui huic Lexico partem contulerunt.

A Venzoar.	Blasius.	Euripides.
Acta Societ.	Bontius.	Eustachius
regiæ inAn-	Boyleus.	Everhardi.
glia.	Bruno.	Fallopianus.
Ægineta.	Budeus.	Fannius.
Agellius.	Calepinus.	Fernelius.
Agricola.	des Cartes.	Foësius.
Ammonius.	Cardanus.	Fontanus.
F. ab Aqua pen-	Casfianus.	Forestus.
dente.	Castellus.	Galenus.
Arantius.	à Castro.	Gemma
Aretæus.	Celsus.	Glissonius.
Aristoteles.	Charleton.	Gorræus.
Afellius.	Cicero.	de Gradibus.
Athenæus.	Gab. Clauderus.	Grammatici.
Averrhoës.	Columbus.	de Graef.
Avicenna.	Columella.	Grevv.
de Back.	Conringius.	Guido.
Bapt. Porta.	Cordus.	Harnæus.
Barbette.	Decker.	Helmontius.
Casp. Bartholinus.	Deusingius.	ab Heer.
Th. Bartholinus.	Diemerbroeckius.	Herodotus.
Bauhinus.	Dodonæus.	Herophilus.
Beguinus.	Ent.	Hesychius.
Beverovicus.	Erotianus.	Hesiodus.

Otto Heurnius.	Oribasius.	Salus Diverfus.
Jch. Heurnius.	Ovidius.	Saxonia.
Highmorus.	Owenus.	Scaliger.
Hildanus.	Pacuinus.	Scapula.
Hippocrates.	Paracelsus.	Schenkius.
Hoboken.	Pandolfinus.	Scheinerus.
Hofmannus.	Paræus.	Schola Salernit.
ab Hogelande.	Passeratius.	Schröderus.
Hollerius.	Pavius.	Scultetus.
Homerus.	Pechlinus.	Senguerdus.
van Horne.	Pecquet.	Sennertus.
Horstius.	Philotheus.	Servinus.
Isidorus.	Piso.	Spigelius.
Junius.	Pindarus.	Joh. Chr. Sturm.
Johnsonus.	Pinæus.	I. Sylvius.
Kircherus.	Platerus.	D. Le boe Sylvius.
Krollius.	Plautus.	Suetonius.
Kyperus.	Plempius.	Suida.
Langius.	Plinius.	Svvalve.
Laurentius.	Plutarchus.	Swammerdam.
Liddelius.	Pollux.	Tertullianus.
L. de Bils.	Primerosius.	Tulpius.
van der Linden.	Quercetanus.	Valverda.
Lowerus.	Regius.	Varro.
Dan Ludovicus.	Renodæus.	Vesalius.
Marchette.	Reusnerus.	Veslingius.
Malpighius.	Rhodiginus.	Virgilius.
Martialis.	Rhodius.	Walleus.
Massarias.	Riolanus.	Wedelius.
Mauriceus.	Riverius.	Wekkerus.
Mœbius.	Rolfinkius.	Welschius.
Mollenbus.	Rondelerius.	Whartonus.
Mercurialis.	Rouffettus.	Willisius.
Minsicht.	Rudbekius.	Wormius.
Needham.	Ryisch.	Zwelferus.
Neerius.	Sala.	Zwingerus.
Nicander.	Sanctorius.	& alii plures.

Register.

A.	B.
A Bsegende Mittel 2	B Ad 183
Abgießen 103	Band 193
Ab: oder aus: zehrende Fie: 162. 206	Balsamirung der Todten 265
ber	
Abbrauchen 138	Bänsche 304
Achsel 41	Bäuche/ dicke/ 134
Adern 332	Beben 327
Aderlaß 258. 332	Bein 239
Alegende Mittel 62. 89. 286	Beinbruch 57. 150
Alp 131	Beizende Mittel 89
Ansteckende allgemeine 132	Bergmann 216
Seuche	Beule 260
Anwachsen der Augenlie: 20	Pest: Beule 48
der 20	Venus-Beule 48
der Zunge 20	Binde so auffgerollet 112
Appetit 238	Bissen 46
verlohrner 21	Blase 334
Apotheker 257	destillir 334
Kunst 235. 257	Blasen ziehend Pflaster 334
Arm: Röhre 337	Blattern 331
Armband 218	so feurig 120
Athem holen 282	Blau Auge 128. 174. 333
Auffblehung 125. 181	Bleiche Sucht 68
Aufsteigen der Mutter 175	Blick des Silbers 151
Augapffel 275	Blut 288
Augenwinckel 53. 167	Igel 288
Verdunkelung 3	Wässerig 317
Lieder 242	Reich 263
Entzündung 237	spenen 161
Aussatz 190	Reinigung 13
Ausfallen der Haare 13. 202. 256.	Stärkung 55
Austretung des Mast: 269	Lassung 258
Darms 269	stopffende Mittel 127. 185
Nabels 140	tiger Cyter 288
	Blinz

Register.

Blinder Kopff	98	Durchnähen	184
Bluten	161	Dücker wägrichter Ge:	
Brandt	15. 154	schwulst am Schens	
Kalter	154	ckel	234
Brey	59	Dückbein über dem Knie	
Brechen	339		144
Mittel	125	Durst	298
Brennende oder beizende		E.	
Mittel	62.277.89	Allebogen	97
Brod Ungesaurtes	41	Empfängniß	84
Brust	250	Eingeweide	336
Bein	306	der groß hat	212
Geschwür	126	Einbildung und deren Krafft	
Mittel	250		256
Brüste	204	gemachte Sachen	85
Bruch	48. 130. 165	Elster Auge	163
Fleisch	289	Engbrüstigkeit	37
Bandt	15.309	Englischer Schweiß	21
Buckel	102	Entzündung	258.259
E.		der Lunge	254
Alpelle	53	Erfrohne Hände oder Füße	
Chymische Medicas			354
menten	73	Essen unordentliches der	
Chymisten	73	Kinder	6
scher Ofen	152	Ehig	3
Clystier	77	Enerstock	240
Sprütze	130	Enter das blutig ist	288
Colica	80	F.	
Conserv.	86	Allendesucht	133
D.		Feigwarze	147. 313
Arm der nüchtern	177	Fell über das Auge	59
Gicht	80	Fett	7
Der sich enthält	2	Feur das aus denen Augen	
in keiner gutem haut		springt	206
steckt	49	Fieber	143
Dunkelheit des Gesichts	14	Hitze	32
Durchfall	III	tägliche	131.278
		vier	

Register.

vier täglich	278	Gegen Gift	II. 24
drey täglich	320	Gehnen	239
Mittel	144	Gehirn	65
gute Tage	31	innere Theil.	211
Ginnen	160	Gehör	40
Fisteln	148	Gelbesucht	176
Fistulose Schäden	174	Gefochter Tranc	30
Flecken	139	Gelinde Wachs salbe	64
auff dem Auge	335	Gemsen Kugel	7
Fleisch	55	Genick	66
wildes	151	Gerinnen der Milch oder des	
in Zähnen	135	Bluts	327
Flüsse	284	Gersten Korn	8
Fontanellen	149	im Auge	94
Franzosen	200	Geruch	126. 234
Frucht	249	Gerippe	290
Leibes	249	Geschwär	337
treibende Mittel	14	so hohl ist	26
Frühzeitige Gebährung	2	Geschmack	125
Fühlen	318	Geschwörung	142
G.		Geschwür	29. 62
A lle	45	Geschwulst verhartete	291
Schwarze	38. 213	Gefichte Lunckelheit	14
n Bläselein	149	Gewachs Fleischieges	289
n Gang	267	Geweñnen	I
abführende Mittel		Sicht	34
	68	Flügende	35
lichter Bauchfluß		Gift treibende Arhney	II
	69	Glaßfarbe	127
Rede	154	Glied	35. 213
Gaumen	242	Wasser	175. 201
Geblüt so überflüßig	263	der Wehe	34
Gebuhrt schwere	118	Gran	159
Gedächtnuß	214	Graupen	12
Gedärme	129	Grief	33
Gefrorne Hände oder Füße		Gurgel Wasser	81. 154
	254	Gulden Alder	161
		Halß	

Register.

H.		die gar hitzig sind 62	
H als Geschwür	21	Hippocras Sack	205
Handgriff / künstlicher	128	Hirn Häutlein	207
Hand voll	206	zarter oder dünner	208
Harn	341	Hinter Haupt	232
Gang	340	Hoden	238
treibende Mittel	114	Honig Wasser	171
Harte Haut	51	Höle des Gehirns	333
Hasen Mundt	188	Hüfft beins	3
Auge	188	der Hand oder des	
Scharte	187	Fusses	339
Haar Wurm	165. 193	Hülffs Mittel zur Ge-	
Haupt Beschwerde so ein		sundheit	209
gewurkelt	63	Hüfften	91
Schedel	92	Hüfft Bein	185
Schmerz ein seitiger		wehe	185
	220	Hürer Auge	163
des Schulter beins	5	Hundes Hunger	102
Haut	100		
fleischige	244	J.	
Häutlein	213		
des Herzens	253	J ehrung s. melius.	
das äußerste der Ge-		J ährung	144
burt	70	Jucken	271
Heftung	312	Julep	186
Heiliges Feuer	136	R.	
Heilende Mittel	86. 326	R all	52
Heiserkeit	47	Kalte Schale	185
Herz	88	Pisse	307
Häutlein	253	Randel Zucker	53
klopfen	242	Razen Augen	163
beben	242	Käyserlicher Schnitt	249
Stärkung	55	Kern	239
Helm	11. 154	Kiemen	47
Hitze	32	Reuchen	37
Hitze Fieber	32	Reuung	207
		Kind	

Register.

Kind das in der Geburt	Leiden Schmerzen	200
mit dem Füßen zu erste	Leipeln	325
kommt	9 Liebes-Trancf	258
Kinebacken	205 Kopende Bahren	330
Klaret	76 Lufftröhre	33. 37
Knarpel Wein	57 Mittlere Theil.	47
Knie	156 Lunge	274
Scheibe	220 ein Geschwär	260
Kolben	98 Lust zum Essen	30. 238
Knorren am Fuß	204	
Krampff	91	
Mittel	300	
Kranckheit die gefährlich	6	
die langwürig	70	
Kräuter Bier	65	
Säcklein	287	
Wein	335	
Krebs	54	
Kröpfse	181. 292	
Kupfferhandel im Gesichte	160	
Kühl Faß	280	
L.		
L angsahme Verdauung	47	
Lanzette	189	
Läusefucht	260	
Laue	198	
Lazareth	230	
Leber	164	
Uder	43	
Flecken	202	
Lebens Geister	303	
Leßzen	187	
Lähmung	245	
Leim	80	
Leichdorn	163	
	M.	
	M ag	215
	Mahl	307
	Magen	333
	Mund	307
	Schmerzen	55
	Mandeln	23. 248
	Milch	17
	Männliche Ruthe	252
	Masern	220
	Marck	212
	in Bäumen	211
	Marzipan	207
	Median Uder	209
	Medicamenten oder Mittel	
	wieder die Kranckheit	257
	Meet	171. 213
	Metall	216
	Milch	127
	Milch Udern	331
	Milch	303
	Beschwerung	173
	Mißgebährung	1
	Mistfarbig	4
	Mittel	243
	zum Gehör	5. 240
	wieder den Schlag	22
	wieder	

Register.

wieder den Krampff	25. 300	Nahrung	12
Schliessende	73	Narbe	73
wieder den Husten	44	Nasen : Sprüze	284
die da stärken	18	Netz	134
die zurück treiben	281	umbs Herze	253
Schmerz lindernde	21	Nieder: Schlagung	267
Ausführende	275	Stürkung bey der fallenden Sucht	59
Allgemein	243	Niere	228. 281
Mittelpste des Nabels	5	Wehe	228
Mohnhäupter	78	Niesen	306
Monatzeit	214	Pulver	307
Mond Kalb	220	D.	
Morsellen	222	S Dem schwerer	117. 239
Moor	341	holen	282
Mueß	27	Deffnende Mittel	26
Mundt	307	Dhnmacht	119. 196
Wasser	81. 108	Starcke	314
des Höle	48	Dhr	40
ober Theil	242	Läpchen	198
Muscel.	224	en Brausen	Sausen
Mutter s. Bähr Mutter	341	flingen	324
Uder	288	Schmaltz	66
wehe	174	Schmerz s. Zwang	240
Mutter Mundt	240	P.	
Mahl	202. 226	S Ech Pflaster	115
Auffsteigen: Zäpfflein	255	Pein	12
N.		Pest	255
N Uadt	312	Beule	48
Nabel	337	Pfanne	91
Austretung	140	Pflaster: Rolle	101
Nachgeburt	262. 293	Pillen	59
Nachwanderer	230	Stech	312
Nagel	273	Potasche	76
Nägel	338	Pocken der Kinder	331
		Puls	

Register.

Puls	274	Sandt	33
unordentlicher	36	Capell	61
Pflaster	131	digter Urin	271
Purgiern allzustarck	172	Saurbrunnen	4
Q.		Saure des Geblüts	5
Quacksalber	9	Scharbock	292
Quell Meissel	112	Schärffe des Geblüts	5
Quitten Brot	218	Schedel	51. 92
R.		Scheer Messer	231
Raserey	182. 205	Scheidekunst	73
in hitzigen Fie-		Schenckel	96
bern	250	Schienen	145
Recept	150. 279	Schielen	307
Reiffung des Geschwärs		Schien Bein	323
	208	Schlacken	292
Reinigung	199	Schlafllosigkeit	9
des Geblüts	14	Mittel	173
Retorde	283	Sucht 56.58.82.	192
Ringfinger	246	z z machende	83
Rippen	90	Schlaff	299
kurze	91	Schlaffe	319
Bastard	231	Schlag	29
Rollen von Pflaster	137	Uder	26
von Schwefel	oder	Schleim	222
Salbe	202	Schlund	235
Rost	92	Schmeer	7
Rose	136	Schmelz Ziegel	95
Rothe Ruhr	117	Werck	127
Roth	46	Schmerz	12
Ruck	114. 131	Schmincke	90
Graad	302	Schnuppe	90
S.		Schröpfen	290
Nege	295	Köpfe	98
Safft	27	blinder Kopf	98
dicker	119	Schubnaad	214
Samen Gefäße	302	Schulter Bladt	167
Salbe	338	Schweißlöcher	266
		Verstopf	

Register.

Verstopffung	7	Stimme so dunkel	36
Schwere Stimme	117	Stirn	157
Schweremühtigkeit	213	Stopffende Mittel	37
Schwindel	292	Storger	9
Schwindsucht	260	Stinckende Dinge	117
süchtiger	260	Sucher	301
ges Fieber	162	Syrup	316
Schwitz Cur	109		
Mittel	166	L.	
Seiten Stechen	263	B. Allg	293
Seuche allgemeine ansteckende	132. 243	Taubheit	87
Silverblick	151	Theil des Leibes	249
Siechhaus	230	Todte Erde	319
Sommersprossen	130. 190	Tollheit	205
Sood	32	Toller Hunde Biß	101
Spanisches Fliegen Pflaster		Trepan	L. 219
	334	Trichter	128
		Luncke	43
		B.	
Spatel	300	B. Abren	330
Speceren	33	Über Wein	154
Speichel	288	zogene Sachen	85
Speise	12	Verfälschen	7
die wenig nähret	236	Venus Beule	48
Sprünge	3 6	Berg	220
Staar	59	Verdauung	252
Stamlen oder Stottern	4	Verdrehung	113
de Rede	45	Verhartende Mittel	291
Stärckung	18	Verpuffen	107
des Herzens	55	Verstand	183
des Bluts	55	Losigkeit	21
Stein	50. 197	Verstopffung	223
in Früchten	239	Vorlage	280
Marck	2 1	Über Wein	154
Schmerz	228	zogene Sachen	85
Schneiden	198	Umblauß des Geblüts	253
der	198	Umschlag	59
Steiß Wein	78	Unbeweglichkeit	4
		Unfruchtig	

Register.

Unfruchtbarkeit	8	Wind Eyer	309
Ungarsche Kranckheit	338	Windel	143
Unlust zum Essen	36. 179	Winde	148
Unsinnigkeit	21	Wirbel	334
Unterbauch	1	Wolffsbis	201
Unschlit	293	Wurckung	6
Unterfynn	48	Würme	200
Unordentlicher Puls	36. 120	Wunde	341
Vorlage	280	Mittel	326
Urin triebende Mittel	114	Wurm am Finger	248
Sandigter	271	3.	
W.		S	
Wachen	335	Uhn knirschen	326
übriges	9	Fleisch	156
Waffen Salbe	33	Schmerzen	233
Wange	155	Zähne die fordern	105 269
Warzen	334	Backen	105
Wassersucht	36. 171	Augen	102. 105
zwischen Fell und		Spiz	102
Fleisch	19	Zapff	74
Wasser Bläglein	170	Zeichen	67
Wärme eingebohrne	125	der Kranckheit	297
Weibliche Zeit	58. 214	Zerlegung	18
Weiche in der Seite	173	Zermalmungen	19
Wein gewässerter	234	Zertheilende Mittel	191. 282
leichter	235	Zipperlein an Händen	67
Wein Stein	318	Zittern	168
Weiß im Auge	7. 10	Zitzen	204
Fluß	148	Zunge	195
Weisser Fleck im Auge	10. 192	Zufall	314
Welt kleine	217	Zunehmen am Leibe	39
Werck	308	Zurück treibende Mittel	281
Wiecken	56. 193. 328	Zusammenwachsung der	
Wind Offen	20	Glieder	270
Bruch im Nabel	264	Zwerchfell	110
Bruch	264	Zwang Stul Zwang	319
		Zwitter	20. 165

Blankaart, Steven, / Stahl, Georg Ernst, / Musselius, Heinrich Georg.

Stephani Blancardi, Med. Doct. Lexicon Medicum Graeco-Latino-Germanicum In
quo termini totius artis Medicae secundum Neotericorum placida definiuntur
vel circumscribuntur, Graeca item Vocabula ex originibus suis deducuntur

Frankfurti ad Viadrum 1705

Med.g. 42

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10083922-7

VD18 10456678